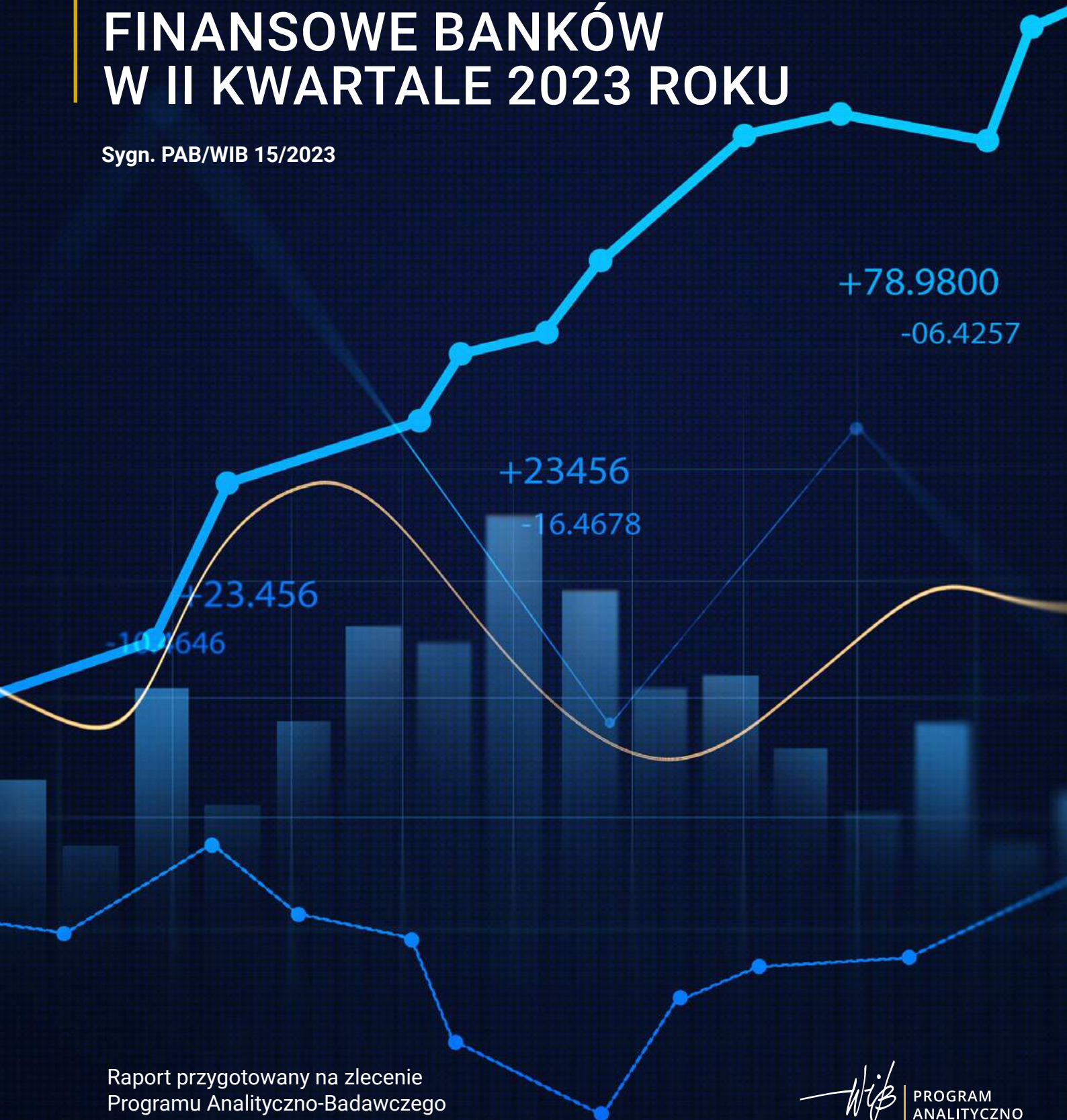

WPŁYW CZYNNIKÓW REGULACYJNYCH I FISKALNYCH NA WYNIKI FINANSOWE BANKÓW W II KWARTALE 2023 ROKU

Sygn. PAB/WIB 15/2023

Raport przygotowany na zlecenie
Programu Analityczno-Badawczego
Fundacji Warszawski Instytut Bankowości

wib | PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY

Warszawa, wrzesień 2023

O raporcie

Raport **Wpływ czynników regulacyjnych i fiskalnych na wyniki finansowe banków w II kwartale 2023 roku** został opracowany na zlecenie Programu Analityczno-Badawczego Fundacji Warszawski Instytut Bankowości

Autorzy

dr Andrzej Banasiak – doktor nauk ekonomicznych, koordynuje prace Programu Analityczno-Badawczego WIB i pełni rolę Sekretarza Rady Programu. Kieruje Zespołem Badań i Analiz ZBP. Realizuje prace nad warunkami rozwoju sektora bankowego, z uwzględnieniem środowiska makroekonomicznego i regulacyjnego, zagadnień struktury rynku finansowego i finansowania gospodarki. Posiada praktyczne doświadczenia w zakresie kredytowania, rynku nieruchomości, instrumentów finansowych oraz wymagań nadzorczych. Posiada doświadczenia analityczne w zakresie sektora bankowego oraz niebankowych instytucji finansowych.

Agnieszka Nierodka – ekonomistka, Doradczyni Zarządu Związku Banków Polskich ds. Badań i Analiz. Specjalizuje się w zagadnieniach związanych z rozwojem sektora bankowego, rynkiem nieruchomości, emisją listów zastawnych oraz ochroną konsumenta. Związana z PAB WIB od początku istnienia Programu. Od ponad 15 lat zapewnia wsparcie w zakresie badań statystycznych i problemów legislacyjnych grupom roboczym przy Europejskiej Federacji Hipotecznej w Brukseli.

Doświadczona prelegentka i autorka publikacji w zakresie: rozwoju bankowości hipotecznej i rynku listów zastawnych w Polsce i EU, ochrony konsumenta hipotecznego oraz skuteczności obowiązków informacyjnych wobec konsumenta. Współautorka „Komentarza do ustawy o kredycie hipotecznym” (Wolters Kluwer).

dr Tomasz Pawlonka – Doradca Zarządu Związku Banków Polskich ds. Badań i Analiz oraz adiunkt w Katedrze Finansów SGGW w Warszawie. Związany z PAB WIB od początku istnienia Programu. Jego działalność naukowo-dydaktyczna skoncentrowana jest na bankowości, finansach behawioralnych oraz zarządzaniu finansami przedsiębiorstw. Ekspert z zakresu analizy finansowej, oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstw, w szczególności przedsiębiorstw agrobiznesu oraz wyceny wartości przedsiębiorstw.

Realizuje prace z zakresu rozwoju sektora bankowego, zdolności sektora bankowego do finansowania gospodarki, struktury rynku finansowego oraz bankowości spółdzielczej. Wieloletni doświadczony nauczyciel akademicki. Autor blisko 40 opracowań naukowych, w tym czterech monografii (ORCID).

dr hab. Czesław Lipiński – analityk finansowy związany z bankowością komercyjną od 1992 r., pracując na stanowiskach od specjalisty ds. analiz do dyrektora Departamentu Planowania i Analiz Ekonomicznych, a w okresie 2015–2021 na stanowisku eksperta w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Równolegle wieloletni pracownik naukowy i nauczyciel akademicki (Uniwersytet Łódzki 1976–2000 i ponownie od 2021, Salezjańska Wyższa Szkoła Ekonomii i Zarządzania w Łodzi 1997–2017, Społeczna Akademia Nauk w Łodzi 2011–2020), stypendysta Fundacji im. A. Humboldta oraz asystent badawczy w Katedrze Statystyki i Ekonometrii Fernuniversitaet Hagen w Niemczech 1990–1992). Autor lub współautor ponad 50 publikacji naukowych i 60 niepublikowanych opracowań z dziedziny metod ilościowych w ekonomii w ramach resortowych i centralnych programów badawczych oraz badań własnych, a także licznych niepublikowanych prac analitycznych do użytku wewnętrznego. Promotor ponad 170 prac licencjackich i magisterskich z dziedziny finansów i ekonomiki banków.

dr Wojciech Zatoń – FRM, doradca inwestycyjny (nr licencji 727). Adiunkt w Katedrze Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego Uniwersytetu Łódzkiego, wcześniej w Katedrze Ekonometrii UŁ. Zajmuje się wykonywaniem analiz statystycznych, ekonometrycznych, finansowych w obszarze makroekonomii, mikroekonomii i rynków finansowych. Autor i współautor około 50 autorskich i współautorskich publikacji naukowych w dziedzinie ekonometrii i rynków finansowych. Wykładowca w zakresie rynków finansowych, zarządzania ryzykiem, modelowania danych finansowych i analizy finansowej. Redaktor statystyczny czasopisma naukowego *Finanse i Prawo Finansowe*. Wielokrotny laureat Konkursu NBP i Rzeczypospolitej na Najlepszego Analityka Makroekonomicznego.

O programie

Program Analityczno-Badawczy przy Fundacji WIB powstał w 2019 roku jako odpowiedź na potrzeby sektora bankowego w zakresie analizy zjawisk, tworzenia opracowań i porządkowania wiedzy w obszarach cyberbezpieczeństwa i nowych technologii, a także szeroko rozumianego otoczenia sektora bankowego, kształtującego warunki działania banków w Polsce. Prace analityczno-badawcze w ramach programu realizowane są pod kątem możliwości praktycznego wykorzystania ich wyników w celu rozwoju sektora bankowego, podnoszenia poziomu bezpieczeństwa usług oraz kreowania wartości dla klientów bankowości. PAB WIB kładzie duży nacisk na rozwój współpracy ze środowiskami akademickimi i eksperckimi, poszukując synergii w zakresie zainteresowań badawczych autorów oraz potrzeb rozwojowych sektora bankowego.

W ramach programu realizowane są analizy i badania w następujących obszarach:

- Nowe technologie w sektorze bankowym, cyberbezpieczeństwo banków i systemy płatnicze
- Ekonomiczna analiza rozwoju sektora bankowego, stabilności banków, otoczenia makroekonomicznego
- Prawno-regulacyjne i legislacyjne uwarunkowania działalności sektora bankowego oraz wyzwania wynikające z orzecznictwa sądów krajowych i europejskich
- ESG i sustainable finance
- Prace analityczno-badawcze w zakresie poszczególnych obszarów funkcjonowania banków oraz w zakresie funkcjonowania wskaźników referencyjnych

Więcej na temat działalności programu na stronie www.pabwib.pl

Kontakt

dr Andrzej Banasiak
Koordynator Programu
m: 696 405 104
e: abanasiak@wib.org.pl

Agnieszka Nierodka
m: 607 484 391
e: anierodka@wib.org.pl

dr Tomasz Pawlonka
m: 505 917 778
e: tpawlonka@wib.org.pl

Warszawski Instytut Bankowości
00-380 Warszawa, ul. Kruczkowskiego 8
t: (22) 182 31 70
www.pabwib.pl

Spis treści

	Rozdział 1 Otoczenie makroekonomiczne w II kwartale 2023 roku	7
	1. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych w II kwartale 2023 r.	8
	2. Sytuacja gospodarcza przedsiębiorstw	11
	3. Inflacja CPI, silniejsze tempo dezinflacji HICP	15
	4. Dynamika PKB w II kwartale 2023 r. i składowe jej wzrostu	17
	5. Finanse publiczne	20
	Rozdział 2 Sytuacja sektora bankowego w II kwartale 2023 roku	23
	Wprowadzenie	24
	1. Wyniki banków po I półroczu 2023 r.	25
	2. Marże banków	31
	3. Podatkowe i parapodatkowe obciążenia sektora bankowego	40
	3.1. Zewnętrzne obciążenia sektora bankowego	40
	3.2. Obciążenie sektora bankowego z tytułu podatku CIT na tle innych sektorów	45
	4. Ocena wpływu wyroku TSUE na kapitały banków i zdolność sektora bankowego do finansowania gospodarki	53
	4.1. Założenia symulacji	53
	4.2. Wyniki symulacji w zakresie prognozowanych na latach 2023–2025 wyników finansowych i wpływu na kapitały banków	54

5. Wyzwania dla sektora bankowego w kontekście zachowania zdolności do finansowania potrzeb gospodarki	58
5.1. Wymagana podaż kredytowania wobec wyzwań polskiej gospodarki	58
5.2. Potrzeba przywrócenia warunków do finansowania potrzeb gospodarki	60
5.3. Perspektywy rozwoju sektora bankowego i jego roli w gospodarce	64
Podsumowanie	75

 Rozdział 3. Symulacja wyniku finansowego banków z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych (II kwartał 2023)	77
1. Sektor bankowy po I półroczu 2023 roku – w skrócie	78
2. Sektor bankowy – założenia prognozy na 2023 rok	82
3. Sektor bankowy – wyniki prognoz scenariuszowych na 2023 rok	87
4. Porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem bazowym prognozy poprzedniej	91
5. Aneks 1. Szacunek wyniku finansowego sektora bankowego w roku 2024	93
6. Aneks 2. Szacunek wyniku finansowego sektora banków spółdzielczych w latach 2023–2024	98

Otoczenie makroekonomiczne w II kwartale 2023 roku

W drugim kwartale 2023 r. sytuacja gospodarcza Polski pozostawała pod silnym wpływem wciąż wysokiego tempa wzrostu cen oraz spadającej dynamiki wzrostu gospodarczego. Pomimo poprawy odczytów koniunktury na początku I kwartału 2023 r. – zarówno detalicznej, jak i przemysłowej – wszystkie podstawowe wskaźniki opisujące sytuację gospodarczą w II kwartale 2023 r. uległy wyraźnemu pogorszeniu.

Tempo wzrostu sprzedaży detalicznej, produkcji przemysłowej i budowlanej, czy wreszcie dynamika PKB świadczą o tym, że tendencje recesyjne w gospodarce uległy w pierwszej połowie 2023 r. wzmocnieniu.

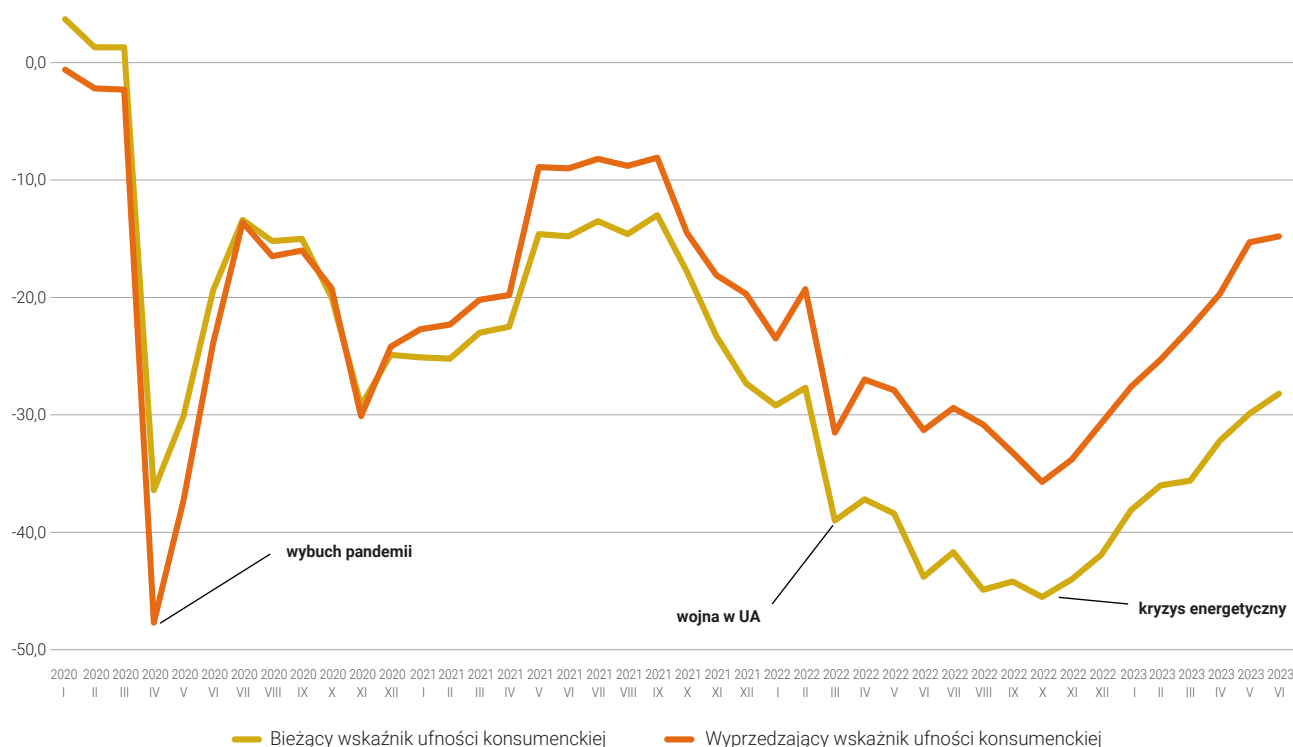
1. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych w II kwartale 2023 r.

Pierwsze miesiące 2023 r. przyniosły stopniową poprawę nastrojów konsumenckich, które zaczęły osiągać poziomy notowane przed atakiem Rosji na Ukrainę, w okresie popandemicznego uspokojenia nastrojów. Według stosowanej przez GUS miary bieżącego i wyprzedzającego wskaźnika **ufności**

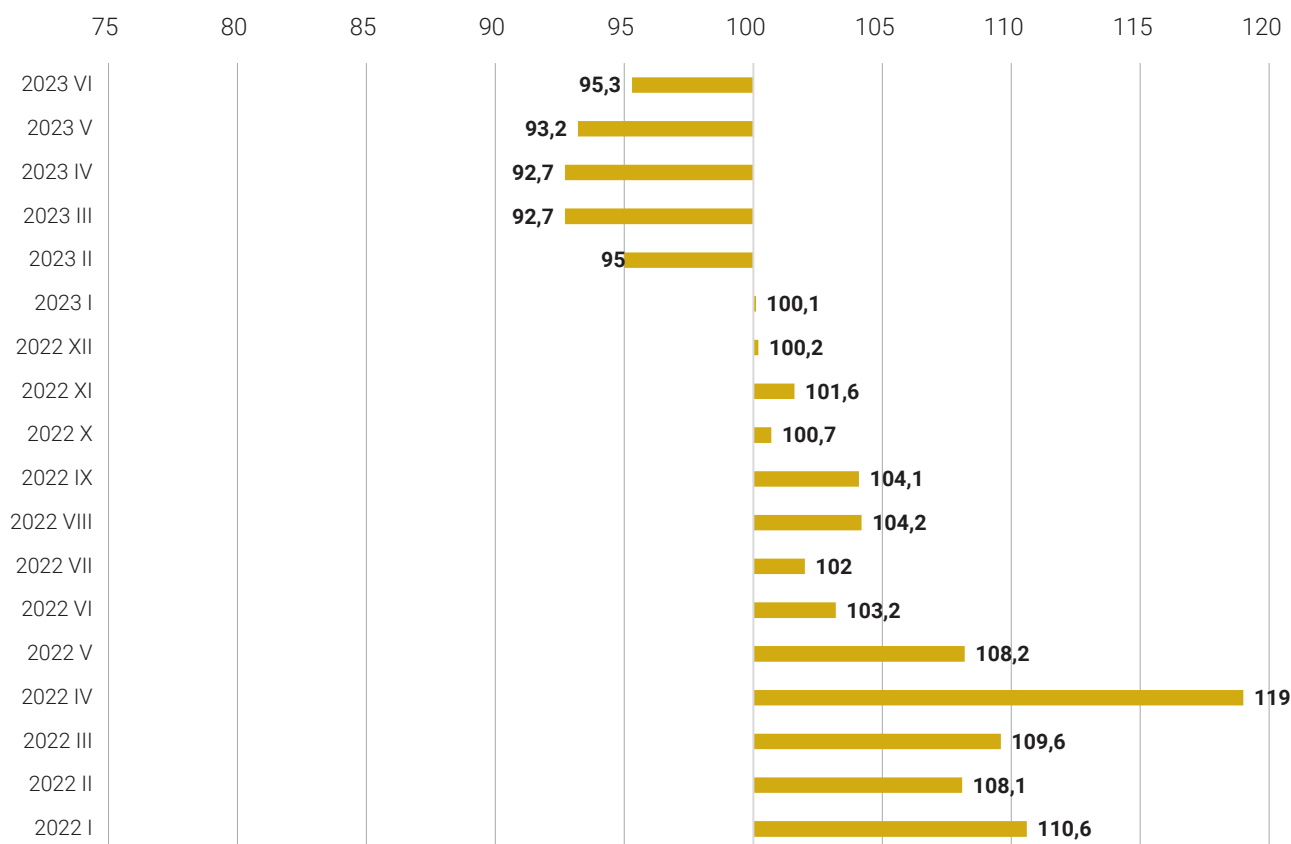
konsumenckiej, najszybciej w ciągu pierwszego półrocza 2023 r. poprawiały się oceny dotyczące sytuacji gospodarstwa domowego i kraju w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Nieco wolniej polepszały się oceny dotyczące bieżącej możliwości dokonywania ważnych zakupów, czy też możliwości oszczędzania pieniędzy. Nie zmienia to jednak sytuacji, że od III kwartału 2022 r. oceny sytuacji gospodarczej formułowane przez konsumentów znajdują się w wyraźnym trendzie wzrostowym, chociaż nadal głosy pesymistyczne przeważają nad optymistycznymi.

Należy jednak podkreślić, że stopniowa poprawa nastrojów konsumentów zupełnie nie znajduje odzwierciedlenia w dynamice ich zakupów. Już w ostatnim kwartale 2022 r. dynamika **sprzedaży detalicznej** była jedynie nieznacznie dodatnia – I kwartał 2023 r. przyniósł natomiast jej głębokie załamanie. W marcu i kwietniu 2023 r. sprzedaż detaliczna osiągnęła drugi najgłębszy spadek w historii: -7,3% r/r – gorzej było tylko w okresie zamknięcia gospodarki w czasie lockdownu w 2020 r. W całym I półroczu 2023 r. sprzedaż w cenach stałych była o 5,7% niższa niż rok wcześniej. Słabe wyniki sprzedaży detalicznej w I i II kwartale

Rys. 1. Bieżący i wyprzedzający wskaźnik ufności konsumenckiej

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 2. Dynamika sprzedaży detalicznej w cenach stałych (% r/r)

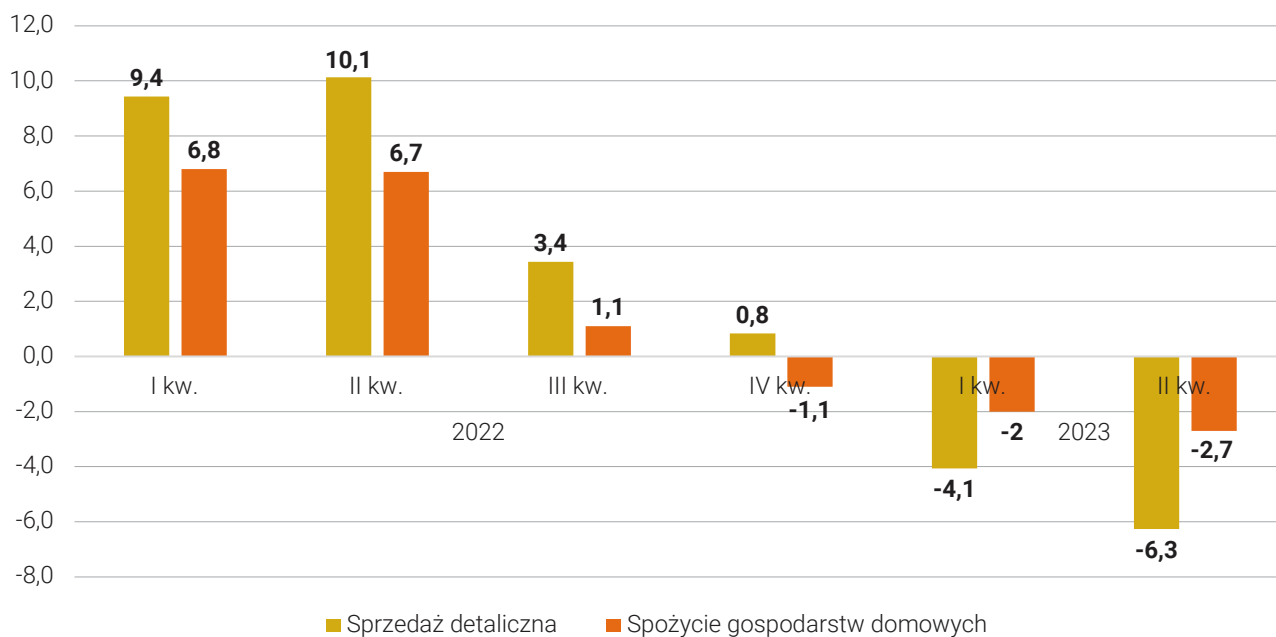
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

2023 r. były częściowo efektem wysokiego punktu odniesienia sprzed roku, kiedy konsumpcja została dodatkowo podniesiona przez zakupy dokonywane przez uchodźców wojennych oraz w celach pomocy humanitarnej.

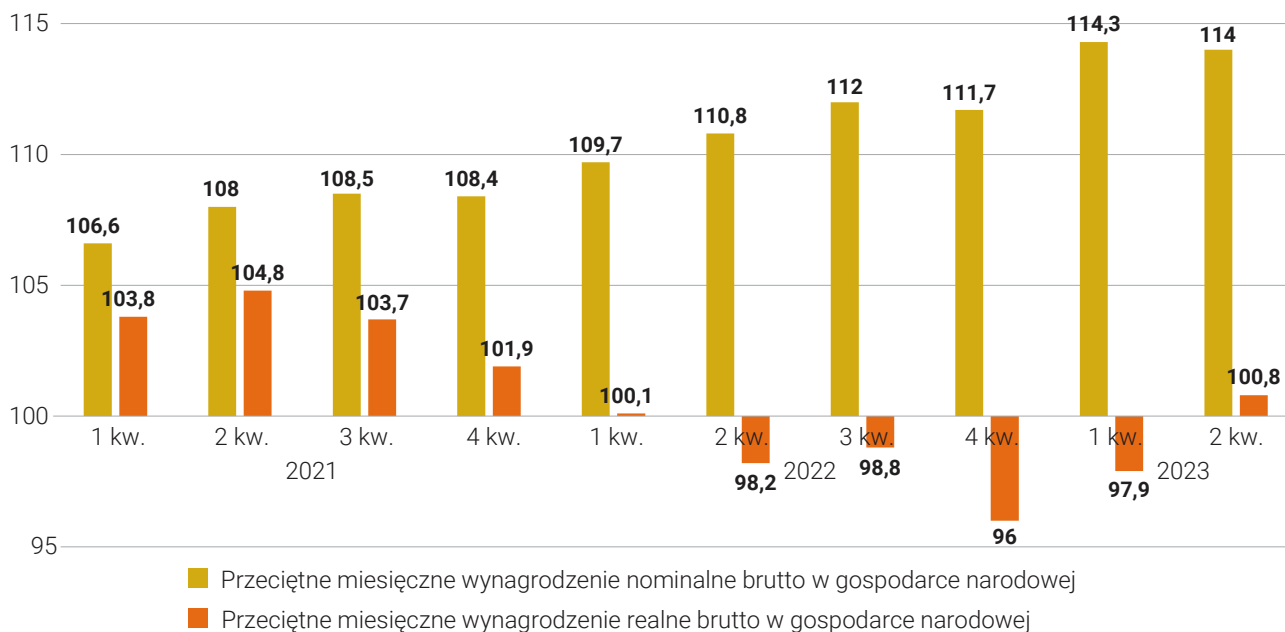
Do ograniczenia zakupów gospodarstwa domowe zmusza także wysoka inflacja – po przeanalizowaniu **struktury ich wydatków** widoczny jest kryzys kosztów życia i próby poszukiwania przez konsumentów oszczędności. W I połowie 2023 r. wysokie dwucyfrowe spadki (w cenach stałych) odnotowały podmioty handlujące paliwami (o 15% r/r), ale znaczące spadki wystąpiły także w kategoriach zakupów dyskrecyjnych: o 15% r/r spadła sprzedaż w grupach „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” oraz nieujawniana kategoria „pozostałe”, zaś w grupie „meble, rtv, agd” spadek sprzedaży wyniósł 13% r/r. Należy też pamiętać, że w okresie pandemii konsumenci wydawali rekordowe kwoty m.in. na sprzęty rtv i agd, zatem obecne ograniczenie konsumpcji może wynikać ze wcześniejszego zaspokojenia potrzeb w tym obszarze.

Ponadto, część spadku sprzedaży detalicznej może być pochodną obserwowanego na całym świecie popandemicznego przesunięcia struktury wydatków ponownie w stronę usług, które wcześniej nie były realizowane ze względu na wprowadzone ograniczenia kontaktów. Świadczy o tym zestawienie danych o sprzedaży detalicznej z danymi dotyczącym całociowego **spożycia gospodarstw domowych**, które w 2023 r. weszło w trend spadkowy, ale jednak poniżej głębokiego załamania sprzedaży.

Poprawa koniunktury konsumenckiej będzie się przekładała na lepsze wyniki sprzedaży detalicznej – a co za tym idzie – na wyższą dynamikę wzrostu PKB – wraz z ponownym **wzrostem dynamiki płac realnych** w gospodarce. O ile bowiem od połowy ubiegłego roku nominalna dynamika płac pozostaje dwucyfrowa, o tyle w ujęciu skorygowanym o inflację dochody Polaków w tym okresie sukcesywnie spadały. Dopiero początki dezinflacji obserwowane w II kwartale 2023 r. przyniosły delikatne wyhamowanie tego trendu.

Rys. 3. Sprzedaż detaliczna na tle spożycia gospodarstw domowych (% r/r)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 4. Dynamika wynagrodzeń w gospodarce (% r/r)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

O zapotrzebowaniu gospodarstw domowych na dodatkową gotówkę świadczą także wyniki sprzedaży kart kredytowych – zgodnie z danymi BIK, banki i SKOK-i wydały na koniec czerwca 2023 r. o 31,8% więcej kart kredytowych, a wartość przyznanych limitów wzrosła o 35,7% r/r. Wzrost ten wynikał nie tylko z efektu niskiej bazy – zgodnie z wynikami badania opinii przeprowadzonego na zlecenie BIK dla 52% kredytobiorców głównym

powodem wnioskowania o kartę kredytową była chęć posiadania **rezerwy na ewentualne bieżące i przyszłe potrzeby**.

Poprawa nastrojów konsumenckich przełoży się na silniejsze wyniki sprzedaży detalicznej wraz z powrotem dodatniej dynamiki płac realnych, spadkiem oczekiwanej inflacji oraz obniżką stóp procentowych jesienią 2023 r.

2. Sytuacja gospodarcza przedsiębiorstw

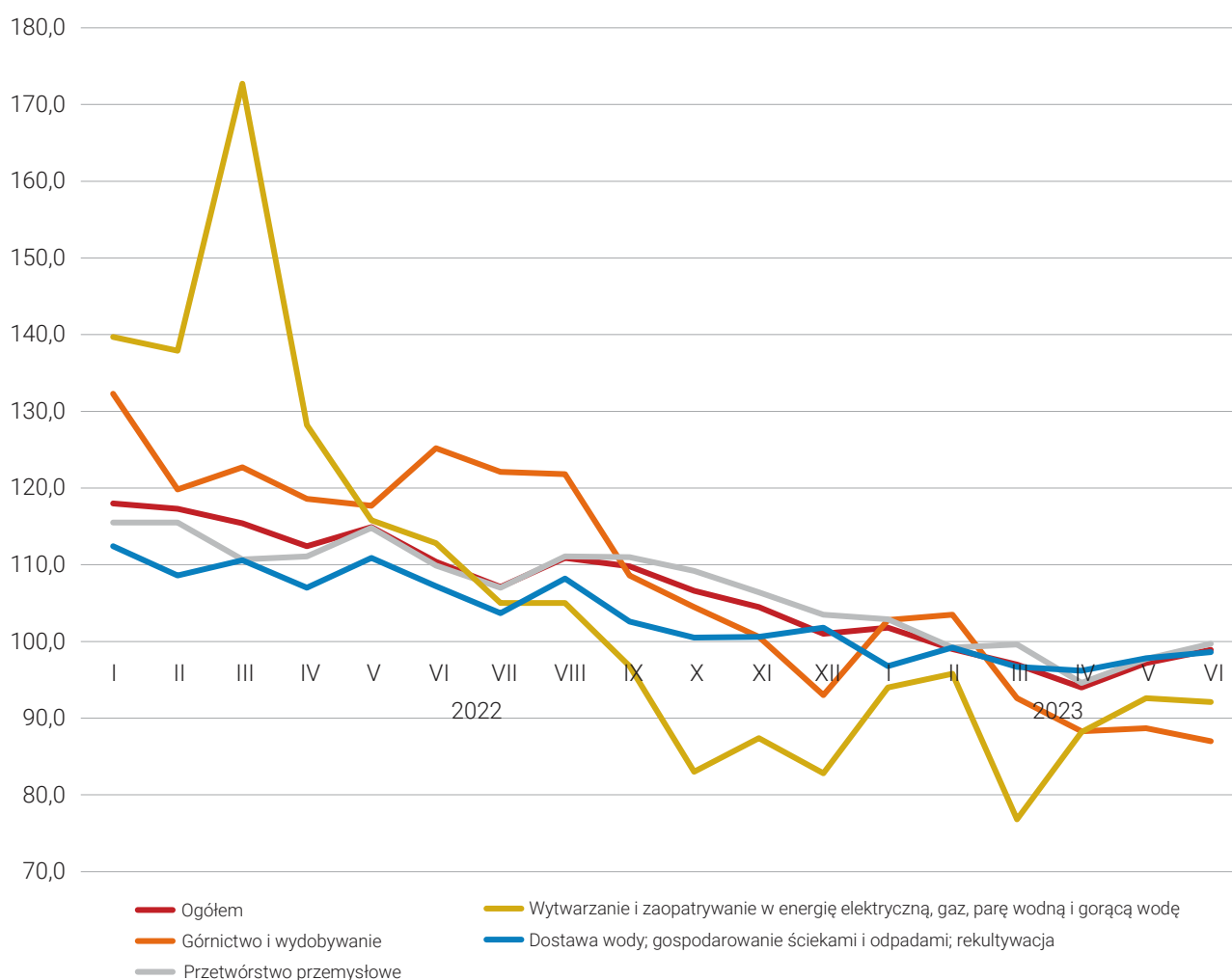
II kwartał 2023 r. przyniósł kontynuację trendu spadkowego w polskim przemyśle. Według czerwcowych danych GUS, wartość **produkcji sprzedanej przemysłu** w czerwcu była niższa o 1,4% r/r. Konsensus rynkowy przewidywał spadek o 1,6%. Czerwcowe dane o produkcji sprzedanej przemysłu to piąty wynik z rzędu, w którym roczna dynamika produkcji przemysłowej jest ujemna – poza delikatnym wzrostem produkcji w styczniu 2023 r. wszystkie kolejne miesiące wskazują na wyniki polskiego przemysłu poniżej tych odnotowanych w 2022 r., kiedy sytuacja gospodarcza już była nie najlepsza ze względu na wybuch wojny, kryzys energetyczny, utrzymujące się zakłócenia w łańcuchach dostaw oraz niedobory na rynku pracy. W rezultacie, w trakcie I półrocza 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu była o 1,7% niższa w porównaniu z analogicznym okresem 2022 r.

Najsilniejsze spadki (także ze względu na działanie w 2023 r. efektu bazy względem rekordowego 2022 r.) dotknęły przede wszystkim sektora produkcji energii, ale z biegiem czasu dekoniunktura objęła wszystkie działy przemysłowe.

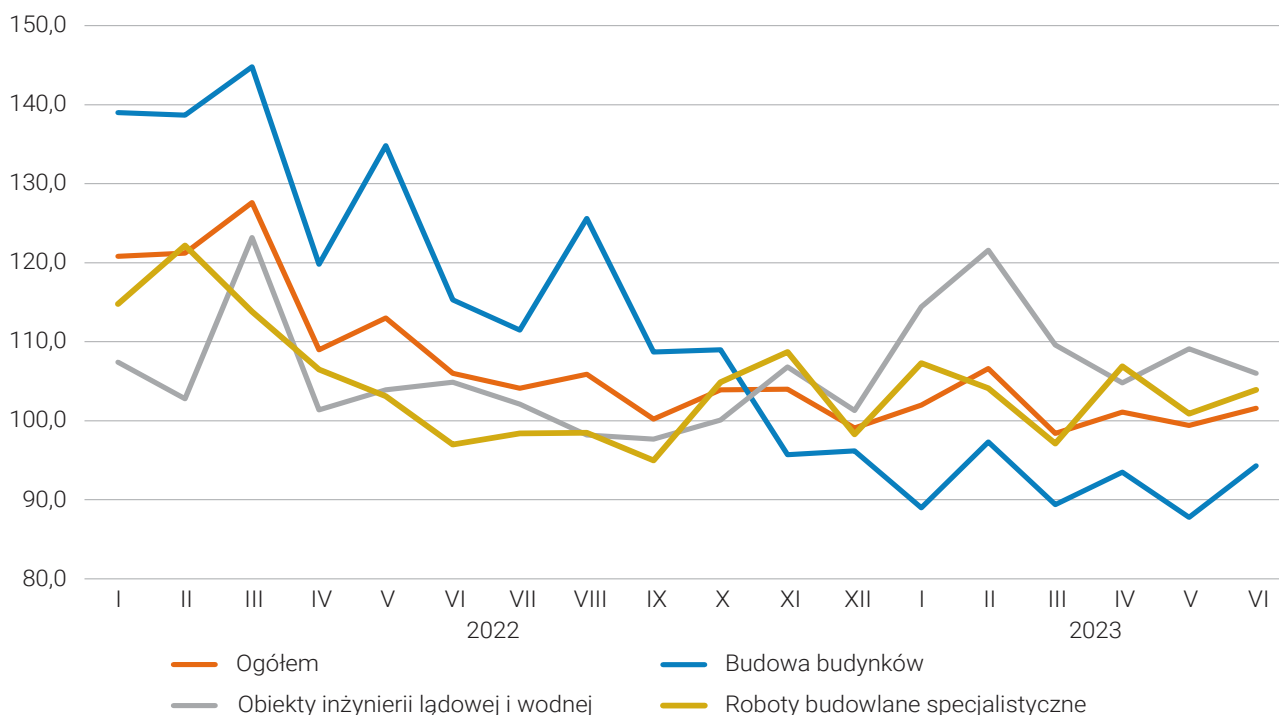
II kwartał 2023 r. przyniósł wyraźne osłabienie **aktywności sektora budowlanego** – szczególnie niepokojące jest utrzymywanie się słabych wyników w zakresie budowy budynków, która znajduje się w trendzie spadkowym od początku ubiegłego roku, a w pierwszej połowie 2023 r. z miesiąca na miesiąc ulegał stopniowemu pogorszeniu. Dodatkowo silnie osłabiła dynamika produkcji w zakresie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (są to głównie projekty infrastrukturalne), co można łączyć z pogarszającą się sytuacją budżetową JST.

Rezultatem ciągłego osłabiania się klimatu w budownictwie jest ciągle pogarszanie się wyników

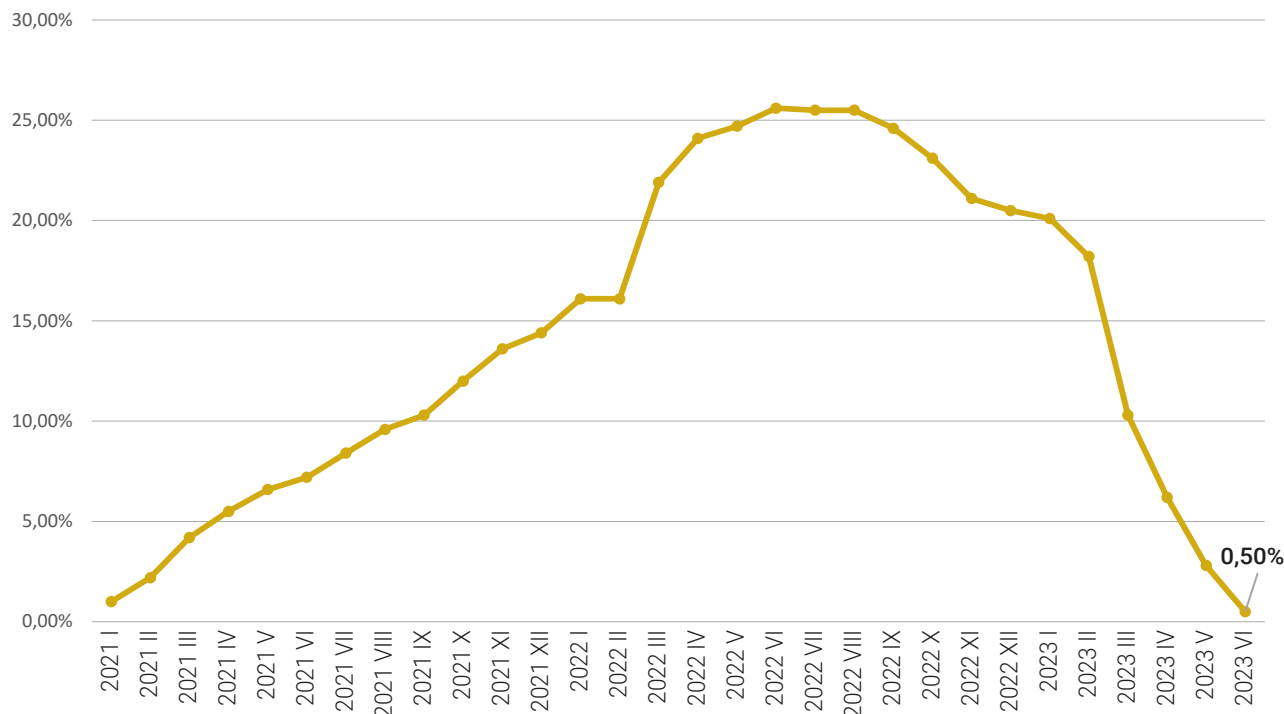
Rys 5. Produkcja sprzedana przemysłu 2022–2023 wg działów (% r/r)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 6. Dynamika produkcji budowlano montażowej

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 7. Zmiany cen produkcji sprzedanej przemysłu r/r (%)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

w zakresie **budownictwa mieszkaniowego**. W otoczeniu wysokiej inflacji, przy niedoborach siły roboczej i rosnących kosztach budowy, sektor podaży mieszkań uległ znacznemu spowolnieniu. Co prawda, w porównaniu do I kwartału 2023 r., w II kwar-

tałe wskaźniki budownictwa mieszkaniowego nieco wzrosły, jednak w ujęciu r/r liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto, była w II kwartale o blisko 30% niższa, a liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia, spadła o 35%. Liczba mieszkań oddanych

do użytku (zatem tych, których budowa rozpoczęła się kilkanaście miesięcy wcześniej) była zaledwie o 3% większa niż rok wcześniej. W kolejnych kwartałach wzmacniająco na sektor budowlany może jednak wpłynąć poprawa sytuacji na rynku cen energii i surowców, pośrednio związana z osłabieniem popytu ze strony będącego w coraz głębszym kryzysie chińskiego rynku nieruchomości.

Wciąż słaba koniunktura oraz utrzymujące wysokie stany zapasów sprawiają, że **dezinflacja cen w przemyśle** nabiera tempa – w czerwcu inflacja PPI wyniosła 0,5% r/r wobec 2,8% miesiąc wcześniej. W ujęciu m/m odnotowano spadek cen o 0,7%. W ujęciu rocznym wskaźnik PPI w czerwcu nadal podnosił ceny wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę: +29,5% r/r.

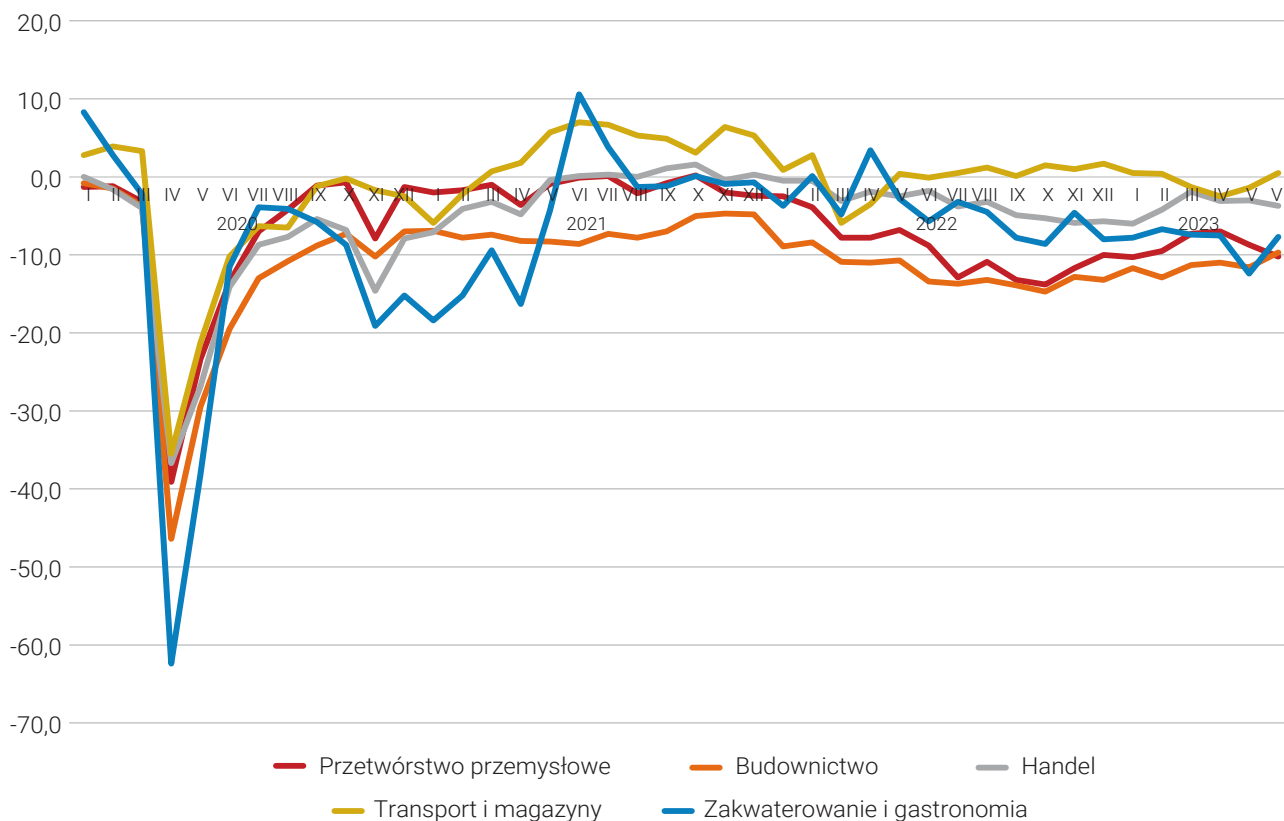
Jakkolwiek sytuacja na rynku pracy pozostaje dobra, w II kwartale 2023 r. **popyt na pracę** nadal pozostawał poniżej poziomów sprzed pandemii, a dodatkowo sytuacja pogorszyła się względem I kwartału 2023 r. Szczególnie słabe perspektywy dla zatrudnienia obserwowane są wciąż w budownictwie, pogarsza się także sytuacja w przetwórstwie przemysłowym.

Relatywnie poprawiają się natomiast perspektywy zatrudnienia w sektorach o profilu usługowym, tj. zakwaterowanie, gastronomia, logistyka.

Choć co do zasady prognozy zatrudnienia nadal wskazują na przewagę firm planujących w najbliższym czasie redukcje zatrudnienia nad tymi, które zamierzają zwiększyć liczbę pracowników, to jednak liczba firm deklarujących ograniczenie zatrudnienia spadła do ok. 6 pkt. proc. Nadal pesymistyczne prognozy zatrudnienia prawdopodobnie są raczej obrazem ogólnej dekonunktury w gospodarce i rosnących kosztów pracy (dalsze podwyżki płacy minimalnej).

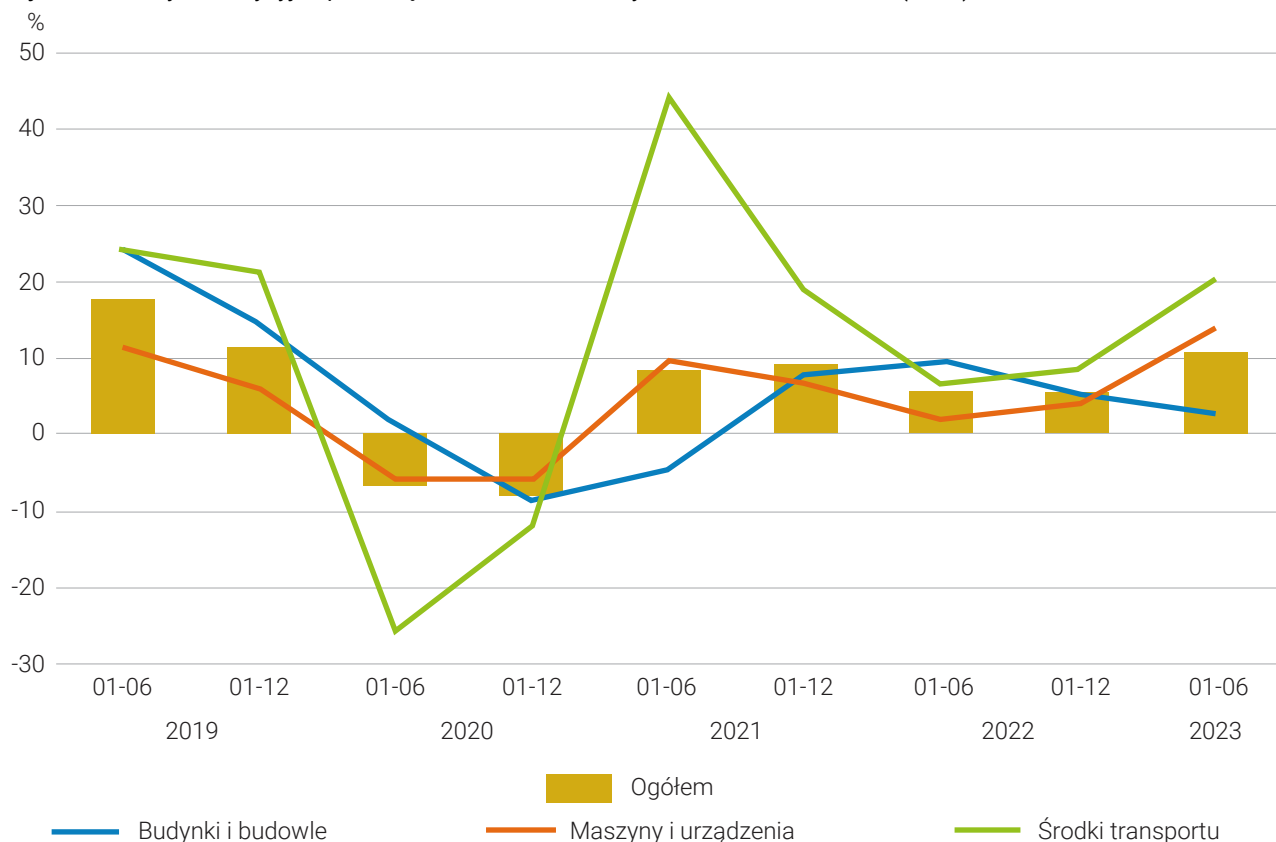
W Polsce na koniec II kwartału 2023 r. odnotowano 113,2 tys. wolnych miejsc pracy. Było to o 1,7 tys. mniej niż w I kwartale i o 36,1 tys. mniej niż w analogicznym kwartale 2022 r. Należy podkreślić, że liczba wolnych wakatów spada nie tylko wskutek obsadzania ich nowo zatrudnionymi pracownikami, ale też ze względu na wolniejsze tempo tworzenia nowych miejsc pracy. W tym kontekście niepokoi fakt, że w skali roku (II kwartał 2023 / II kwartał 2022)

Rys. 8. Prognozy zatrudnienia wg działów przemysłu (pkt. proc.)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 9. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w latach 2019–2023 (% r/r)

Źródło: GUS, Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych 01–06.2023 r.

tał 2022) liczba wolnych nowo utworzonych miejsc pracy spadła o nieco ponad 25%. O ile jednak kurczenie się liczby wolnych miejsc pracy, spowodowane wyraźnym schłodzeniem gospodarki światowej, obserwowane jest od około półtora roku, pod koniec I kwartału 2023 r. ta dynamika wyraźnie wyhamowała. Zważywszy na fakt, że stopa bezrobocia rejestrowanego w czerwcu ukształtowała się na poziomie 5%, można stwierdzić, że paradoksalnie dekoniunktura gospodarcza złagodziła problem niskiej dostępności siły roboczej w Polsce.

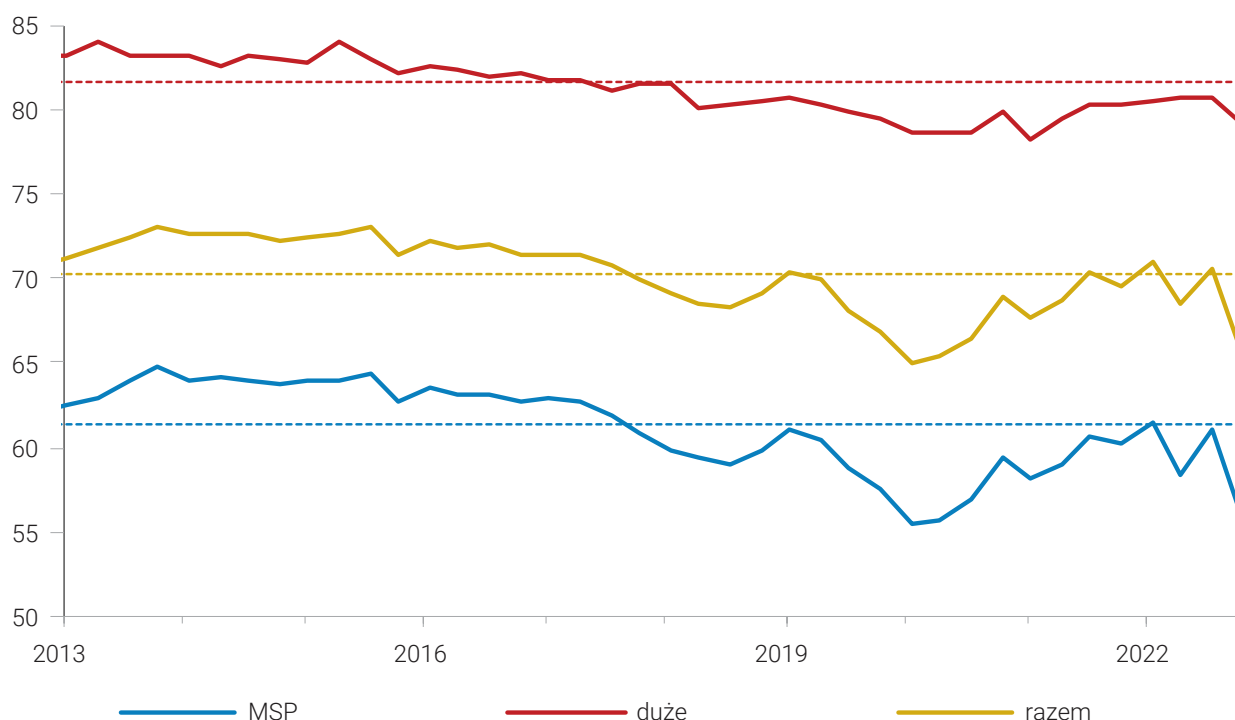
Nadal niezadowalający pozostaje **poziom inwestycji przedsiębiorstw**. Zgodnie z danymi GUS, w I półroczu 2023 r. nakłady inwestycyjne ogółem przedsiębiorstw o liczbie pracujących osób 10+, prowadzących księgi rachunkowe, wyniosły 99,6 mld zł. Wartość nakładów była (w cenach stałych) o 10,7% wyższa r/r.

Do wzrostu inwestycji w I półroczu 2023 r. przyczyniło się przede wszystkim zwiększenie nakładów na projekty charakteryzujące się relatywnie krótkim cyklem realizacji, tj. zakupy środków transportu (wzrost o 20,3% r/r) oraz maszyn, urządzeń tech-

nicznych i narzędzi (+13,8% r/r). Obniżony, względem wcześniejszych cykli inwestycji, pozostawał natomiast wzrost nakładów na inwestycje budowlane (+2,9% r/r).

Należy przy tym podkreślić, że inwestycje sektora przedsiębiorstw niefinansowych są w Polsce dość silnie skoncentrowane. Wg danych NBP od 2021 r. niemal ¼ wszystkich nakładów inwestycyjnych ponoszona jest przez 10 największych inwestorów. Na poziomie jednostkowego przedsiębiorstwa widoczne jest natomiast znaczące osłabienie aktywności inwestycyjnej – np. w sektorze przedsiębiorstw inwestycje realizuje ok. 65% podmiotów, co stanowi historyczne minimum. Spadki liczby inwestorów notowane są we wszystkich gałęziach przemysłu – najgłębsze w: transporcie, budownictwie i górnictwie.

Według wyników Szybkiego Monitoringu NBP nastroje inwestycyjne w sektorze przedsiębiorstw pozostają osłabione. Co prawda, odsetek firm planujących zwiększyć wielkość nakładów w perspektywie rocznej wzrósł, problemem pozostaje jednak niskie zainteresowanie przedsiębiorstw podejmowaniem

Rys. 10. Udział inwestorów wg wielkości zatrudnienia (% firm, s.a.)

Źródło: NBP, Szybki Monitoring, lipiec 2023 r.

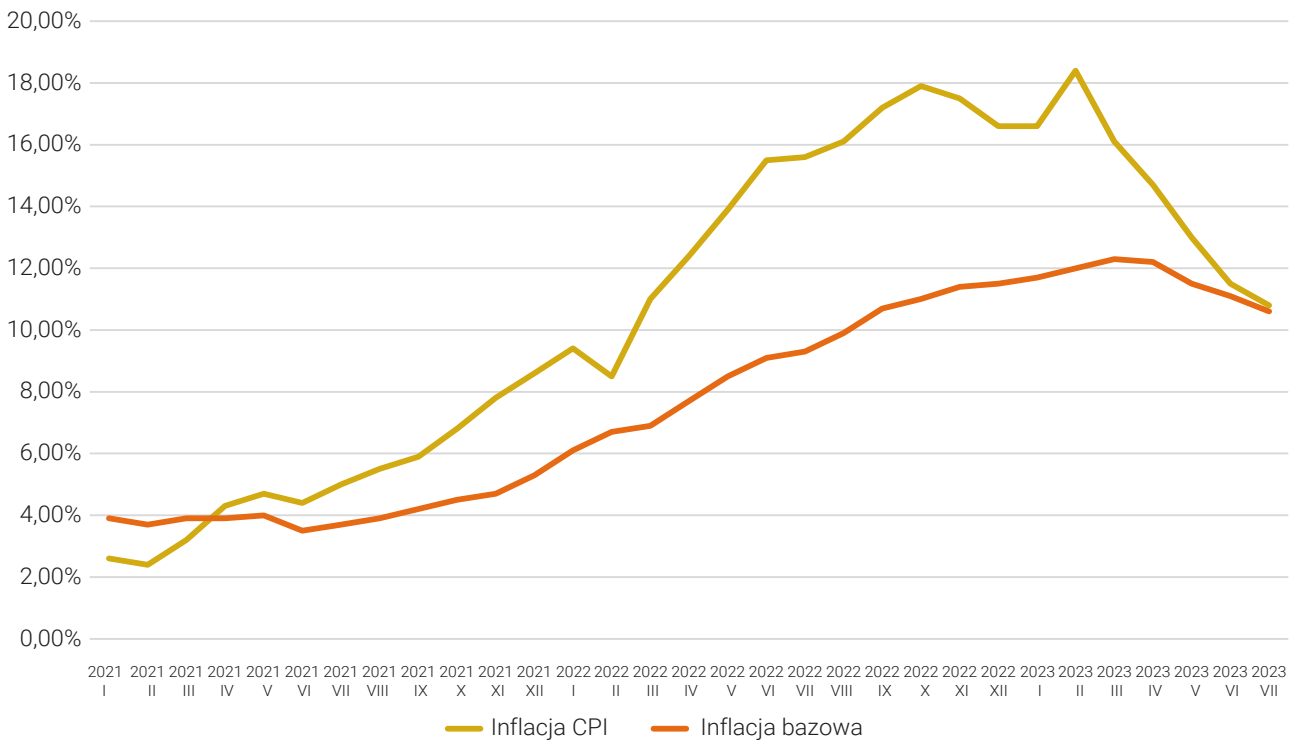
nowych przedsięwzięć inwestycyjnych (rozpoczęcie je ok. 20% firm, wartość poniżej poziomu wieloletniej średniej). Jednocześnie nastroje inwestycyjne pozostają zróżnicowane w ujęciu branżowym: w przetwórstwie przemysłowym i usługach poprawiły się, natomiast pogorszyły się w energetyce, górnictwie i dostarczaniu wody.

3. Inflacja CPI, silniejsze tempo dezinflacji HICP

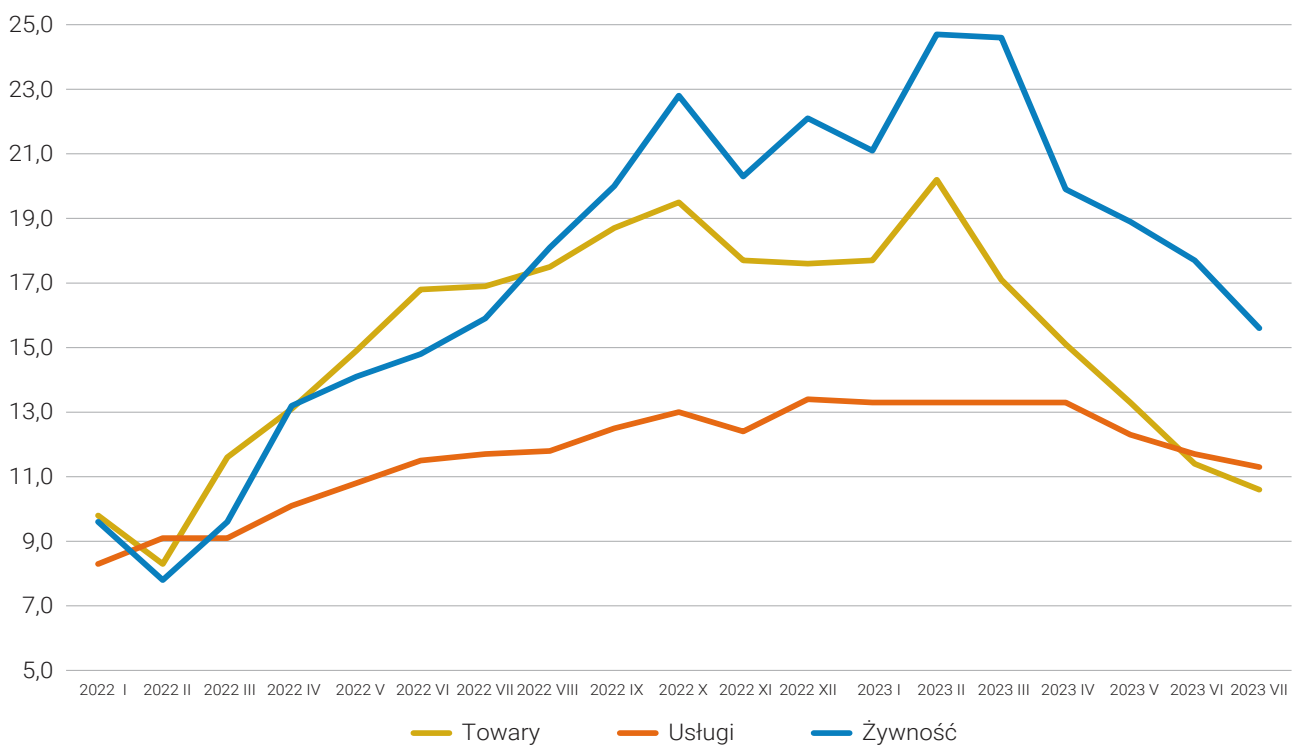
Inflacja konsumencka systematycznie spada we wszystkich krajach UE, co jest związane głównie z regularnym spowolnieniem tempa wzrostu cen żywności i energii w pierwszej połowie 2023 r. Ceny surowców cofnęły się od maksimów wywołanych wojną na Ukrainie. Ponadto bezpośredni wpływ niektórych środków fiskalnych mających na celu ograniczenie wzrostu tych cen (zerowy VAT na żywność, zamrożenie cen prądu dla gospodarstw domowych) pomógł w powstrzymaniu dalszego wzrostu inflacji w krótkim okresie. Maj 2023 r. przyniósł też oczekiwany spadek **inflacji bazowej**, która przez ostatnie miesiące rosła pomimo spadku cen paliw i energii. Spadek inflacji bazowej daje pewne nadzieje na to, że procesy dezinflacyjne wreszcie dotarły do reszty gospodarki. W dalszym jednak ciągu wszystkie

miary inflacji cenowej w Polsce pozostają niedopuszczalnie wysokie i bardzo odległe od 2,5% celu inflacyjnego NBP.

Po części spadek napięć cenowych wynika też ze złagodzenia presji w globalnym łańcuchu dostaw, która w dużej mierze się unormowała. Wpłynęło to przede wszystkim na ceny towarów, którymi handluje się znacznie więcej niż usługami. Presję na ceny towarów złagodziło również trwające odwrócenie związanego z pandemią przesunięcia wzorców konsumpcji z usług na towary. Historycznie, tempo zmian cen usług było znacznie mniej zmienne niż w przypadku towarów. Częściowo wynika to z faktu, że udział pracy w kosztach ogółem w usługach jest większy niż w przetwórstwie przemysłowym. Wzrost płac jest nie tylko ogólnie bardziej inercyjny niż inne składniki kosztów, ale w usługach jest też bardziej napędzany przez rynek krajowy, ponieważ sektor ten jest mniej narażony na międzynarodową konkurencję. Pod koniec II kwartału 2023 r. **inflacja cen usług** w Polsce zaczęła przewyższać inflację cen towarów i to przesunięcie czynników napędzających inflację w kierunku cen usług może zwiększyć trwałość CPI. Z kolei obniżająco na inflację zaczęły działać ceny żywności, które zazwyczaj w okresie letnim spadają, ponadto także w tym wypadku działa silny efekt bazy.

Rys. 11. Inflacja CPI i inflacja bazowa

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 12. Inflacja cen towarów, usług i żywności

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Dalszy powrót do celu inflacyjnego będzie prawdopodobnie trudniejszy niż pierwsza faza procesu dezinflacji. Poza zanikającymi efektami bazy, proces dezinflacji może być spowolniony przez dwa ściśle ze sobą powiązane czynniki: samopodtrzymującą się

dynamikę płac i cen oraz odkotwiczenie oczekiwań inflacyjnych. Fakt, że inflacja CPI niemal zrównała się z bazową świadczy o tym, że inflacja w Polsce zaczyna mieć charakter głównie popytowy. W takiej sytuacji, wspierająco na dalszy wzrost cen będzie dzia-

łał dwucyfrowy wzrost wynagrodzeń i zapowiadana na 2024 r. 20-procentowa podwyżka płacy minimalnej oraz wzrost niektórych świadczeń społecznych.

Nie można też wykluczyć ponownego wzrostu inflacji na początku 2024 r. z uwagi na wzrost **cen energii**. Nowe taryfy dotyczące cen energii elektrycznej oraz gazu dla gospodarstw domowych obowiązujące od 2024 r. prawdopodobnie będą niższe niż obowiązujące w 2023 r., jednak rząd zakończy, bądź ograniczy, subsydiowanie cen dla gospodarstw domowych.

4. Dynamika PKB w II kwartale 2023 r. i składowe jej wzrostu

Według wstępnych danych GUS produkt krajowy brutto niewyrównany sezonowo w II kwartale 2023 r. zmniejszył się realnie o 0,6% r/r (w cenach stałych średniorocznych roku poprzedniego). Był to drugi z rzędu kwartał, w którym tempo wzrostu gospodarczego było ujemne (w I kwartale 2023 r. PKB skurczył się o 0,3% r/r), co oznacza wystąpienie w Polsce technicznej recesji.

Destymulująco na wzrost PKB ponownie zadziałała dynamika **spożycia gospodarstw domowych** – w II kwartale 2023 r. odnotowano tu spadek na poziomie -2,7% r/r, po spadku o -2,0% w pierwszych trzech miesiącach roku. Równocześnie w II kwartale

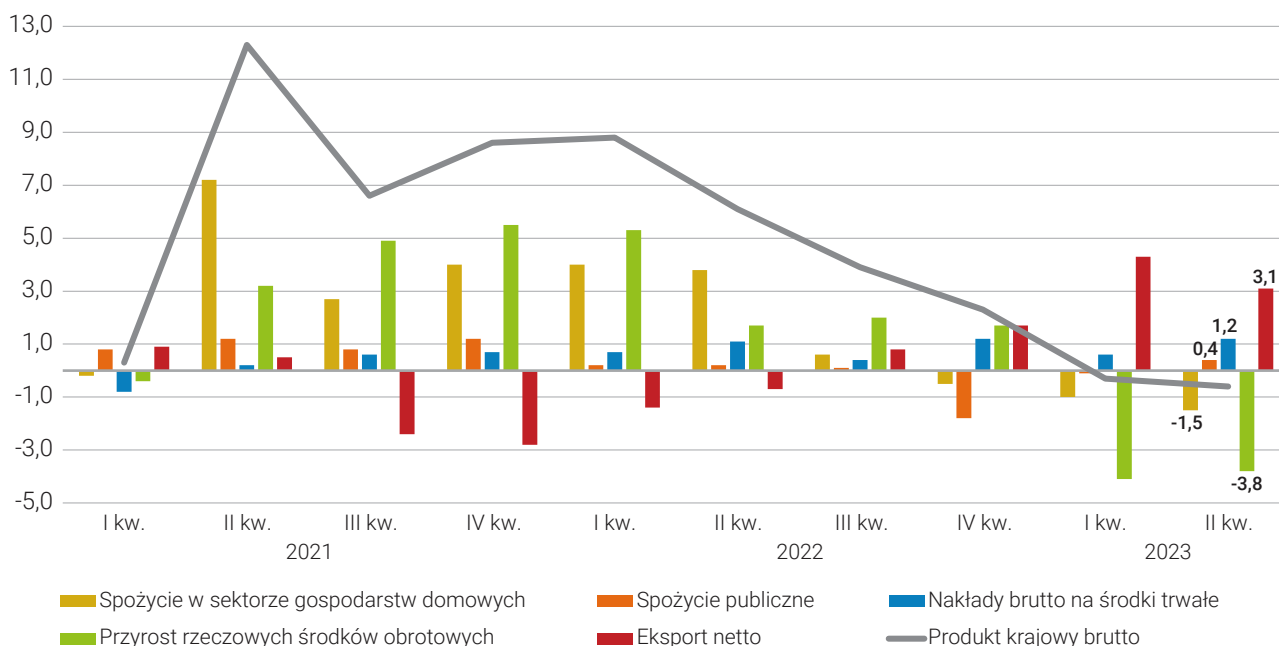
odnotowano wzrost spożycia publicznego o 2,6%, po spadku o -0,5% odnotowanym w I kwartale. W sumie zatem dynamika spożycia ogółem pozostała w II kwartale na ujemnym poziomie -1,5% r/r (nie wielka poprawa z -1,6% w I kwartale 2023 r.).

Pozytywny wpływ na PKB wywarły natomiast **inwestycje**, które zwiększyły się realnie o 7,9% (wobec wzrostu o 5,5% w I kwartale 2023 r.). Ze względu na proces znaczącej redukcji zapasów, rozpoczęty już w ubiegłym kwartale, w II kwartale odnotowano kontynuację bardzo głębokiego spadku akumulacji brutto -14,3% (wobec -18,4% w I kwartale).

Rozczarowujące okazały się w II kwartale wyniki **handlu zagranicznego**. O ile jeszcze w I kwartale 2023 r. eksport był znaczącym motorem wzrostu PKB, to w II kwartale dynamika eksportu okazała się ujemna na poziomie -2,7%. W obliczu spadającego popytu krajowego, jeszcze silniej spadła wartość importu – na poziomie -8,1% wobec spadku o -4,6% w I kwartale. Jako że spadek importu był głębszy od spadku eksportu, saldo eksportu netto było dodatnie i zadziałało wspierająco na wzrost realny PKB (o 3,1 pkt. proc. wobec rekordowego 4,3 pkt. proc. w I kwartale).

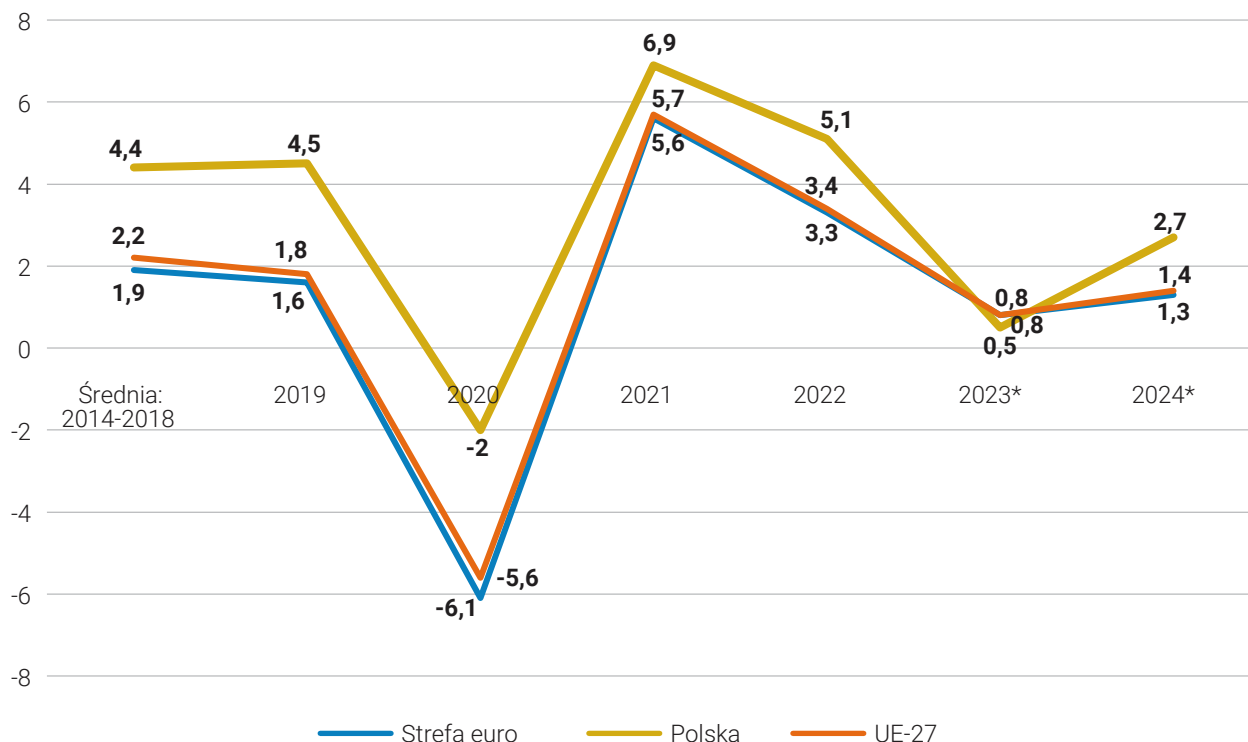
Dane o wzroście PKB w II kwartale są słabsze od oczekiwań. Większość prognoz formułowanych dla bieżącego roku zakładała, że tylko w I kwartale 2023 r. wzrost będzie ujemny, potem zaś rozpocznie

Rys.13. Struktura wzrostu PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS.

Rys. 14. Wzrost gospodarczy w Polsce, w strefie euro oraz w UE-27

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie European Economic Forecast (Summer 2023).

się proces odbudowy gospodarki. Taki scenariusz kreśliła jeszcze lipcowa projekcja NBP w ścieżce centralnej. Tymczasem w drugim kwartale regres pogłębił się, zresztą był to największy spadek PKB odnotowany w całej UE. Nie powinno to być zresztą dużym zaskoczeniem, już miesięczne odczyty sprzedaży detalicznej, produkcji przemysłowej oraz przemysłowego PMI wskazywały na ustawiczne słabnięcie polskiej gospodarki.

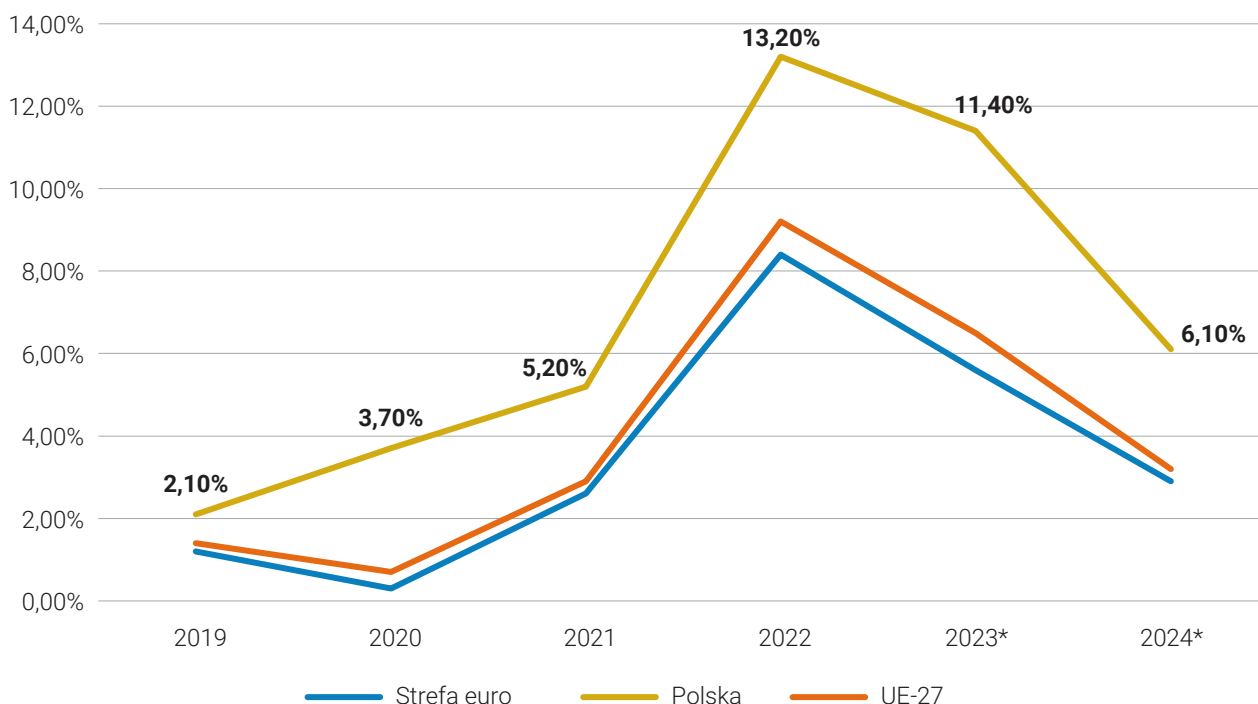
Otwartym pozostaje pytanie, czy II kwartał stanowi dołek aktywności gospodarczej, po którym można oczekiwać odbicia. Słabym prognostykiem jest na pewno kontynuacja **redukcji zapasów**. Wskazuje ona, że przedsiębiorstwa oceniają poziom zamówień na kolejne miesiące jako bardzo niski. Pozytywną informacją jest wsparcie dla gospodarki ze strony relatywnie wysokiej dynamiki nakładów brutto na środki trwałe, chociaż jak wynika z ankiet NBP, jak na razie mamy do czynienia raczej z kontynuacją inwestycji przez przedsiębiorstwa, a nie z rozpoczynaniem nowych.

Warto podkreślić, że druga połowa 2023 r. przyniosła zasadniczo obniżenie większości prognoz formułowanych dla wzrostu PKB w Polsce w bieżącym roku, za to podniesiono szacunki dotyczące uporczywości inflacji w Polsce. Zgodnie z wynikami Ankiety Makroekonomicznej NBP, tegoroczny wzrost PKB powi-

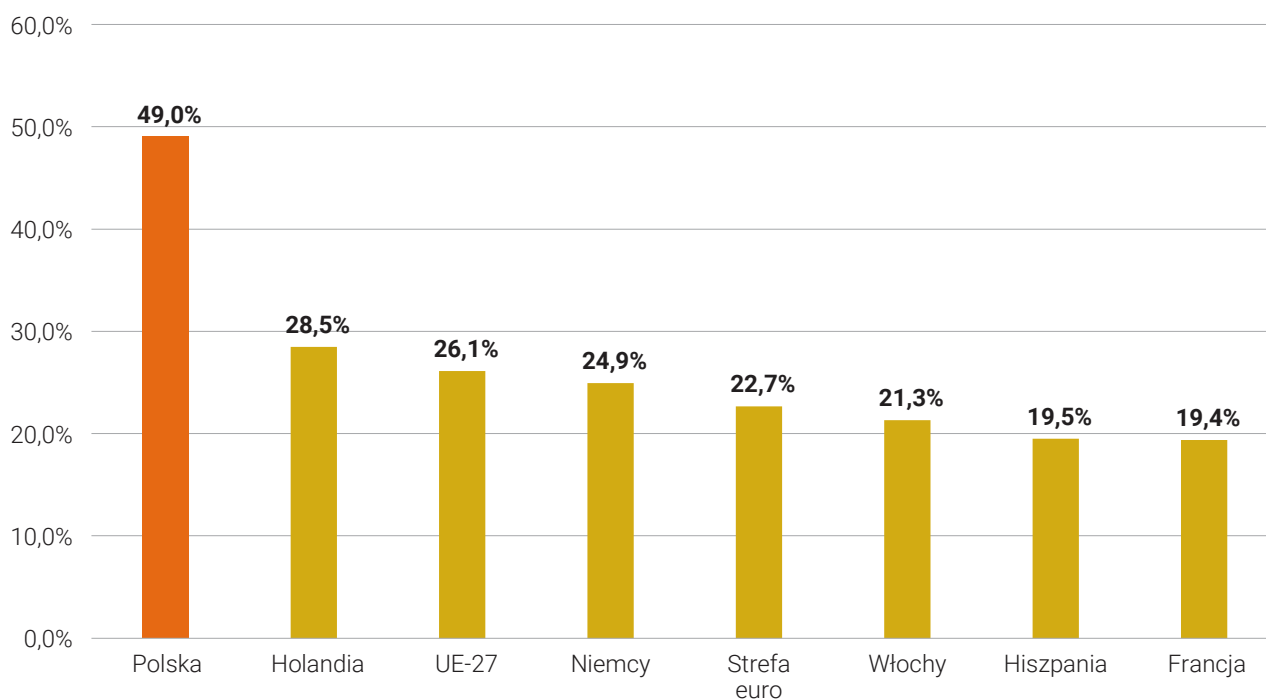
nien wynieść 0,5% (mediana prognoz centralnych), zaś do 2025 r. poziom inflacji pozostanie powyżej celu. Także S&P Global Ratings obniżył prognozę wzrostu PKB Polski na lata 2023–2025. W 2023 r. prognozowane jest 0,7% (obniżka z 1,1% oczekiwanych wcześniej przez agencję) oraz 3% w 2024 r. i 2,9% w 2025 r. (spadek o odpowiednio 0,2 i 0,4 pkt. proc.).

Również Komisja Europejska skorygowała prognozę wzrostu PKB w dół. Letnia prognoza gospodarcza zakłada dynamikę wzrostu PKB w Polsce w 2023 r. na poziomie 0,5% (z 0,7% wg prognozy wiosennej) oraz 2,7% w 2024 r. Korekty in minus dotyczą, oprócz Polski, również: Holandii, Włoch, Niemiec oraz strefy euro i UE-27. Wzrost gospodarczy w Polsce w 2023 r. będzie niższy niż w całej UE-27 oraz w strefie euro. Dopiero w 2024 r. osiągnie on wyższy poziom (2,7%), choć nie jest przewidywany powrót do poziomów z lat 2014–2019.

Dla większości krajów KE obniżyła również prognozy wysokości inflacji. W przypadku Polski, bieżąca projekcja wskazuje na poziom inflacji HICP równy 11,4% w 2023 r. oraz 6,1% w 2024 r. Oznacza to, że o ile przewidywany jest szybszy spadek inflacji w 2023 r., o tyle prognoza na 2024 r. sugeruje, że zmagania polskiej gospodarki z inflacją będą trwały dłużej niż pierwotnie zakładano (wzrost

Rys. 15. Inflacja HICP w Polsce, w strefie euro oraz w UE-27

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie European Economic Forecast (Summer 2023).

Rys. 16. Skumulowana wartość wskaźnika inflacji HICP w okresie 2019–2024

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie European Economic Forecast (Summer 2023).

z 6,0% wg prognozy wiosennej do 6,1% wg prognozy letniej). Podczas gdy kraje strefy euro będą już zbliżały się do celu inflacyjnego (2,9% w 2024 r. przy celu inflacyjnym na poziomie 2,0%), polska gospodarka będzie jeszcze daleko od jego osiągnięcia.

Skumulowana wartość wskaźnika HICP w latach 2019–2024 (wraz z prognozą na lata 2023 i 2024) osiągnie w Polsce poziom 49,0%. Jest on dalece wyższy od średniej dla UE-27 (26,1%), czy też strefy euro (22,7%).

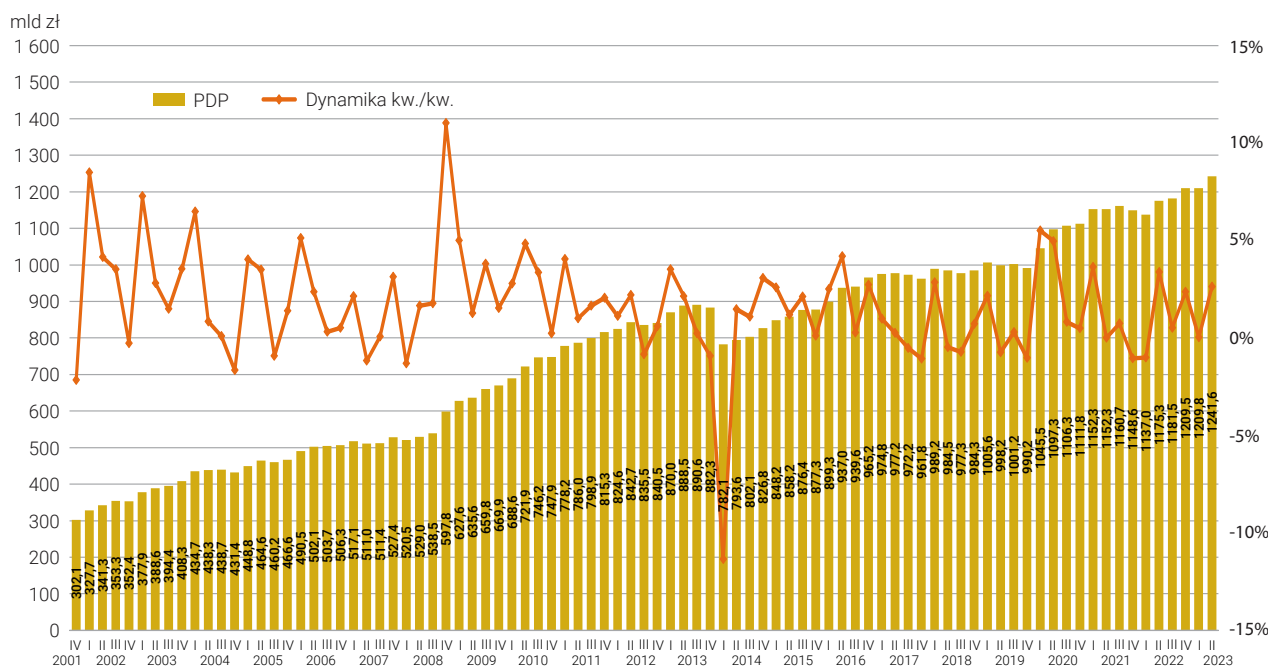
5. Finanse publiczne

W II kwartale 2023 r. kontynuowany był wzrost poza-budgetowego długu publicznego. Państwowy dług publiczny (PDP) wzrósł do poziomu 1.241,60 mld zł, a zatem w trakcie jednego kwartału zwiększył się o 31,77 mld zł, tj. o 2,6%.

Wg klasyfikacji unijnej dług publiczny w Polsce w II kwartale 2023 r. osiągnął poziom 1.581,16 mld zł i wzrost o 49,33 mld zł, tj. o 3,2%. Oznacza to, że część długu nieklasyfikowana w ramach PDP przyrosła o 17,58 mld zł.

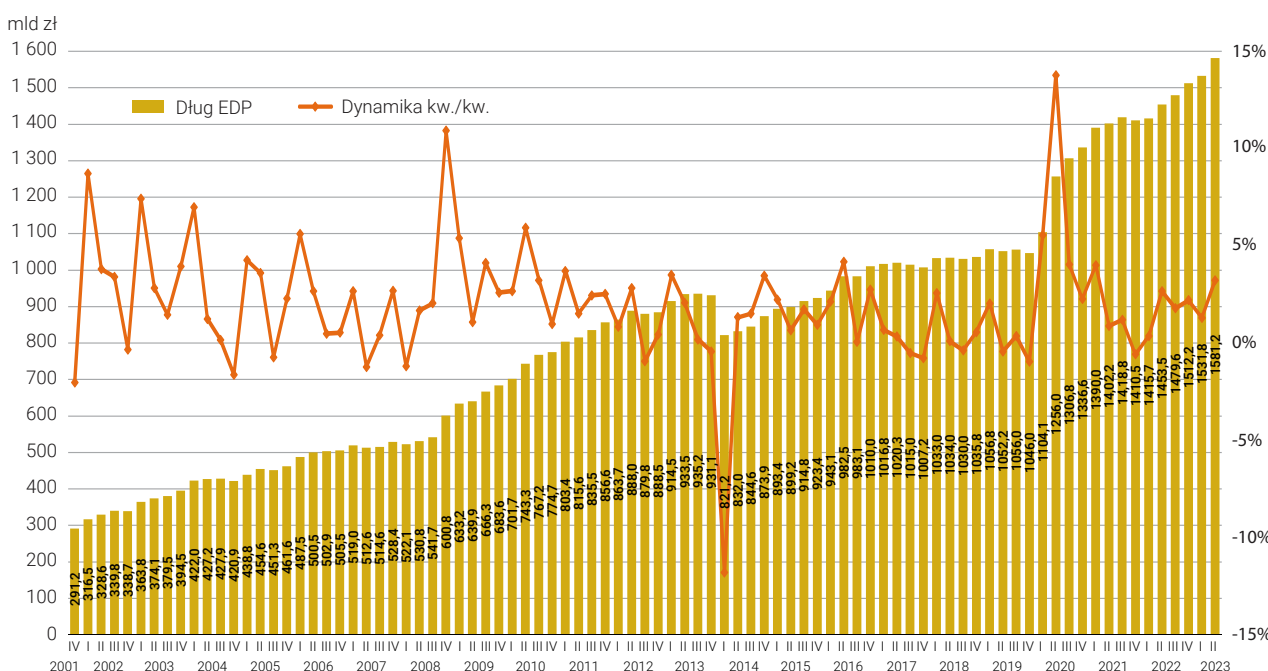
Różnica w klasyfikacji długu PDP a EDP osiągnęła w II kwartale 2023 r. poziom blisko 340 mld zł

Rys. 17. Państwowy dług publiczny

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Rys. 18. Dług EDP

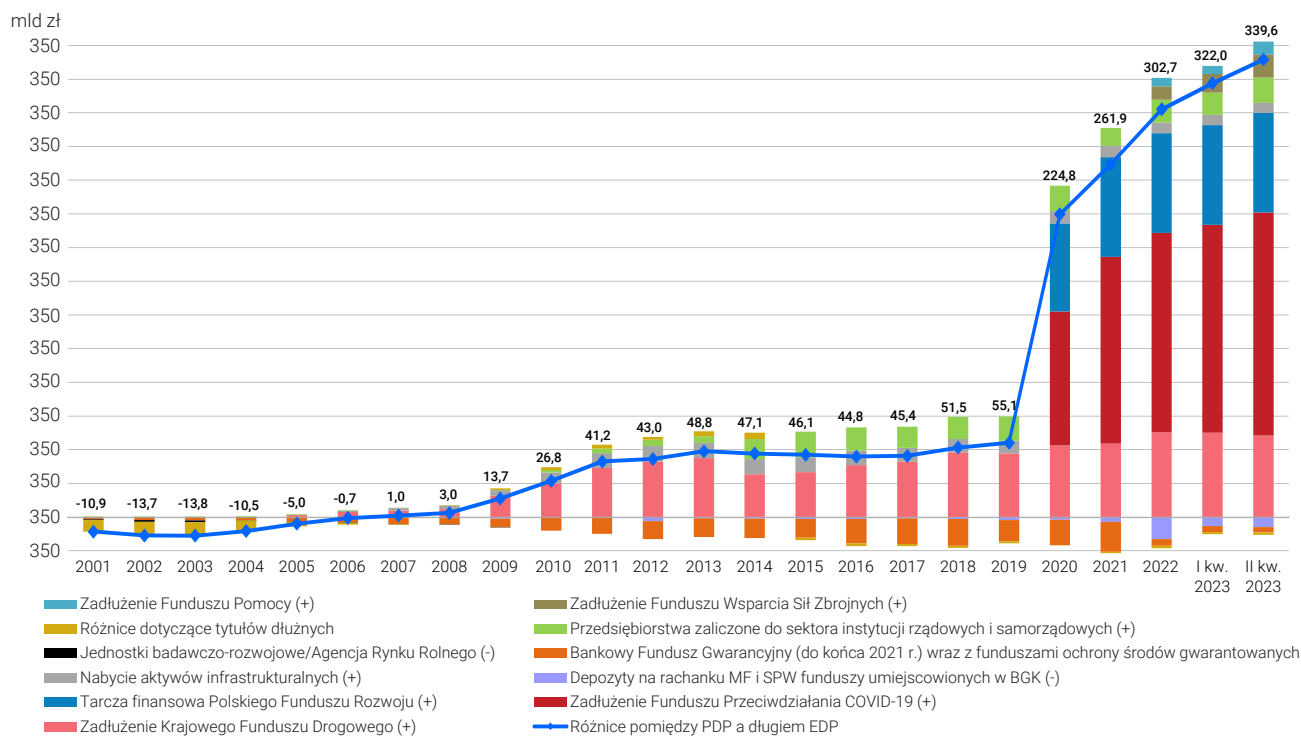
Źródło: Ministerstwo Finansów.

i wzrosła w stosunku do kwartału o 5,5% (o 12,2% w stosunku do końca 2022 r.). W większości pozabudżetowej części długu publicznego dominuje zadłużenie z tytułu Funduszu Przeciwdziałania CO-

VID-19 (48,7%). Zadłużenie z tytułu tego Funduszu wzrosło w II kwartale 2023r. (w stosunku do kwartału) o 7,2% do poziomu 165,45 mld zł. Istotny wzrost odnotowało również zadłużenie z tytułu Funduszu

Rys. 19. Różnice pomiędzy długiem EDP a PDP

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Rys. 20. Struktura długu sektora instytucji rządowych i samorządowych wg kryterium rezydenta

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Wsparcia Sił Zbrojnych (do poziomu 17 mld zł). Państwowy dług publiczny w II kwartale 2023 r. osiągnął 38% PKB, a zatem utrzymał się na poziomie z I kwartału. Z kolei dług EDP wzrósł w II kwartale do poziomu 48,4% PKB (48,1% w I kwartale 2023 r.).

Na przestrzeni lat krajowy sektor bankowy stał się dominującym udziałowcem długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. W trakcie pierwszych dwóch kwartałów 2023 r. dług instytucji rządowych i samorządowych objęty przez krajowy sektor bankowy wzrósł o 42,5 mld zł (6,4%) do poziomu 710,5 mld zł. Oznacza to, że sektor bankowy objął

niespełna 45% długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. W stosunku do I kwartału 2023 r. udział sektora bankowego w tym zakresie wzrósł o 1,1 pkt. proc. (blisko 39 mld zł).

Udział sektora bankowego w strukturze długu sektora instytucji rządowych i samorządowych systematycznie wzrasta – z poziomu 20% w 2012 r. do blisko 45% w 2023 r. Tak wysokie zaangażowanie banków w finansowanie długu obciąża kapitały własne sektora w warunkach przeceny obligacji i znacząco obniża jego zdolność do rozwoju akcji kredytowej i finansowania potrzeb gospodarki.

Sytuacja sektora bankowego w II kwartale 2023 roku

Wprowadzenie

Ostatnie trzy lata nie były łatwe dla gospodarek całego świata. W warunkach spowolnienia gospodarczego spowodowanego pandemią COVID-19 i licznymi lockdownami priorytetem większości rządów stało się zachowanie stabilności zatrudnienia oraz uniknięcie strukturalnych uszkodzeń gospodarki. Ceną za te działania był późniejszy gwałtowny wzrost inflacji spotęgowany dodatkowo przez agresję Rosji na Ukrainę skutkujący (m.in. w konsekwencji nałożonych sankcji gospodarczych) trudnościami z dostępem do surowców energetycznych i znaczącym wzrostem ich cen, co jeszcze bardziej wzmacniało presję inflacyjną. W tak niestabilnych warunkach priorytetem większości rządów i banków centralnych stało się możliwie szybkie pokonanie inflacji przy jednoczesnym staraniu o uniknięcie głębokiej i długotrwałej recesji gospodarczej.

Choć od czasu rozpoczęcia procesu zacieśniania polityki pieniężnej minęły już dwa lata, w wielu krajach na świecie, w tym w Polsce, inflacja pozostaje daleka od celów inflacyjnych. W tych uwarunkowaniach większość banków centralnych kontynuuje zaostrzanie polityki pieniężnej, bądź też przynaj-

mniej rezygnuje z jej luzowania. Odmienne sytuacja ma miejsce w Polsce, gdzie zarówno we wrześniu jak i październiku 2023 r. Rada Polityki Pieniężnej podjęła decyzję o obniżce stóp procentowych (łącznie o 100 pkt. baz.) do poziomu 5,75%.

Z perspektywy sektora bankowego tak nieoczekiwany i gwałtowny spadek stóp procentowych tworzy wyzwanie związane z przewidywanym spadkiem wyników odsetkowych w kolejnych miesiącach. Owo wyzwanie potęgowane jest dodatkowo licznymi obciążeniami sektora bankowego związanymi z kosztami ryzyka CHF na wyniki banków, kosztami związanymi ze spełnieniem pełnego wymogu MREL (od stycznia 2024 r.), utrzymującym się spadkiem portfeli kredytowych, kontynuacją wysokich obciążeń podatkowych i parapodatkowych sektora bankowego (w tym zapowiedzią przedłużenia tzw. wakacji kredytowych na 2024 r.), poziomem ROE utrzymującym się poniżej kosztu kapitału oraz zapowiadanymi dalszymi doregulowaniami sektora bankowego (WFD) generującymi kolejne koszty dla sektora. Z tej perspektywy istotnym wyzwaniem dla sektora bankowego staje się zachowanie jego zdolności do budowania kapitałów własnych pozwalających na finansowanie gospodarki na adekwatnym do jej potrzeb poziomie.

Rys. 21. Katalog zagrożeń dla sektora bankowego

Źródło: Opracowanie własne Zespół Badań i Analiz ZBP.

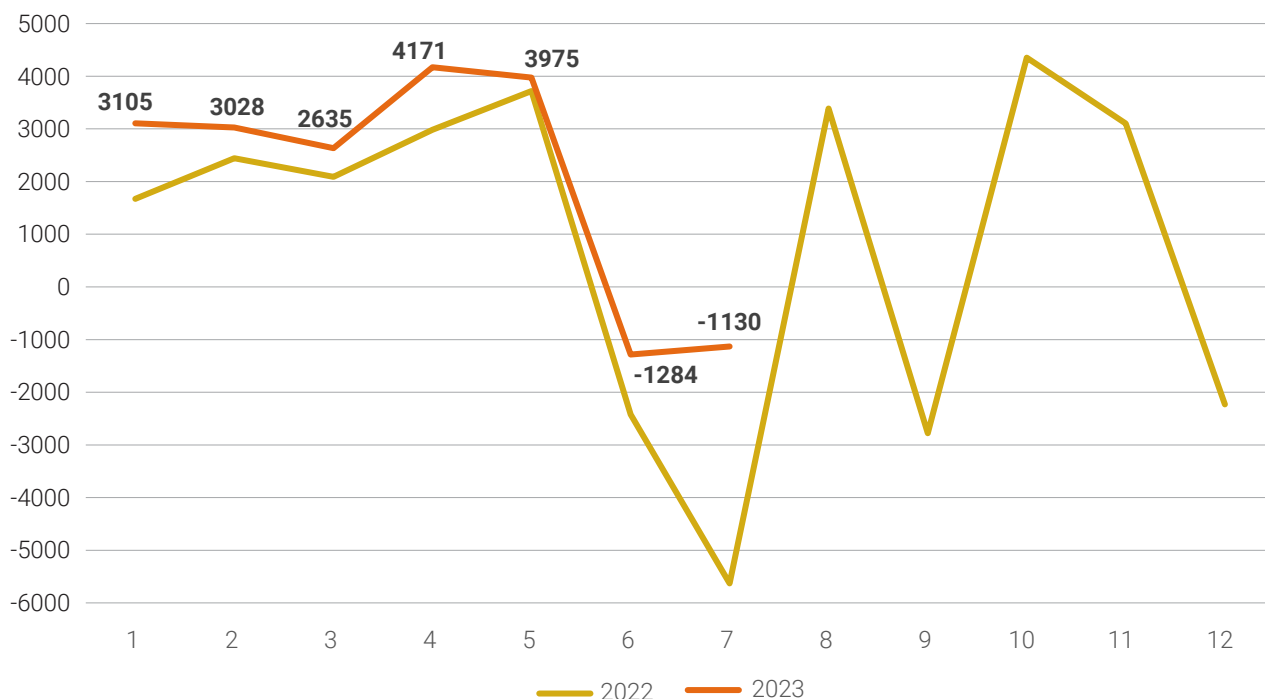

1. Wyniki banków po I półroczu 2023 r.

W kwietniu oraz maju 2023 r. wyniki finansowe banków ustabilizowały się na poziomie około 4 mld zł. Zarówno w czerwcu, jak i w lipcu sektor bankowy poniósł straty na poziomie odpowiednio 1,28 i 1,13 mld zł.

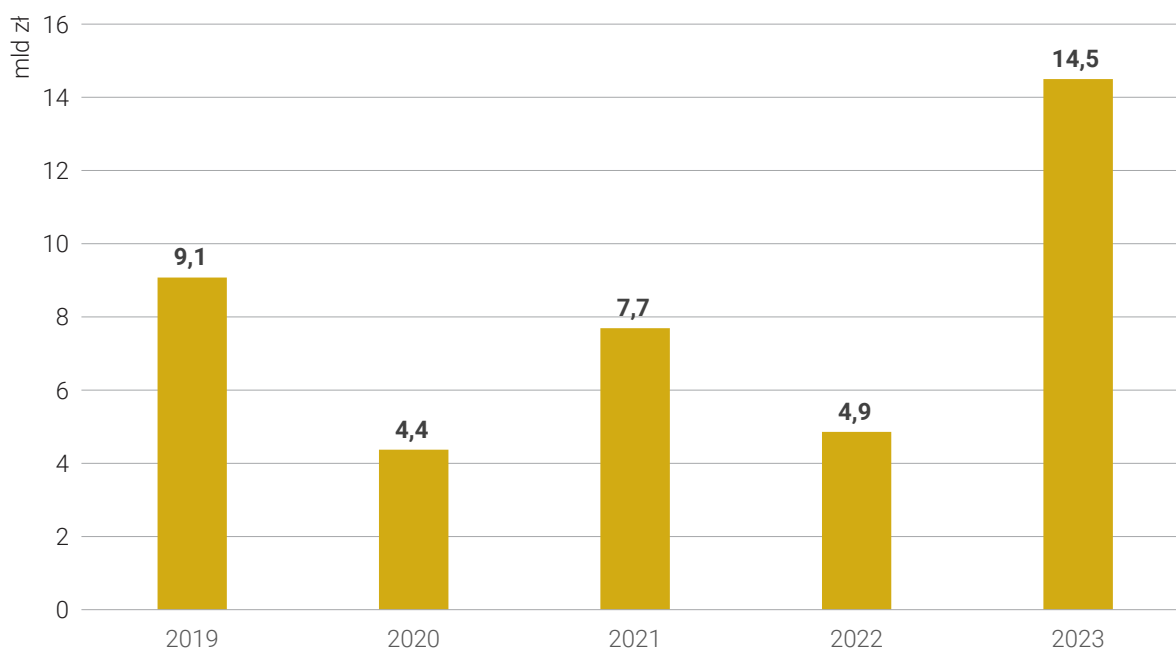
Po siedmiu miesiącach banki osiągnęły wynik finansowy na poziomie 14,5 mld zł. Wynik ten jest zdecydowanie wyższy od WFN osiągniętych w trakcie pierwszych siedmiu miesięcy 2022 r., co spowodowane było przede wszystkim wysokimi kosztami wakacji kredytowych poniesionych w czerwcu i lipcu 2022 r.

Rys. 22. Zysk netto w poszczególnych miesiącach 2022 i 2023 r.

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Rys. 23. Wynik finansowy netto po siedmiu miesiącach

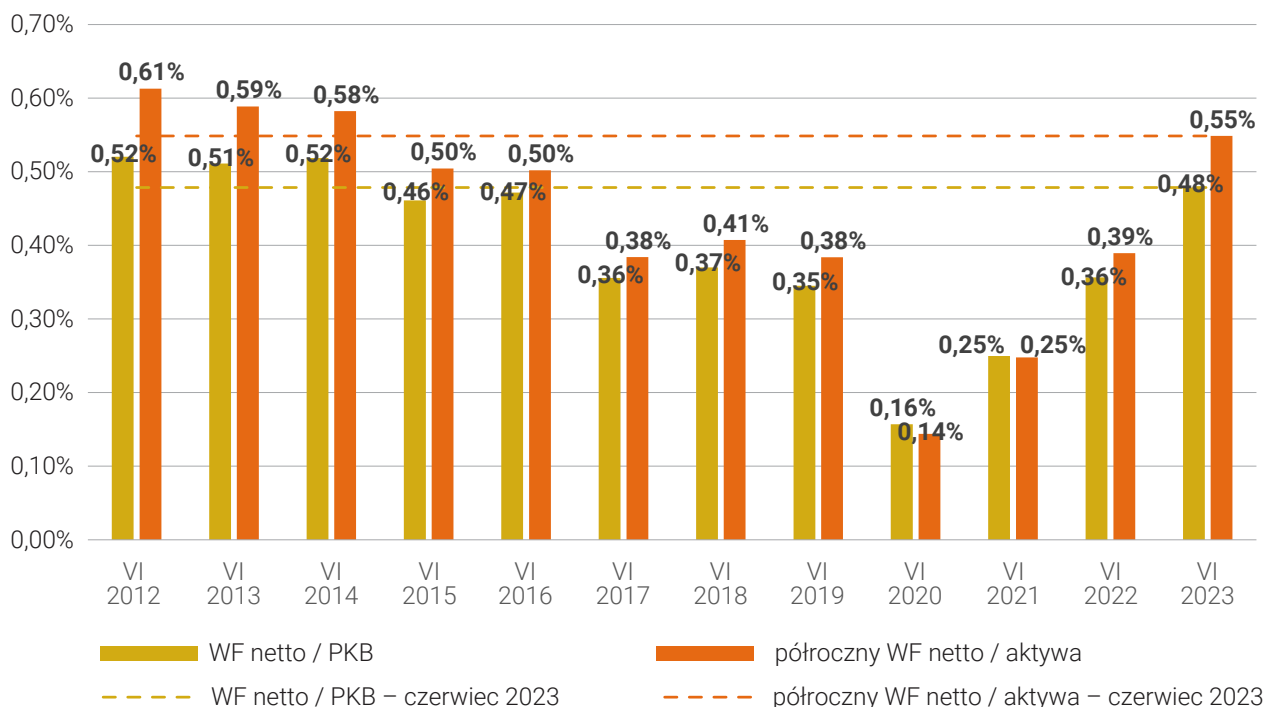

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Wynik finansowy banków po sześciu miesiącach 2023 r. osiągnął poziom 15,6 mld zł. Choć nominalnie wynik ten jest wysoki, w relacji do PKB, jak i aktywów wynik ten jest niższy niż w analogicznych okresach lat 2012–2016.

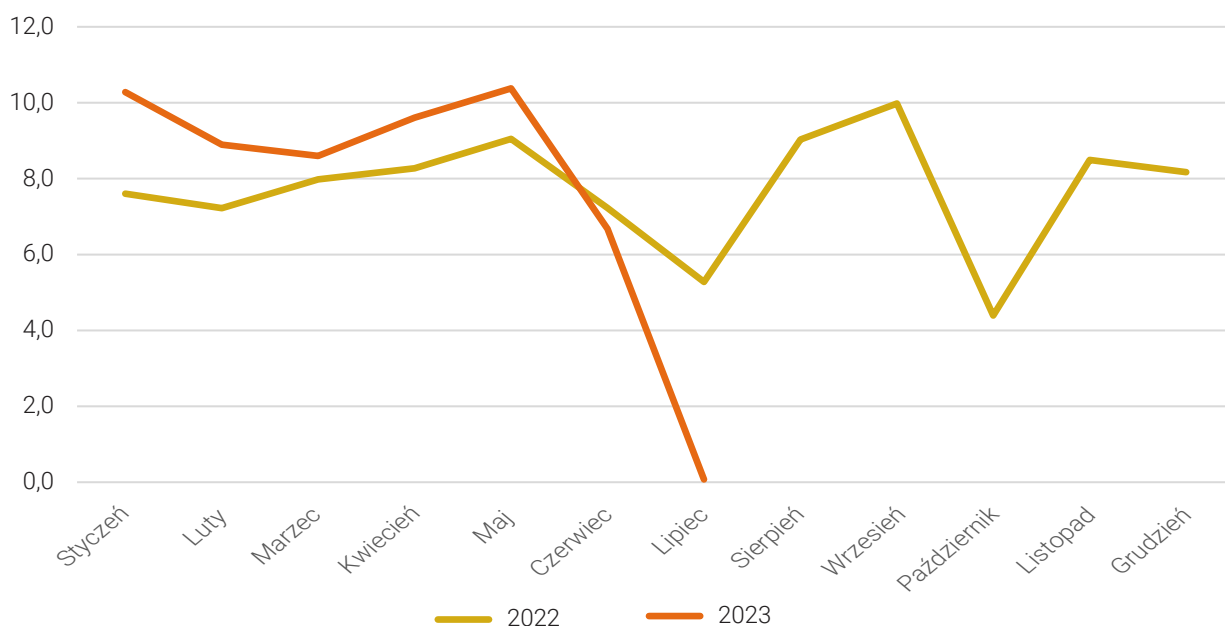
W trakcie pierwszych sześciu miesięcy 2023 r. poziom całkowitych przychodów operacyjnych (CPO utrzymywał się na poziomie 8,6–10,4 mld zł. W lipcu 2023 r. nastąpiło załamanie CPO, co związane było z wysokimi kosztami ugód dotyczących kredytów CHF.

Rys. 24. WF netto sektora bankowego w relacji do PKB i do aktywów

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Rys. 25. Miesięczny poziom CPO [mld zł]

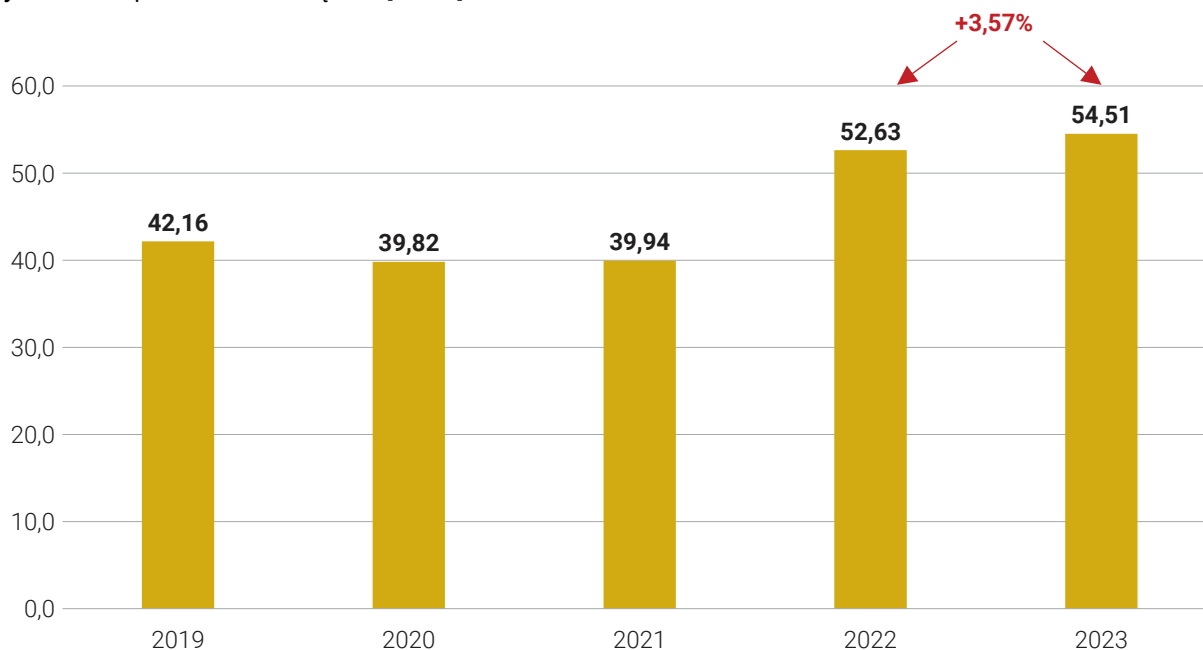
Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Po siedmiu miesiącach 2023 r. sektor bankowy osiągnął CPO na poziomie 54,51 mld zł, co było rezultatem wyższym jedynie o 3,57% od poziomu CPO osiągniętego po pierwszych siedmiu miesiącach 2022 r.

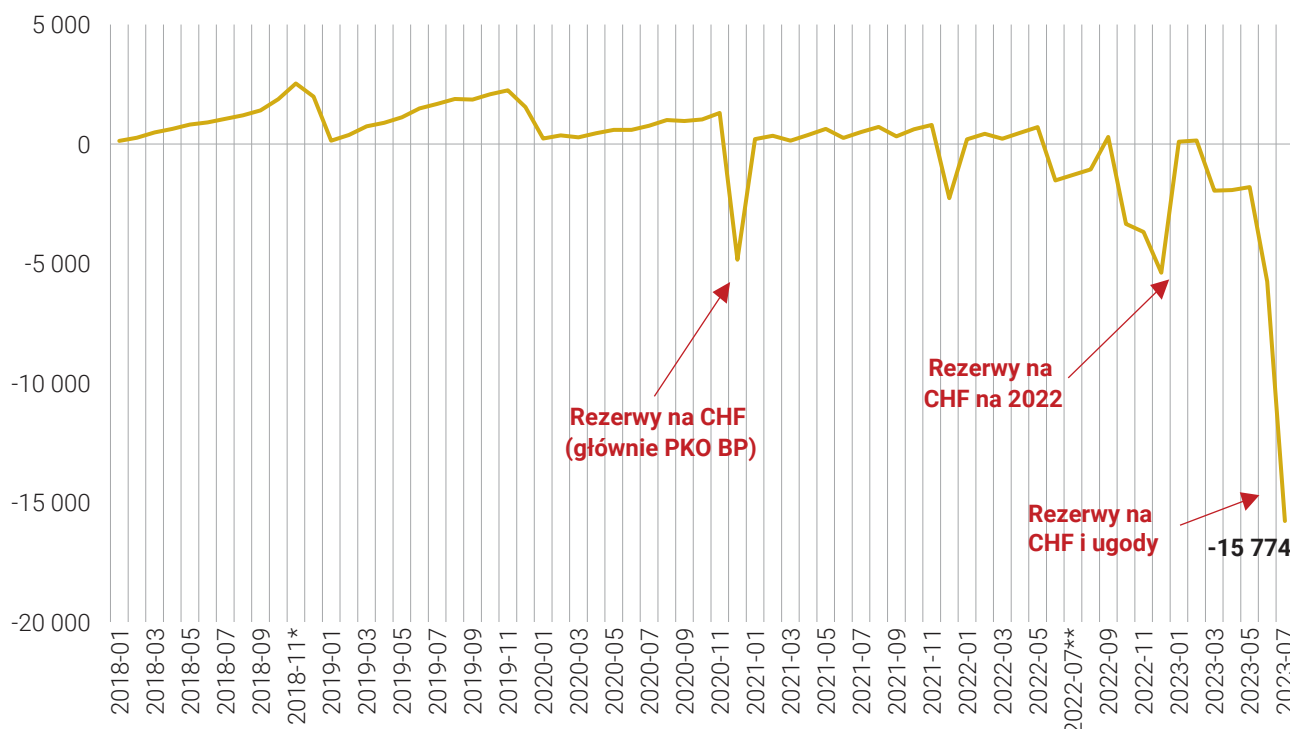
Załamanie CPO spowodowane było wysokimi kosztami pozostałej działalności operacyjnej (rezerwy i ugody na kredyty CHF). Po siedmiu miesiącach 2023 r. wynik z tytułu pozostałej działalności operacyjnej osiągnął poziom -15,8 mld zł.

Rys. 26. CPO po siedmiu miesiącach [mld zł]

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF

Rys. 27. Wynik z tyt. pozostałej działalności operacyjnej

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF

W związku z dużą skalą zawieranych ugód na kredyty CHF wysokość zawiązywanych rezerw uległa zmniejszeniu. Ma to związek z wyśięgowaniem części portfela CHF i rezerw które zostały dla nich utworzone.

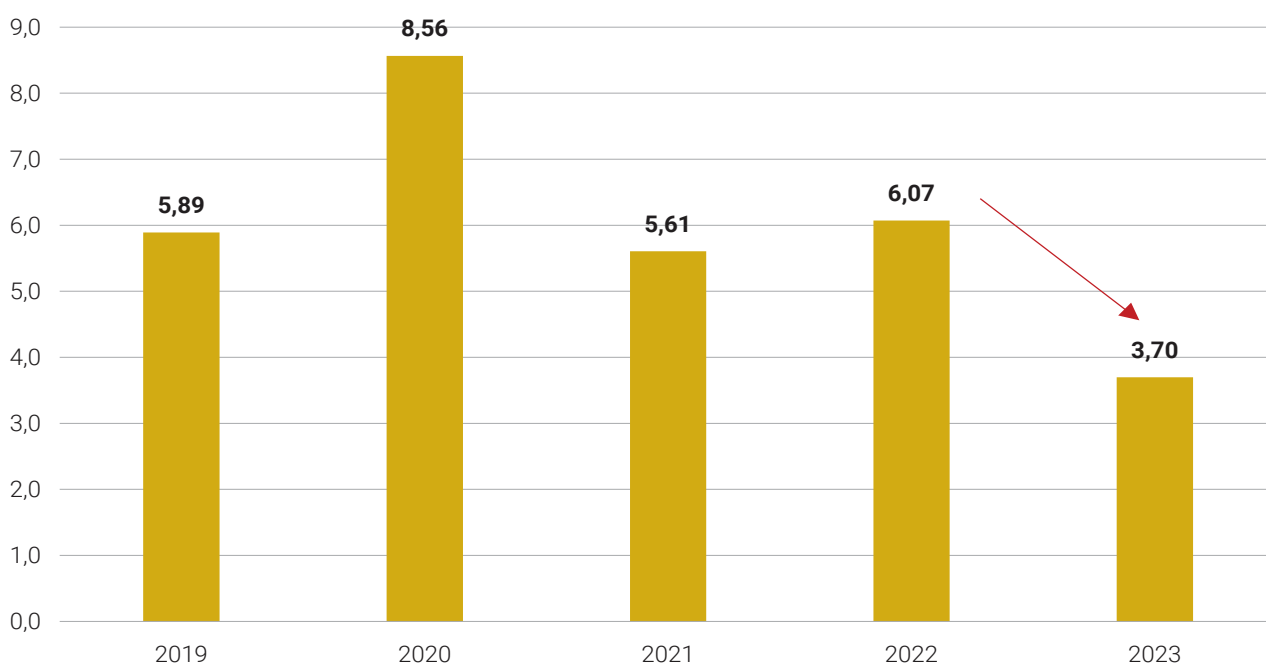
W rezultacie poziom rezerw po siedmiu miesiącach osiągnął poziom 3,7 mld zł i był o 40% niższy od poziomu rezerw i odpisów zawiązywanych w trakcie pierwszych siedem miesięcy 2022 r.

Rys. 28. Miesięczny poziom zawiązywanych rezerw i tworzonych odpisów

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Rys. 29. Odpisy i rezerwy po siedmiu miesiącach [mld zł]

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Po pierwszych siedmiu miesiącach 2023 r. banki osiągnęły wynik odsetkowy wyższy o 14,78 mld zł od wyniku osiągniętego po pierwszych siedmiu miesiącach 2022 r. Wynik ten został w całości pochłonięty przez straty z tytułu pozostałej działalności operacyjnej. WF netto po siedmiu miesiącach 2023 r. osiągnął poziom o 9,6 mld zł wyższy od poziomów z analogicznego okresu 2022 r., co wynikało przede wszystkim z braku konieczności ponoszenia istotnych kosztów z tytułu wakacji kredytowych (wynik z tytułu modyfikacji).

Po siedmiu miesiącach 2023 r. sektor bankowy odnotował wynik o 9,6 mld zł wyższy od WFN odciągniętego w analogicznym okresie 2022 r. Wynik odsetkowy został w całości skonsumowany przez straty na pozostałej działalności operacyjnej. Jego budowa wynikała z braku konieczności ponoszenia kosztów z tytułu wakacji kredytowych. Oznacza to, że WF uzależniony był przede wszystkim od skali obciążeń fiskalnych i parafiskalnych.

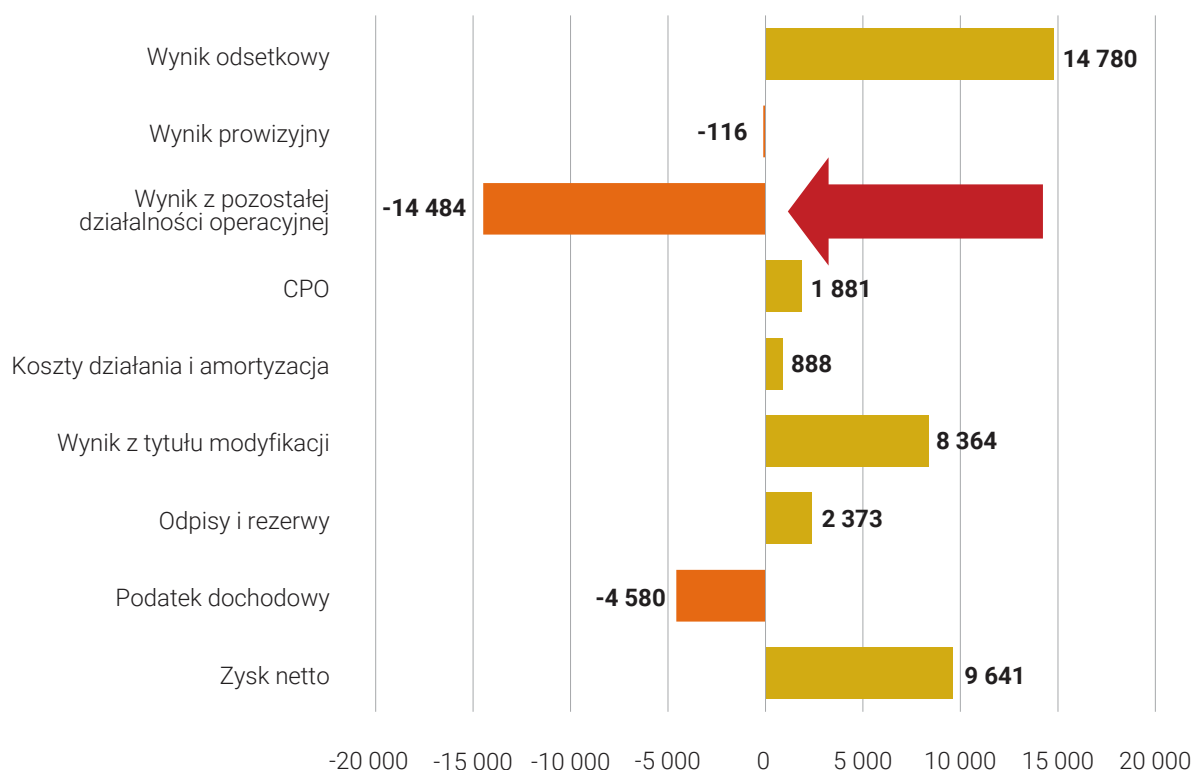
W warunkach wysokich stóp procentowych głównym źródłem wyników finansowych banków są wyniki odsetkowe. Wyniki te uzależnione są od wysokości stóp procentowych. Przeprowadzona analiza regresji

liniowej wskazała na istotną zależność między annualizowaną miesięczną stopą wyniku odsetkowego (zmienna objaśniana) a wysokością stopy referencyjnej (zmienna objaśniająca). Współczynnik dopasowania R^2 osiągnął poziom 0,7, co oznacza, że wartości oszacowane przez model odpowiadają danym rzeczywistym w 70%. Co istotne, z uwagi na różnice w horyzoncie czasowym obowiązywania poszczególnych wartości stopy referencyjnej, wyniki osiągnięte w ostatnich miesiącach 2023 r. znajdują się powyżej oszacowanej linii regresji. Oznacza to, że model niedoszacowuje wyników banków w sytuacji, gdy stopa referencyjna jest wysoka, zaś przeszacowuje wyniki w warunkach niższych stóp procentowych.

Wysoka wartość współczynnika kierunkowego „a” wskazuje na silne oddziaływanie zmiennej objaśniającej (wysokości stóp procentowych) na zmienną objaśnianą Y (stopę wyniku odsetkowego) przy wartości aktywów = *cons.*

Pomimo obiektywnych słabości oszacowanego modelu, przeprowadzona symulacja wskazała, że w warunkach utrzymania stóp procentowych na poziomie 6,75% (a zatem sprzed jesiennych obniżek) wynik odsetkowy mógłby osiągnąć poziom

Rys. 30. Dekompozycja WF netto – lipiec 2023 do lipca 2022 [mln zł]

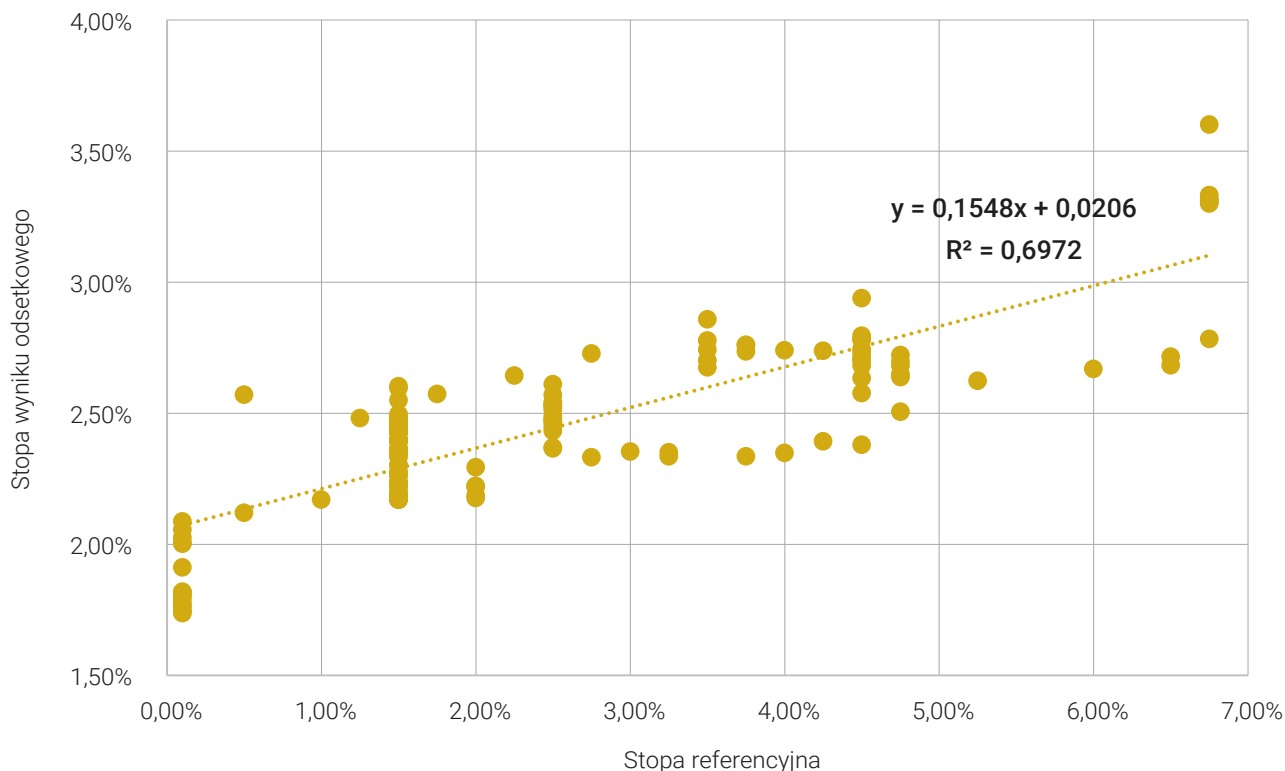
Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

94,6 mld zł. Gdyby stopy procentowe zostały utrzymane na obecnym poziomie (5,75%), wynik odsetkowy osiągnięty przez banki może osiągnąć poziom 92,6 mld zł, a zatem będzie o 2 mld zł niższy. Gdyby taki poziom stóp procentowych został utrzymany w 2024 r., wynik odsetkowy sektora bankowego

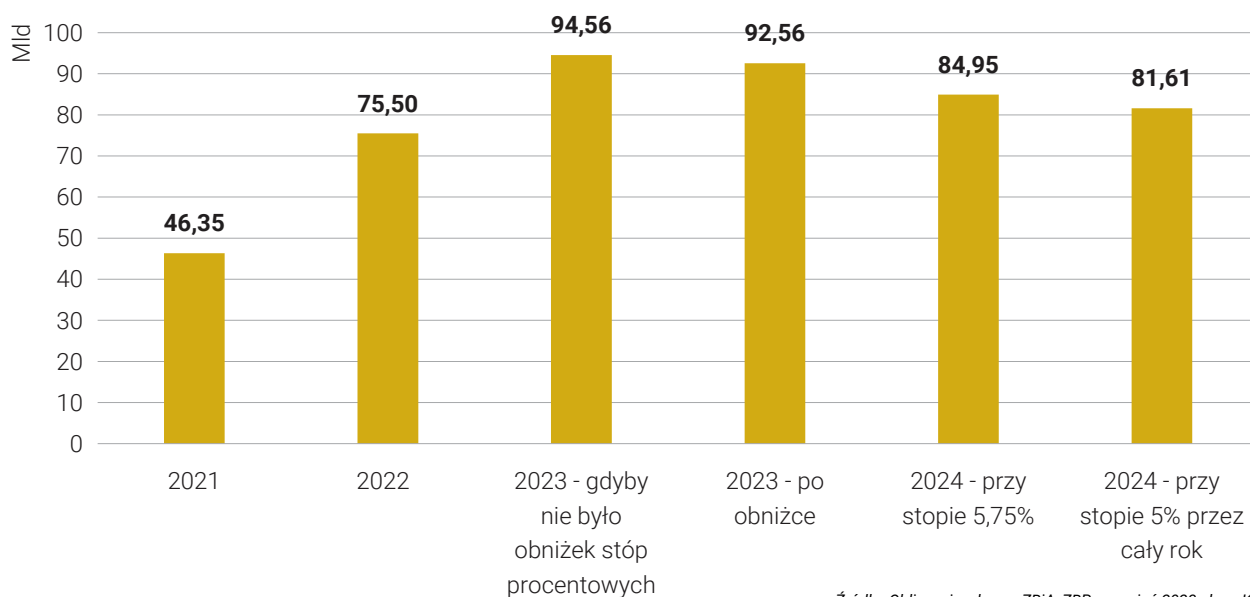
może osiągnąć poziom blisko 85 mld zł (o 10,2% niższy). Przy stopie referencyjnej na poziomie 5% (obowiązującej w całym 2024 r.) wynik odsetkowy byłby niższy o 13,7% od wyniku odsetkowego możliwego do osiągnięcia w 2023 r. przy braku obniżki stóp procentowych.

Rys. 31. Zależność między wysokością stopy referencyjnej a stopą wyniku odsetkowego (dane miesięczne)

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Rys. 32. Wyniki odsetkowe sektora bankowego w zależności od wysokości stopy referencyjnej

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

2. Marże banków

Polskie banki cechuje wysoka marża kredytowa, rozumiana jako różnica pomiędzy stopą oprocentowania kredytów a stopą oprocentowania depozytów. Marża ta należy do jednej z najwyższych w bankowych sektorach europejskich. Określenie przyczyn tego zjawiska jest przedmiotem analizy opisaną poniżej.

Poniżej opisano założenia dla przeprowadzonej analizy oraz opisano użyte parametry, szczególnie opisywane wielkości marż.

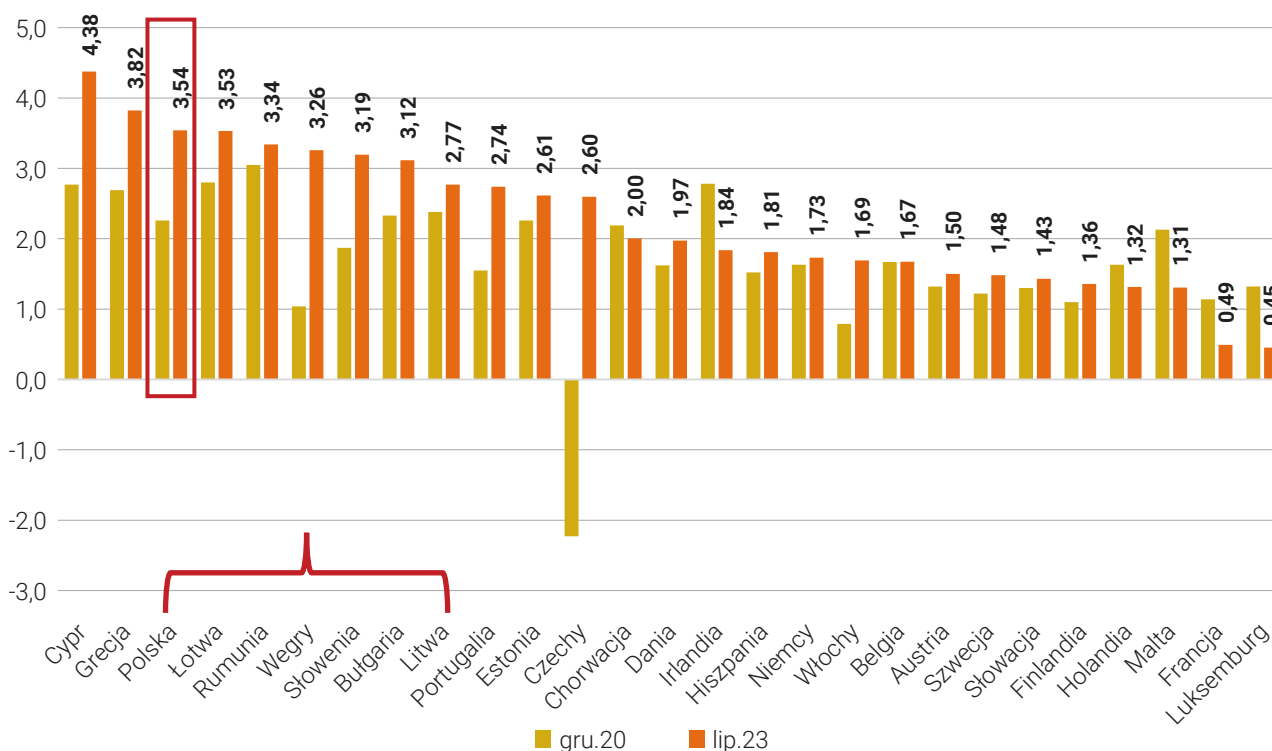
Podstawowe założenia:

- Na potrzeby przeprowadzonej analizy większość parametrów finansowych banków przedstawionych zostało jako **marża aktywów, a zatem relacja danej kategorii ekonomicznej w stosunku do sumy aktywów**.
- Wyrażenie danych finansowych w ujęciu relacyjnym pozwala na **odejście od prezentowania i porównywania danych mianowanych** (PLN/EUR) oraz pozwala na **zaprezentowanie porównywalności sektorów – bez względu na wielkość sektora oraz walutę**.

Parametry wykorzystane w niniejszej analizie to:

- Marża kredytowa:** różnica (pkt. proc.) pomiędzy oprocentowaniem kredytów a oprocentowaniem depozytów dla danej grupy klientów.
- Marża odsetkowa:** wyniku z tytułu odsetek do aktywów.
- Marża przychodów prowizyjnych:** wynik z tytułu prowizji w relacji do aktywów.
- Marża przychodów handlowych:** przychody handlowe (strefa euro) lub przychody z tytułu dywidend (PL) w relacji do aktywów.
- Marża pozostałych przychodów:** relacja nieuwzględnionych powyżej przychodów banków w relacji do aktywów.
- Marża kosztów banków:** suma kosztów działania powiększonych o amortyzację w relacji do aktywów.
- Marża kosztów ryzyka:** suma rezerw i odpisów w relacji do aktywów.

Rys. 33. Marże kredytowe dla nowych kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw (lipiec 2023 i grudzień 2020)

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane EBC, SSM.

- **Stopy obciążeń zewnętrznych banków:** wysokość poszczególnych obciążeń fiskalnych i parafiskalnych w relacji do aktywów.

Na poniższym rysunku przedstawiono marże kredytowe dla europejskich sektorów bankowych. Posłużono się danymi publikowanymi przez europejski nadzór bankowy oraz Komisję Europejską. Polskie banki z marżą kredytową 3,54% zajmują wysoką pozycję wśród sektorów europejskich. Wyprzedzają nas tylko Cypr i Grecja. Bezpośrednio za Polską plasują się inne państwa Europy Środkowo-Wschodniej. Większość sektorów europejskich, szczególnie strefy Euro, posiada marże kredytowe niższe od 2%. Niemcy posiadają marżę kredytową w wysokości 1,76%.

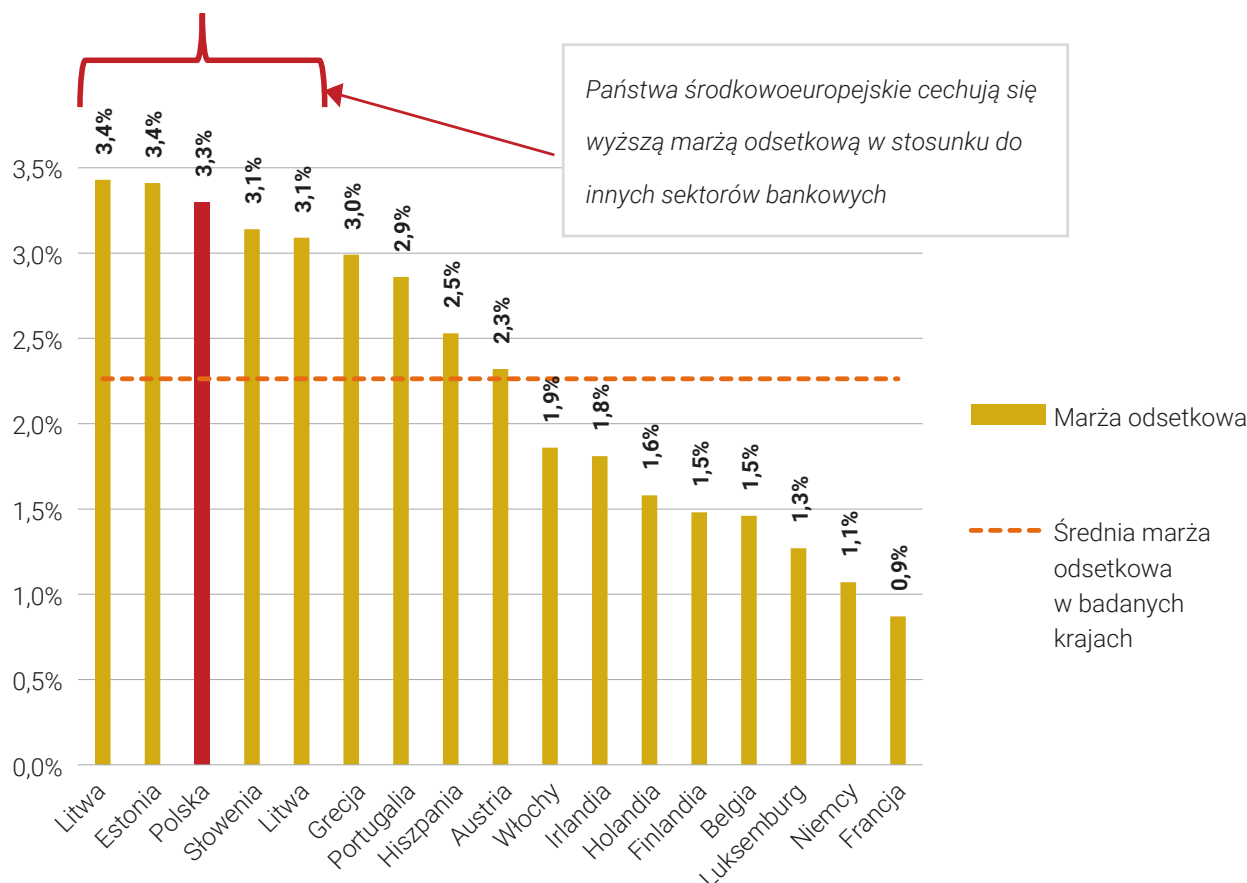
Z marżą odsetkową ściśle powiązana jest marża odsetkowa. Wysokość tej marży dla różnych sektorów bankowych przedstawiono poniżej. Odnosi się ona do wartości wyniku odsetkowego w relacji do aktywów banków. Marża ta jest bardziej właściwa

dla dalszej analizy, gdyż odnosi się bezpośrednio do składowej wyniku finansowego banków. Pozwala to odnosić ją do marż pozycji kosztów operacyjnych i kosztów ryzyka, które również odnoszą się do składowych wyniku finansowego banków.

Marża odsetkowa dla polskiego sektora wynosi 3,3%. Wysokość ta plasuje nas w grupie sektorów bankowych Europy Środkowo-Wschodniej. Marża dla Polski jest o ok. 1 pkt. proc. wyższa od średniej wartości marży odsetkowej dla banków europejskich oraz jest trzykrotnie wyższa niż marża dużych sektorów europejskich, w tym niemieckiego i francuskiego.

Wysokość marży odsetkowej jest powiązana z wielkością sektora bankowego – tak pod względem bezwzględnym jak również w relacji do PKB. Zilustrowano to na rysunku poniżej. Sektory bankowe, których aktywa są niższe od PKB cechuje marża odsetkowa powyżej 3%. Z kolei sektory, gdzie aktywa przewyższają 200% PKB posiadają marżę odsetkową poni-

Rys. 34. Marża odsetkowa w krajach strefy euro i w Polsce

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

żej 2%, w tym największe ze względu na bezwzględną wartość aktywów (Niemcy, Francja) posiadają marżę odsetkową bliską 1%.

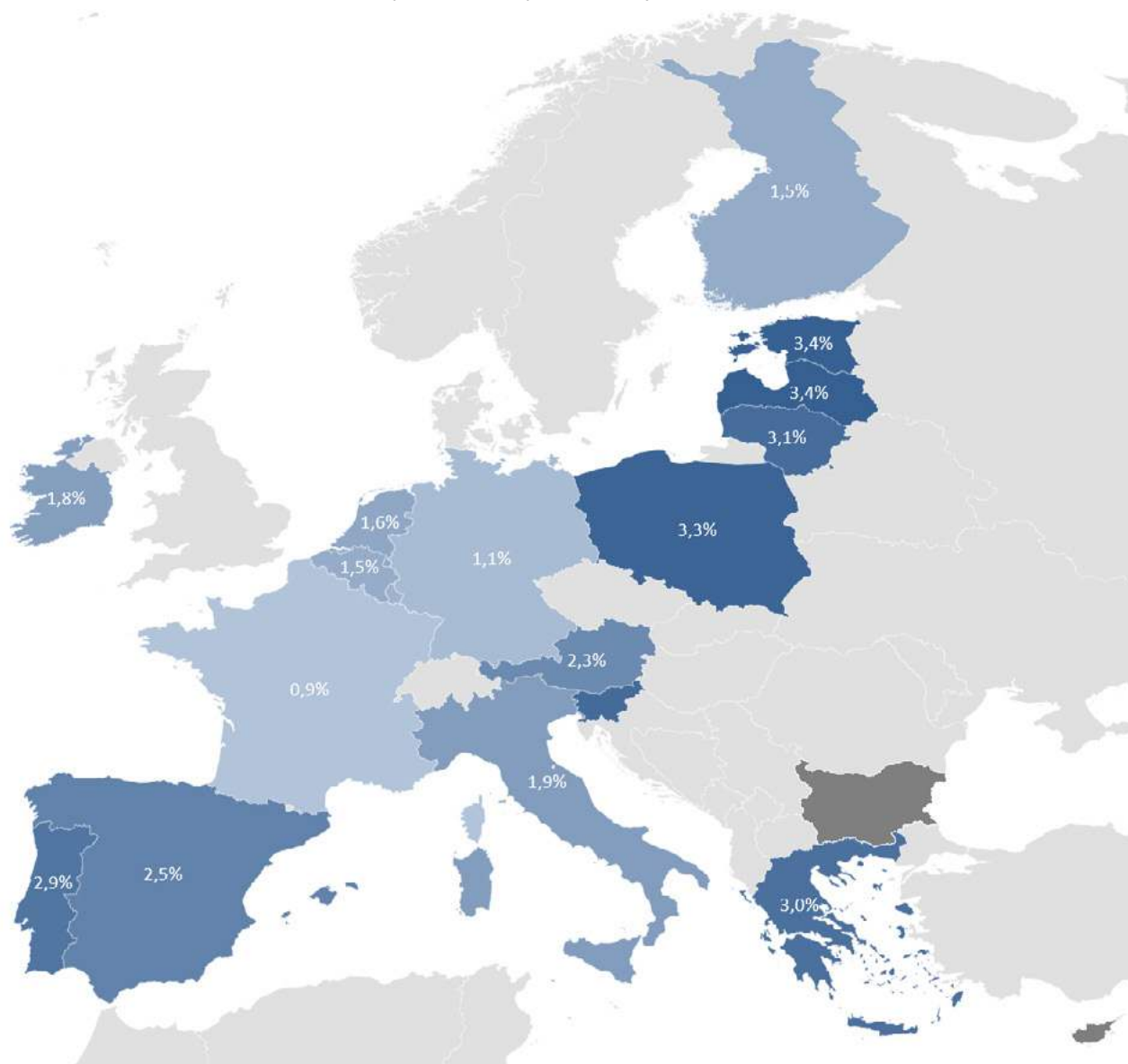
Przeprowadzona analiza regresji liniowej wskazuje na silną zależność między wielkością sektora bankowego (zmienna objaśniająca) a wysokością marży odsetkowej (zmienna objaśniana). Wyrazem silnej zależności między zmiennymi jest wysoka wartość współczynnika dopasowania R^2 równego 0,75.

Porównanie wielkości aktywów sektora bankowego dla różnych państw europejskich przedstawiono na wykresie poniżej. Polski sektor bankowy cechuje

jedną z najniższych wartości aktywów do PKB. Państwa środkowoeuropejskie mają najmniejsze sektory bankowe w relacji do PKB.

Zróżnicowanie marży odsetkowej wynika również z modelu biznesowego banków. Mniejsze banki z przewagą usług detalicznych cechują proste produkty, gdzie głównym źródłem dochodów jest wynik odsetkowy. Duże banki, w tym realizujące operacje międzynarodowe, mają istotne dochody prowizyjne oraz handlowe. Stąd istnieje znaczące zróżnicowanie udziału wyniku odsetkowego w całkowitych dochodach banków – zobrazowano to na rysunku poniżej. Zróżnicowanie to jest znaczące oraz wyno-

Rys. 35. Wielkość sektora bankowego* a wysokość marży odsetkowej

* Wielkość sektora bankowego policzono jako relację aktywów monetarnych instytucji finansowych z wyłączeniem banków centralnych w relacji do PKB.

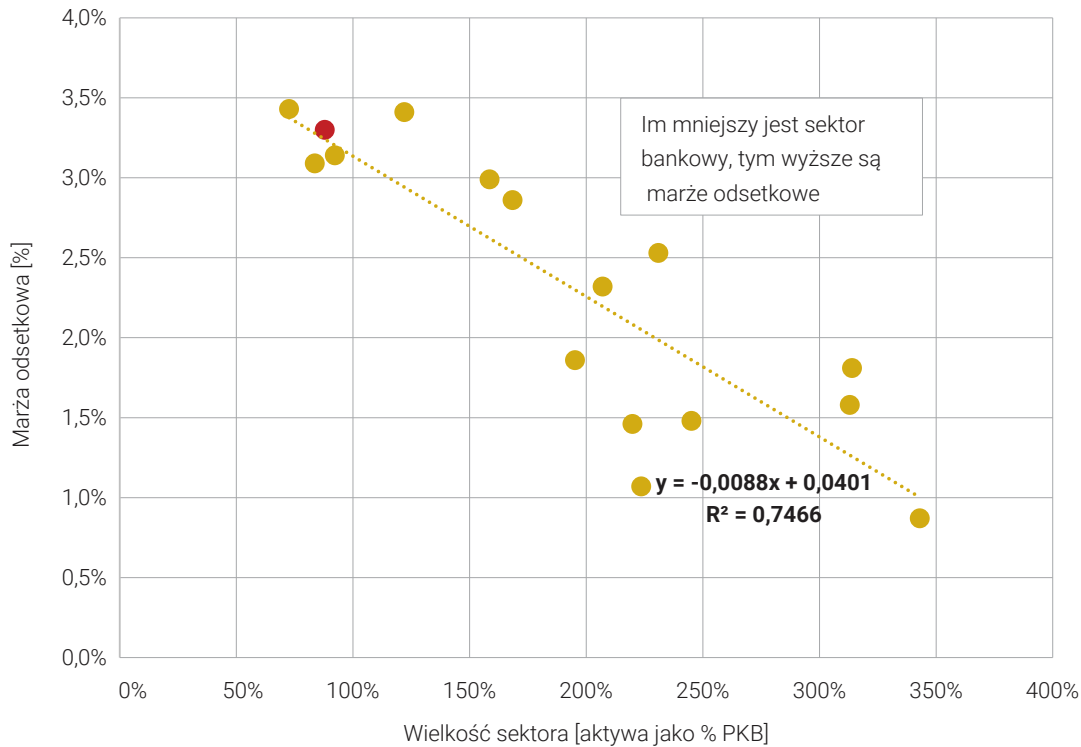
Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

si od 0,87 w przypadku Polski do 0,42 w przypadku Francji. Niski wskaźnik udziału wyniku odsetkowego w relacji do CPO cechuje największe sektory ban-

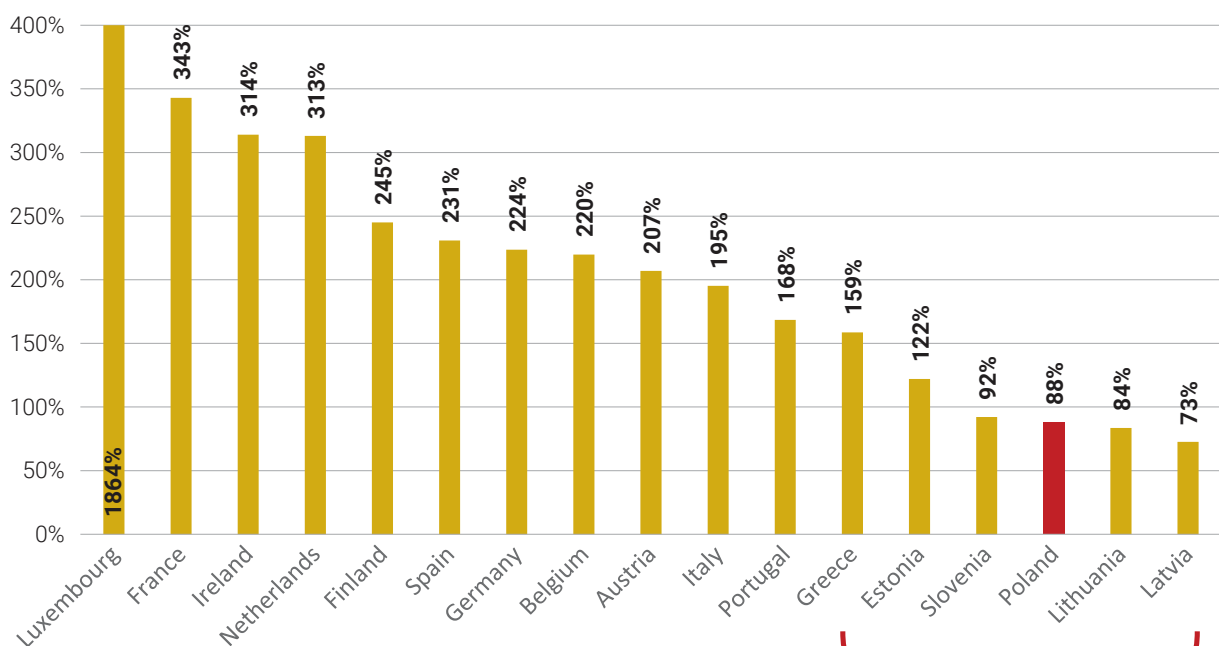
kowe, w tym Francji, Niemiec i Włoch. Dodatkowo w grupie tej znajduje się Luksemburg ze względu na miejsce siedziby pozaeuropejskich oddziałów i filii

Rys. 36. Wielkość sektora bankowego a wysokość marży odsetkowej – regresja liniowa

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

Rys. 37. Wielkość sektora w relacji do PKB

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

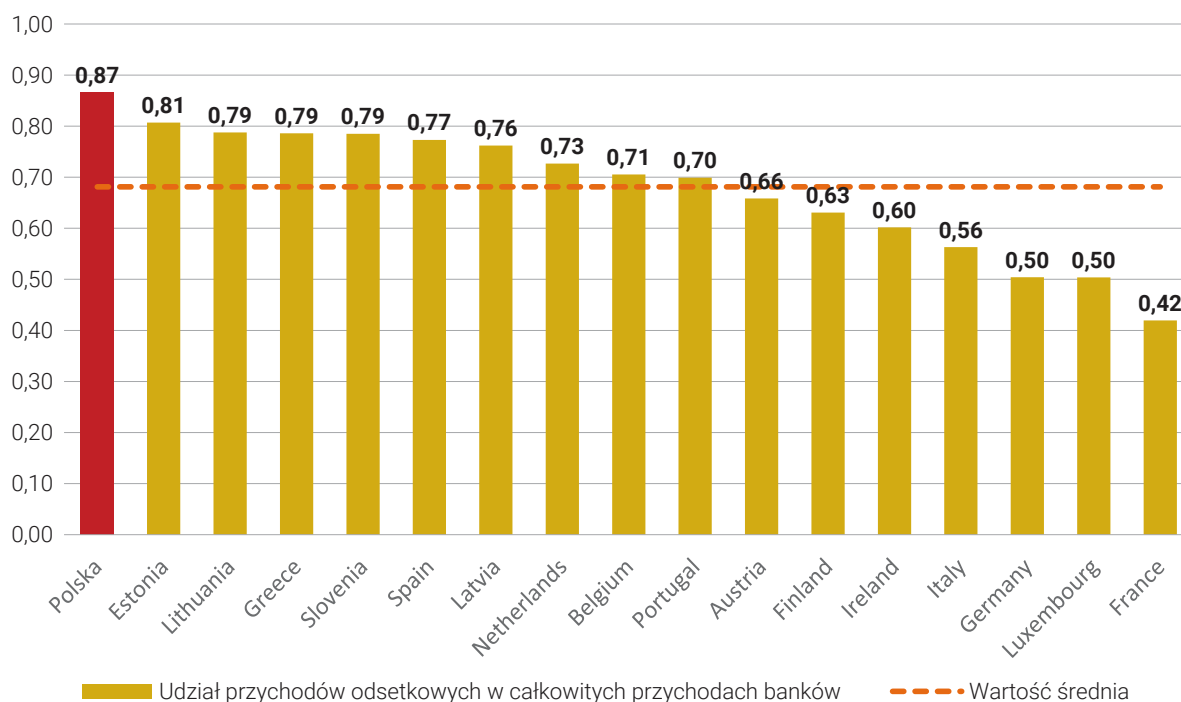

banków pozaeuropejskich oraz znaczny udział operacji walutowych i handlowych.

Polski sektor bankowy jest obecnie liderem w zakresie udziału wyniku odsetkowego w CPO. Tworzy to zna-

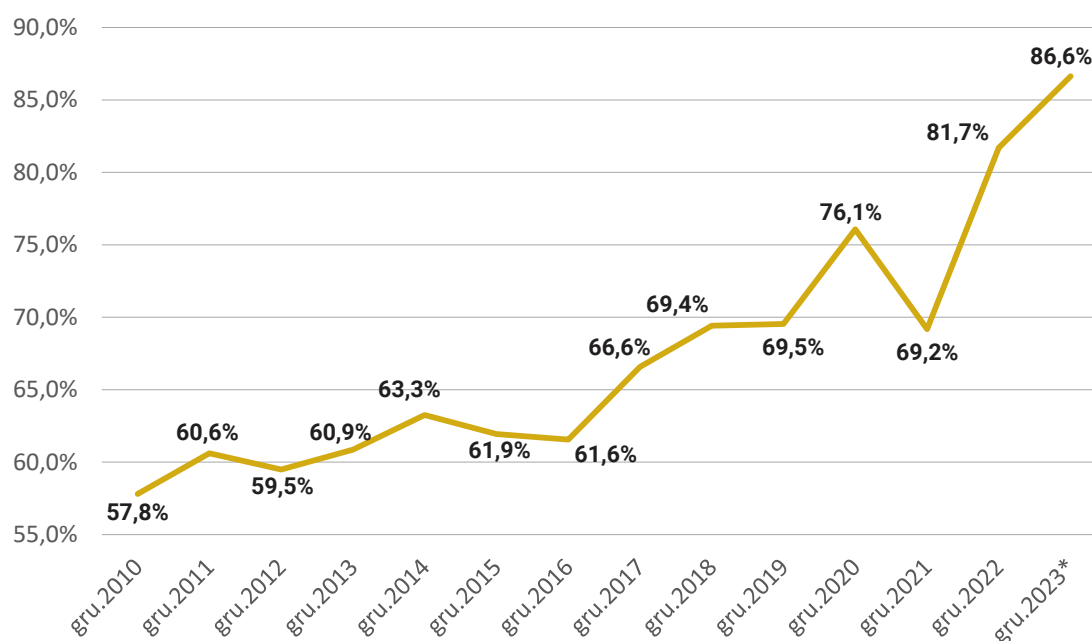
czące ryzyko uzależnienia wyniku finansowego banków od wysokości stóp procentowych. Przy obniżaniu stóp procentowych będą zmniejszać się w szybkim tempie przychody odsetkowe oraz wynik odsetkowy, prowadząc do redukcji wyniku finansowego.

Rys. 38. Udział wyniku odsetkowego w całkowitych przychodach operacyjnych banków [I kw. 2023]

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

Rys. 39. Udział wyniku odsetkowego w CPO (na koniec roku)

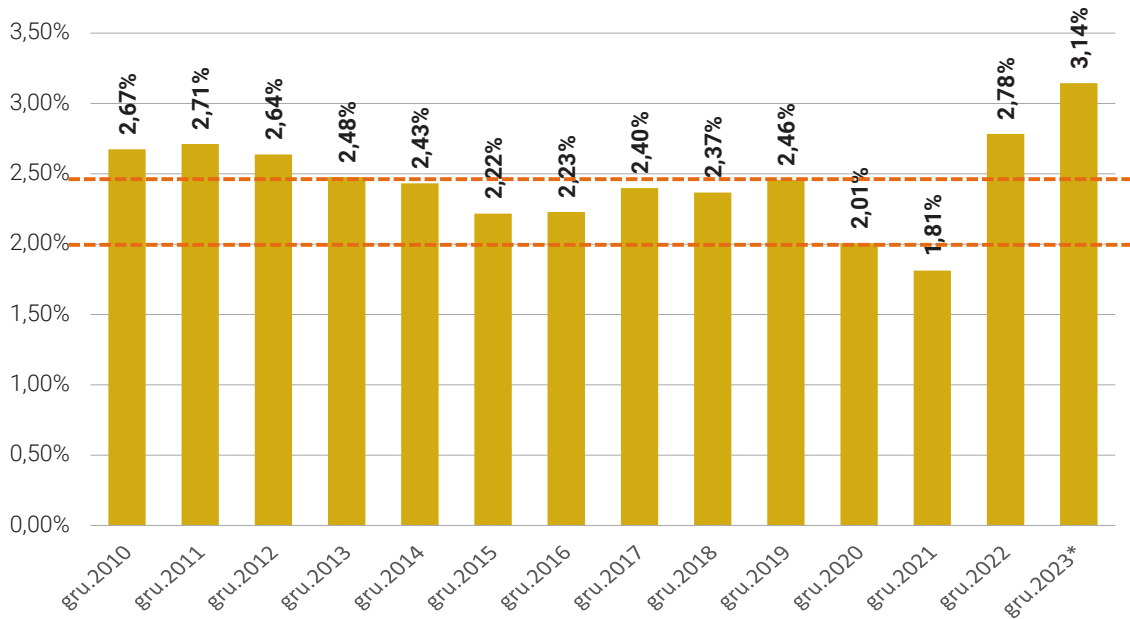
Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Tak wysoki udział wyniku odsetkowego w CPO jest zjawiskiem występującym w polskim sektorze bankowym od dwóch lat. Pokazano to na rysunku poniżej. W latach 2010–2016 wskaźnik ten utrzymywał swoją wartość na poziomie ok. 60%, czyli wartości te były na poziomie nieco poniżej śred-

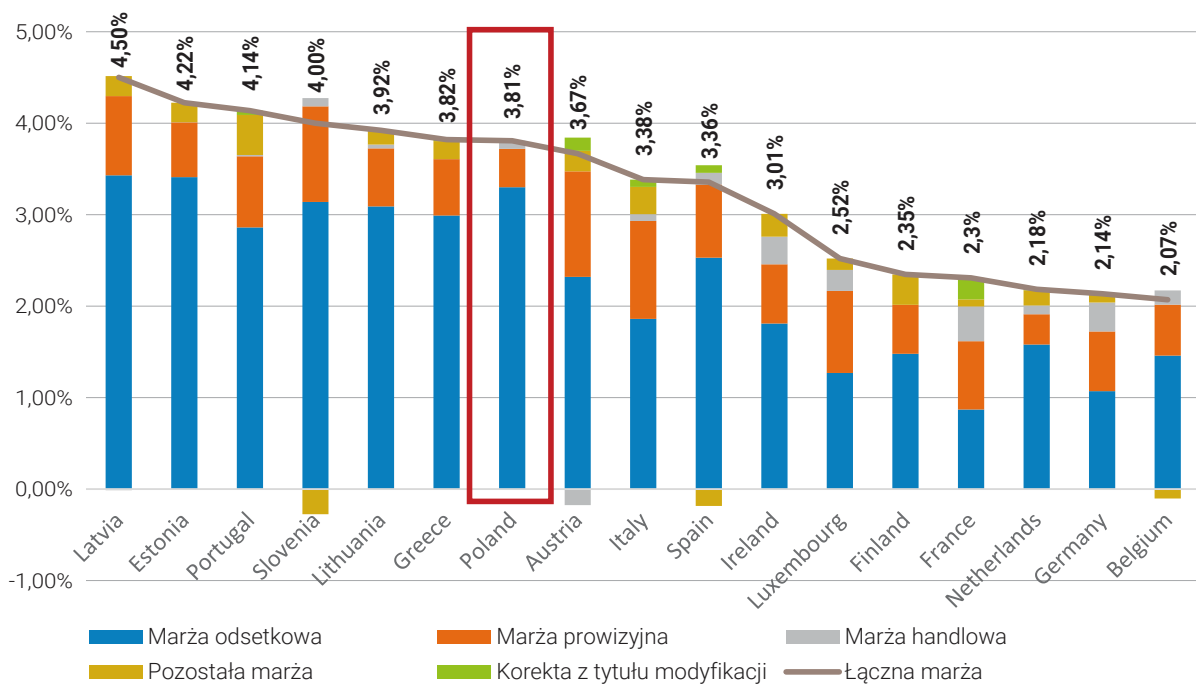
niej wartości dla sektorów europejskich. W latach 2017–2020 wartość wskaźnika urosła do poziomu 76,1%. Wzrost ten nastąpił w okresie utrzymywania niskich stóp procentowych. Wysokie stopy procentowe spowodowały zwiększenie wskaźnika o ok 12 pkt. proc.

Rys. 40. Marża odsetkowa na koniec roku

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane KNF.

Rys. 41. Elementy składowe całkowitej marży przychodów

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

W okresie od 2010 r. marża odsetkowa polskich banków ulegała zmianom, co zilustrowano na rysunku poniżej. Choć marża odsetkowa w latach 2010–2016 uległa obniżeniu to udział wyniku odsetkowego w CPO pozostał na stałym poziomie. Przy znaczącym spadku marży odsetkowej w latach 2020–2021, udział wyniku odsetkowego w CPO pozostał na wysokim poziomie, a ponowny wzrost marży odsetkowej w latach 2022–2023 przełożył się na gwałtowne zwiększenie udziału wyniku odsetkowego w CPO.

Choć polski sektor bankowy posiada wysoką marżę odsetkową, to już pod względem marży całkowitych przychodów operacyjnych polskie banki osiągały wyniki przeciętne na tle sektorów europejskich. Marża CPO wynosi 3,81%. Dzieje się tak za sprawą najniższej marży polskich banków w zakresie przychodów pozaodsetkowych.

Polskie banki posiadają natomiast wysoką marżę kosztów. Koszty operacyjne i koszty ryzyka tworzą dla polskiego sektora bankowego marżę w wysokości 2,3%. Należy nadmienić, że marża ta uwzględnia

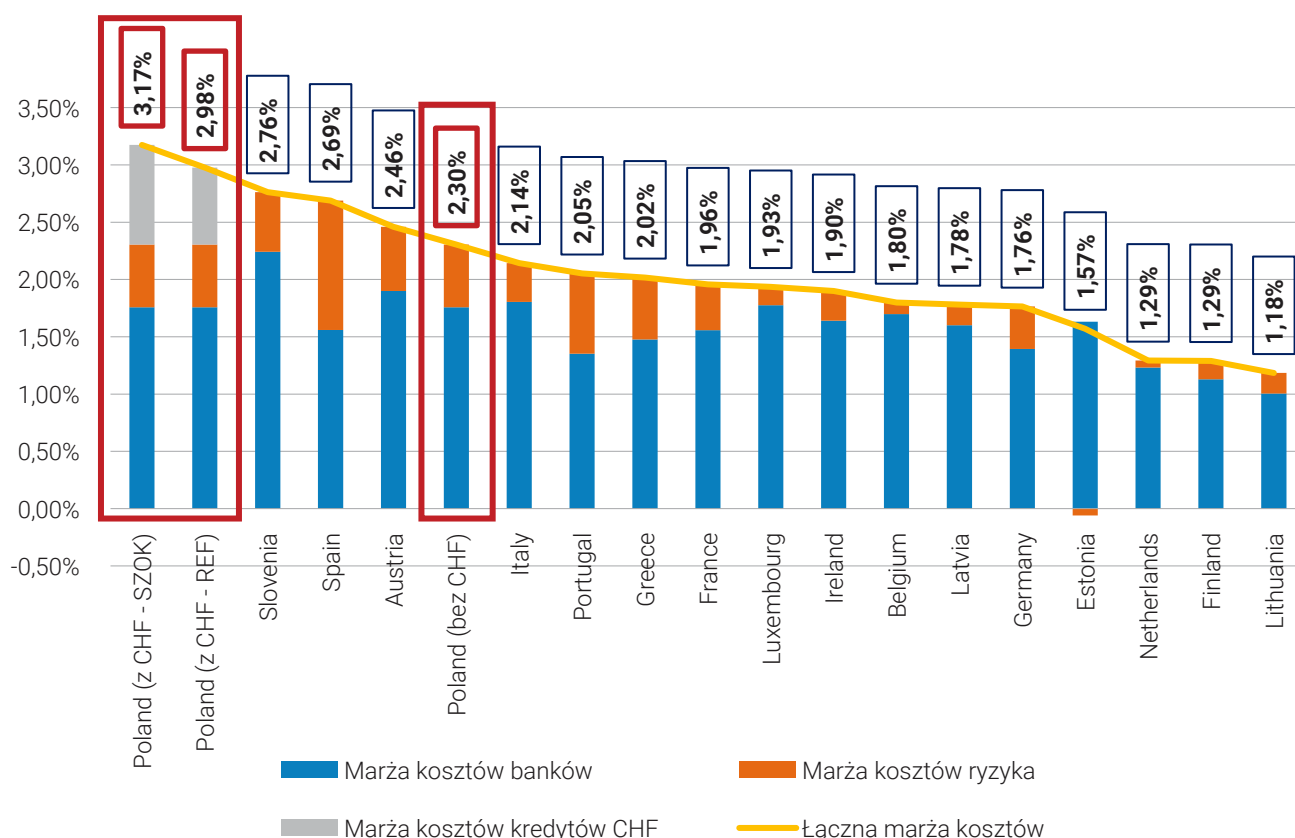
koszty podatku bankowego i wysokie opłaty na BFG. Wysokość marży kosztów plasuje nas w grupie państw o najwyższej marży kosztów.

Jeżeli uwzględnić koszty związane ze sporami prawnymi dotyczącymi walutowych kredytów mieszkaniowych to marża kosztów polskiego sektora bankowego wzrasta do poziomu 2,98–3,17%. Po uwzględnieniu tych kosztów polski sektor bankowy staje się liderem pod względem marży kosztów wśród sektorów europejskich.

Należy nadmienić, że marża kosztów polskiego sektora bankowego jest o ponad 30% większa niż marża całkowitych przychodów operacyjnych dla takich sektorów, jak niemiecki, francuski czy holenderski.

Marża przychodów pomniejszona o marżę kosztów (a zatem marża wyniku) plasuje polski sektor bankowy w środku stawki europejskich sektorów bankowych. Uwzględnienie kosztów związanych z walutowymi kredytami mieszkaniowymi sprawia, że marża wyniku polskiego sektora bankowego jest jedną z najniższych w Europie. Co istotne, jedynie

Rys. 42. Elementy składowe łącznej marży kosztów

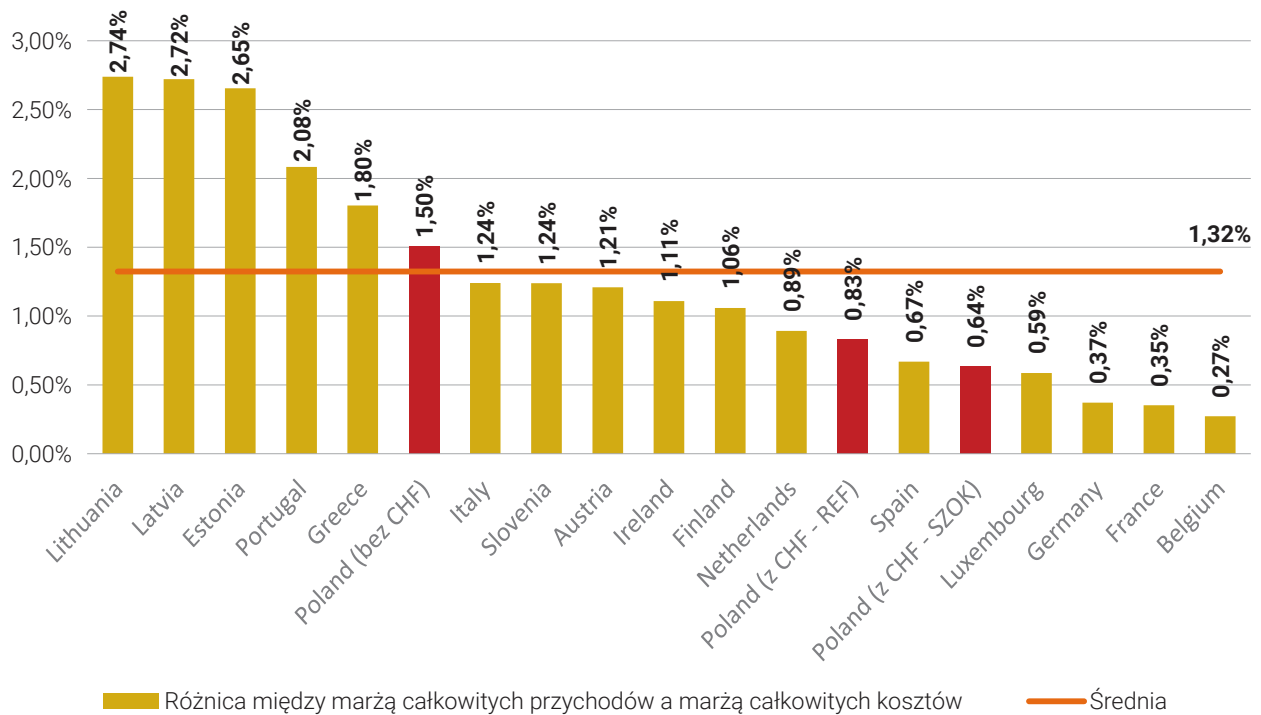
Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

duże sektory bankowe mogą pozwolić sobie na niski spread pomiędzy marżą przychodów a marżą kosztów. W tych sektorach WF budowane są przede wszystkim skalą działania.

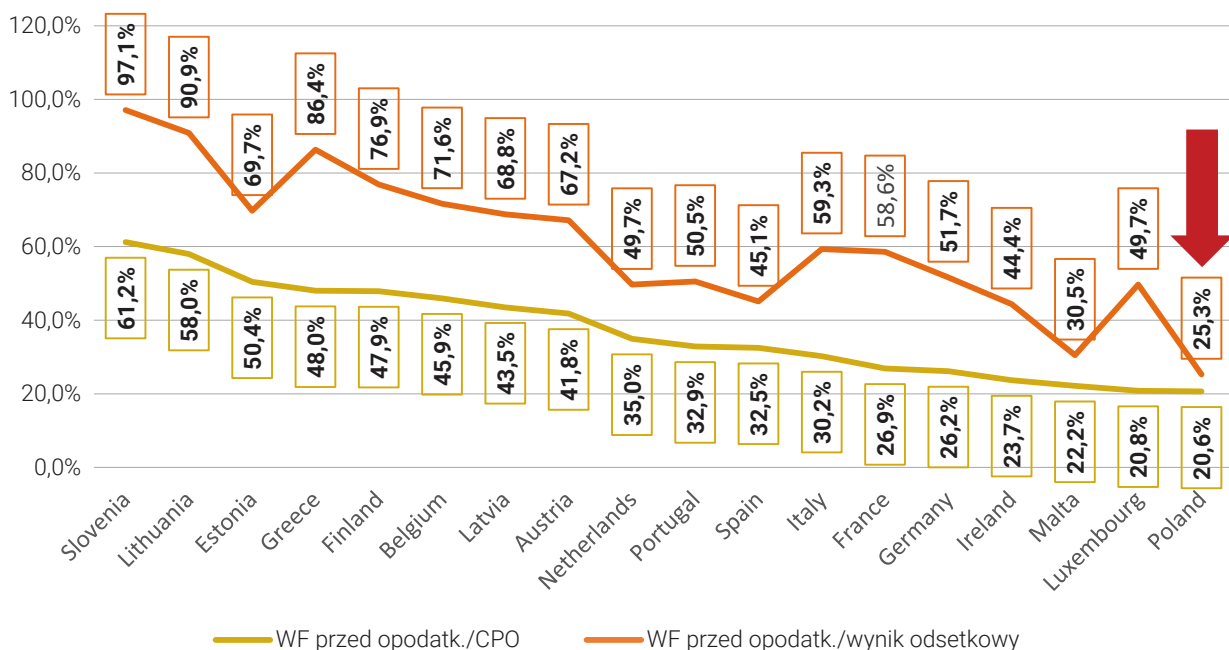
Skala obciążeń polskiego sektora bankowego sprawia, że nawet przy jednej z najwyższych marż odsetkowych WF banków jest najniższy w Europie w relacji do CPO.

Rys. 43. Różnica między marżą całkowitych przychodów a marżą całkowitych kosztów

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

Rys. 44. WF przed opodatkowaniem w relacji do CPO i do wyniku odsetkowego (dane na koniec 2022 r.)

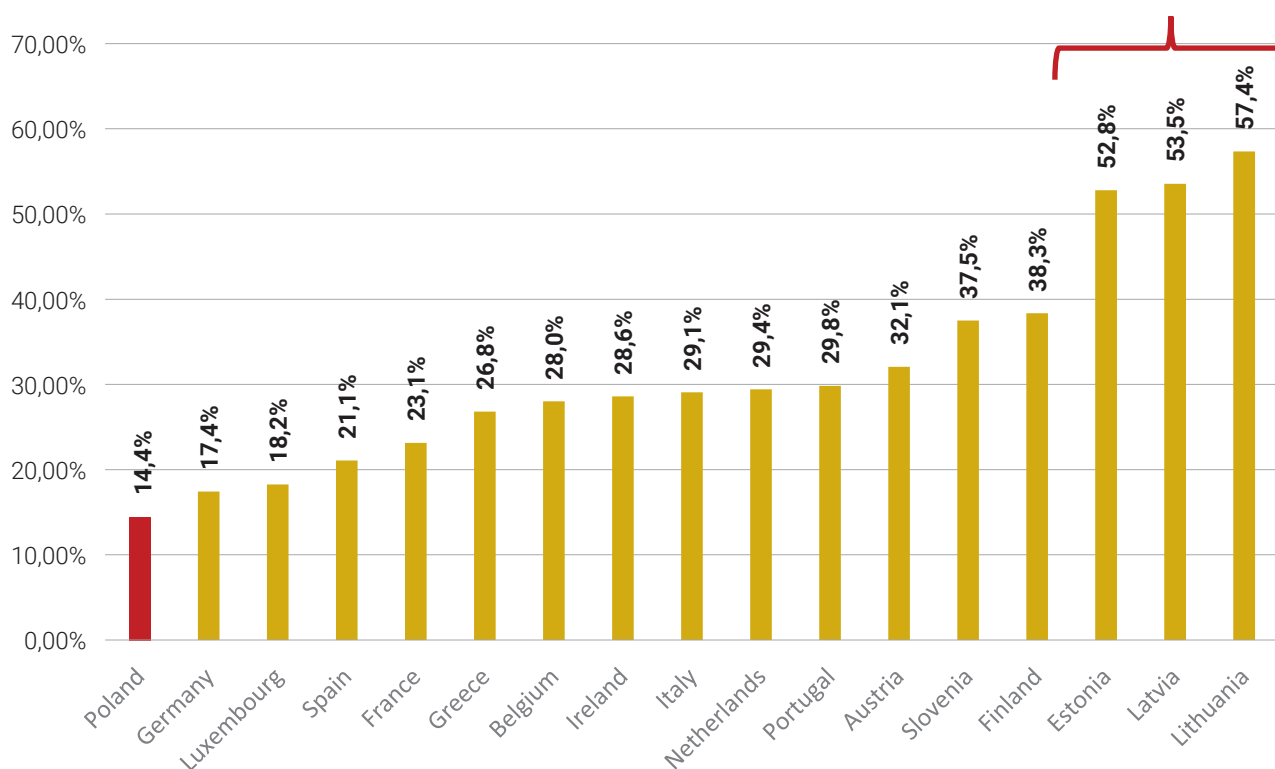
Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

Dominująca część marży przychodów konsumowana jest przez koszty o charakterze zewnętrznym. W efekcie ROA stanowi najmniejszą część łącznej marży przychodów spośród badanych sektorów ban-

kowych. W krajach środkowoeuropejskich sytuacja wygląda odmiennie niż w Polsce. Rozwijające się sektory bankowe Europy Środkowo-Wschodniej uzyskują diametralnie różny wynik niż polski sektor bankowy.

Rys. 45. ROA jako % łącznej marży przychodów

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023, dane SSM, KNF.

3. Podatkowe i parapodatkowe obciążenia sektora bankowego

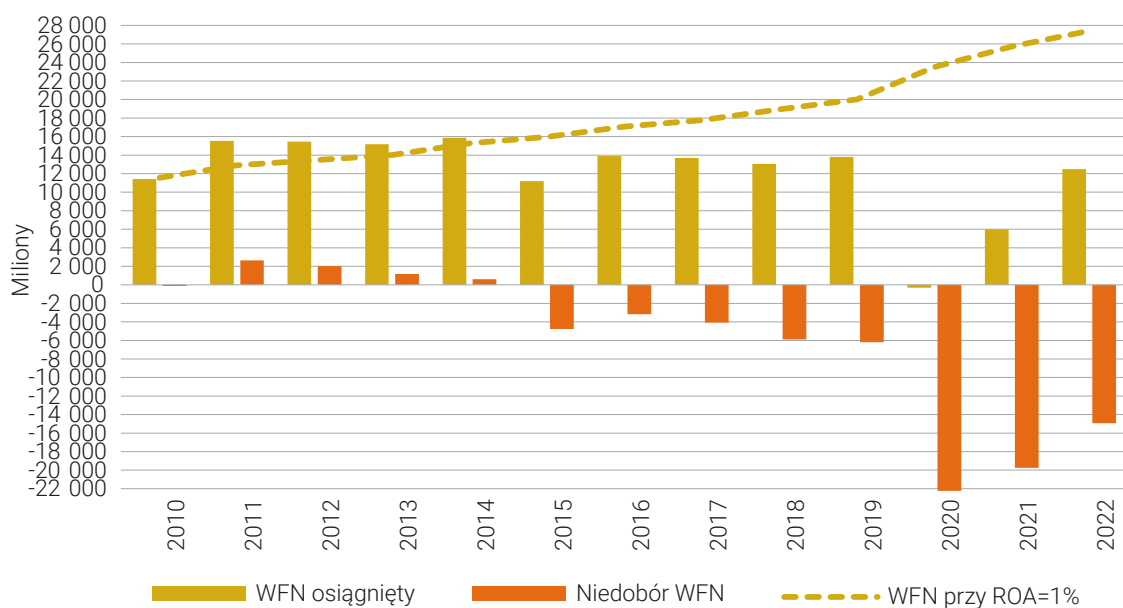
3.1. Zewnętrzne obciążenia sektora bankowego

Sektor bankowy już od lat znajduje się pod olbrzymią presją wysokich obciążeń podatkowych i parapodatkowych. Jest on znacznie bardziej dotknięty szerokim spektrum obciążeń niż inne sektory gospo-

darki. To sprawia, że w sposób permanentny osiąga niską rentowność. Pomimo wysokich wyników osiągniętych w pierwszych siedmiu miesiącach 2023 r., rentowność aktywów utrzymująca się na poziomie poniżej 1% tworzy istotne niedobory WF netto.

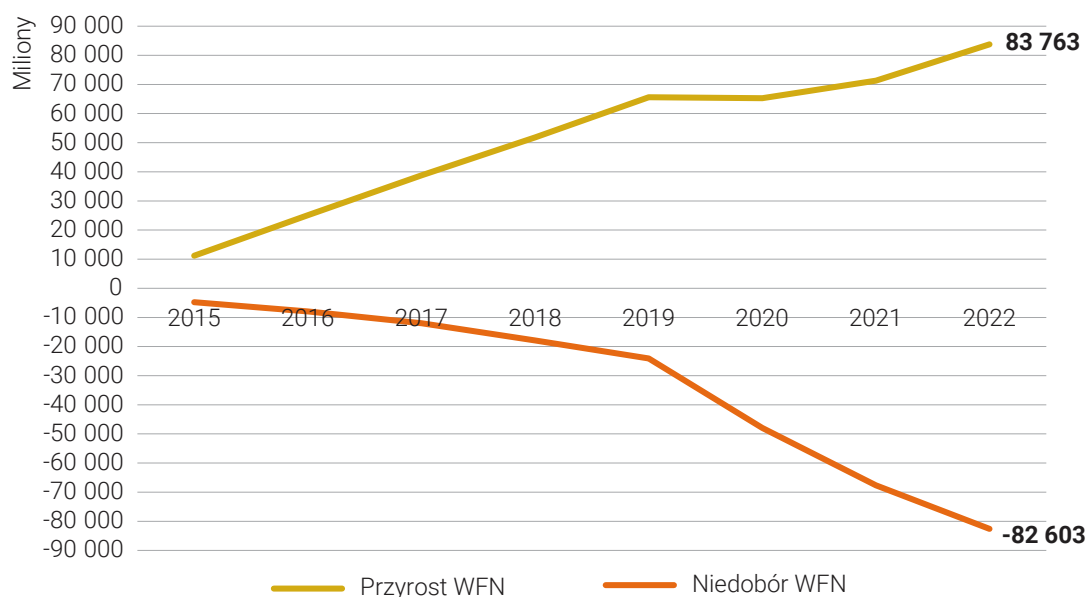
Skumulowany niedobór WFN wynosi ok. 82,6 mld zł wobec ok. 117 mld zł danin wniesionych w tym okresie. Kwota ograniczenia wolumenu kredytów od 2015 do końca 2022 r. wynosi przez to ok. 580 mld zł.

Rys. 46. Wynik finansowy zrealizowany i niedobór wyniku dla osiągnięcia ROA 1%

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 47. Niedobór wyniku finansowego na skutek spadku rentowności (narastająco)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Od 2015 do 2022 r. na banki nałożono sumę obciążeń podatkowych i parapodatkowych na kwotę 117,4 mld zł, w tym 35,3 mld zł w 2022 r.

Skala obciążenia sektora bankowego kosztami podatkowymi i parapodatkowymi jest ogromna. Koszty zewnętrzne sektora bankowego wyniosły

Tab. 1. Suma obciążeń podatkowych i parapodatkowych w latach 2015–2022

	Obowiązuje od	Łączna wartość w latach 2015–2022 (w mld zł)
CIT	1992	41,43 (w tym 8,4 mld w 2022)
Podatek bankowy	2016	29,6 (w tym 5,2 mld w 2022)
Składki na BFG, w tym:	2015	26,6 (w tym 3,7 mld w 2022):
Składki na FGB	2017	7,5 (w tym 2,0 mld w 2022)
Składki na FPRB	2017	8,6 (w tym 1,7 mld w 2022)
Inne (F stab, F pom, FOŚG)	2015-2016	10,5
Wpłata na FWK	2015, 2022	2,0 (w tym 1,4 mld w 2022)
Wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru	2015	1,4 (w tym 0,2 mld w 2022)
Wakacje kredytowe	2022	12,9 (w 2022 z uwzględnieniem rezerw na 2023)
Wpłaty na system ochrony banków komercyjnych	2022	3,5 (w 2022)
SUMA: 117,4 mld zł (w tym 35,3 mld zł w 2022 r)		

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie raportu PAB WIB (Katarzyna Kochaniak, 2021).

Rys. 48. Koszty obciążające CPO sektora bankowego w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane KNF, BFG.

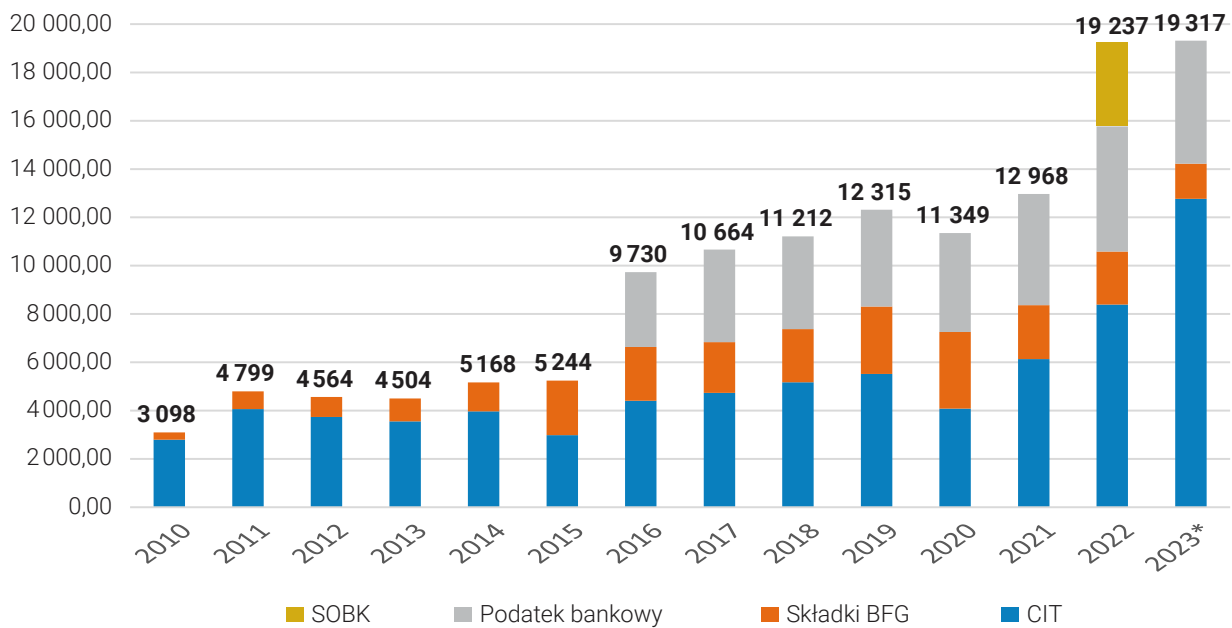
w 2022 r. 31,46 mld zł, co stanowiło blisko 40% kosztów banków.

Suma obciążeń podatkowych i paropodatkowych w latach 2010–2023* (* – prognoza) wzrosła o ponad 520%. Dominującą częścią obciążeń podatkowych i paropodatkowych sektora bankowego jest podatek CIT oraz podatek bankowy, stanowią-

ce ok. 80%. Przy wyniku finansowym netto sektora bankowego na poziomie ok. 22 mld zł podatek CIT może wynieść 12,76 mld zł (po siedmiu miesiącach jego wartość przekroczyła już 8 mld zł).

Tak wysoka skala obciążeń podatkowych i paropodatkowych sprawia, że poziom obciążeń praktycznie zrównał się z osiąganymi przez sektor bankowy WF brutto.

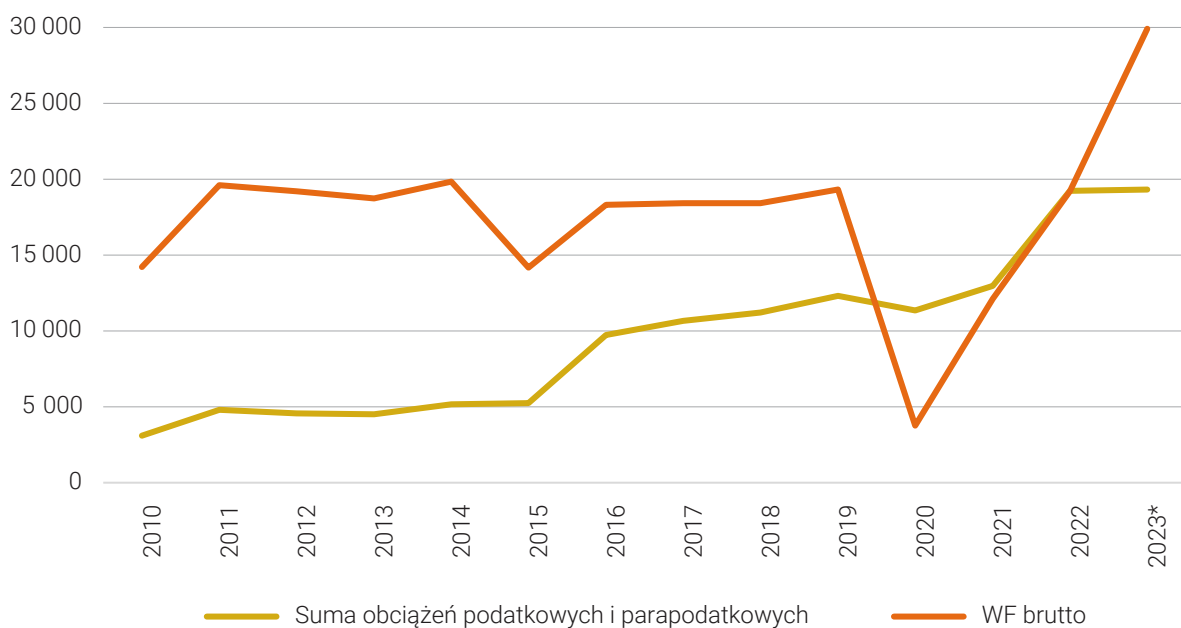
Rys. 49. Obciążenia podatkowe i paropodatkowe sektora bankowego w latach 2010–2023*

* – prognoza.

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane KNF, BFG.

Rys. 50. WF brutto versus obciążenia podatkowe i paropodatkowe w latach 2010–2023* (mln zł)

* – prognoza.

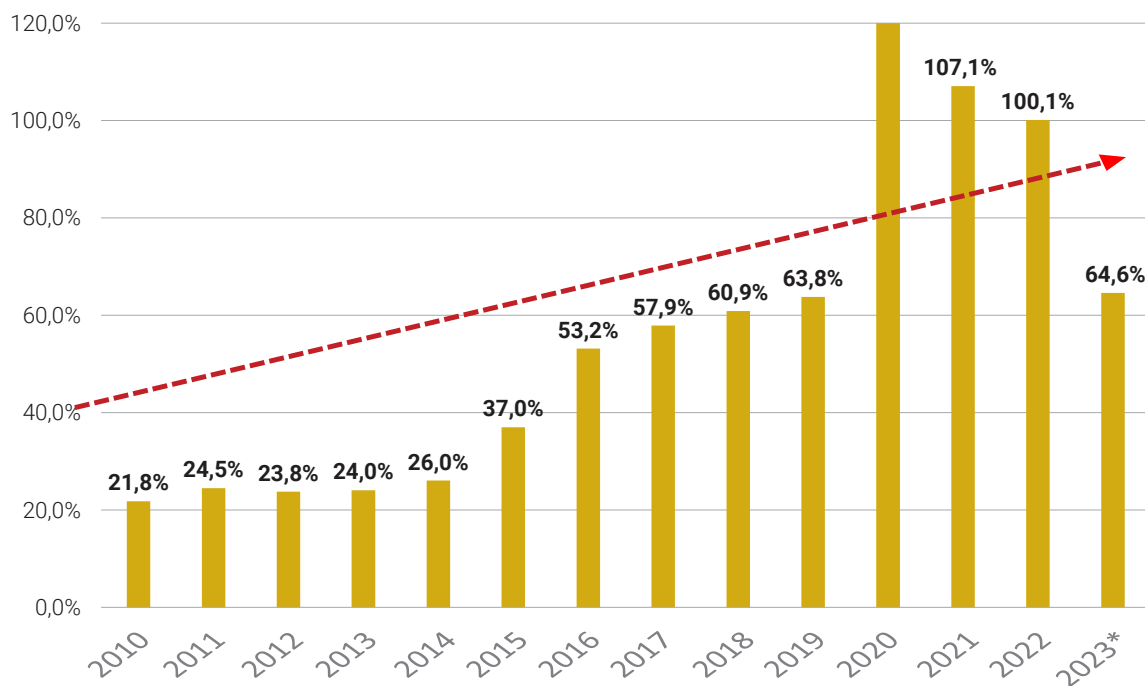
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane KNF, BFG.

Udział obciążeń podatkowych i paropodatkowych w WF brutto sektora bankowego systematycznie wzrasta, przy czym w latach 2020–2022 udział ten przekroczył 100% (302% w 2020 r.). Według prognoz ZBiA ZBP, w 2023 r. wskaźnik ten osiągnie poziom ok. 65%.

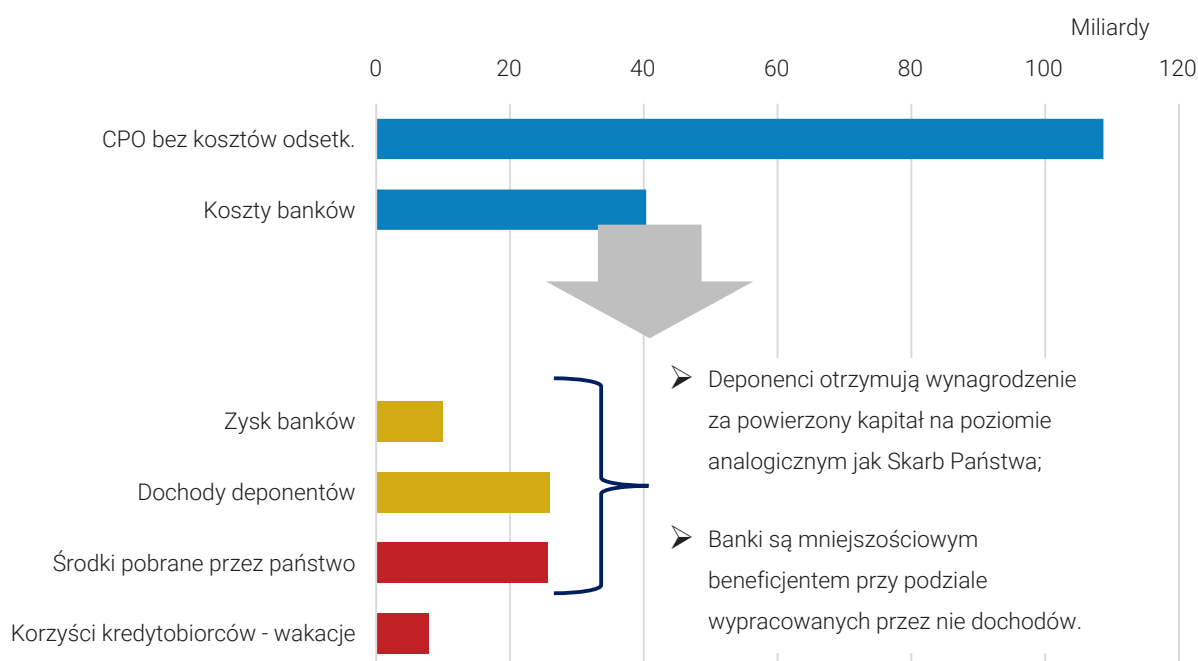
Na skutek nadmiernych obciążeń funkcjonowanie banków uległo silnemu zdeformowaniu – państwo pobiera od banków tyle co deponenci, a korzyści kredytobiorców są równe zyskom banków.

Rys. 51. Udział obciążeń podatkowych i paropodatkowych w WF brutto

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane KNF, BFG.

Rys. 52. Podział dochodów banków

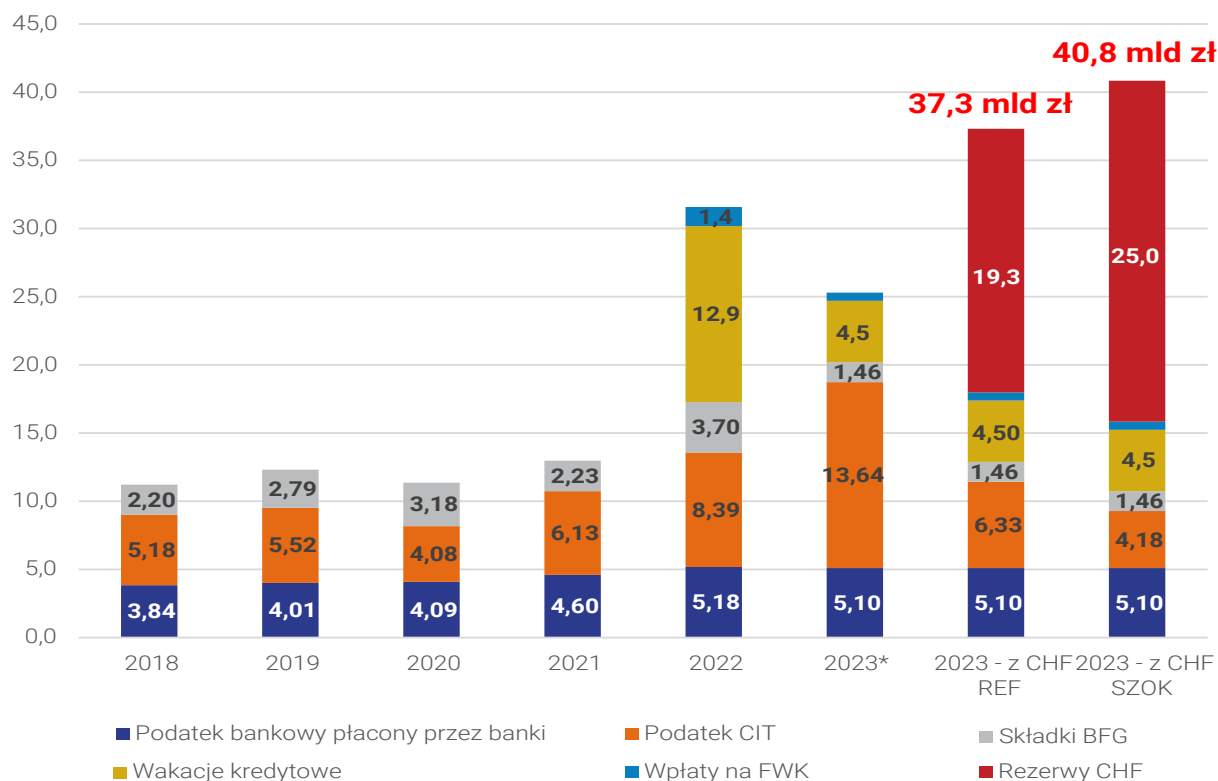
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

W latach 2018–2023* (* – prognoza) łączna suma zapłaconych podatków i paropodatków (z uwzględnieniem podatku dochodowego) osiągnęła poziom 104,7 mld zł (25,3 mld zł wg prognoz na 2023 r.). W szczególności wysokie obciążenie opłatami i kosz-

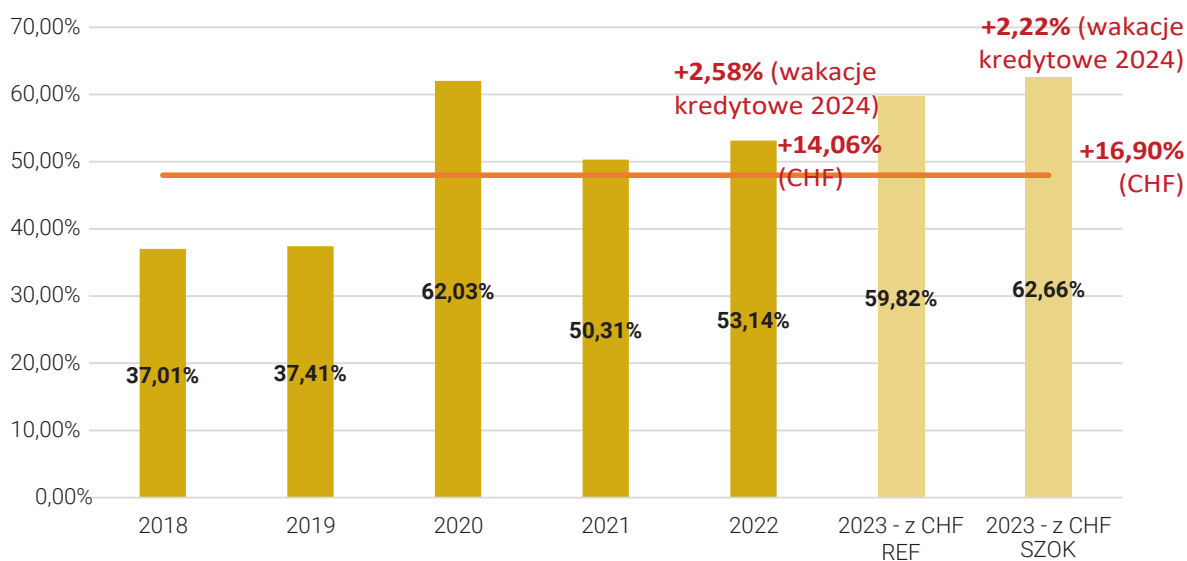
tami o charakterze paropodatkowym widoczne było w 2022 r., czego główną przyczyną były wysokie koszty związane z tzw. wakacjami kredytowymi. Łączna wartość podatków, paropodatków (w tym wpłat na FWK i kosztów związanych z wakacjami kredyto-

Rys.53. Przyrost obciążeń zewnętrznych banków (mld PLN)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF, BFG.

Rys.54. Stopa obciążeń sektora bankowego w latach 2018–2023*

* – prognoza. Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF, BFG

wymi) osiągnęła poziom 31 mld zł. Uwzględnienie kosztów z tytułu ryzyka CHF dodatkowo zwiększa skalę obciążeń zewnętrznych sektora bankowego do 37,3 mld zł–40,8 mld zł w 2023 r. i łącznie w latach 2018–2023 do poziomu 124–130 mld zł.

W latach 2018–2023* (* – prognoza) stopa obciążeń sektora bankowego osiągnęła przeciętnie poziom 47,98%. Stopa ta ma charakter procykliczny, co szczególnie widoczne było w 2020 r. w warunkach dekonunktury, silnego spowolnienia gospodarczego i ujemnych wyników osiąganych przez sektor bankowy. Na wzrost tej stopy istotny wpływ mają koszty związane z walutowymi kredytami mieszkaniowymi (wzrost o 14–17%) oraz przewidywane koszty związane z wakacjami kredytowymi w 2024 r. (wzrosty stopy obciążeń o 2,2–2,6%).

3.2. Obciążenie sektora bankowego z tytułu podatku CIT na tle innych sektorów

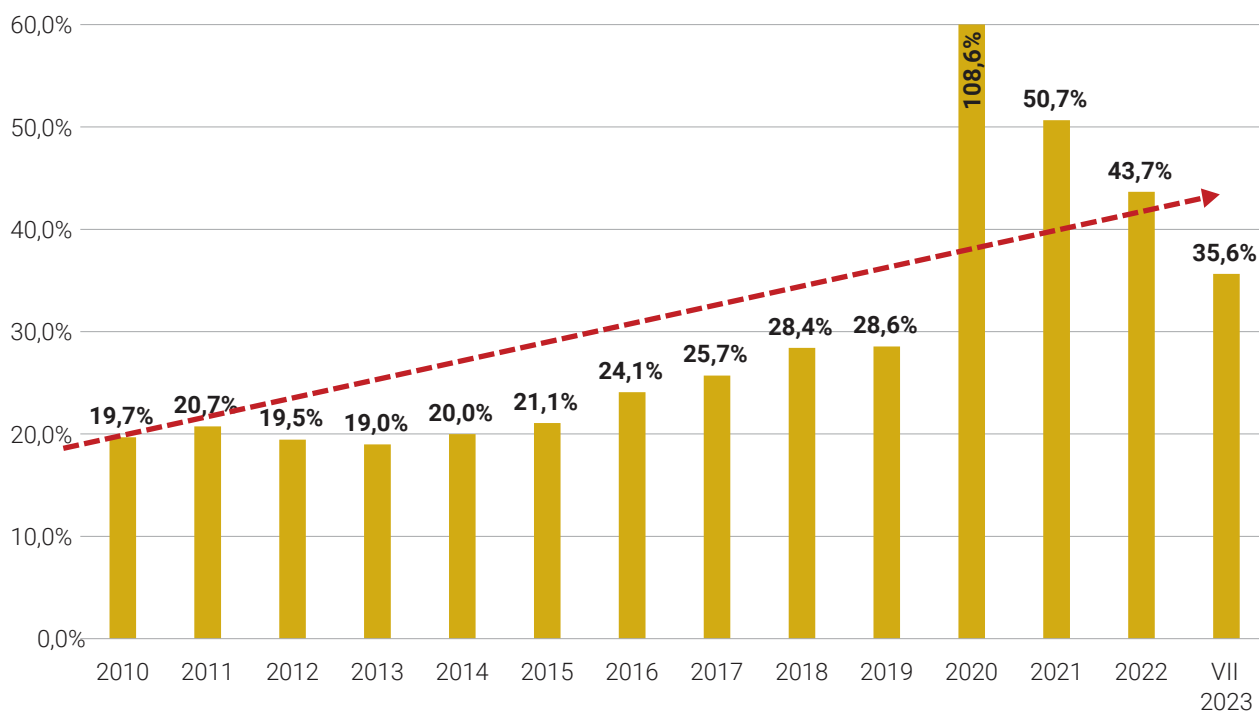
W kontekście pojawiających się pomysłów związanych z kolejnymi obciążeniami sektora bankowego (np. kosztami wakacji kredytowych w 2024 r.) należy zdawać sobie sprawę, że już dziś sektor bankowy jest jednym z największych płatników podatku CIT zasilającego budżet skarbu państwa. Relacja ob-

ciążenia sektora bankowego z tytułu podatku CIT do osiąganego przez banki wyniku finansowego brutto wzrosła z poziomu 19,7% w 2010 r. do 43,7% w 2022 r. Po siedmiu miesiącach 2023 r. relacja ta wynosi 35,6%.

W celu oceny banków jako podatnika CIT na tle innych sektorów gospodarki Zespół Badań i Analiz ZBP przeprowadził symulację przy następujących założeniach:

- Podatek CIT (należny), wg stanu na dzień 01.08.2023 wyniósł 57.533,6 mln zł, co stanowi ok. 11,5% łącznych dochodów budżetu państwa w 2022 r.
- Podatek CIT płacony jest przez 3433 podmioty (PGK oraz podatnicy indywidualni).
- 10 największych płatników podatku CIT ma udział w łącznych dochodach z tytułu podatku CIT na poziomie 25%.
- 109 największych płatników podatku CIT ma udział w łącznych dochodach z tytułu podatku CIT na poziomie 52,7%. **Ta próba badawcza wykorzystana została do dalszych analiz prowadzonych w przekroju branżowym.**

Rys. 55. Relacja podatku CIT do zysku brutto sektora bankowego

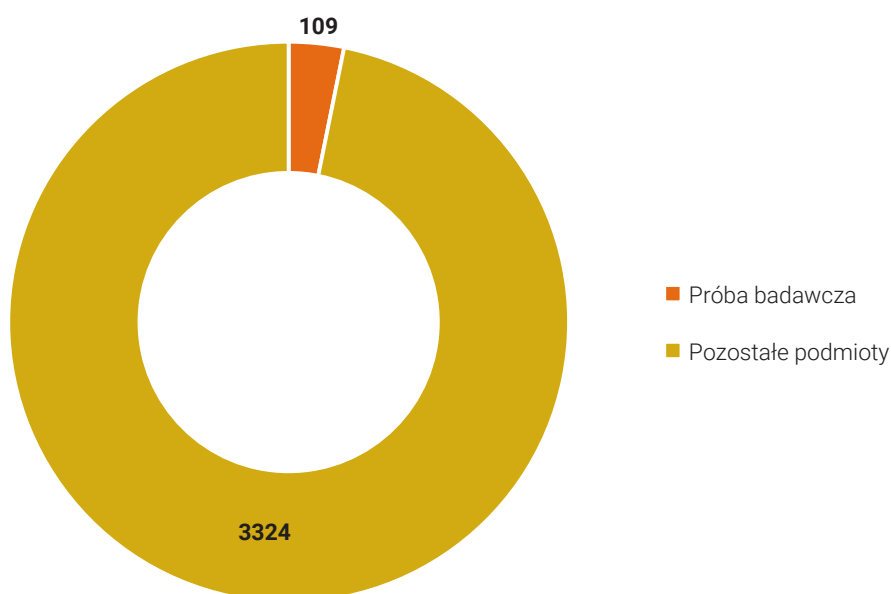

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

- Pozostałych 3324 płatników podatku CIT ma łączny udział w dochodach z tytułu podatku CIT na poziomie 47,3% i żaden z nich nie przekracza 0,1% udziału w łącznych wpływach z tytułu podatku CIT.
- Do sklasyfikowania podmiotów wg klasyfikacji PKD-2007 wykorzystana została baza EMIS Intelligence.
- Poszczególne podmioty klasyfikowane były wg kryterium sekcji działalności gospodarczej oraz (na potrzeby wyłączenia największych, specyficznych branż) – wg kryterium grupy oraz klasy klasyfikacji PKD-2007.

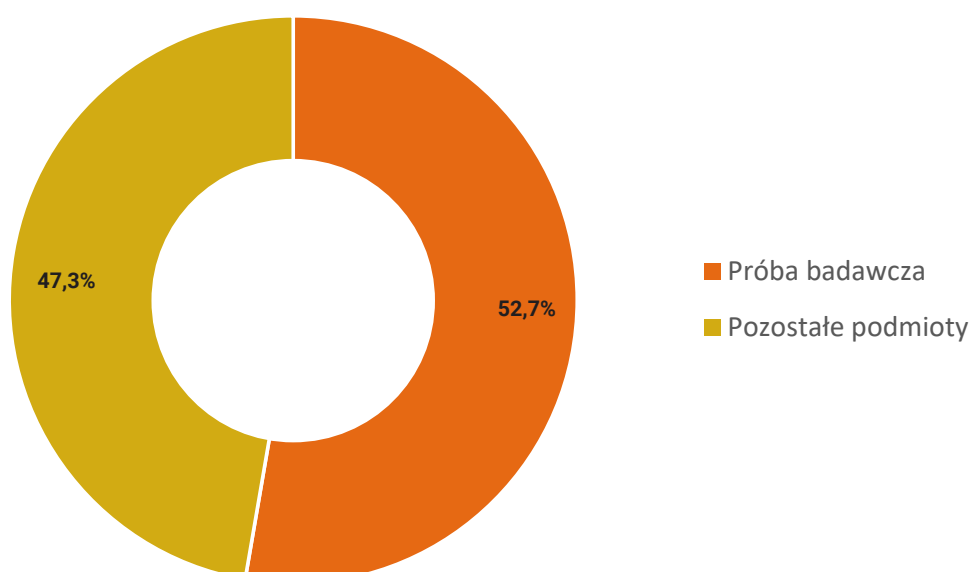
Liczba podmiotów będących podatnikami podatku CIT wykorzystana w analizie obejmuje 109 podatko-

Rys. 56. Analiza dot. obciążenia podatkiem CIT – liczebność próby badawczej wg kryterium liczby przedsiębiorstw

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

Rys. 57. Analiza dot. obciążenia podatkiem CIT – liczebność próby badawczej wg kryterium udziału we wpływach z tytułu podatku CIT w 2022 r. (wg stanu na 01.08.2023)

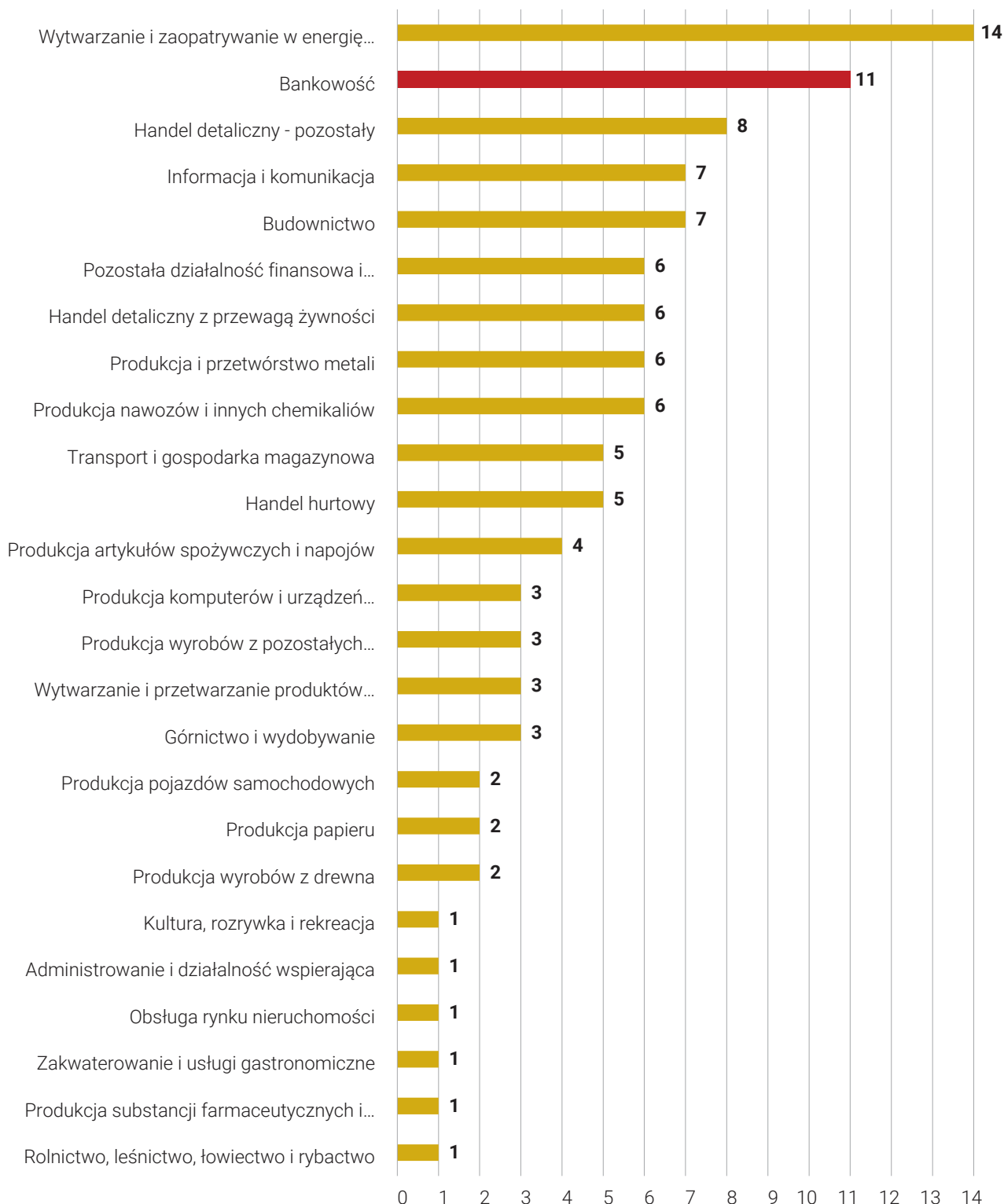
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

wych grup kapitałowych oraz podatników indywidualnych, co stanowi 52,7% wpływów z tytułu podatku CIT w 2022 r.

109 największych podatników CIT w 2022 r. wpłaciło CIT na poziomie 30,3 mld zł (ponad 6% łącznych dochodów budżetu państwa w 2022 r.)

Rys. 58. Liczba podmiotów w próbie w ramach sektorów/grup/klas

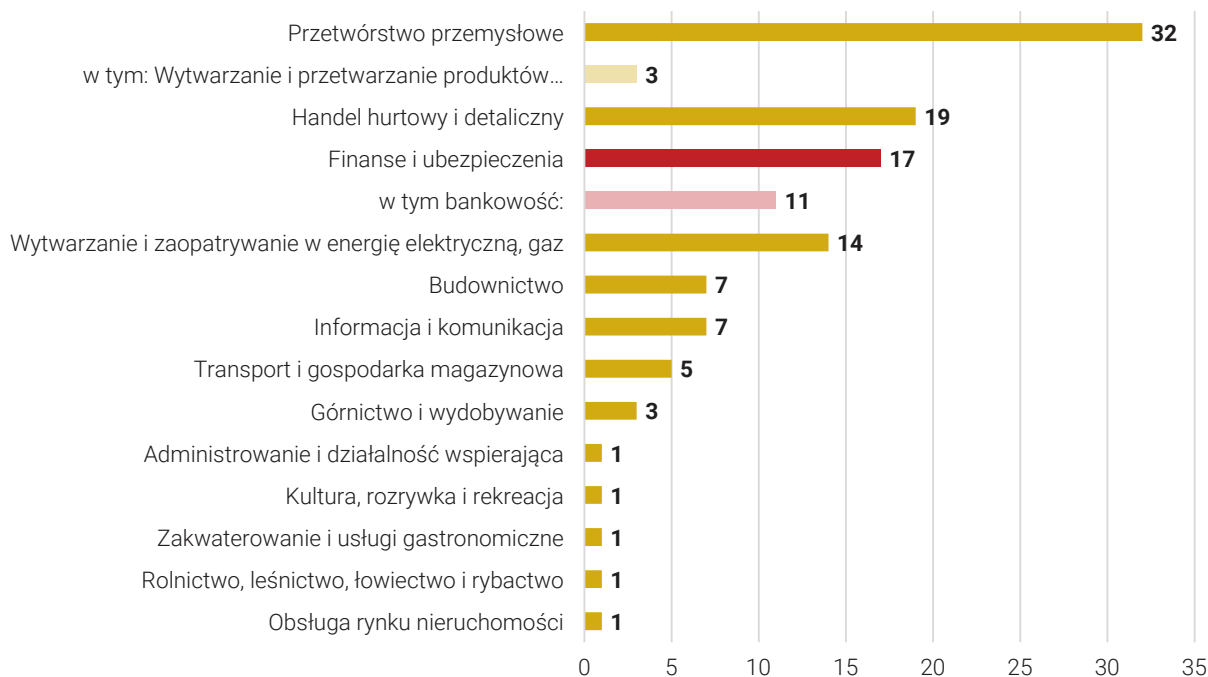
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

W analizowanej próbie 109 podatników CIT znalazło się 17 podmiotów z sekcji PKD-2007 „Finanse i ubezpieczenia”, w tym 11 banków. Najliczniejszą grupę stanowią przedsiębiorstwa przemysłu przetwórczego.

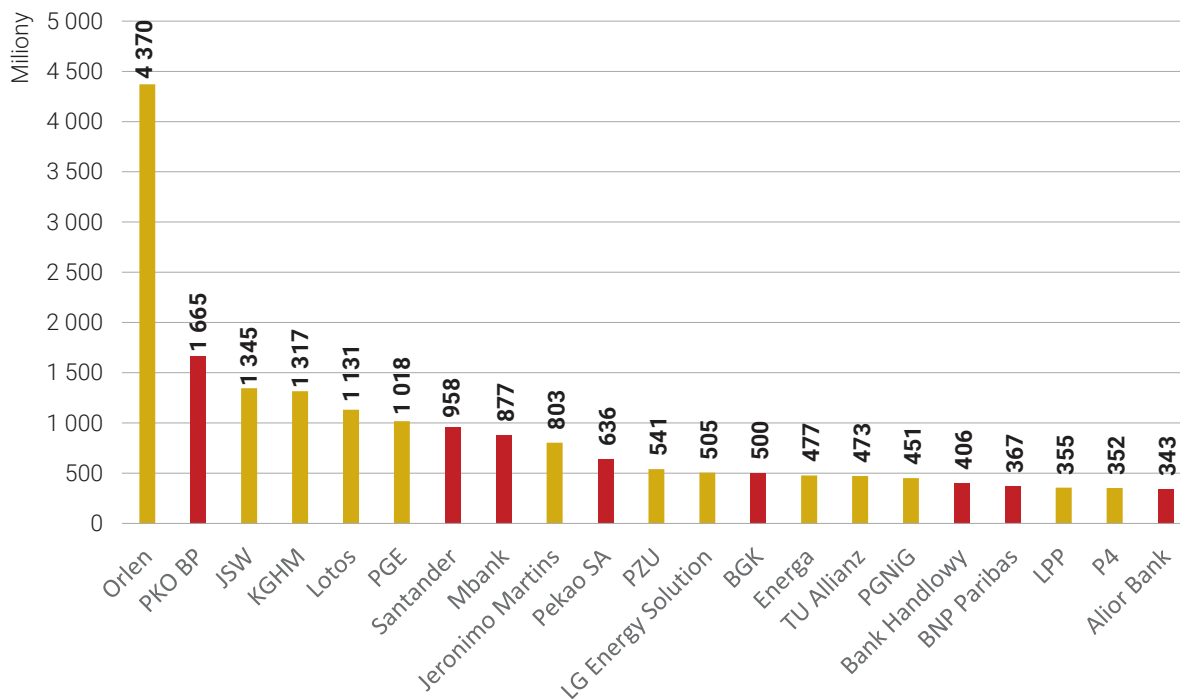
Grupa 21 największych podatników CIT (jednostkowy udział powyżej 0,5% w populacji) odpowiada za 62,3% wpływów z tytułu CIT w próbie i 32,8% całości CIT. W grupie tej znalazło się aż 8 banków. Odpowiadają one za wpływy z tytułu CIT na poziomie

Rys. 59. Liczba podmiotów w próbie wg sektorów PKD-2007

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

Rys. 60. 21 największych podatników CIT w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

5,75 mld zł i udział 30,45% w 21 badanych podmiotach i 10,0% w całej populacji.

W próbie n=109 banki zapłaciły w 2022 r. najwyższy CIT (6,14 mld zł).

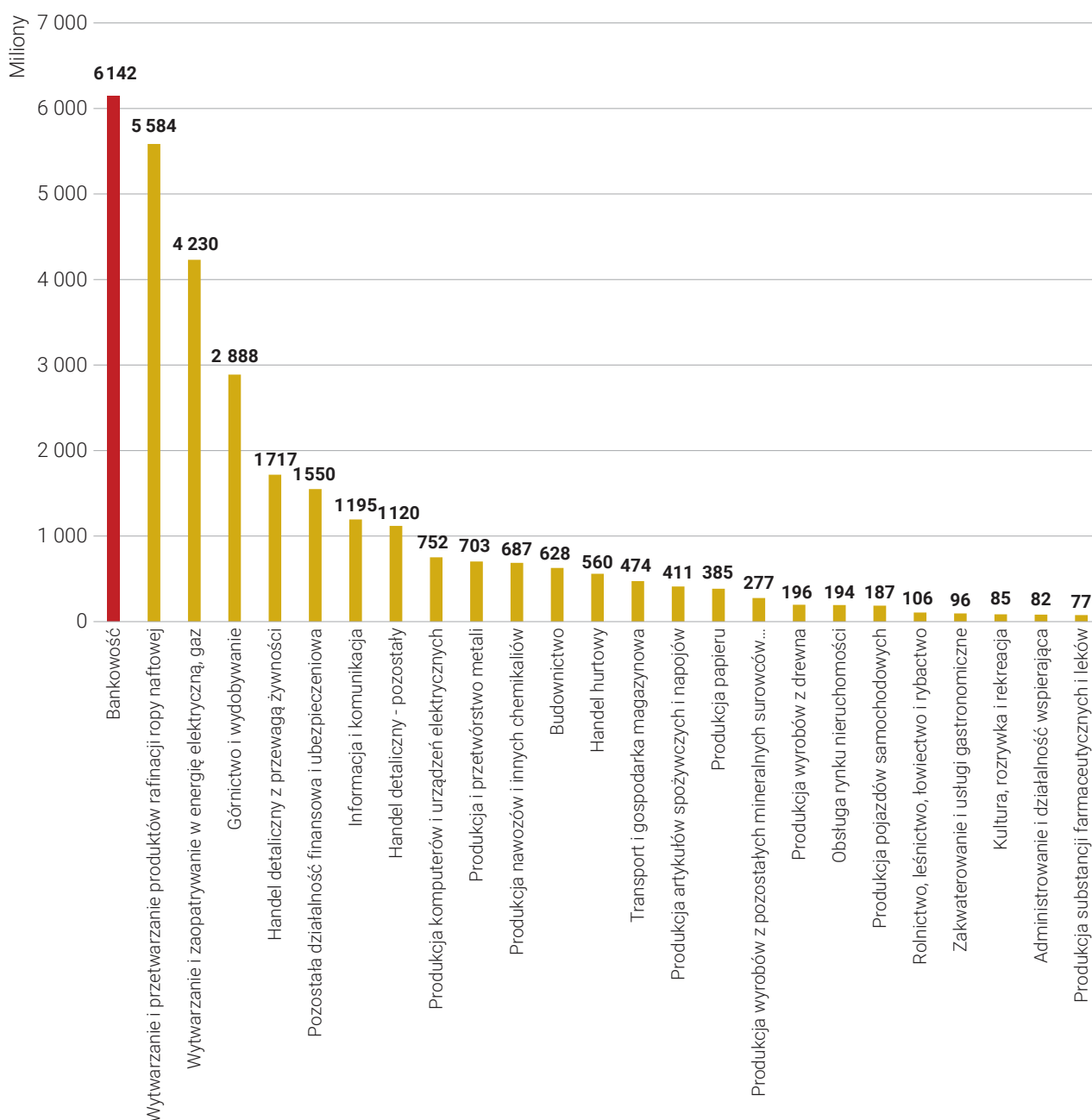
Banki są podmiotami najbardziej obciążonymi z tytułu podatku CIT. Wg danych NBP obciążenie sektora bankowego w 2022 r. podatkiem CIT osiągnęło poziom 8,37 mld zł. Oznacza to, że analizowana próba 109 podmiotów, w której znajduje się 11 banków,

obejmuje blisko 74% obciążeń całego sektora bankowego z tytułu podatku CIT.

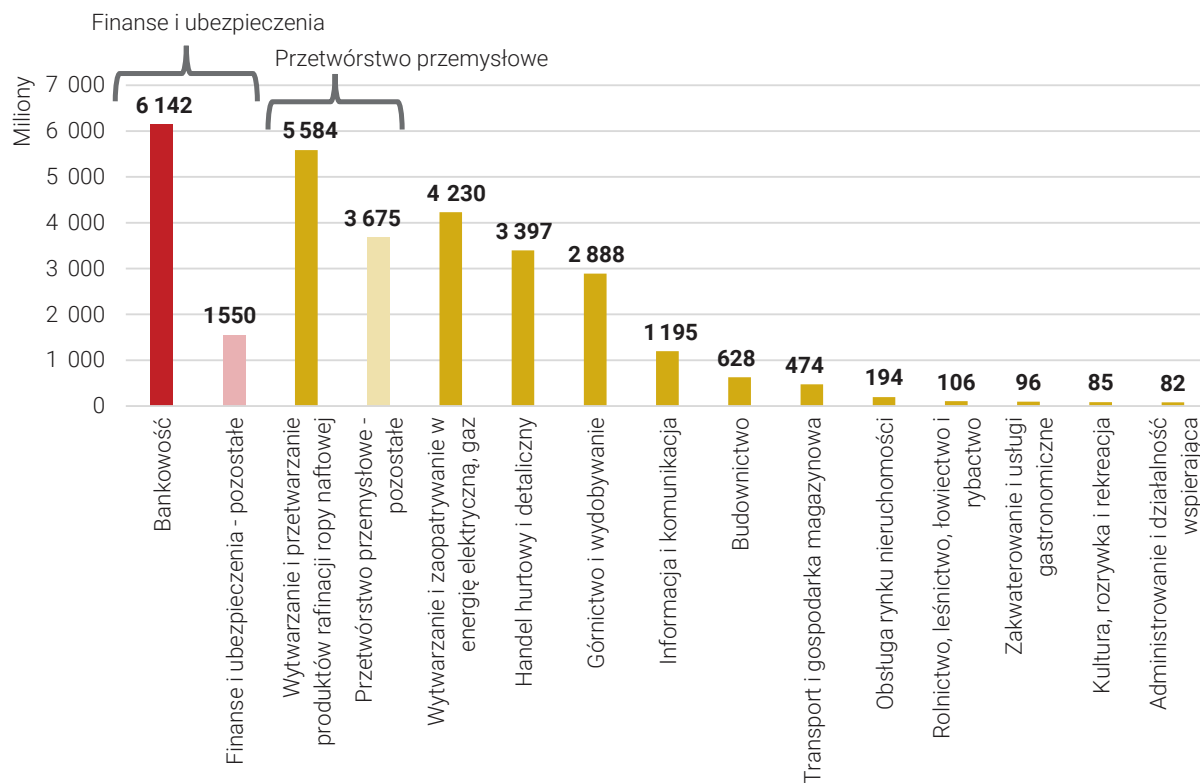
W analizowanej próbie badawczej z podziałem na sekcje PKD-2007 oraz klasy dla dwóch typów przedsiębiorstw (banki i spółki paliwowe), to właśnie sektor bankowy znajduje się pod najwyższą presją obciążeń z tytułu podatku CIT.

Blisko 11% całkowitych wpływów z CIT jest wnoszone przez 11 banków.

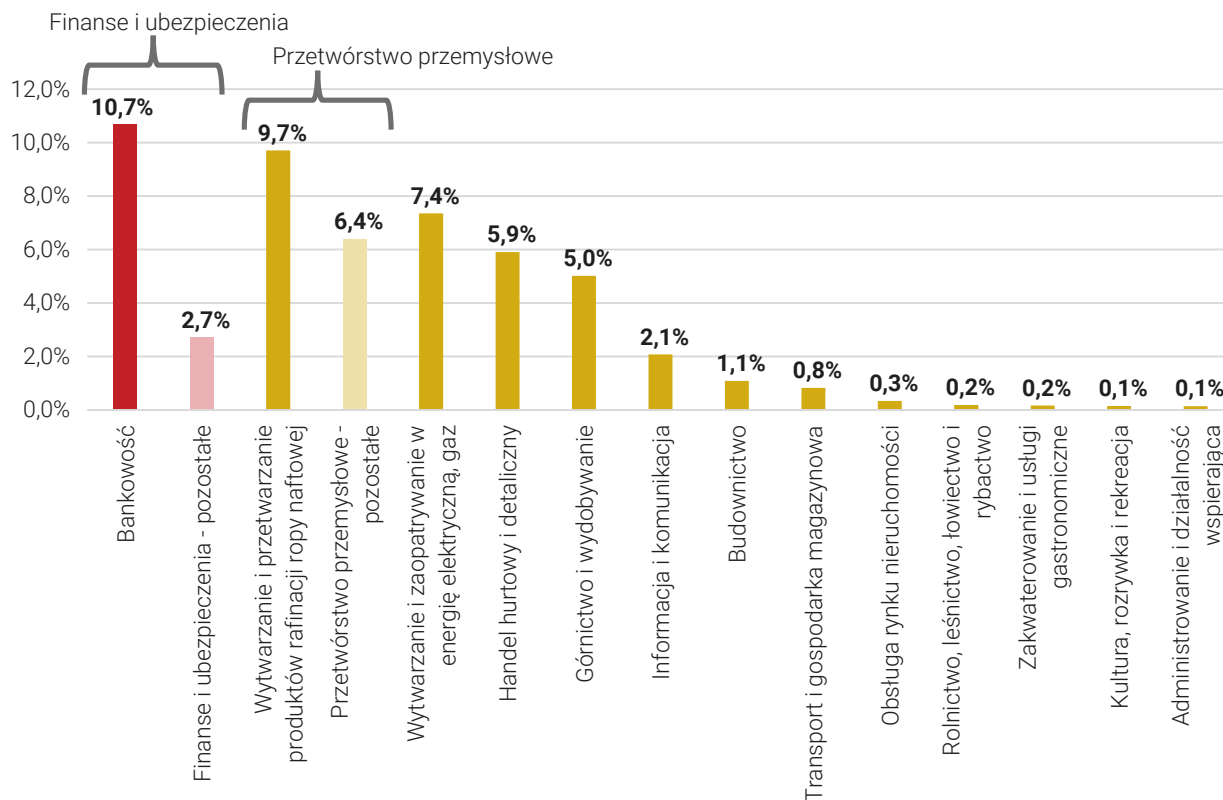
Rys. 61. Wpływy z tytułu podatku CIT w 2022 r. dla próby badawczej (n=109) w podziale na sektory/grupy/klasy PKD-2007

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

Rys. 62. Wpływ z tytułu podatku CIT wg sekcji PKD-2007 w 2022 r. (wg stanu na 01.08.2023)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

Rys. 63. Udział % w całkowitych wpływach z tytułu CIT

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF.

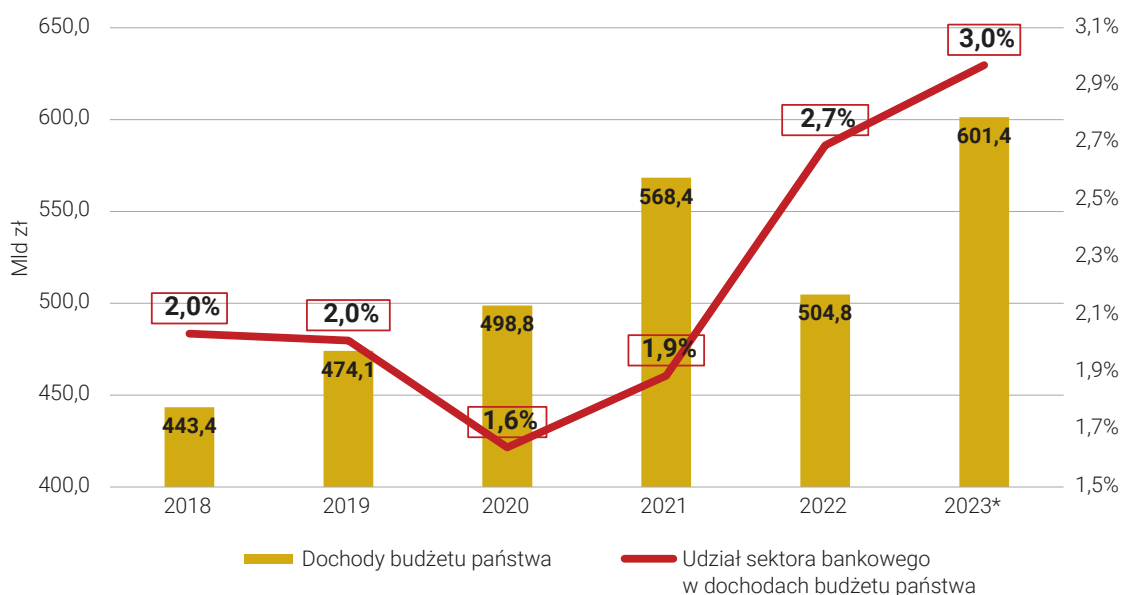

W latach 2018–2023¹ dochody budżetu państwa wzrosły z 443,4 mld zł do 601,4 mld zł, a zatem o blisko 36%. W tym samym czasie udział sektora bankowego w tworzeniu tych dochodów wzrósł z poziomu 2% do 3%. Oznacza to istotny wzrost roli banków w tworzeniu dochodów budżetu państwa.

¹ Dla roku 2023 podano dochody wynikające z szacunków Ministerstwa Finansów.

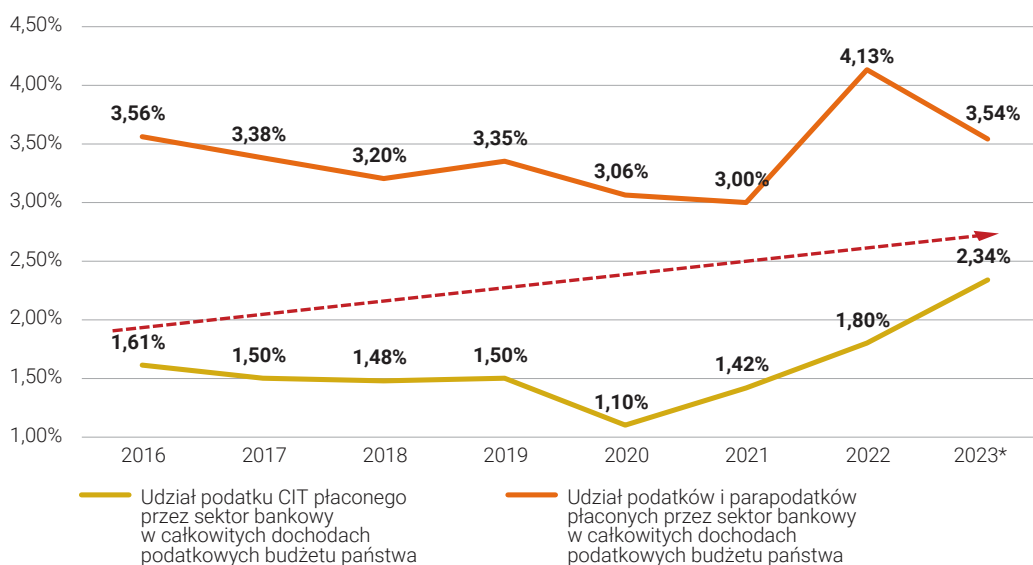
Szczególnie wysoki jest wzrost roli banków w tworzeniu dochodów podatkowych państwa. Udział podatku CIT płaconego przez sektor bankowy w całkowitych dochodach podatkowych budżetu państwa wzrósł z poziomu 1,61% w 2016 r. do 2,34% w 2023 r. Uwzględnienie szerszego spektrum obciążeń podatkowych i parafiskalnych sektora bankowego sprawia, że jego udział w dochodach podatkowych budżetu państwa przekracza 3,5% (4,13% w 2022 r.).

Rys. 64. Udział sektora bankowego w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku bankowego i CIT (wraz z prognozą na 2023 r.)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF, KNF, NIK.

Rys. 65. Udział podatku CIT płaconego przez sektor bankowy w całkowitych dochodach podatkowych budżetu państwa

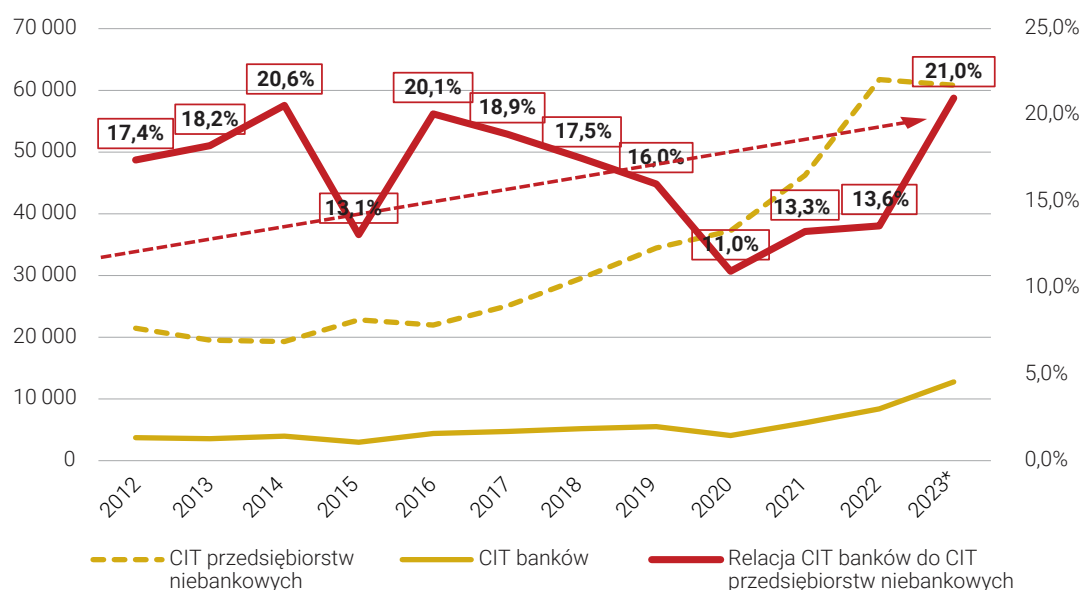
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF, KNF.

CIT obciąża banki nieproporcjonalnie wysoko w stosunku do innych sektorów. Relacja CIT płaconego przez banki w relacji do CIT przedsiębiorstw niebankowych systematycznie wzrasta i znacząco przekracza 20%.

W efekcie olbrzymiej skali obciążeń podatkowych i paropodatkowych sektora bankowego postępuje marginalizacja wyników banków na tle innych przed-

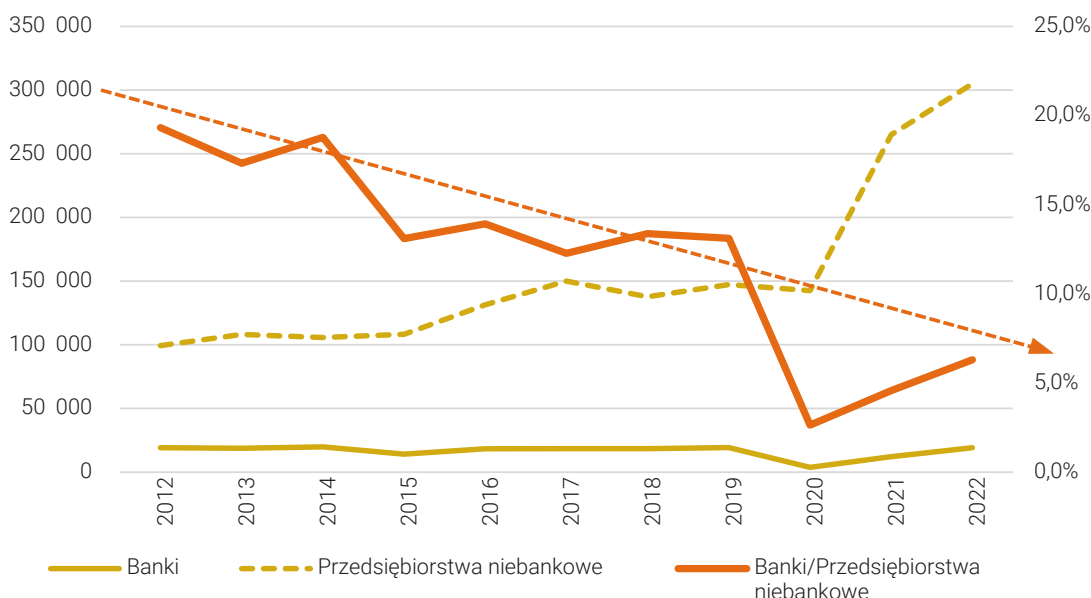
siębiorstw. Przy rosnącym udziale banków we wpływach z CIT następuje spadek ich udziału w osiągniętych wynikach. Banki odpowiadają za 21% wpływów z tytułu podatku CIT przy jednoczesnym udziale w wyniku finansowym brutto na poziomie 6,3%. Skala tej dysproporcji dobitnie wskazuje na znaczące przeciążenie banków kosztami o charakterze podatkowym i paropodatkowym.

Rys. 66. Podatek CIT wnoszony przez banki versus CIT przedsiębiorstw niebankowych (mln zł)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF, KNF.

Rys. 67. WF brutto banków na tle przedsiębiorstw niebankowych (mln zł)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych MF, KNF.

4. Ocena wpływu wyroku TSUE na kapitały banków i zdolność sektora bankowego do finansowania gospodarki

15 czerwca 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawie C-520/21, w którym odpowiedział na pytania prejudycjalne zadane przez Sąd Rejonowy dla Warszawy–Śródmieścia pod sygn. akt. I C 1297/21. Pytania dotyczyły tego, czy bankowi lub konsumentowi przysługuje wynagrodzenie za korzystanie z kapitału po uznaniu umowy kredytu za nieważną, ze względu na abuzywne zapisy w umowie. TSUE orzekł o braku dopuszczalności żądania przez bank od konsumenta wynagrodzenia za korzystanie z kapitału na podstawie dyrektywy 93/13/EWG.

Co istotne, wyrok TSUE nie wskazuje na brak możliwości waloryzacji kapitału na skutek upływu czasu. Być może, pomimo działającej już od dłuższego czasu akcji zawierania ugód pomiędzy bankami a kredytobiorcami walutowymi, wyrok TSUE może zachęcić konsumentów w większej skali do wszczynania postępowań sądowych – z wszelkimi tego konsekwencjami dla banków, ich klientów i całej gospodarki.

W celu oceny skutków wyroku TSUE dla sytuacji sektora bankowego i jego zdolności do finansowania gospodarki, Zespół Badań i Analiz ZBP przeprowadził symulację tegoż wpływu w dwóch wariantach, zakładających dodatkowo zmiany związane z oczekiwanym spadkiem stóp procentowych w perspektywie lat 2023–2025.

4.1. Założenia symulacji

Na potrzeby symulacji przyjęto założenia, które w znacznie mierze dostosowano do założeń NBP (NBP, 2023, Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2023):

- **Dla aktywnych kredytów:** 25% kredytobiorców CHF zawrze ugodę, zaś 75% klientów złoży pozew → zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe” → aktualizacja oczekiwanych przepływów pieniężnych oraz zmniejszenie wartości bilansowej brutto tych kredytów.
- **Dla kredytów spłaconych:** 25% kredytobiorców, złoży pozew → zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zo-

bowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” → tworzenie rezerw na spory sądowe. W odniesieniu do spłaconych kredytów oraz kredytów, dla których wyliczona korekta przepływów pieniężnych jest wyższa niż wartość bilansowa, bank rozpoznaje rezerwy na sprawy sądowe zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.

- Rozpatrzono dwa warianty symulacji uwzględniające przewidywaną ścieżkę obniżki stóp procentowych w latach 2023-2025: **scenariusz referencyjny** oraz **szokowy**;
 - **W scenariuszu referencyjnym** zakłada się spadek stóp procentowych w 2024 r. o 20% w stosunku do 2023 r. i o 40% w 2025 r. w stosunku do 2023 r.
 - **W scenariuszu referencyjnym** tempo spadku oprocentowania depozytów wyniesie 25% w 2024 r. i 50% w 2025 r. w stosunku do 2023 r.
 - **W scenariuszu szokowym** zakłada się spadek stóp procentowych w 2024 r. o 25% w stosunku do 2023 r. i o 50% w 2025 r. w stosunku do 2023 r.
 - **W scenariuszu szokowym** tempo spadku oprocentowania depozytów wyniesie 30% w 2024 r. i 60% w 2025 r. w stosunku do 2023 r.
- Założono, że w 2024 r. kontynuowane będą wakacje kredytowe (z uwzględnieniem kryterium dochodowego), co oznacza koszty w 2023 r. na poziomie 3 mld zł.
- Koszty działania banków będą wzrastały o 5% r/r.
- Nie uwzględniono dodatkowych kosztów i opłat związanych z wydatkowaniem środków na SOBK, które są realne (należy liczyć się z kwotą 3 mld zł).
- Koszty z tytułu prowizji będą rosły w latach 2023–2025 w tempie 5% r/r.
- Przyjęto poziom rocznych odpisów w kwocie 12 mld zł.

- Choć na ten moment (koniec września 2023 r.) nie są znane założenia dotyczące wakacji kredytowych na 2024 r., z zapowiedzi rządu wynika, że zostaną one przedłużone na kolejny rok, jednak wprowadzone zostanie (nieznane jak do- tąd) kryterium dochodowe. ZBiA ZBP szacuje na podstawie dostępnych informacji, że koszt z tego tytułu może wynieść 4,5 mld zł.
- Na potrzeby kalkulacji PKB na lata 2023–2025 skorzystano z projekcji NBP (2023) dotyczącej przewidywanej wysokości inflacji oraz realnego wzrostu PKB.
- Na podstawie powyższych założeń dotyczą- cych odsetka klientów, którzy wybiorą ścieżkę sądową, oszacowano, że skumulowana kwota dodatkowych rezerw na ryzyko prawne (ponad zawiązane już 40 mld zł) w latach 2023–2025 wyniesie 58 mld zł:
- Punktem wyjścia dla symulacji były pier- wotne szacunki ZBiA które wskazywały, że przewidywany poziom rezerw (przy za- łożeniu że 100% kredytobiorców CHF zało- ży sprawy sądowe) w wariancie 1B (unie- ważnienie umowy + zwrot kapitału) będzie równy ok. 109 mld zł (min: 107 mld zł, max: 111 mld zł).
- Jak wskazuje NBP, wartość dotychczas utworzonych rezerw na ryzyko prawne zwią- zane z CHF wynosi 40 mld zł.
- Przy założeniu, że proporcja ugód do zało- żonych sporów sądowych wyniosłaby 0/100, zgodnie ze scenariuszem 1B ZBiA ZBP, oraz uwzględniając wartość utworzonych już re- zerv na ryzyko prawne, szacowana przez ZBiA ZBP skumulowana wartość braku- jących rezerw na ryzyko prawne wyniosłaby ok. 66 mld zł.
- Przy kalkulacji tej skorzystano z szacunków NBP, zgodnie z którymi wzrost udziału ode- tka spraw zakończonych założeniem sporu sądowego (kosztem zmniejszenia odsetka ugód) oznacza wzrost brakujących rezerw o ok. 1,5 mld zł².

- Przy założeniu, że proporcja ugód do zało- żonych sporów sądowych wyniosłaby 25/75, szacowana przez ZBiA ZBP skumulowana wartość brakujących rezerw na ryzyko praw- ne wyniosłaby ok. 58 mld zł. **Wariant ten, uznany jako najbardziej prawdopodobny, przyjęto do dalszej symulacji.**
- Na potrzeby symulacji w ramach dwóch wa- riantów przyjęto jednakową skumulowaną wartość zawiązanych rezerw na ryzyko praw- ne, jednak różne ich rozłożenie w czasie:
 - **W scenariuszu referencyjnym:** roz- kład kosztów związanych z CHF nastą- pi równomiernie w latach 2023–2025 (po 19,33 mld zł rocznie);
 - **W scenariuszu szokowym:** kumulacja rezerw nastąpi w 2023 r. (25 mld zł), w 2024 r. poziom zawiązywanych rezerw osiągnie wartość 20 mld zł, zaś w 2025 r. – 13 mld zł.

4.2. Wyniki symulacji w zakresie prognozowanych na lata 2023–2025 wyników finansowych i wpływu na kapitały banków

Przeprowadzona symulacja pozwoliła na oszaco- wanie wysokości zysku netto w obydwu rozpatrywa- nych scenariusza w latach objętych prognozą:

- **Scenariusz referencyjny:** 22,64 mld zł w 2023 r. (18,14 mld zł z uwzględnieniem oszacowanych kosztów z tytułu wakacji kredytowych w 2024 r.), 12,56 mld zł w 2024 r. oraz 0,67 mld zł w 2025 r.
- **Scenariusz szokowy:** 17,29 mld zł w 2023 r. (12,79 mld z uwzględnieniem oszacowanych kosztów z tytułu wakacji kredytowych w 2024 r.), 6,73 mld zł w 2024 r. oraz strata w wysokości 4,82 mld zł w 2025 r.

Zgodnie z prowadzoną symulacją średnia (w latach 2023–2025) wysokość zysku netto sektora ban- kowego będzie równa od 6,40 mld zł (scenariusz szokowy) do 11,96 mld zł (scenariusz referencyj- ny), a w przypadku wprowadzenia wakacji kredyto- wych w 2024 r. od 4,9 mld zł do 10,5 mld zł w zależ- ności od scenariusza.

W warunkach utrzymującej się od wielu lat silnej dysproporcji pomiędzy wysokością średniego kosz-

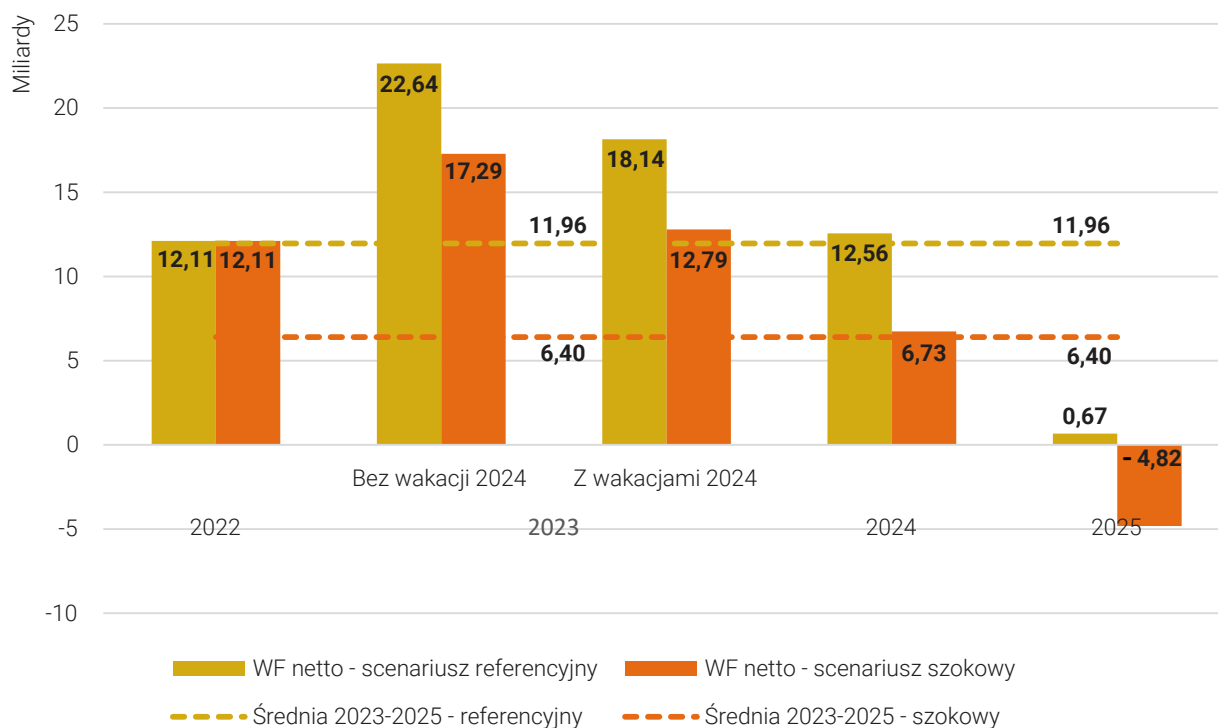
2 NBP, 2023, Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2023, s. 39

tu kapitału a stopą zwrotu z tego kapitału, banki w zasadzie nie mają możliwości pozyskania pieniędzy z rynku i skazane są na wzrost organiczny. W tym kontekście wysokość oszacowanych na lata 2023–2025 wyników finansowych netto traktować

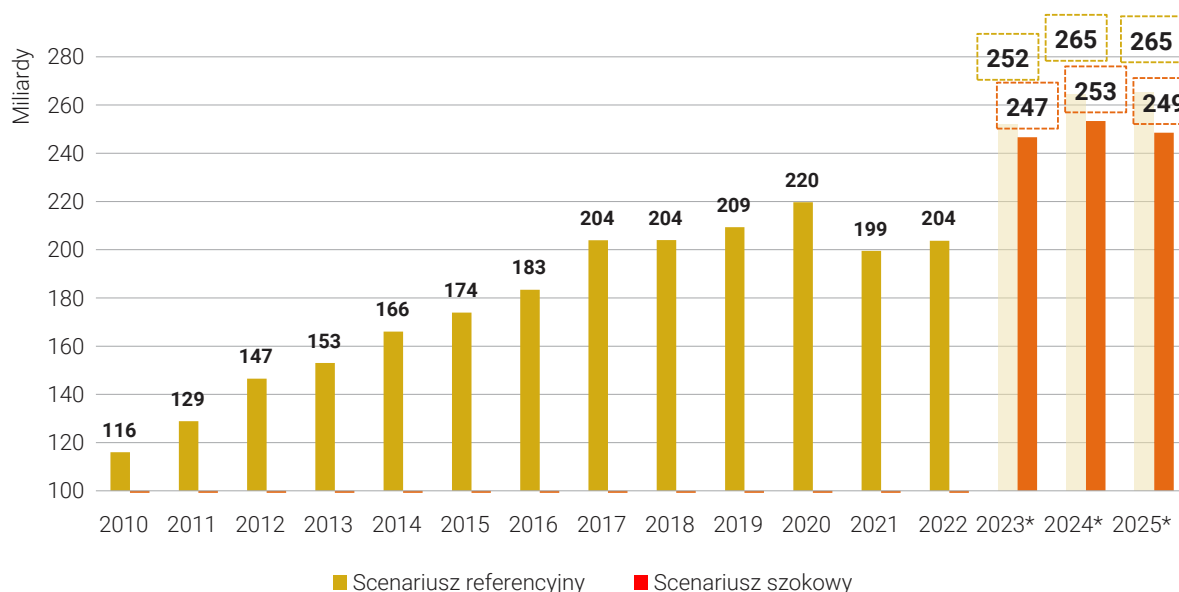
trzeba jako środek służący do odbudowy kapitałów własnych istotnie nadwątłonych w latach 2021–2022 na skutek wahań rentowności obligacji SP oraz na skutek wyroku TSUE i jego wpływu na dalszą deprecjację kapitałów własnych.

Rys. 68. Średni wynik netto sektora w latach 2023–2025 – scenariusz referencyjny i scenariusz szokowy

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023.

Rys. 69. Nominalna wartość kapitałów własnych sektora bankowego w scenariuszu referencyjnym i szokowym

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023.

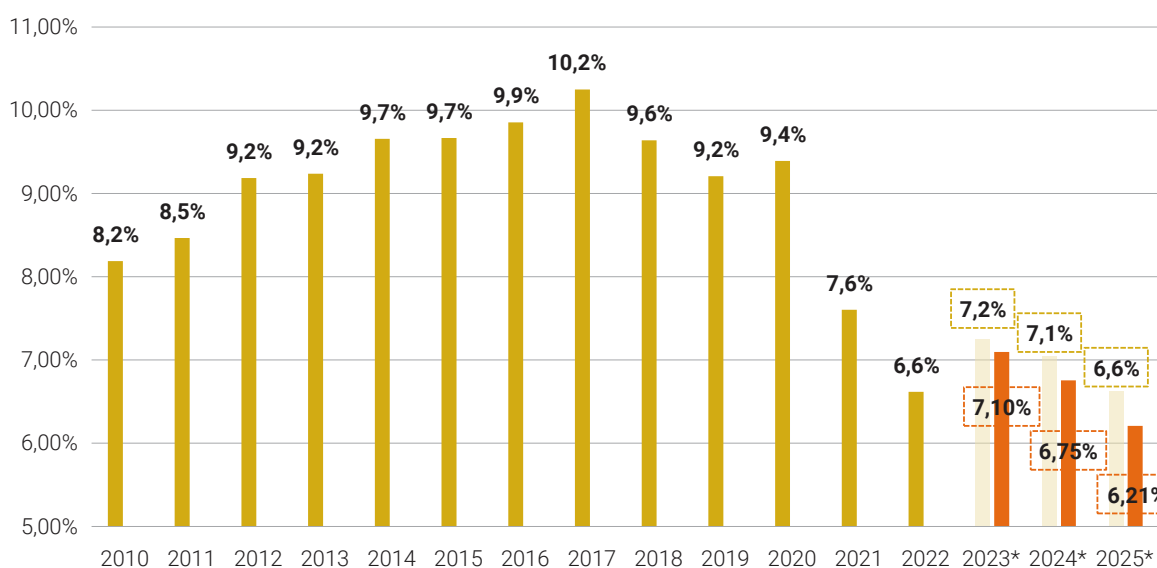
Skumulowane zyski netto oszacowane w ramach przeprowadzonej symulacji w latach 2023–2025 (19,19–35,87 mld zł³) nie pozwolą na zwiększe-

nie KW do wymaganego dla sfinansowania potrzeb gospodarki poziomu.

Przy założeniu, że sektor bankowy przez trzy lata (2023–2025) będzie przeznaczał 100% wypracowanych wyników finansowych netto na kapitał własny, zaś kapitały własne nie będą wahały się na skutek

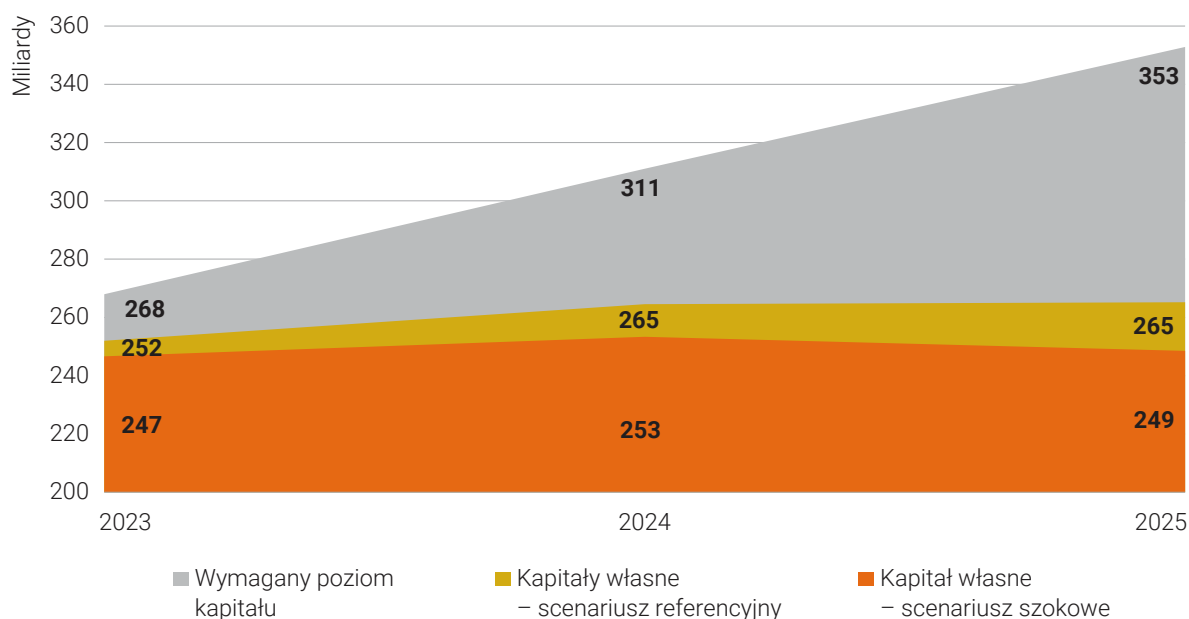
3 Od 14,7 mld zł do 31,4 mld zł w zależności od scenariusza przy założeniu wprowadzenia wakacji kredytowych na 2024 r.

Rys. 70. Kapitały własne sektora bankowego w relacji do PKB w latach 2010–2022 wraz z prognozą na lata 2023–2025 w scenariuszu referencyjnym i szokowym

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023.

Rys. 71. Kapitały własne sektora bankowego – wariant wymagany dla sfinansowania potrzeb gospodarki versus scenariusz referencyjny i scenariusz szokowy

Źródło: Obliczenia własne, ZBiA, ZBP, wrzesień 2023.

przeszacowań rentowności obligacji SP (zarówno in plus, jak i in minus) w zależności od rozpatrywanego scenariusza wzrosną one do poziomu 249–265 mld zł, a zatem o 8,4–15,6%.

W okresie VII 2022–XII 2025 r. kapitały własne będą nominalnie średniorocznie wzrastały o 2,79%–5,21% (realnie będą ulegać obniżeniu). Będą one wzrastały wolniej niż PKB. Wzrost kapitałów własnych banków nie będzie wystarczający do sfinansowania potrzeb rozwijającej się gospo-

darki. W rezultacie poziom kapitałów własnych sektora bankowego w 2025 r. może stanowić od 6,2% do 6,6% PKB Polski.

Reasumując, wyniki finansowe netto wypracowane przez sektor bankowy w latach 2023–2025 nie pozwolą na zbudowanie kapitałów własnych na poziomie adekwatnym dla potrzeb gospodarki. Skumulowany **niedobór kapitałów własnych banków w latach 2023–2025 wyniesie od 87,62 mld zł do 104,30 mld zł.**

5. Wyzwania dla sektora bankowego w kontekście zachowania zdolności do finansowania potrzeb gospodarki

5.1. Wymagana podaż kredytowania wobec wyzwań polskiej gospodarki

Zmieniający się świat tworzy wielkie wyzwania. W dynamicznych, niezwykle zmiennych warunkach polska gospodarka narażona jest na wiele czynników ryzyka, wśród których zarówno w perspektywie krótkookresowej, jak i długookresowej dominujące wydają się być:

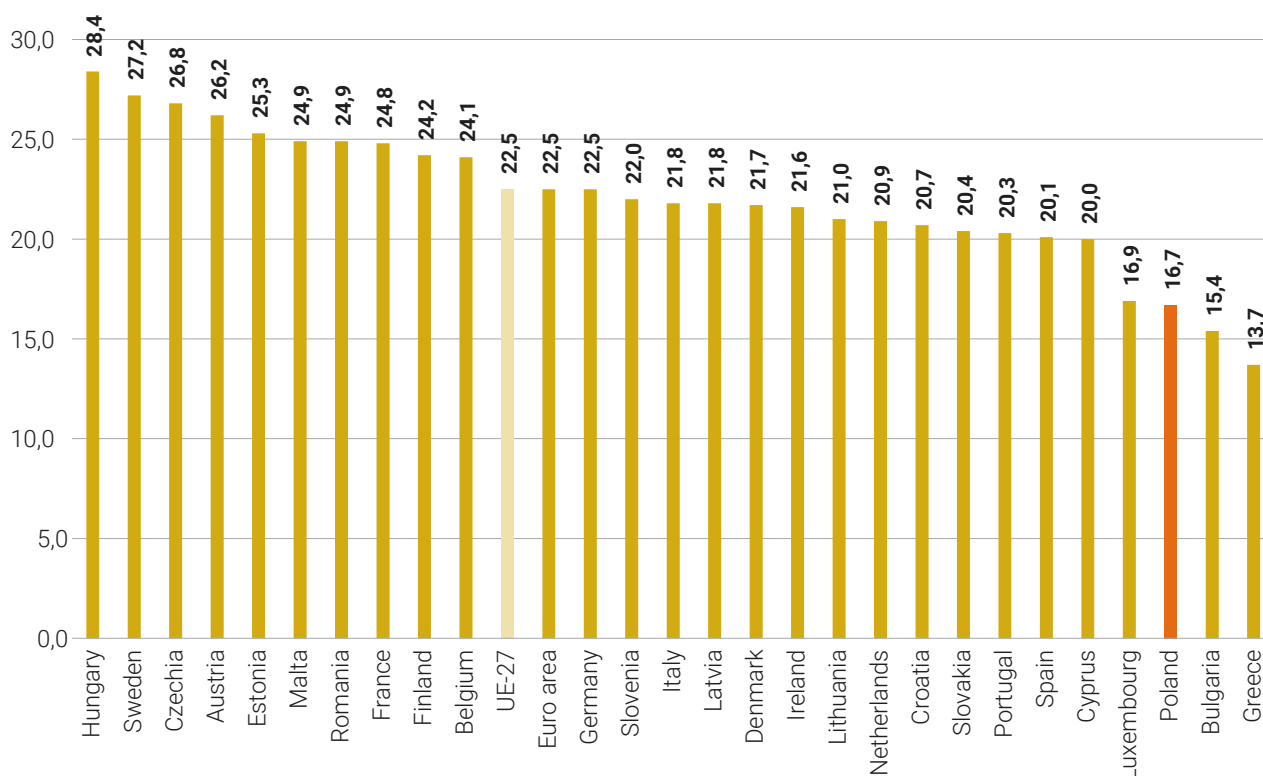
- Niekorzystne zmiany klimatyczne;
- Wzrost ryzyka geopolitycznego;
- Bezpieczeństwo energetyczne kraju;
- Zmienność cen surowców energetycznych;

- Utrzymująca się uporczywie wysoka inflacja;
- Niski wzrost gospodarczy;
- Niekorzystne zmiany demograficzne;
- Niska innowacyjność;
- Słaba pozycja konkurencyjna polskiej gospodarki (konkurowanie głównie względnie niedrogą siłą roboczą utrzymuje się od lat);
- Niski poziom inwestycji.

Nierównowagi te tworzą poważne wyzwania dla dalszego rozwoju polskiej gospodarki:

- Zahamowanie inflacji;
- Przywrócenie wzrostu gospodarczego;
- Zwiększenie finansowania gospodarki;

Rys. 72. Nakłady brutto na środki trwałe jako % PKB w 2022 r.(%)

Źródło: Obliczenia własne ZBiA ZBP na podstawie danych Eurostat.

- Unormowanie rynku energetycznego;
- Transformacja energetyczna zgodna z Europejskim Zielonym Ładem
- Realizacja programów rozwojowych;
- Poprawa efektywności pracy;
- Rozwój nowych technologii;
- Budowanie innowacyjnej gospodarki;
- Transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0.

Budowanie innowacyjnej, nowoczesnej gospodarki wymaga istotnego wzrostu nakładów inwestycyjnych. Wg danych Eurostatu, poziom nakładów inwestycyjnych w 2022 r. w Polsce był równy 16,7% PKB i był jednym z najniższych w Unii Europejskiej. Re-

latywnie niższe nakłady na inwestycje odnotowano wyłącznie w Bułgarii (15,4%) oraz w Grecji (13,7%). Średnia wartość nakładów na środki trwałe w UE-27 osiągnęła poziom 22,5%.

W 2015 r. polskie nakłady na środki trwałe stanowiły 3,55% nakładów całej UE-27. W późniejszych latach państwa unijne przeznaczały więcej środków na nakłady inwestycyjne, co skutkuje zmniejszeniem udziału polskich inwestycji w inwestycjach całej UE-27 do poziomu 3,07% w 2022 r.

Zwiększenie inwestycji wymagać będzie istotnego wzrostu finansowania dokonanego przy udziale polskiego sektora bankowego.

W obecnych warunkach gospodarczo-regulacyjnych banki nie będą w stanie w pełni zaspokoić gospodarki przez kredyt. Dla wsparcia inwestycji wymagane jest zapewnienie wzrostu kredytów w okresie roku na poziomie 220–230 mld zł:

Rys. 73. Założenia dotyczące wymaganego wzrostu finansowania polskiej gospodarki

Polską gospodarkę cechuje zbyt niski poziom inwestycji:

- Oczekiwany i planowany przez polski rząd poziom inwestycji:	22-25% PKB;
- Średni poziom inwestycji w Unii Europejskiej:	22,5% PKB;
- Rzeczywisty poziom inwestycji w Polsce:	16,7% PKB.

Luka w wydatkach inwestycyjnych to:

- ok. 6,0 p.p. PKB;
- Stanowi to kwotę ok. 190 mld zł w najbliższym roku i dalej będzie wzrastać;
- W okresie 3 lat daje to kwotę 0,6 bln zł.

Jeżeli 1/3 finansowania dla zwiększenia inwestycji będzie pochodzić od banków to:

- Banki muszą udzielić rocznie dodatkowo 60-70 mld zł kredytów;
- **W okresie 3 lat potrzebne są kredyty na kwotę ok. 200 mld zł;**
- Dla banków jest to dodatkowy wzrost kredytowania, ponad przyrosty wolumenu kredytów osiągnane w latach przed pandemią.

- 160 mld zł dla istniejących portfeli;
- 70 mld zł dodatkowych kredytów dla finansowania inwestycji.

5.2. Potrzeba przywrócenia warunków do finansowania potrzeb gospodarki

Sektor bankowy w Polsce w okresie 2010 – VI 2023 r. zwiększył kapitały własne ze 153 mld zł w 2010 r. do 236 mld zł w czerwcu 2023 r. Wzrost ten pozostaje jednak niewystarczający w kontekście zachowania

przez sektor bankowy zdolności do finansowania potrzeb rozwijającej się gospodarki.

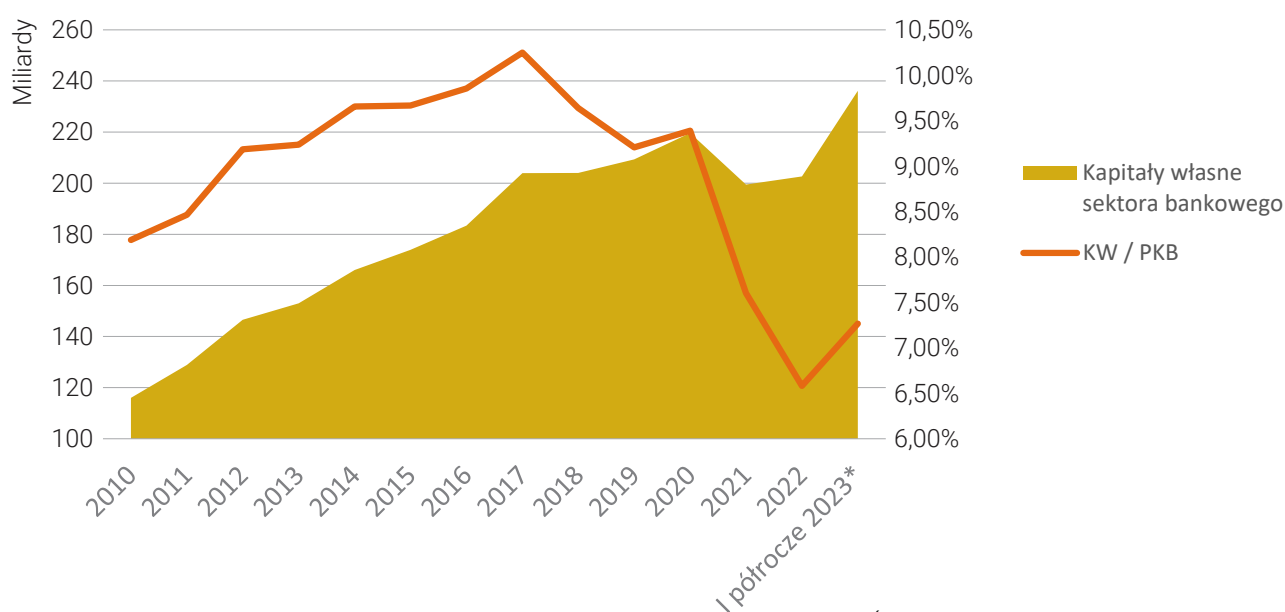
Kredyty dla sektora niefinansowego w relacji do PKB wzrastały w latach 2010–2015. Od 2016 r. w sektorze bankowym postępuje silny spadek kredytów dla sektora niefinansowego w relacji do PKB. Depozyty sektora niefinansowego odnotowywały systematyczny wzrost do 2019 r. W warunkach silnej nadpłynności związanej z oddziaływaniem tarcz antykrzysowych nastąpił znaczący wzrost depozytów w relacji do PKB. Od 2021 r. postępuje silny spadek depozytów sektora niefinansowego w rela-

Rys. 74. Założenia dotyczące wzrostu podaży kredytów i kapitałów własnych

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP.

Rys. 75. Kapitały własne sektora bankowego

Źródło: Opracowanie własne ZBiA na podstawie danych KNF.

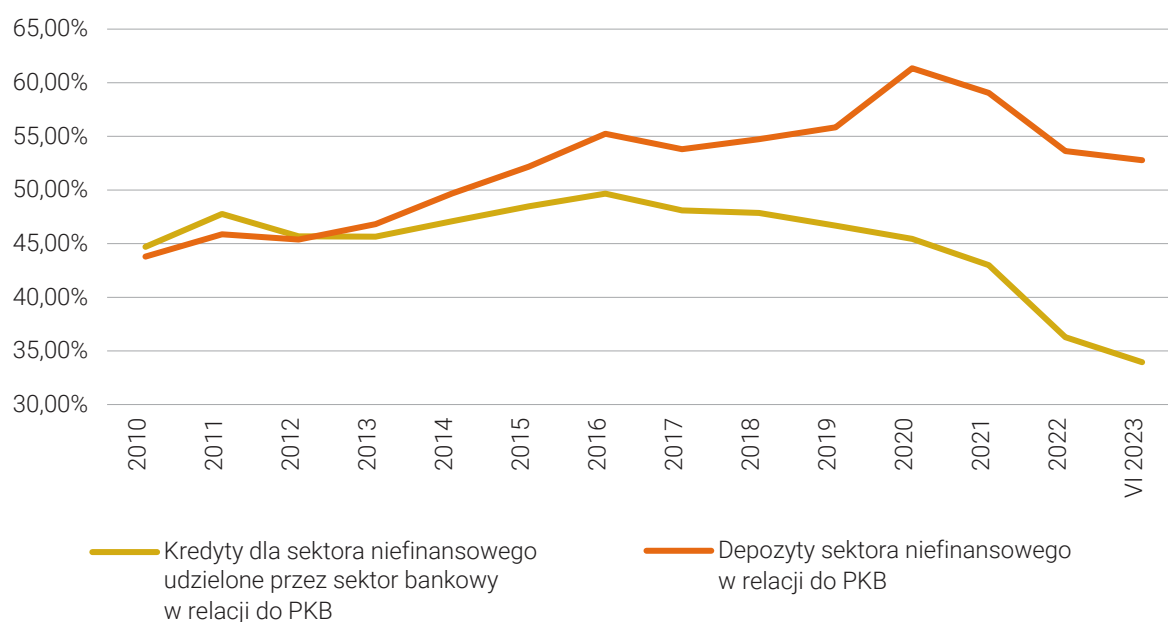

cji do PKB. Wg stanu na koniec I półrocza 2023 r. ich poziom w relacji do PKB wynosi 52,8% – wyraźnie mniej niż w latach 2016–2019.

W szczególności ostatnie, dynamiczne lata pokazały szereg wyzawań stojących przed sektorem bankowym

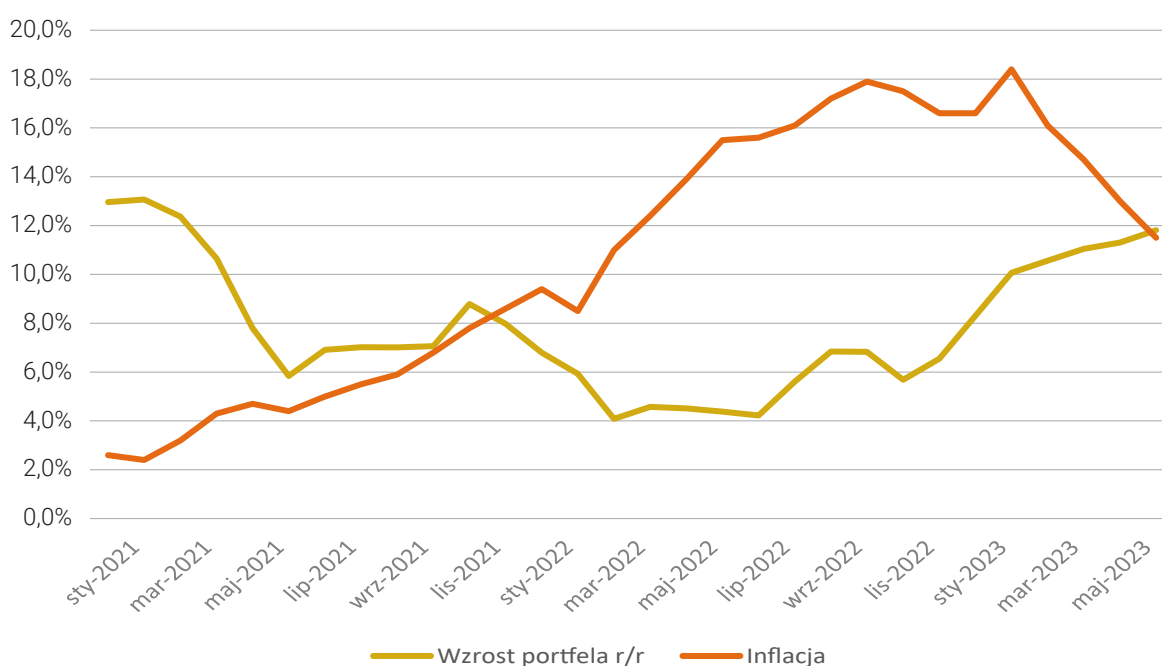
w kontekście zachowania przez niego zdolności do finansowania gospodarki. W warunkach wysokiej inflacji dynamika wzrostu depozytów sektora niefinansowego (stanowiącego główne źródło finansowania działalności banków, a zatem i zdolności do finansowania gospodarki) była wyraźnie niższa niż inflacja CPI.

Rys. 76. Kredyty i depozyty sektora niefinansowego w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA na podstawie danych KNF.

Rys. 77. Inflacja oraz dynamika wzrostu depozytów sektora niefinansowego (r/r)

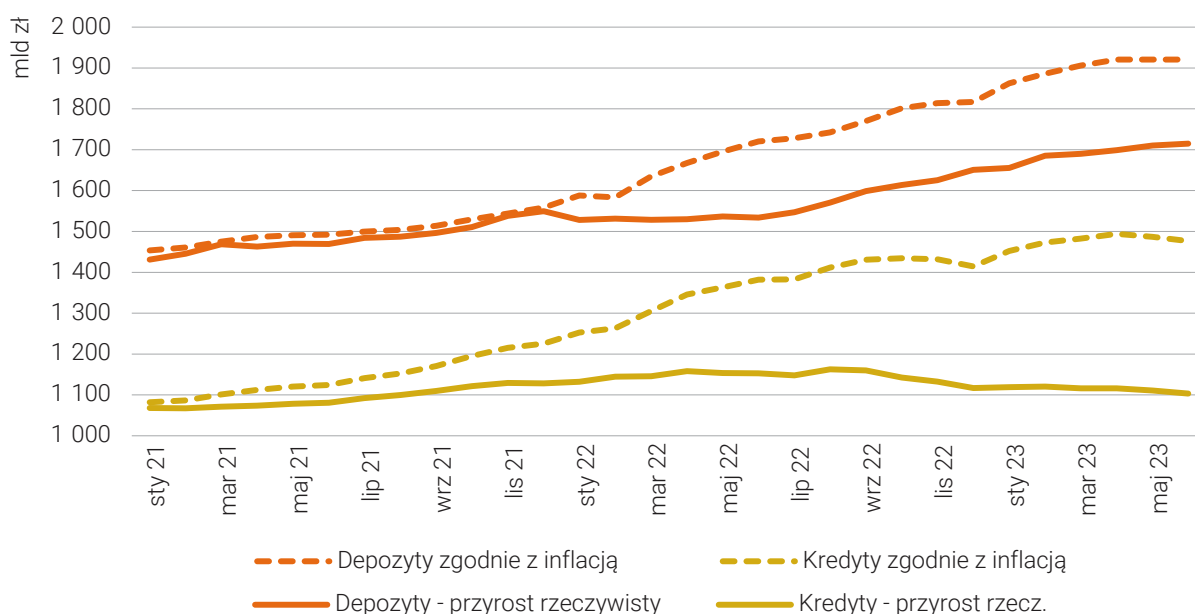
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

W rezultacie, począwszy od 2022 r., nominalny przyrost depozytów sektora niefinansowego nie nadążał za hipotetycznym poziomem wynikającym z wymaganego dla zachowania ich realnej wartości ze stycznia 2021 r. Oznacza to, że choć w okresie styczeń 2021–czerwiec 2023 r. depozyty dla sektora niefinansowego wzrosły o 283,8 mld zł ich realna wartość uległa zmniejszeniu. Dla zachowania przez sektor bankowy realnej wartości depozytów na poziomie ze stycznia 2021 r. konieczny był przyrost depozytów sektora niefinansowego o ponad

489,5 mld zł (a zatem o 72,5% wyższy). Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest malejący realny udział depozytów sektora niefinansowego w finansowaniu działalności banków i rozwoju akcji kredytowej. Skala niedoboru depozytów sektora niefinansowego w okresie styczeń 2021–czerwiec 2023 r. osiągnęła poziom ponad 205,7 mld zł.

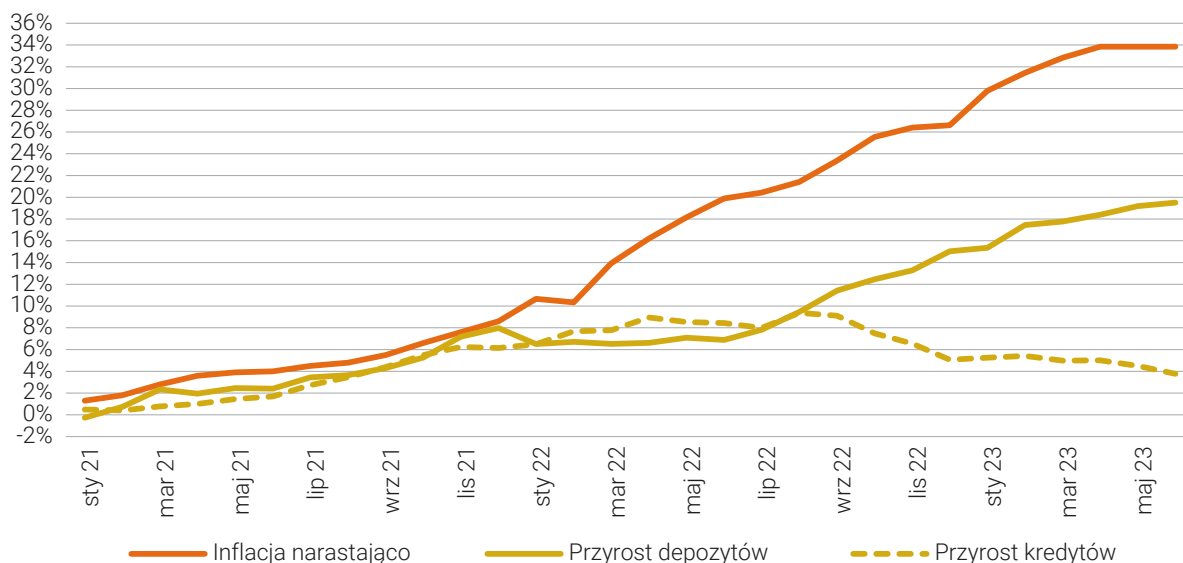
W okresie styczeń 2021–czerwiec 2023 r. odnotowano nominalny przyrost kredytów sektora niefinansowego na poziomie 34,9 mld zł. W warunkach

Rys. 78. Przyrosty depozytów i kredytów zgodne z inflacją oraz rzeczywiste

Źródło: Opracowanie własne ZBIA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 79. Różnica w dynamice inflacja vs depozyty i kredyty

Źródło: Opracowanie własne ZBIA ZBP na podstawie danych KNF.

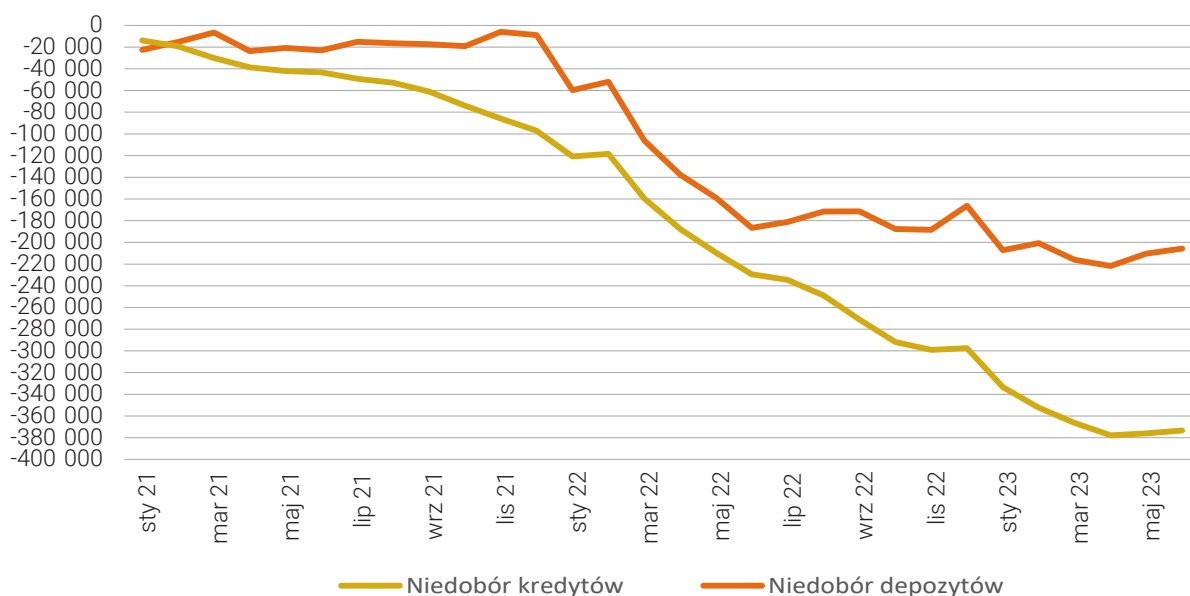
wysokiej inflacji i spadającej wartości pieniądza, aby zachować realną skalę finansowania gospodarki sektor bankowy musiałby zwiększyć kredytowanie o 408,3 mld zł.

Zarówno przyrost depozytów, jak i przyrost kredytów sektora niefinansowego nie nadążał za inflacją, a zatem za malejącą realną wartością pieniądza. W okresie styczeń 2021–czerwiec 2023 r. skumulowana inflacja osiągnęła poziom 33,8%. W tym samym czasie skumulowana stopa wzrostu depozytów sektora

niefinansowego osiągnęła poziom 19,5%, zaś skumulowana stopa wzrostu kredytów sektora niefinansowego jedynie 3,8%.

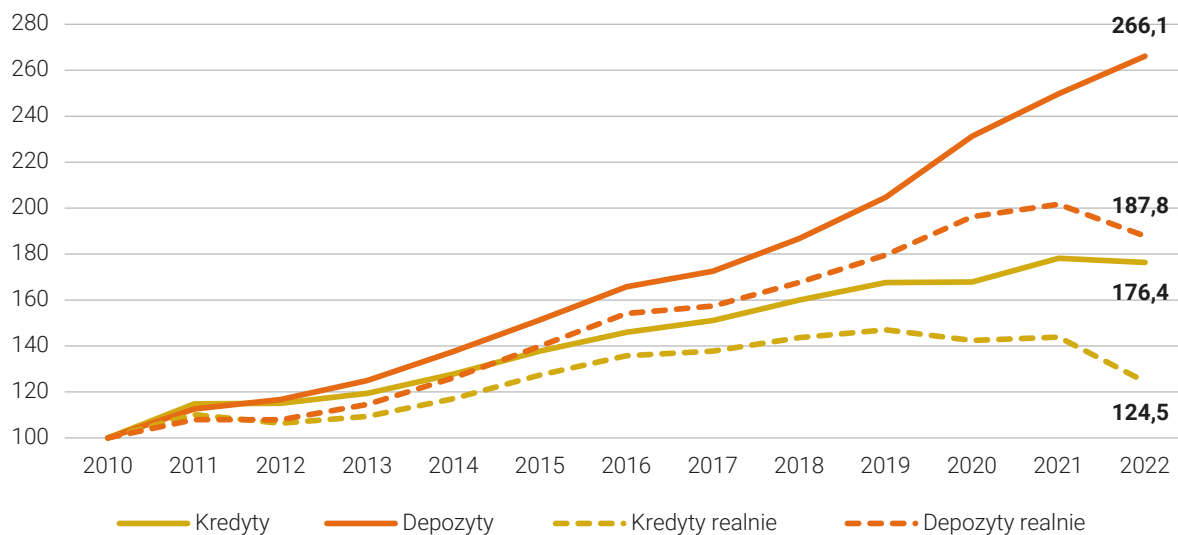
Konsekwencją niższej stopy wzrostu kredytów i depozytów sektora niefinansowego od wzrostu wskaźnika cen i usług towarów konsumpcyjnych jest narastający niedobór źródeł finansowania (w postaci depozytów sektora niefinansowego) oraz akcji kredytowej (w postaci kredytów dla sektora niefinansowego). Skala niedoborów wynosi 205,7 mld zł

Rys. 80. Niedobór depozytów i kredytów

Źródło: Opracowanie własne ZBIA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 81. Nominalny i realny procentowy przyrost depozytów oraz kredytów sektora niefinansowego w latach 2010–VI 2023 [%] (2010 = 100)

Źródło: Opracowanie własne ZBIA ZBP na podstawie danych KNF.

w przypadku depozytów sektora niefinansowego oraz 373,4 mld zł w przypadku kredytów dla sektora niefinansowego.

W warunkach wysokiej inflacji realny rozwój akcji kredytowej oraz realnej wartości głównego źródła ją finansującego (depozytów sektora niefinansowego) w okresie 2010–2022 został spowolniony. W tym czasie nominalny poziom kredytów dla sektora niefinansowego wzrósł o 76,4%, przy czym jego realny wzrost osiągnął poziom jedynie 24,5%. Nominalny wzrost depozytów sektora niefinansowego był równy 166,1%, przy czym jego realny wzrost wyniósł jedynie 87,8%.

5.3. Perspektywy rozwoju sektora bankowego i jego roli w gospodarce

W 2022 r. nastąpił znaczący spadek wartości aktywów banków w relacji do PKB. Według szacunkowych danych, udział aktywów polskiego sektora

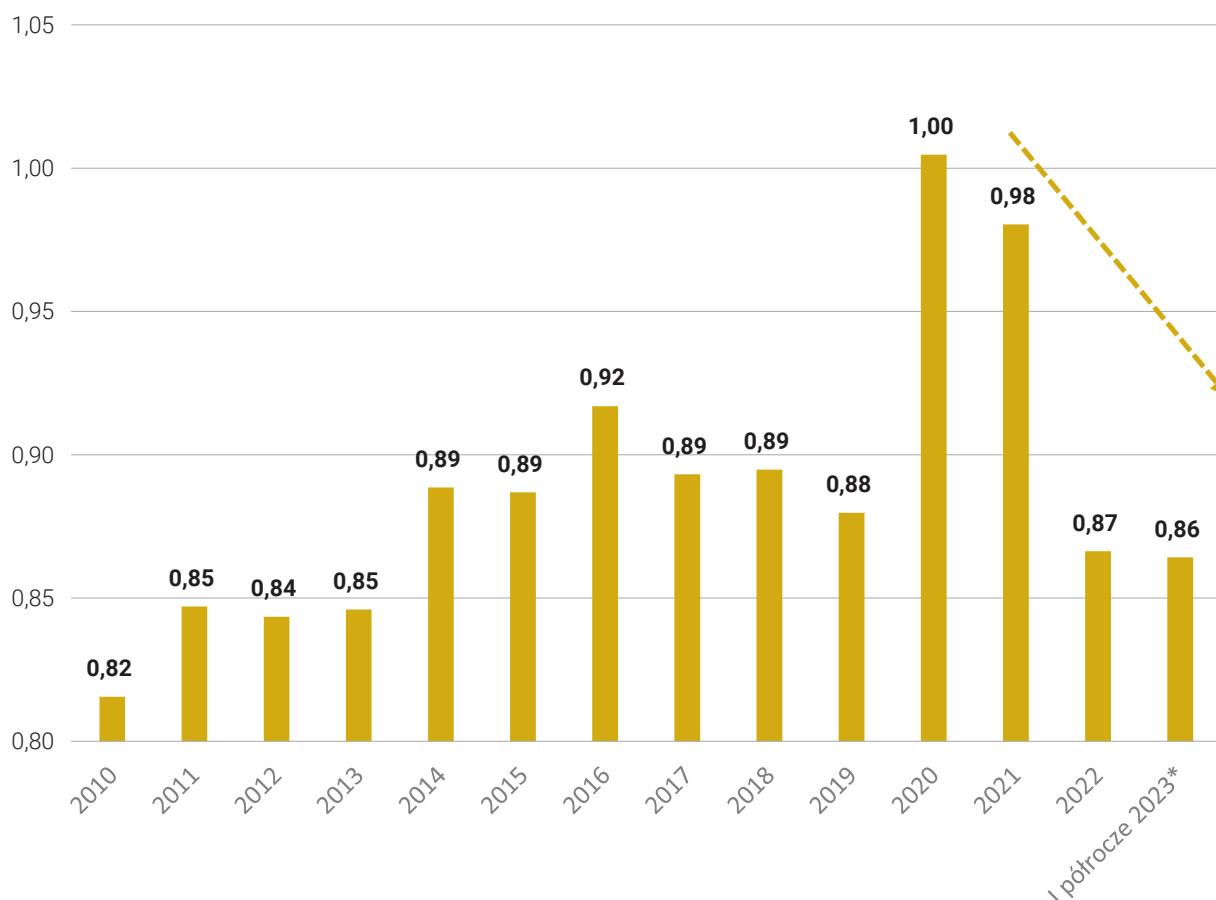
bankowego w relacji do nominalnego PKB w I półroczu 2023 r.⁴ spadł do poziomu 86,4%.

Obniżeniu uległy również wartości portfela kredytowego dla klientów sektora niefinansowego. W szczycie wartość tych kredytów w relacji do PKB wynosiła 49,7%, (2016 r.), po wybuchu pandemii obniżyła się do 45,4%, a następnie spadła do 36,3% na koniec 2022 r. Po II kwartale 2023 r. osiągnęła poziom 33,9%, co stanowi historyczne minimum.

Sytuacja taka jest wynikiem spadku wartości nowo udzielanych kredytów. Szczególnie spadki w stosunku do poprzednich lat wystąpiły w 2020 r., jako skutek wybuchu pandemii oraz w 2022 r. (agresja Rosji na Ukrainę, destabilizacja gospodarki świata).

4 Nominalny poziom PKB w pierwszym półroczu 2023 r. oszacowano korygując PKB na koniec 2022 r. o realny wzrost gospodarczy w I i II kwartale 2023 r. oraz inflację CPI w I półroczu 2023 r. Tak policzone PKB osiąga wartość 3327,06 mld zł.

Rys. 82. Aktywa sektora bankowego do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBIA ZBP na podstawie danych KNF.

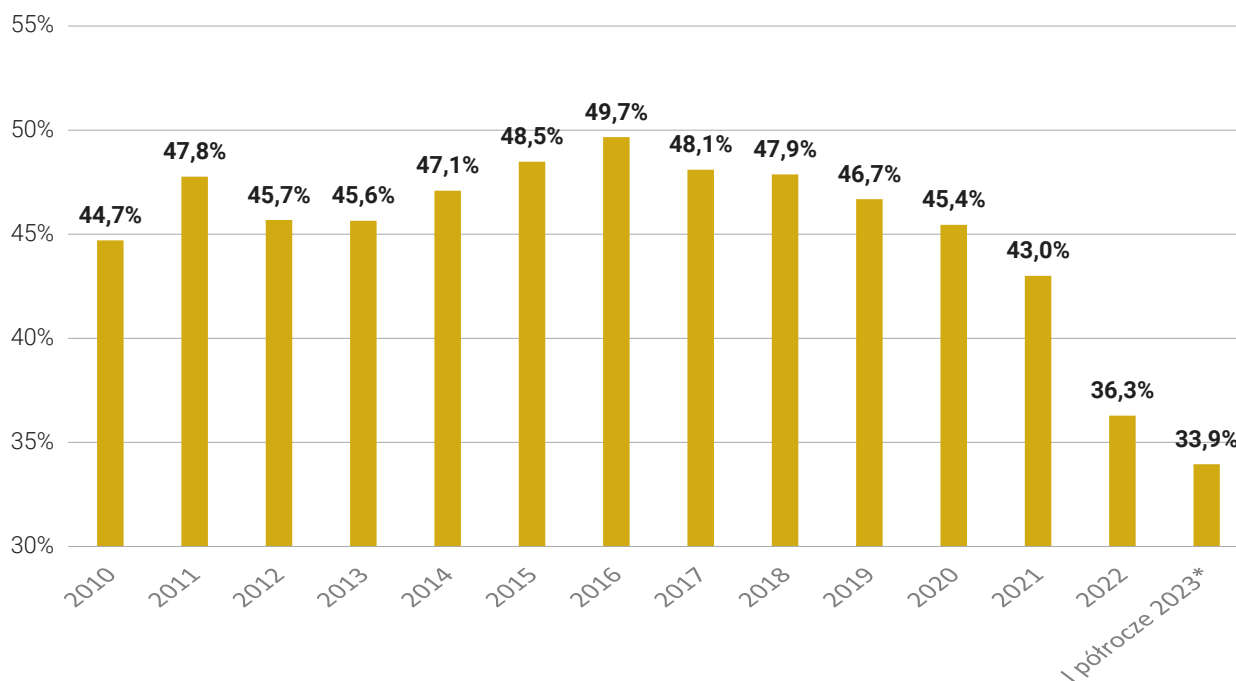

towej, podwyżki stóp procentowych w ramach walki z inflacją).

Wartość nowych kredytów pozostaje w silnej zależności z PKB. Podaż kredytów determinowana jest dynami-

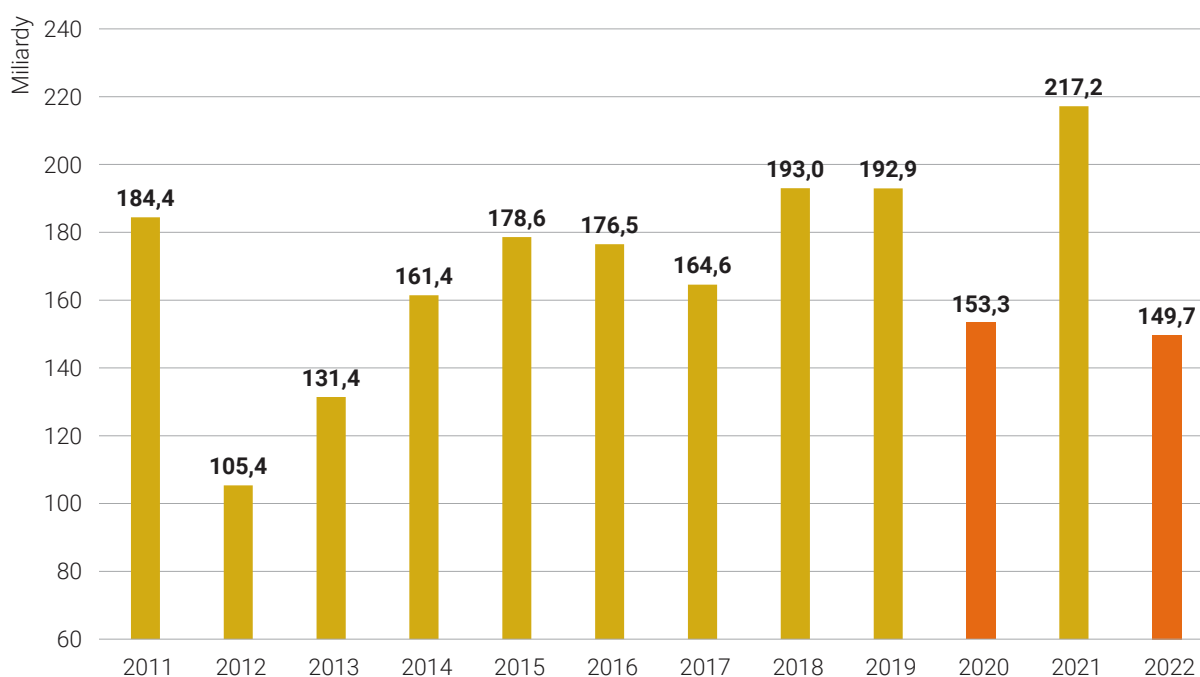
ką rozwoju gospodarki. Przeprowadzone przez Zespół Badań i Analiz ZBP badanie wskazało, że w większości badanych lat podaż nowych kredytów w stosunku do PKB mieściła się w przedziale 6,5–10%. Jedynie w 2022 r. wartość ta spadła do poziomu 4,9% PKB.

Rys. 83. Kredyty dla sektora niefinansowego udzielone przez sektor bankowy w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 84. Nowo udzielone kredyty (mld zł)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

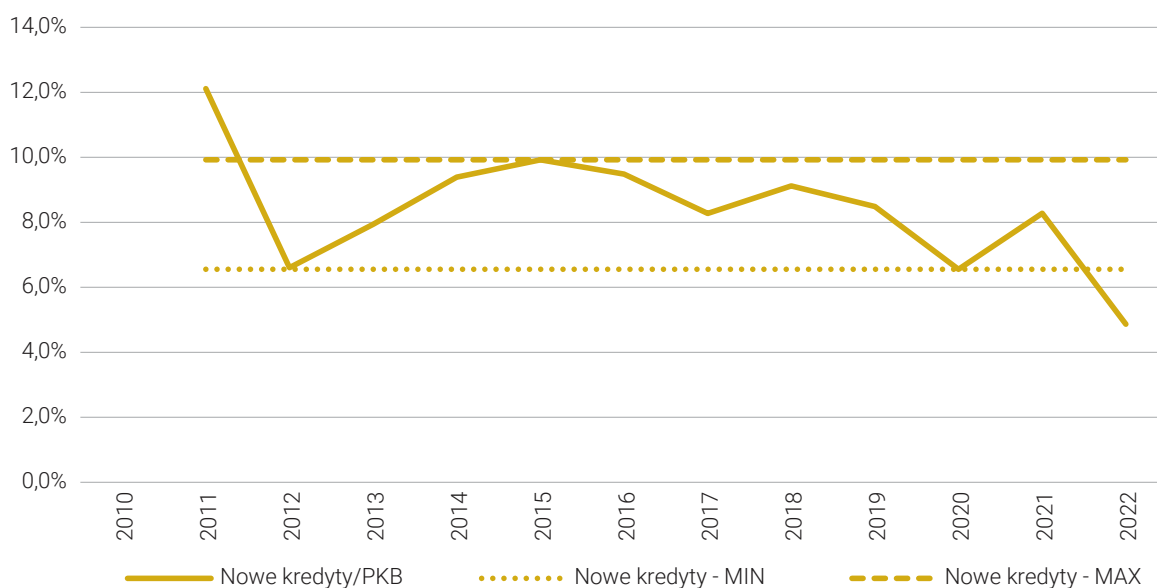
W warunkach normalnej koniunktury:

- Wartość nowych kredytów stanowi 8–10% PKB, (dokonano wyłączenia wartości nowych kredytów dla lat kryzysowych – 2012, 2020, 2022);
- Wartość spłacanych kredytów stanowi ok. 6,5% PKB.

W warunkach dekonunktury wartość nowo udzielanych kredytów spada do poziomu kredytów spłacanych, a nawet poniżej tego poziomu.

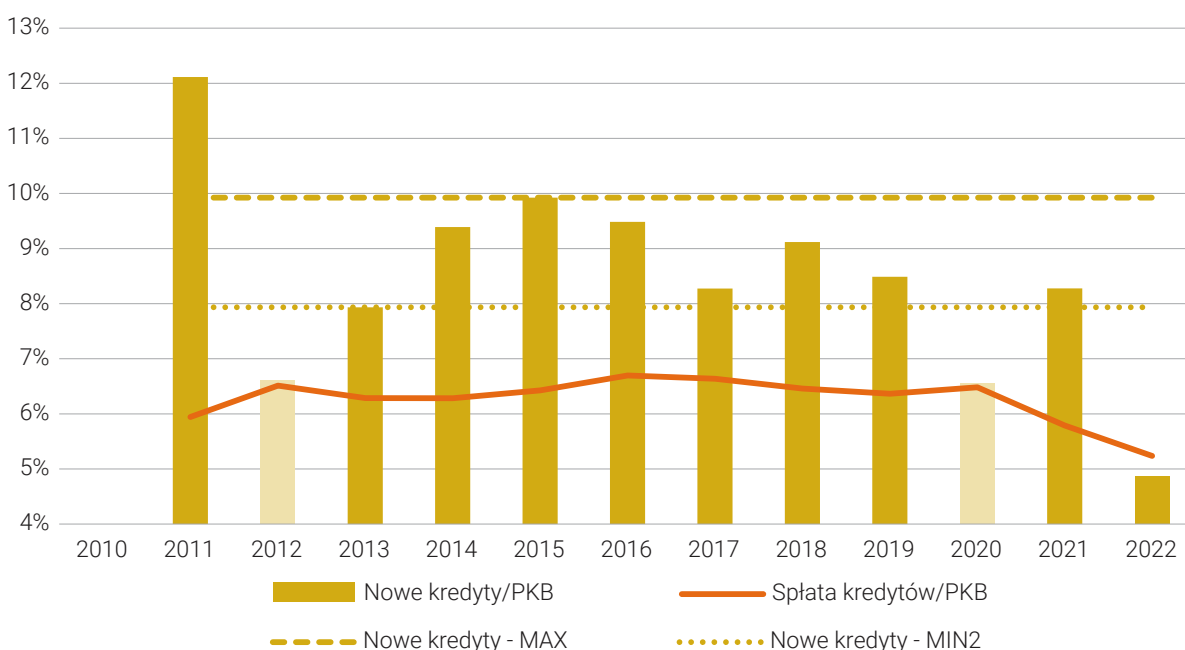
Przy długotrwałej dekonunkturze gospodarczej oraz braku nadążania portfeli kredytowych za wzrostem PKB obniżeniu ulega spłata kredytów w relacji do PKB. W 2022 r wskaźnik ten obniżył się do ok. 5%.

Rys. 85. Nowo udzielone kredyty w stosunku do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 86. Nowo udzielone kredyty w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

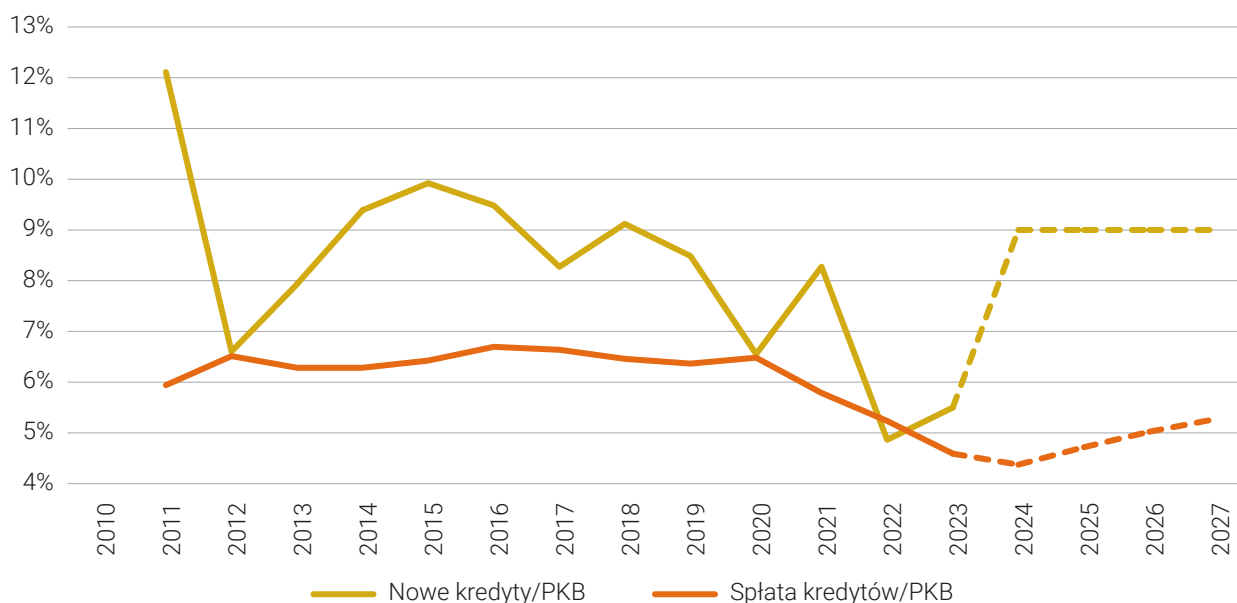
Banki będą kluczowe w zakresie dostarczania finansowania dla gospodarki od 2024 r. Spadek inflacji, poprawa koniunktury gospodarczej oraz obniżenie stóp procentowych NBP powinny sprzyjać wzrostowi kredytowania.

Na potrzeby symulacji założono, że wskaźnik Nowe kredyty/PKB powróci do poziomu 9%. Niski poziom

spłaty kredytów w relacji do PKB będzie sprzyjał szybkiemu wzrostowi portfela kredytów.

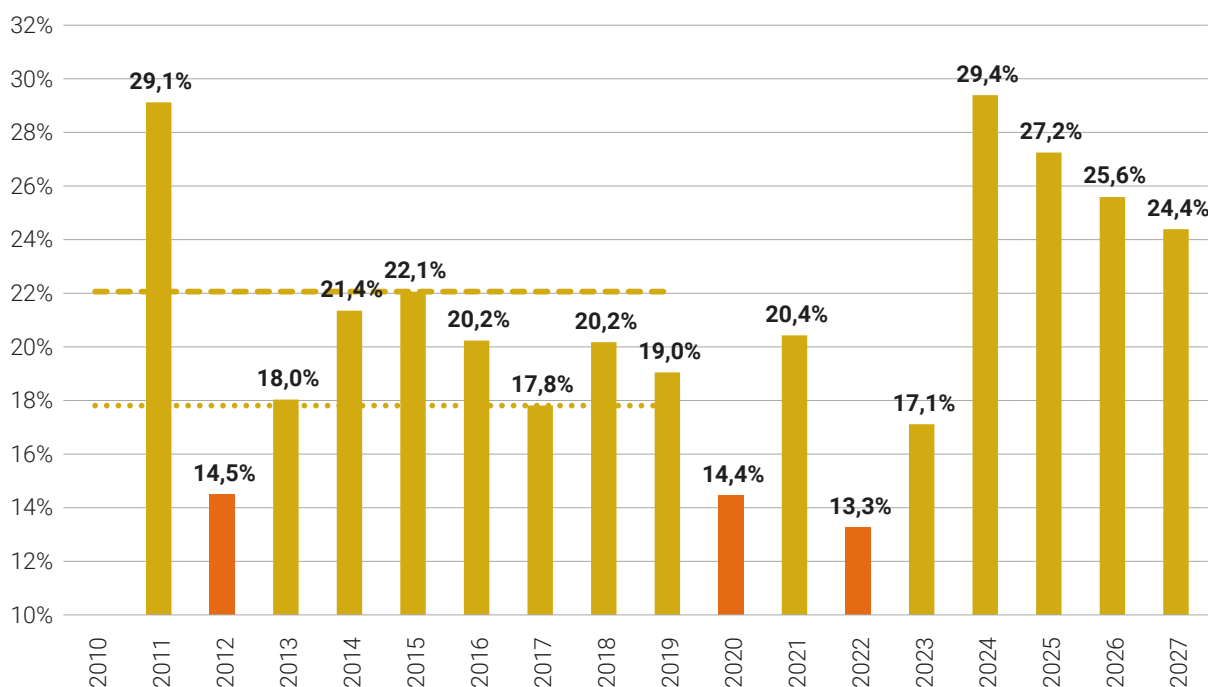
Należy liczyć się z faktem, że nowe kredyty w relacji do portfela kredytów dla sektora niefinansowego mogą osiągnąć rekordowo wysokie wartości – zbliżające się do 30%. Sytuacja ta spowodowana będzie współdziałaniem dwóch czynników – wzrostu

Rys. 87. Nowo udzielone kredyty i spłata kredytów w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 88. Nowo udzielone kredyty w relacji do wartości portfela

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

skali kredytowania oraz niskiej bazy wynikającej z wartości portfela, który uległ istotnemu zmniejszeniu w 2022 i 2023 r.

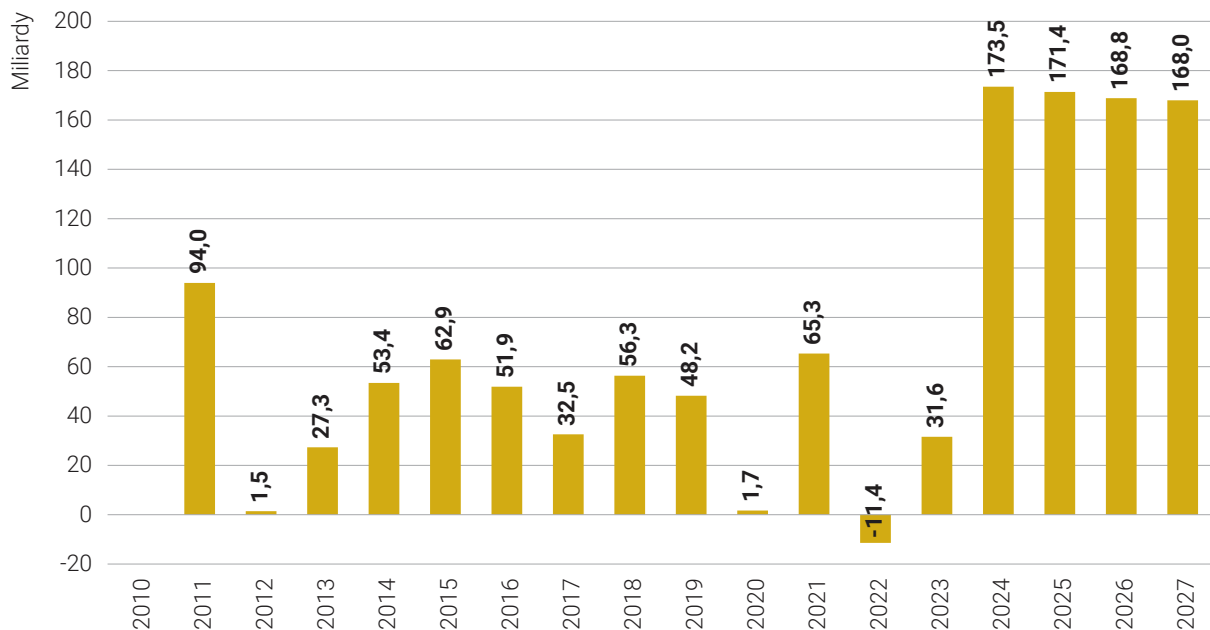
Przyrosty portfela mogą być nieporównanie wyższe od tych osiąganych w przeszłości.

Dynamika przyrostu portfela kredytów może sięgnąć 15%.

Przyrost portfela kredytów dla sektora niefinansowego powinien być bardzo dynamiczny – w okresie od 2024 r. do 2027 r. portfel powinien przysnąć o ok. 700 mld zł.

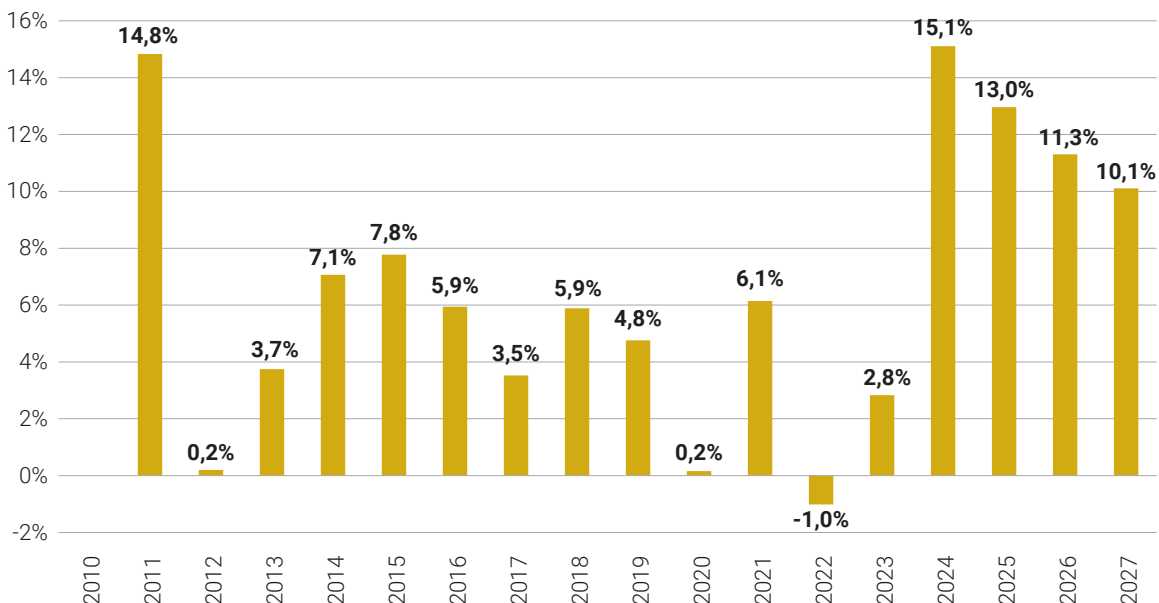
Nawet tak silny wzrost portfela nie przełoży się w istotny sposób na wzrost proporcji pomiędzy kredytami a PKB. Wskaźnik proporcji pomiędzy kredytami dla sektora niefinansowego a PKB po-

Rys. 89. Przyrost portfela kredytowe sektora bankowego

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 90. Dynamika wzrostu portfela kredytów

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

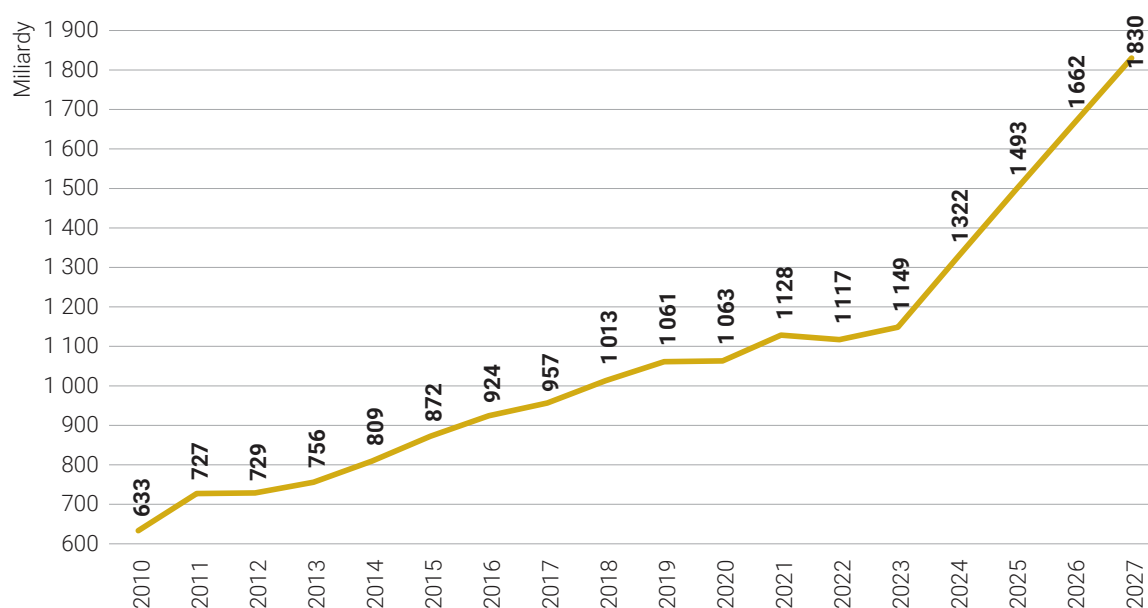

wróci zaledwie do 40,6%, co i tak pozostanie poniżej poziomu z 2011 r.

Zasadne jest, aby sektor bankowy zaangażował się w modernizację gospodarki, w szczególności w obszarach transformacji energetycznej kraju; w budowanie efektywności energetycznej

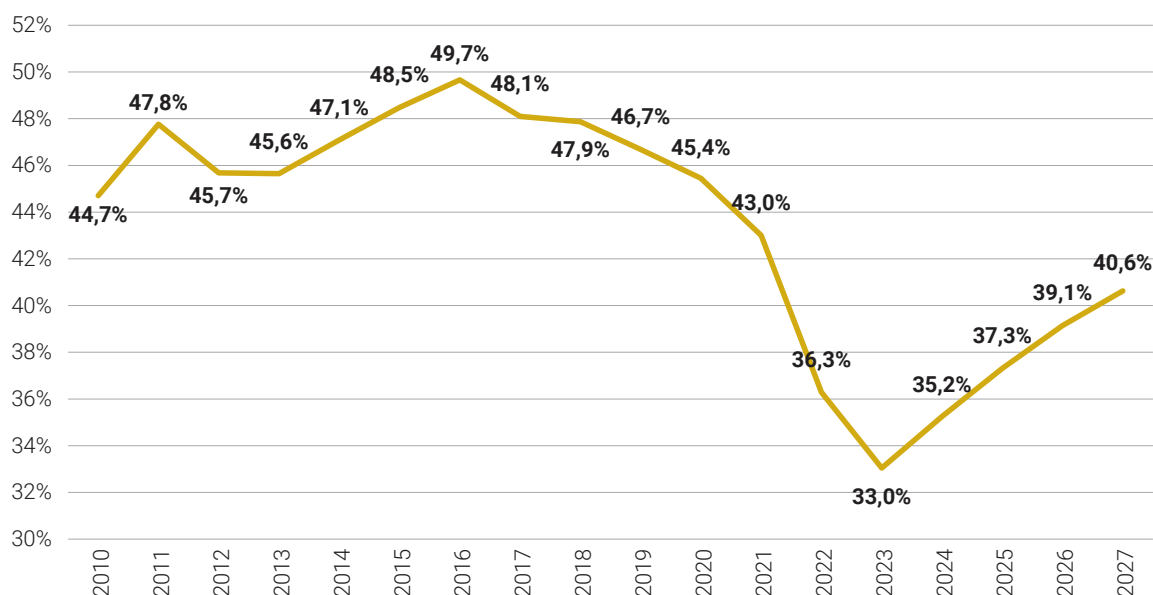
przedsiębiorstw; budowanie gospodarki 4.0, cyfryzację, mieszkalnictwo i szereg innych. Przyjęto założenie, że projekty te pochłoną 5% PKB przy zaangażowaniu banków na poziomie 1/3. Na rys. 73 przedstawiono przyrost nowych kredytów przy uwzględnieniu zaangażowania banków w modernizację gospodarki.

Rys. 91. Kredyty sektora niefinansowego bez zwiększonej roli dla finansowania gospodarki

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 92. Kredyty w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

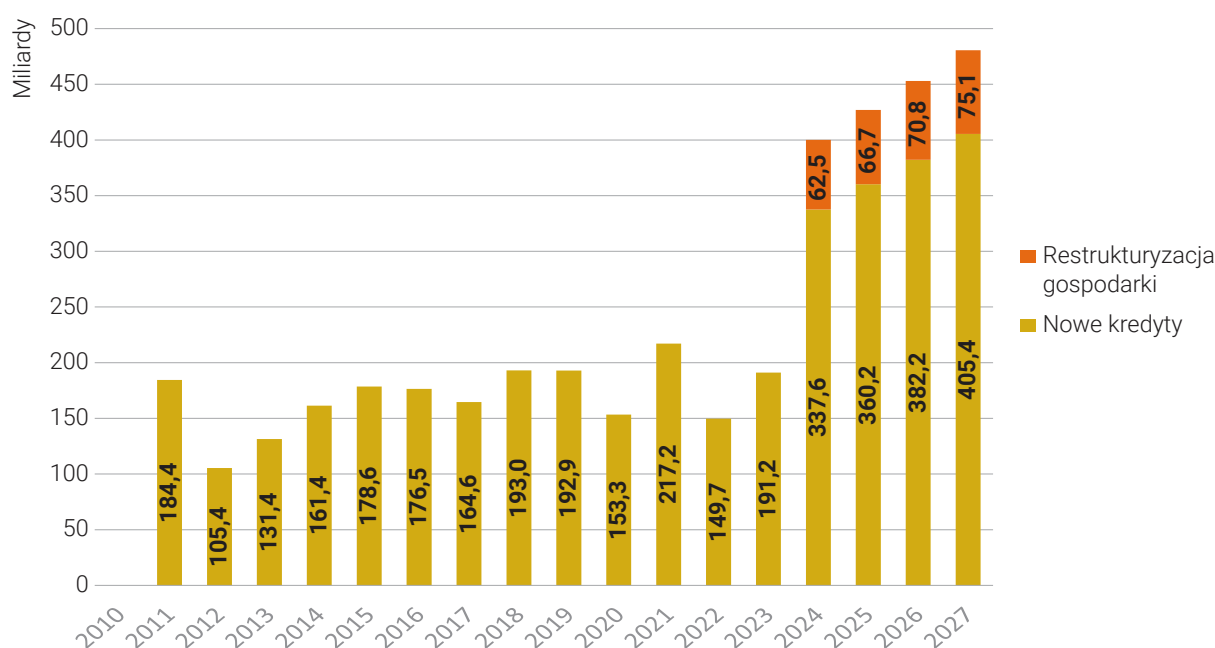
Przyrost portfela może być znacząco wyższy niż w poprzednich okresach i przekroczyć wartość 200 mld zł na rok.

Dynamika wzrostu portfela przez cztery lata może pozostawać dwucyfrowa.

Zaangażowanie banków w projekty modernizacji gospodarki zwiększa podaż pieniądza, jednak wzrost nowych kredytów w relacji do PKB jest umiarkowany.

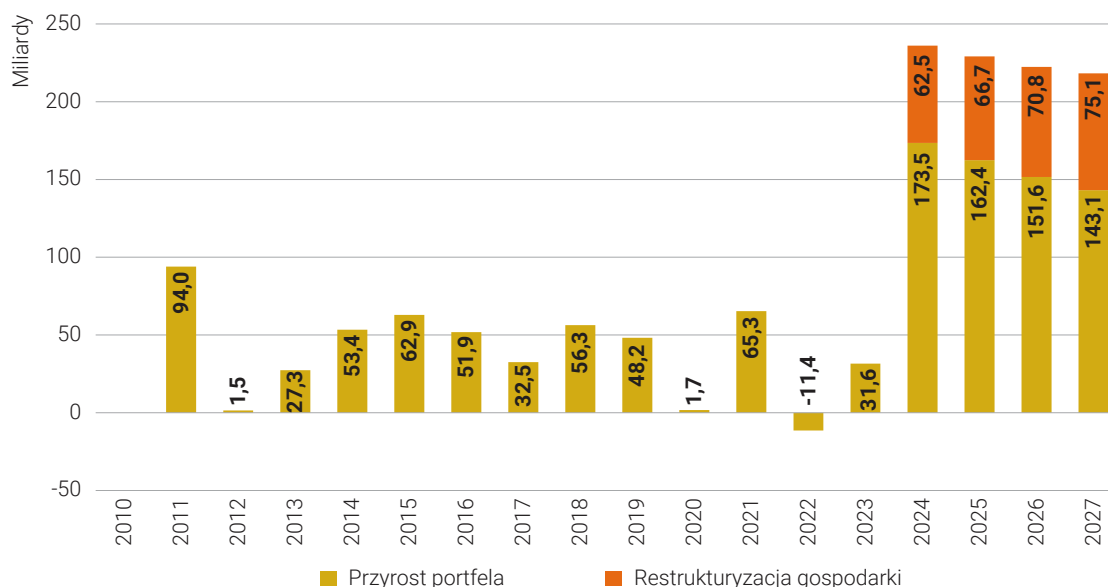
Zwiększone zaangażowanie banków w finansowanie gospodarki podniesie proporcję pomiędzy wo-

Rys. 93. Wartość nowych kredytów przy zaangażowaniu banków w modernizację gospodarki

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 94. Przyrost portfela kredytów – zwiększony udział w modernizacji gospodarki

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

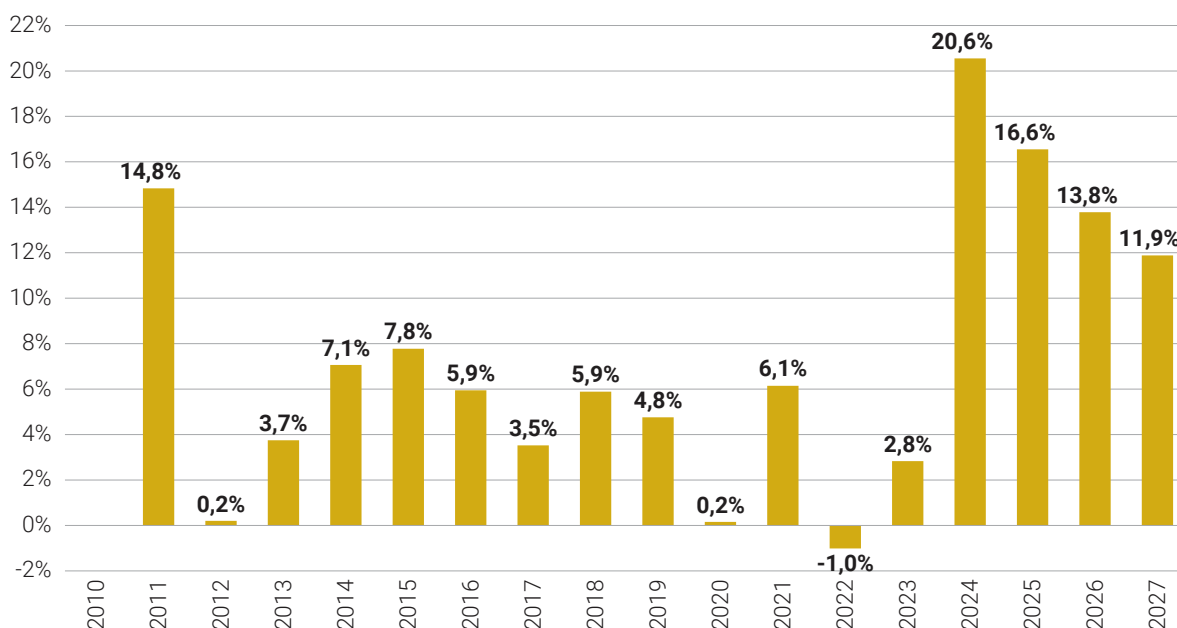

lumenem kredytów a PKB do poziomu nieco powyżej 45%.

Wzrost podaży kredytu wymaga również zwiększenia kapitałów banków – nawet do blisko 411 mld zł.

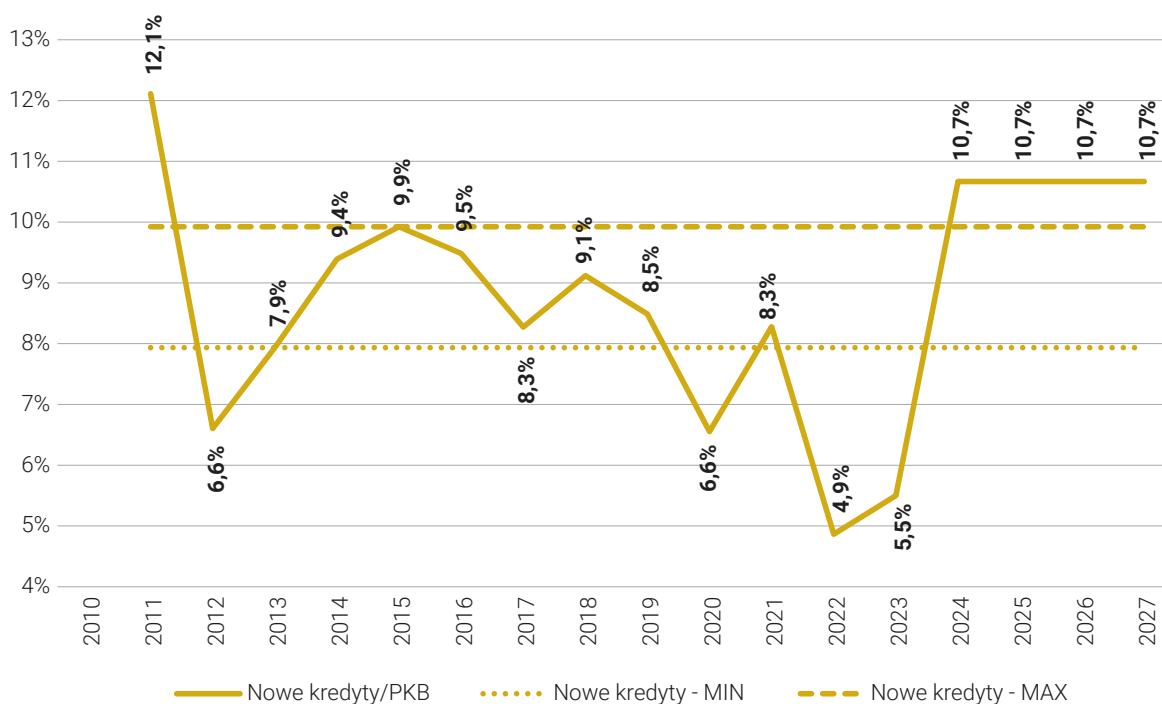
Należy liczyć się ze znacznym zwiększeniem rocznego zapotrzebowania na dodatkowy kapitał. Coroczny przyrost kapitałów własnych sektora powinien przekraczać 40 mld zł – znacząco powyżej osiągniętych przez banki rocznych wyników finansowych.

Rys. 95. Dynamika portfela – zwiększony udział w modernizacji gospodarki

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 96. Nowo udzielone kredyty/PKB – zaangażowanie banków w modernizację gospodarki

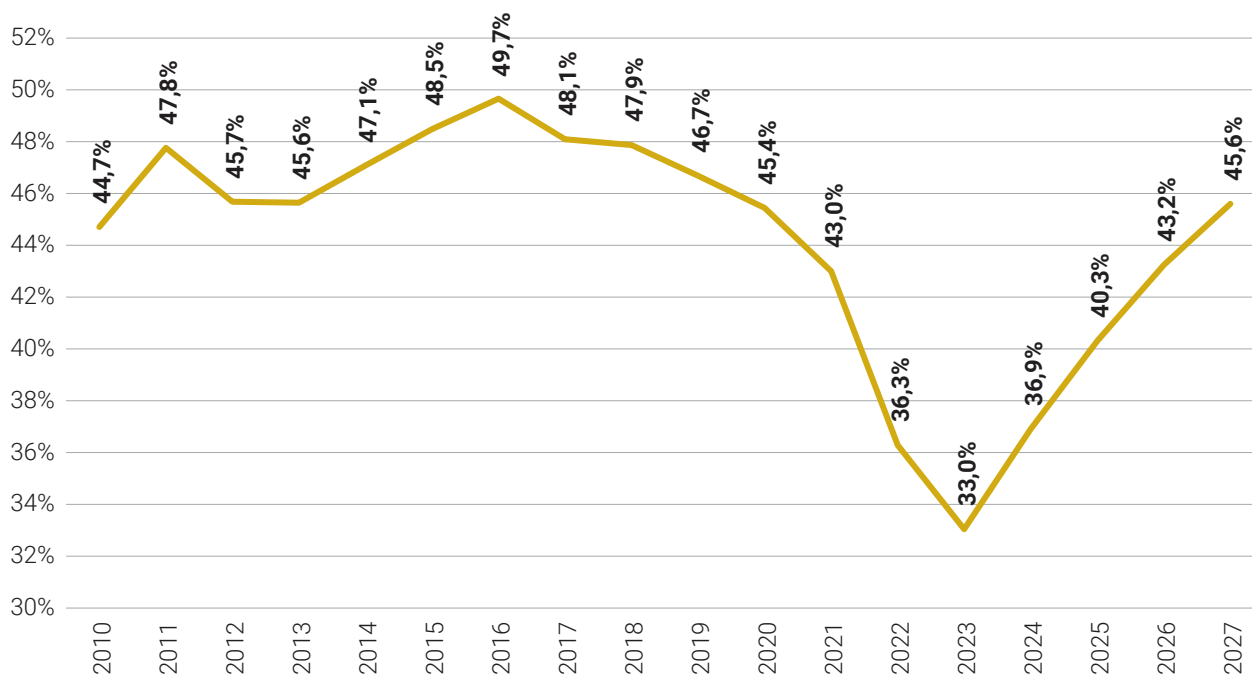
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Dotychczas banki funkcjonowały zaspokajając zapotrzebowanie na kapitał z wypracowanego wyniku finansowego. Pozyskanie kapitałów poprzez inwestorów wymagało znacznie wyższych od osiągniętych wyników finansowych.

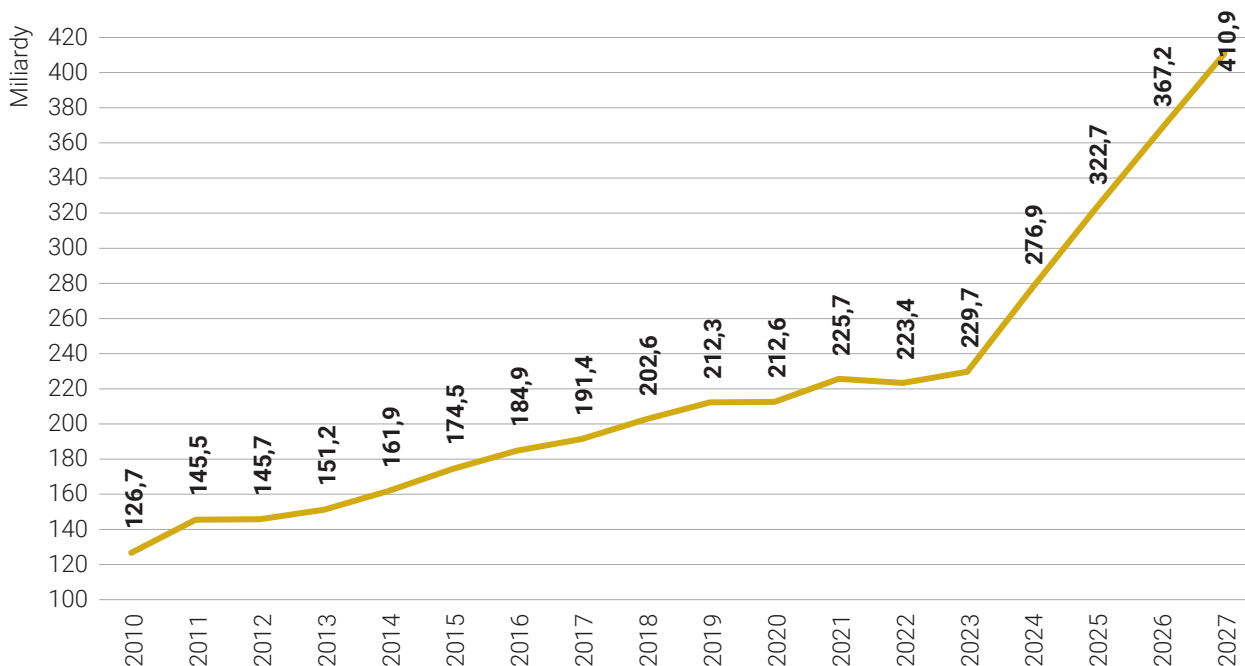
W przyszłej perspektywie bardziej efektywne może stać się pozyskanie kapitałów przez inwestorów – stąd parametry rentowności banków będą kluczowe.

Rys. 97. Kredyty/PKB – zwiększony udział banków w finansowaniu gospodarki

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

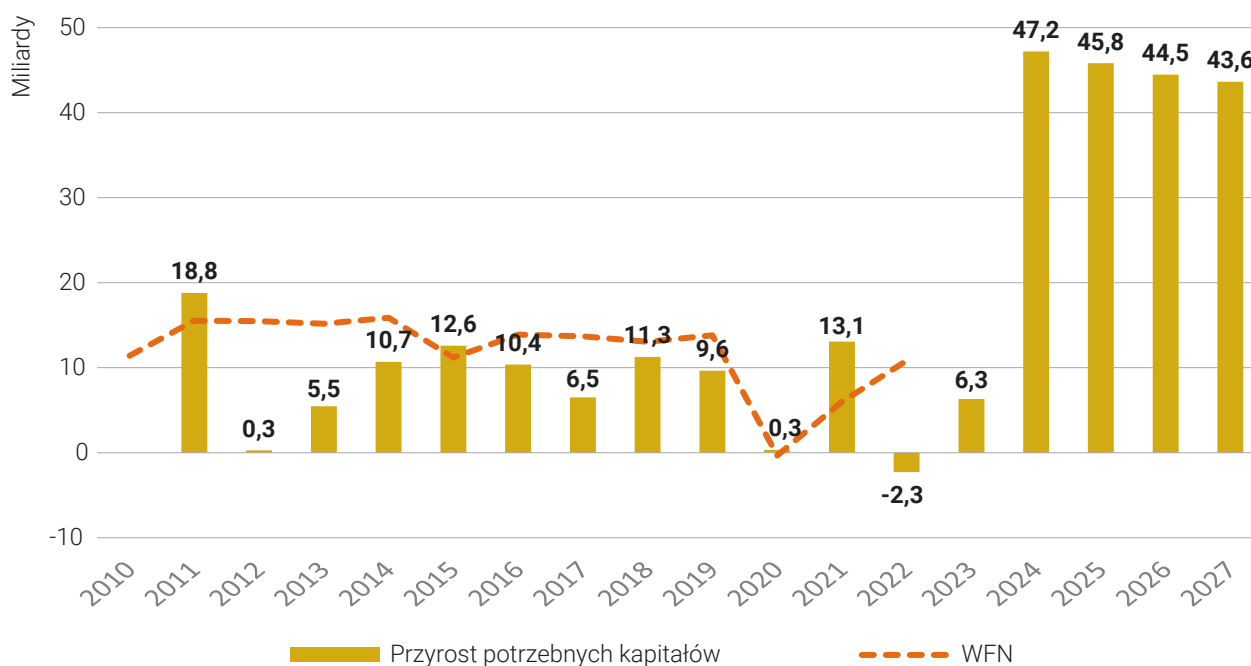
Rys. 98. Wymagany wzrost kapitałów banków

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

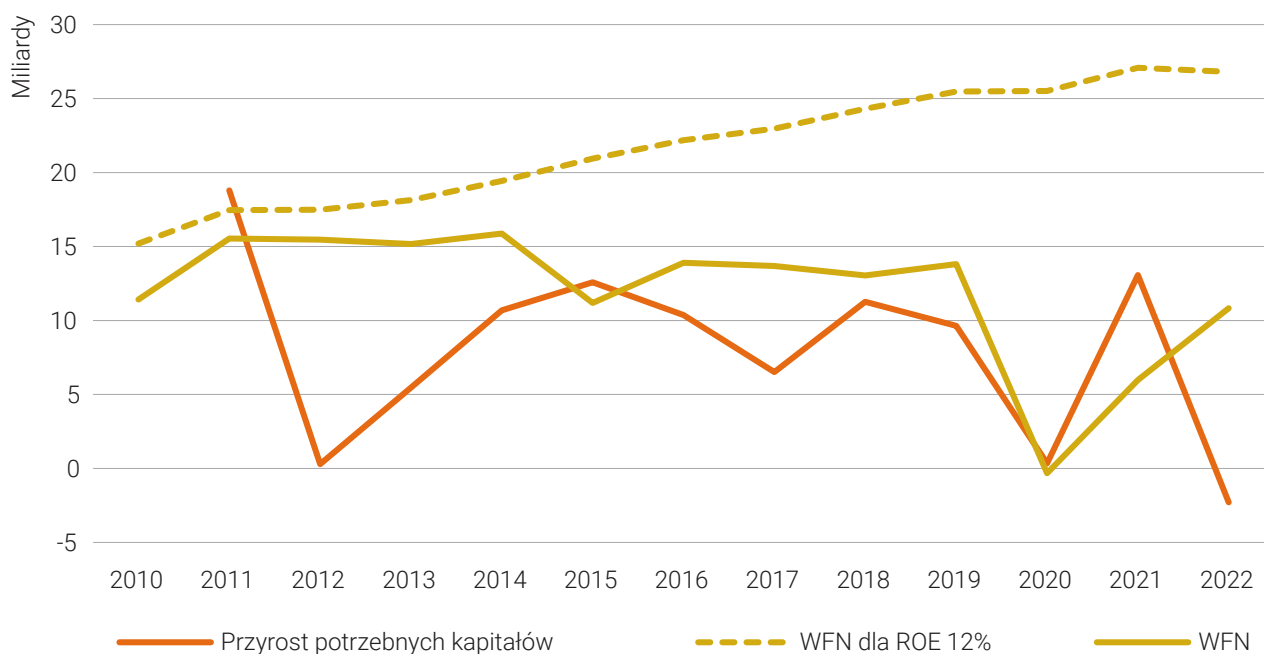

Rys. 99. Zapotrzebowanie na wzrost kapitałów w okresie roku

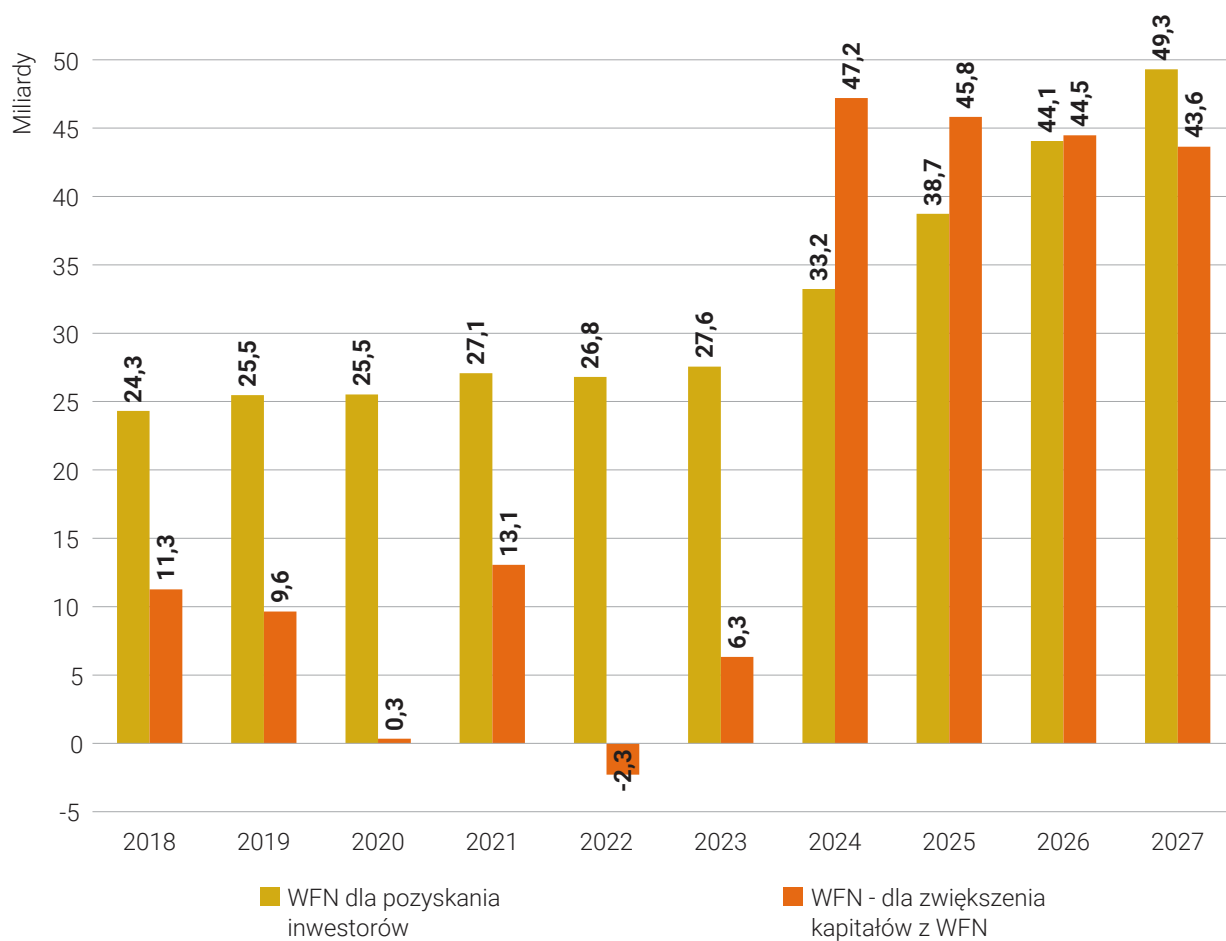

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 100. Zapotrzebowanie na kapitały oraz wyniki finansowe

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Rys. 101. WFN potrzebny dla pozyskania kapitałów

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP na podstawie danych KNF.

Podsumowanie

W trakcie minionych kilkunastu lat polska gospodarka znacząco się rozwinęła. Rozwój ten odbywał się przy znaczącym zaangażowaniu sektora bankowego. Polski sektor bankowy stał się jednym z nowocześniejszych na całym świecie. Znaczący rozwój infrastruktury bankowej oraz rynku usług bankowych, rozwój rynku płatności z zachowaniem dbałości o cyberbezpieczeństwo pozwoliły na ograniczenie wykluczenia finansowego w Polsce oraz rozwój płatności bezgotówkowych na skalę niespotykaną w Europie. Sam zaś sektor bankowy istotnie zwiększył swoje rozmiary, choć w relacji do rozwijającej się gospodarki nie uległ on wzrostowi. Zważywszy na fakt, że polska gospodarka oparta jest na tzw. modelu kontynentalnym, gdzie sektor bankowy jest głównym źródłem kapitału dla sfery realnej, w interesie całej gospodarki jest to, aby sektor bankowy wzrastał w tempie szybszym niż miało to miejsce w ostatnich latach. Jedynie taki dynamiczny rozwój pozwoli mu na zapewnienie podaży finansowania adekwatnej do potrzeb rozwijającej się gospodarki.

Rozwój gospodarki i transformacja jej modelu w najbliższych latach są nieuniknione. Wśród wielu wyzwań stojących przed polską gospodarką wskazać należy: transformację energetyczną, rozwój nowych technologii, wzrost innowacyjności polskiej gospodarki, poprawa produktywności pracy, czy też transformację w kierunku Przemysłu 4.0. Wyzwania te wymagają również uporania się z bieżącymi wyzwaniami, takimi jak zahamowanie inflacji oraz przywrócenie wzrostu gospodarczego do adekwatnych poziomów.

Konieczne jest zwiększenie skali inwestycji, do czego niezbędne jest **zwiększenie roli sektora bankowego jako sektora zapewniającego finansowanie potrzeb rozwojowych polskiej gospodarki**. W tym celu **wymagane jest zapewnienie sektorowi bankowemu możliwości odbudowy kapitałów, portfeli kredytowych oraz wzrostu adekwatnego do potrzeb rozwijającej się gospodarki**.

W przeprowadzonej przez ZBiA ZBP analizie udowodniono, że wysokość marż kredytowych i marż odsetkowych jest silnie skorelowana z wielkością sektora bankowego w relacji do PKB, co wynika przede wszystkim z możliwości odnoszenia korzyści

skali. Polski sektor bankowy jest jednym z najmniej-
szych w Europie (zaraz po łotewskim i litewskim
sektorze bankowym). Udowodniono, że im mniejszy
jest sektor bankowy, tym wyższa jest marża kredyto-
wa i marża odsetkowa.

W polskim sektorze bankowym udział wyniku odset-
kowego w CPO jest najwyższy spośród wszystkich
europejskich sektorów bankowych, co może istotnie
zwiększać wpływ obniżek (tych już zrealizowanych
i potencjalnych w przyszłości) na wyniki banków,
a przez to na ich zdolność do finansowania potrzeb
gospodarki.

Pomimo wysokiej marży odsetkowej łączna marża
przychodów stawia polski sektor bankowy na prze-
ciętnej pozycji, co wynika głównie z niskiej marży
wyniku prowizyjnego. Zewnętrzne obciążenia ban-
ków generują z kolei wysoką nieprzewidywalność
kosztów. Marża kosztów może zawierać się w prze-
dziale 2,30%–3,17%. Dodatkowo, za sprawą ryzy-
ka kredytów CHF, polski sektor będzie miał jedną
z najwyższych proporcji marży kosztów do marży
przychodów. W rezultacie marża wyniku będzie jed-
ną z najniższych wśród badanych sektorów banko-
wych.

Z przeprowadzonej analizy jasno wynika, że polski
sektor bankowy już dziś odnotowuje najłabsze
wyniki (w relacji do CPO) w całej Europie. Skala ob-
ciążeń polskiego sektora bankowego sprawia, że
nawet przy jednej z najwyższych marż odsetkowych
WF banków jest najniższy w Europie w relacji do CPO.
Jest to sytuacja diametralnie inna od innych sekto-
rów bankowych z naszego regionu (Słowenia, Litwa,
Łotwa, Estonia). Przez to ROA stanowi najmniejszą
część łącznej marży przychodów spośród bada-
nych sektorów bankowych, przy czym rozwijające
się sektory bankowe Europy Środkowo-Wschodniej
uzyskują diametralnie różny wynik niż polski sektor
bankowy.

Przeprowadzona analiza wskazała na szereg trud-
ności i wyzwań stojących przed polskim sektorem
bankowym. Konieczne jest przywrócenie warun-
ków finansowania przez sektor bankowy potrzeb
rozwijającej się gospodarki. W trakcie minionych
lat, w szczególności w warunkach wysokiej inflacji,
zmniejszyła się realna wartość depozytów sektora
niefinansowego, stanowiącego główne źródło fi-
nansowania akcji kredytowej banków. W stosunku

do rozwoju polskiej gospodarki zmniejszeniu uległa również wartość kapitałów własnych. W ujęciu realnym bardzo silnej deprecjacji uległy także portfele kredytowe banków. W efekcie tych zmian nastąpiło istotne ograniczenie zdolności sektora bankowego do finansowania potrzeb gospodarki. Poważnym zagrożeniem dla zachowania przez sektor zdolności do finansowania gospodarki (do czego konieczny jest wzrost kapitałów własnych) pozostaje ryzyko CHF oraz wysoka stopa obciążeń podatkowych

i parapodatkowych. Zrealizowane badanie pozwoliło także na sformułowanie rekomendacji, zgodnie z którą ZBiA ZBP wskazuje na konieczność podjęcia działania przez banki na rzecz dywersyfikacji źródeł dochodów oraz dostosowania kosztów w warunkach już zrealizowanych i oczekiwanych spadków stóp procentowych.

**Zespół Badań i Analiz
Związek Banków Polskich**

Symulacja wyniku finansowego banków z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych (II kwartał 2023)

Czesław Lipiński (Uniwersytet Łódzki)

Wojciech Zatoń (Uniwersytet Łódzki)

**NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU
KREDYTÓW NADAŁ
POZOSTAJĄ W TRENDZIE
SPADKOWYM**

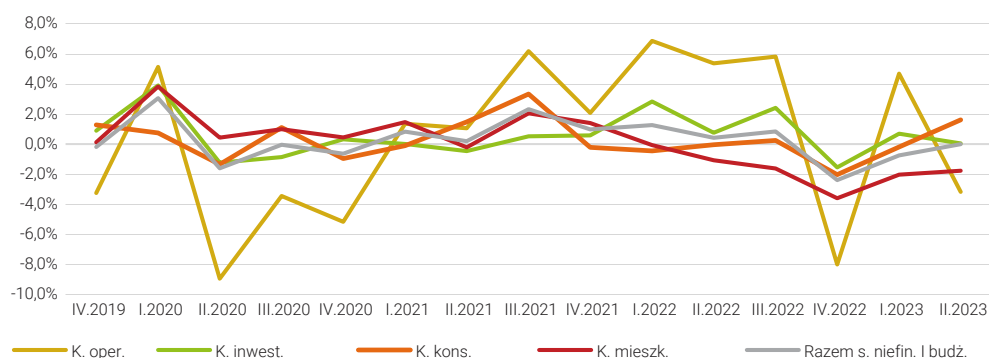
**DEPOZYTY – MNIEJSZA
DYNAMIKA WZROSTU
I ZMIANY W STRUKTURZE**

1. Sektor bankowy po I półroczu 2023 r. – w skrócie

Zagregowane dane finansowe sektora bankowego za II kwartał 2023 r., opublikowane przez UKNF i NBP, pokazują utrzymywanie się wyników finansowych sektora bankowego na poziomie znacząco lepszym w porównaniu z analogicznymi wynikami za II kwartał i I półrocze roku 2022. Główny czynnik sprzyjający to funkcjonowanie w warunkach wyższych stóp procentowych, podczas gdy sytuacja makroekonomiczna daje mieszane sygnały – pomimo zniżkowego trendu inflacji konsumpcyjnej i cen producentów, obniżający się popyt konsumentów nie daje podstaw do oczekiwania istotnego wzrostu zapotrzebowania na kredyty konsumpcyjne, ani na kredyty inwestycyjne dla celów zwiększania zdolności produkcyjnych.

Należności od sektora niefinansowego i samorządowego, które na koniec grudnia 2022 r. obniżyły się o 0,1% r/r, pogłębiły spadek do -3,7% r/r w czerwcu (-1,4% względem I kwartału 2023 r.). Wyraźniejszy wzrost nastąpił tylko w przypadku kredytów konsumpcyjnych (+1,6% k/k), nieznacznie wzrosły kredyty inwestycyjne dla przedsiębiorstw (+0,1%), kredyty mieszkaniowe obniżyły się o kolejne 1,8% k/k, zaś kredyty operacyjne dla przedsiębiorstw wykazują znaczące fluktuacje: w II kw. obniżyły się o 3,2%, „konsumując” niemal cały solidny przyrost z I kw.

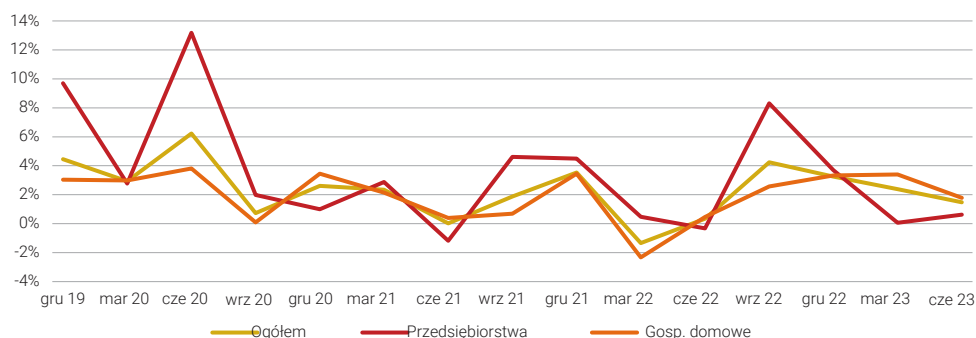
Rys. 1. Dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego (k/k)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF.

W porównaniu z dwucyfrową roczną dynamiką depozytów (+11,8% ogółem, +13,1% depozyty przedsiębiorstw, +11,5% depozyty gospodarstw domowych), wzrost wolumenu depozytów w samym II kw. 2023 r. wyraźnie zwolnił (ogółem +1,5% k/k, w tym +0,6% w przypadku przedsiębiorstw, zaś +1,8% w przypadku gospodarstw domowych). W konfrontacji z wahaniami wolumenu kredytów operacyjnych przedsiębiorstw świadczy to o pewnym pogorszeniu się bieżącej sytuacji finansowej tego sektora, co może skutkować zagrożeniem dla płynności i zdolności kredytowej.

Rys. 2. Dynamika depozytów podmiotów niefinansowych (k/k)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF.

**PRZYCHODY
ODSETKOWE****KOSZTY
ODSETKOWE****WYNIK
ODSETKOWY****WYNIK Z TYTUŁU
OPŁAT I PROWIZJI****WYNIK Z TYTUŁU
OCZEKIWANYCH STRAT
KREDYTOWYCH****KOSZTY
DZIAŁANIA****KOSZTY WAKACJI
KREDYTOWYCH****KOSZTY RYZYKA PRAWNEGO**

Sektor bankowy po I półroczu 2023 r. – w skrócie, cd.

W następstwie wzrostu stóp procentowych przychody odsetkowe (83,3 mld zł) zwiększyły się o 67,5% w porównaniu z I półroczem 2022 r., pomimo spadku wolumenu należności kredytowych. O stabilizacji stóp procentowych świadczy fakt, że w samym II kwartale przychody wzrosły tylko o 1,5% w porównaniu z I kwartałem 2023 r.

Osiągnęły poziom 35,9 mld zł (+188,4% względem I półrocza 2022 r.), co stanowi łączny efekt zarówno niskiej bazy statystycznej w przypadku stóp kosztu zobowiązań depozytowych, ale także wzrostu wolumenu ich wolumenu i wzrostowego trendu udziału środków terminowych w depozytach klientów. Koszty kwartalne wyższe o 0,9% k/k.

Solidny wzrost do 47,4 mld zł (+27,2% względem I półrocza 2022 r.), +2,0% k/k.

Nastąpiło niewielkie obniżenie (o 1,3%), do kwoty 9,3 mld zł, wynikające w znacznej mierze z obniżonego popytu na nowe kredyty. W skali kwartału niewielkie zwiększenie (+0,4% k/k).

Osiągnął poziom 3,5 mld zł, niższy o 6,6% w porównaniu z obserwowanym po II kwartale 2022 r. (3,8 mld zł), pomimo gorszej sytuacji makroekonomicznej. W samym II kwartale 2023 r. spadek o 1,6% k/k.

W porównaniu z marcem 2023 r. nieznacznie wzrosła zarówno wartość należności w fazie 2 (z 125,7 do 126,4 mld zł), jak i w fazie 3 (z 64,7 do 65,0 mld zł), co pociągnęło za sobą wzrost wskaźnika NPL w skali kwartału z poziomu 5,47% do 5,56%.

Ogółem wynoszą 25,3 mld zł, o 3,5% poniżej poziomu z I półrocza 2022 r. (dociążonego kosztami utworzenia IPS banków komercyjnych w kwocie 3,2 mld zł i kwartalną składką na fundusz gwarancyjny depozytów). Wobec braku danych o rzeczywistym obciążeniu podatkiem bankowym można jedynie oszacować, że „czyste” koszty prowadzenia działalności banków (osobowe, rzeczowe i amortyzacja) utrzymały się w II kwartale b.r. na poziomie I kwartału (ok. 10,6 mld zł, przyrost o 12,1% r/r w stosunku do II kwartału 2022 r., spowodowany przez inflacyjny wzrost płac, cen nośników energii, usług zewnętrznych etc.). Natomiast w przypadku kosztów regulacyjnych szacowany jest spadek o 17,3% jako rezultat niższych składek na BFG (wyłącznie składki na fundusz restrukturyzacyjny banków – 1,455 mld zł vs. 1,693 mld zł w 2022 r.) oraz niższy wymiar podatku bankowego wobec zmniejszającego się wolumenu należności kredytowych.

Zagregowany rachunek zysków i strat sektora bankowego pokazuje dodatni efekt odwrócenia części strat spowodowanych wakacjami kredytowymi na sumę ok. 300 mln zł.

Zauważalny jest znaczący kwartalny skok pozycji rezerw w rachunku zysków i strat systemu bankowego, obciążanej w decydującej mierze przez koszty rezerw z tytułu ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi (3,2 mld zł vs. 1,1 mld zł w I kwartale, ogółem o 222% więcej niż w analogicznym okresie 2022 r.). Co najmniej drugie tyle kosztów jest ujmowane poprzez odpisy z tytułu utraty wartości aktywnych kredytów – można stwierdzić, że dla pięciu banków giełdowych (PKO BP, mBank, Millennium, Santander Bank Polska i BNP Paribas Bank Polska) łączne koszty ryzyka prawnego związanego z tymi kredytami w I półroczu 2023 r. wynoszą 9,2 mld zł.

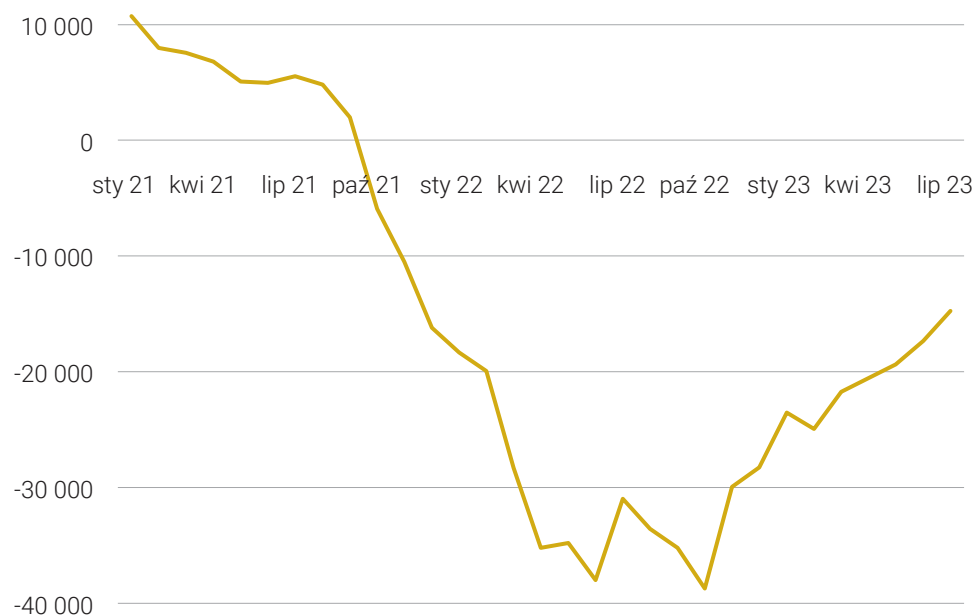

**ZYSK
I RENTOWNOŚĆ**
**FUNDUSZE
WŁASNE**

Sektor bankowy po I półroczu 2023 r. – w skrócie, cd.

Znacząco wyższy wynik odsetkowy przy ustabilizowanych pozycjach kosztowych spowodował, że wynik netto za I półrocze 2023 r. (15,8 mld zł) był o 36% wyższy w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku. Umożliwiło to (uwzględniając wartości zannualizowane) wzrost stopy zwrotu z kapitału (ROE) o 1,5 pkt. proc., do poziomu 14,3%, zaś stopy zwrotu z aktywów (ROA) o 0,24 pkt. proc., do 1,10%.

Kapitał bilansowy zwiększył się na koniec czerwca b.r. do 220,4 mld zł (+21,7% r/r, +3,1% w porównaniu z I kwartałem). Wobec stabilizacji stóp procentowych i bliskiej perspektywy ich obniżki nastąpiło odwrócenie erozji funduszy własnych, spowodowanej przez negatywne skutki wyceny obligacji SP. Kapitał z aktualizacji wyceny, kumulujący te straty, osiągnął minimum w październiku 2022 r. (38,7 mld zł), odbudowując się do końca czerwca 2023 r. o kwotę 21 mld zł, a w lipcu o dalsze 2,6 mld zł.

Rys. 3. Kapitał z aktualizacji wyceny (mln zł)

Źródło: UKNF.

Poziom kapitału regulacyjnego, uwzględnianego w wymogach adekwatności kapitałowej, który na koniec I kwartału 2023 r. wyniósł 224,3 mld zł, wzrósł na koniec czerwca do poziomu 236,9 mld zł (+5,6% k/k).

Szczegółowe wyniki pierwszego półrocza 2023 r. w zakresie omawianych powyżej zmiennych zaprezentowano w tabeli 1 na tle wyników dla I kwartału 2023 r. oraz analogicznego okresu roku poprzedniego.

Sektor bankowy po I półroczu 2023 r. – w skrócie, cd.**Tabela 1.** Dane sektora bankowego w okresie 12'2021 – 06'2023

Zmienna (mln zł)	12'2021	06'2022	12'2022	03'2023	06'2023	Zmiana r/r 2022/2021	Zmiana 2023 kw. 1–2/ 2022 kw. 1–2	Zmiana 2023 kw. 2/ 2023 kw. 1
Należności od sektora niefinansowego i samorządowego	1 335 291,0	1 355 921,6	1 334 607,8	1 324 555,7	1 306 054,2	-0,1%	-3,7%	-1,4%
w tym: kredyty operacyjne dla przedsiębiorstw	195 179,4	219 842,2	214 010,3	224 063,7	216 925,9	9,6%	-1,3%	-3,2%
kredyty inwestycyjne dla przedsiębiorstw	165 408,0	171 393,0	172 817,2	174 012,0	174 100,6	4,5%	1,6%	0,1%
kredyty konsumpcyjne	186 641,7	185 715,2	182 382,4	182 027,3	184 976,2	-2,3%	-0,4%	1,6%
kredyty mieszkaniowe	600 663,8	593 811,3	563 074,3	551 652,3	541 867,8	-6,3%	-8,7%	-1,8%
Przychody z tytułu odsetek	51 093,3	49 725,2	119 352,0	41 338,3	83 314,4	133,6%	67,5%	1,5%
Koszty z tytułu odsetek	4 485,7	12 440,1	43 322,6	17 856,2	35 875,3	865,8%	188,4%	0,9%
Wynik z tytułu odsetek	46 607,5	37 285,1	76 029,4	23 482,1	47 439,1	63,1%	27,2%	2,0%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	17 158,8	9 413,4	18 456,4	4 635,4	9 288,2	7,6%	-1,3%	0,4%
Koszty działania	40 096,9	26 165,4	49 806,2	13 382,7	25 259,8	24,2%	-3,5%	-11,3%
Odpisy z tytułu utraty wartości NPL	7 149,1	3 773,3	8 941,0	1 775,2	3 522,6	25,1%	-6,6%	-1,6%
Rezerwy - w tym zwiększenie kosztów ryzyka prawnego	8 317,4	1 347,6	6 546,5	1 131,4	4 347,7	-21,3%	222,6%	184,3%
Zysk/strata z tytułu modyfikacji			-7 035,2	301,4	300,5			
Zysk / strata netto	5 977,3	11 598,2	12 481,6	8 825,7	15 774,7	108,8%	36,0%	-21,3%
Aktywa	2 572 942,1	2 694 791,1	2 741 088,9	2 818 492,7	2 875 238,3	6,5%	6,7%	2,0%
Zobowiązania	2 354 985,8	2 478 226,4	2 523 423,7	2 594 200,2	2 644 089,5	7,2%	6,7%	1,9%
Fundusze własne (bilansowe)	193 645,9	181 070,1	191 520,3	213 837,1	220 373,9	-1,1%	21,7%	3,1%
Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	1 133 726,0	1 150 201,5	1 117 955,7	1 108 226,0	1 106 164,0	-1,4%	-3,8%	-0,2%
Fundusze własne (CRR)	217 956,3	216 564,7	217 665,1	224 292,4	236 935,6	-0,1%	9,4%	5,6%
Współczynnik TCR	19,22%	18,83%	19,47%	20,24%	21,42%	0,25 p.p.	2,59 p.p.	1,18 p.p.
ROE	3,09%	12,81%	6,52%	16,51%	14,32%	3,43 p.p.	1,51 p.p.	-2,19 p.p.
ROA	0,23%	0,86%	0,46%	1,25%	1,10%	0,22 p.p.	0,24 p.p.	-0,16 p.p.

Źródło: UKNF; obliczenia własne.

NADAL

AKTUALNE:

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

- WOJNA W UKRAINIE
- INFLACJA I STOPY PROCENTOWE
- WAHANIA CEN SUROWCÓW
- NEGATYWNY WPŁYW WYSOKICH STÓP PROCENTOWYCH NA WYCENĘ AKTYWÓW

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

- SPOWOLNIENIE GOSPODARCZE
- WYRAŻNE OSŁABIE NIE POPYTU KONSUMPCYJNEGO
- MALEJĄCA INFLACJA I MOŻLIWE DALSZE OBNIŻKI STÓP PROCENTOWYCH
- MOŻLIWA ODBUDOWA POPYTU NA KREDYTY
- BRAK ŚRODKÓW Z KPO
- ZAPOWIEDZIANE PRZEDŁUŻENIE WAKACJI KREDYTOWYCH

2. Sektor bankowy – założenia prognozy na 2023 rok

Trzy scenariusze

- **Bazowy** (odbudowa PKB w II połowie roku, stopa referencyjna na poziomie 5,5% na koniec roku).
- **Alt1** (niewielki spadek PKB, stopa referencyjna na poziomie 6% na koniec roku).
- **Alt2** (spadek stopy referencyjnej do 5% na koniec roku i wzrost PKB o 1,3%).

Założenia makroekonomiczne

Tabela 2. Założenia makroekonomiczne

Zmienna	2022	Prognoza 2023		
		Bazowy	Alt1	Alt2
Dynamika PKB w cenach stałych niewyrównana sezonowo (r/r)	4,90%	0,40%	-0,30%	1,30%
CPI - średnia w roku	15,10%	11,80%	11,90%	11,70%
CPI – koniec roku	16,60%	6,80%	7,50%	6,00%
Stopa bezrobocia rejestr. – średnia w roku	5,30%	5,20%	5,30%	5,10%
Stopa referencyjna – koniec roku	6,75%	5,50%	6,00%	5,00%
WIBOR3M – koniec roku	7,02%	5,35%	5,65%	5,05%

Źródło: 2022: GUS, NBP, 2023: opracowanie własne.

PKB

Dynamika PKB, która w 2022 r. wyniosła 4,9% r/r, pozostaje w trendzie spadkowym w przypadku danych kwartalnych: 2,3% r/r w IV kwartale 2022 r., -0,3% i -0,6% r/r odpowiednio w I i II kwartale 2023 r. Szczegółowe dane dla II kwartału pokazują, że do spadku przyczyniły się przede wszystkim spadek spożycia indywidualnego (o 2,7% r/r) oraz ujemna dynamika eksportu (-2,7% r/r), ale ze względu na jeszcze głębszy spadek importu (-8,1% r/r) handel zagraniczny zachował dodatni wpływ na PKB. Wysoką dodatnią dynamiką charakteryzowały się nakłady inwestycyjne (+7,9% r/r), ale spadek zapasów spowodował ogólną ujemną dynamikę akumulacji (-14,3%) i całego popytu wewnętrznego (-4,1%). Dane miesięczne dotyczące wolumenu produkcji sprzedanej przemysłu (sierpień: spadek o 2,0% r/r), a także dynamiki sprzedaży detalicznej (sierpień: spadek o 2,7% r/r przy nadal dwucyfrowej inflacji), a także bardzo niewielki wzrost indeksu PMI do 43,9 we wrześniu nie pozwalają na wyraźny optymizm w prognozowaniu sytuacji makroekonomicznej na drugą połowę roku. W związku z tym w poszczególnych wariantach prognozy zakładamy:

- Scenariusz bazowy – symboliczny wzrost realnego PKB (+0,4% r/r) w porównaniu do 2022 r.
- Scenariusz Alt1 – spadek PKB rzędu 0,3% r/r.
- Scenariusz Alt2 – wzrost PKB może sięgnąć 1,3% r/r.

STOPA BEZROBOCIA

- BRAK ISTOTNYCH ZMIAN
W STOSUNKU DO 2022 R.

STOPA REFERENCYJNA NBP

- NIESPODZIEWANA
PRZEZ RYNEK OBNIŻKA
O 75 PKT. BAZ.
WE WRZEŚNIU,
DO POZIOMU 6,00%
- ZNACZNE
PRAWDOPODOBIENSTWO
DALSZEJ OBNIŻKI
- OBNIŻKA O 50 PKT. BAZ.
W SCENARIUSZU
BAZOWYM,
ZAŚ O 100 PKT. BAZ.
W SCENARIUSZU ALT2
- STOPA 6%
W SCENARIUSZU ALT1

STOPA WIBOR3M

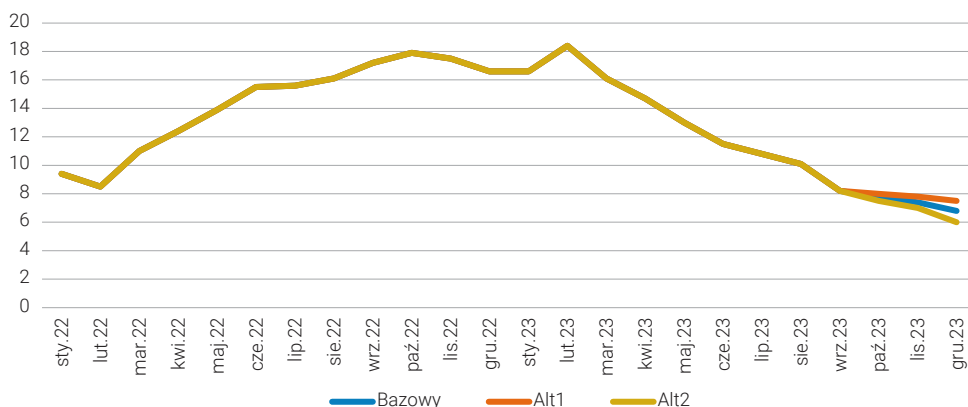
- NAJBARDZIEJ
REPREZENTATYWNA
DLA PRZYCHODÓW
ODSETKOWYCH
Z KREDYTÓW
- PROGNOZOWANE
ZMIANY, ZGODNIE
Z OCZEKIWANIAM
DOTYCZĄCYMI STOPY
REFERENCYJNEJ

Sektor bankowy – założenia prognozy na 2023 rok, cd.**Założenia makroekonomiczne****Wskaźnik inflacji**

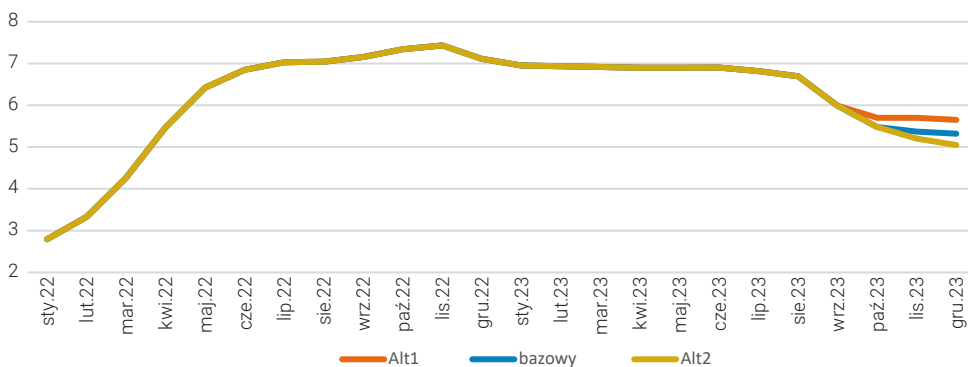
Słabsza presja kosztowa w przedsiębiorstwach (wspierana przez spadki cen surowców, zwłaszcza energetycznych) przy obniżającym się popycie konsumenckim, pociąga za sobą zmniejszenie presji inflacyjnej, wskazując na znaczne prawdopodobieństwo kontynuacji malejącego trendu inflacji w kolejnych miesiącach.

Wskaźnik inflacji osiągnął szczyt w lutym 2023 r. na poziomie 18,4% r/r, po czym przeszedł w trend spadkowy (11,5% w czerwcu, 10,8% w lipcu, 10,1% w sierpniu, 8,2% we wrześniu). Dalsze spadki nie będą tak dynamiczne, mogą też zostać okresowo wyhamowane. Zakładamy w okresie do grudnia br. spadek inflacji:

- w scenariuszu bazowym do poziomu 6,8%;
- w scenariuszu Alt1 spadek wolniejszy: do poziomu 7,5%;
- w scenariuszu Alt2 tempo szybsze: do poziomu 6,0%.

Rys.4 Wskaźnik inflacji r/r (%)

Źródło: 2022: GUS, NBP, 2023: opracowanie własne.

Rys.5 Stopa WIBOR3M (%)

Źródło: 2022: GUS, NBP, 2023: opracowanie własne.

SCENARIUSZ BAZOWY

- WZROST ŁĄCZNEGO WOLUMENU O 0,6% R/R
- BARDZIEJ ZNACZĄCY WZROST W SEGMENTCIE KREDYTÓW DLA PRZEDSIĘBIORSTW I KREDYTÓW KONSUMPCYJNYCH, NIEWIELKI WZROST KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH

SCENARIUSZ ALT1

- SPADEK ŁĄCZNEGO WOLUMENU NALEŻNOŚCI KREDYTOWYCH O 1,2%
- WZROST WOLUMENU KREDYTÓW W SEGMENTCIE PRZEDSIĘBIORSTW
- KONTYNUACJA TRENDU SPADKOWEGO KREDYTÓW DLA GOSPODARSTW DOMOWYCH

SCENARIUSZ ALT2

- ODBUDOWA POPYTU NA KREDYTY, WZROST WOLUMENU WE WSZYSTKICH SEGMENTACH, ŁĄCZNIE O 1,9%

STRATY KREDYTOWE

- STABILIZACJA SZACUNKU OCZEKIWANYCH STRAT KREDYTOWYCH W MODELACH RYZYKA W I POŁOWIE 2023 R.
- TYLKO W WARUNKACH POPRAWY SYTUACJI GOSPODARCZEJ W II POŁOWIE 2023 R. MOŻNA OCZEKIWAĆ NIEWIELKIEGO SPADKU KOSZTÓW RYZYKA NA KONIEC ROKU

Sektor bankowy – założenia prognozy na 2023 rok, cd.

Pozostałe założenia

Rynek kredytowy

Dane na koniec czerwca 2023 r. nadal pokazują wyraźne osłabienie sprzedaży kredytów mieszkaniowych, wynikające ze zmniejszenia się popytu i z zaostrzonej polityki kredytowej banków, natomiast w skali samego II kwartału widoczny jest niewielki przyrost kredytów konsumpcyjnych (+1,6% k/k). Niepewna sytuacja makroekonomiczna jest także przyczyną niestabilnego zapotrzebowania na kredyty operacyjne i niskiej dynamiki kredytów inwestycyjnych przedsiębiorstw.

Tabela 3. Dynamika należności kredytowych 2023 kw. 2 r i prognozy na 2023 r.

Zmienna	2023Q2/ 2022Q2	Scenariusz bazowy 2023	Scenariusz Alt1 2023	Scenariusz Alt2 2023
Należności od sektora niefinansowego i samorządowego – dynamika	-4,0%	0,6%	-1,2%	1,9%
w tym: kredyty operacyjne przeds.	-1,3%	3,0%	3,0%	6,0%
kredyty inwestycyjne przeds.	1,6%	1,5%	1,0%	2,0%
kredyty konsumpcyjne	-0,4%	3,0%	-1,0%	4,0%
kredyty mieszkaniowe	-8,7%	0,0%	-2,0%	1,0%

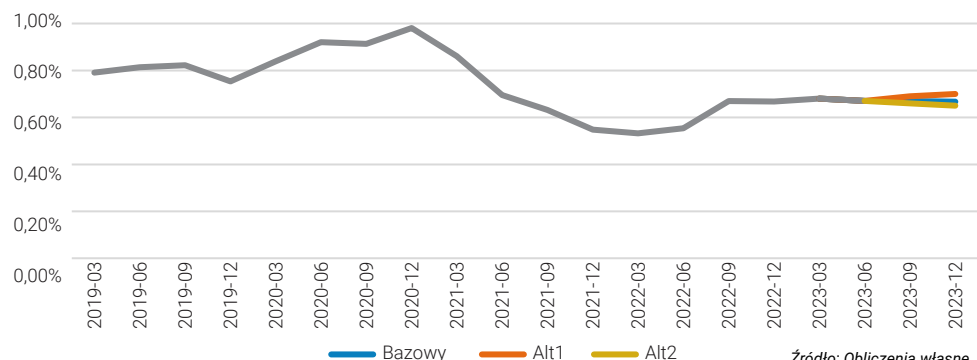
Źródło: opracowanie własne.

Wyraźne odbicie na rynku kredytów mieszkaniowych w II połowie 2023 r. jest oczekiwane w związku z uruchomieniem programu „Bezpieczny Kredyt 2%”.

Odpisy na straty kredytowe

Wobec stosunkowo niskich kosztów ryzyka kredytowego w sektorze w II kwartale 2023 r. (0,67% wolumenu należności kredytowych brutto) zakładamy ich stabilizację na tym poziomie w wariantie bazowym, wzrost do 0,70% w IV kwartale 2023 r. w wariantie pesymistycznym, zaś spadek do 0,65% w wariantie optymistycznym.

Rys. 6 Koszty ryzyka w sektorze bankowym – dane rzeczywiste i prognoza

Źródło: Obliczenia własne.

STOPA ODSETKOWA

AKTYWÓW

- WZROST Z 4,46% W 2022 R. DO 5,75–5,92% (ŚREDNIO) W 2023 R.
- W DRUGIEJ POŁOWIE 2023 R. POWOLNY SPADEK ZGODNY ZE ZMIANAMI STÓP PROCENTOWYCH

STOPA ODSETKOWA

ZOBOWIĄZAŃ

- WZROST Z 1,76% W 2022 R. DO 2,70–2,79% (ŚREDNIO) W 2023 R.
- W DRUGIEJ POŁOWIE 2023 R. SPADEK ZGODNY Z MALEJĄCĄ INFLACJĄ I ROSNĄCYMI OCZEKIWANIAMISPADKU STÓP PROCENTOWYCH

STOPA PROWIZJI

- W STOSUNKU DO 0,67% W 2022 R. SPADEK O 2 4 PKT. BAZ. JAKO WYPADKOWA OBSERWOWANEGO DĄŻENIA DO ZWIĘKSZENIA STAWEK PRZYCHODÓW Z OPŁAT I PROWIZJI POPRZECZMIANY CENNIKÓW I SPADKU PRZYCHODÓW WYNIKAJĄCEGO Z MNIEJSZEJ AKTYWNOŚCI W ZAKRESIE SPRZEDAŻY NOWYCH KREDYTÓW

Sektor bankowy – założenia prognozy na 2023 rok, cd.

Koszty Administracyjne

- W obszarze kosztów działania wzrost proporcjonalny do prognozowanego średniorocznego wskaźnika inflacji, z 42,9 mld zł w 2022 r. do 46,9–47,5 mld zł w roku 2023.
- Obciążenie podatkiem bankowym stosownie do zmian wolumenu aktywów objętych podatkiem, przy założeniu stałości proporcji tych aktywów do sumy bilansowej, koszt 5,2–5,4 mld zł.
- Obciążenie składkami na BFG obejmuje w roku 2023 tylko wniesioną w I kwartale składkę na fundusz restrukturyzacyjny banków (1,455 mld zł). Zgodnie z decyzją Rady BFG wnoszenie składek na fundusz gwarancyjny banków zostało wstrzymane w wyniku decyzji podjętej w IV kwartale 2022 r. o obniżeniu docelowego poziomu zabezpieczenia gwarantowanych depozytów do 1,6% ich wolumenu.

Koszty wakacji kredytowych

- Wakacje kredytowe objęły w 2022 r. ok. 70% wartości wolumenu kredytów wchodzących w grę, ich koszt to ok. 12 mld zł (ujmowany jako utrata przychodów odsetkowych bądź strata z tytułu modyfikacji aktywów).
- W ciągu I półrocza 2023 r. wystąpił zysk z tytułu modyfikacji aktywów rzędu 300 mln zł, powiększony do sierpnia do kwoty 476 mln zł. Możliwe są dalsze korekty tej puli kosztów
- Na rok 2024 zgodnie z zapowiedziami przedstawicieli rządu przewidziane są kolejne wakacje kredytowe, tym razem w znacznie mniejszym zakresie (ograniczenie czasowe – na jeden rok, ograniczenie dochodowe – dla wskazanych kategorii kredytobiorców). W związku z tym przewidujemy utworzenie w IV kwartale b.r. **rezerwy na koszt tych wakacji**, co sprawi, że rok 2023 zamknie się **stratą z tytułu modyfikacji aktywów w kwocie 4,5 mld zł** we wszystkich wariantach prognozy.

KONSEKWENCJE ORZECZENIA TSUE

- KONIECZNOŚĆ REWIZJI PARAMETRÓW MODELI RYZYKA PRAWNEGO
- ELIMINACJA PRAWDOPODOBIEŃSTWA OTRZYMANIA WYNAGRODZENIA ZA KORZYSTANIE PRZEZ KLIENTA Z KAPITAŁU UDOSTĘPNIENIEGO PRZEZ BANK
- ZWIĘKSZENIE DYNAMIKI NAPŁYWU NOWYCH POZWÓW
- ZWIĘKSZENIE PRAWDOPODOBIEŃSTWA PRZEGRANIA PRZEZ BANK SPRAWY SĄDOWEJ

UJĘCIE KOSZTÓW RYZYKA PRAWNEGO KREDYTÓW „FRANKOWYCH”

- ZMNIJSZENIE WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO KREDYTÓW W ODNIESIENIU DO KREDYTÓW AKTYWNYCH I PROGRAMU UGÓD (MSSF 9)
- TWORZENIE REZERW DLA SPŁACONYCH KREDYTÓW I TYCH AKTYWNYCH, DLA KTÓRYCH SZACOWANA ZMIANA WARTOŚCI JEST WYŻSZA NIŻ WARTOŚĆ BILANSOWA (MSR 37)
- REWALORYZACJA ZALEŻNIE OD ZMIAN KURSU WYMIANY CHF

Sektor bankowy – założenia prognozy na 2023 rok, cd.

Koszty ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami mieszkaniowymi

- Wyrok TSUE z dnia 15 czerwca b.r. rozstrzygnął na korzyść kredytobiorców dwie kwestie istotnie wpływające na ponoszone przez banki ryzyko prawne:
 - kredytodawcom nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału,
 - w gestii krajowych sądów pozostaje opcja wstrzymania płatności rat za czas procesu.
- Dla banków to konieczność istotnego zwiększenia rezerw na ryzyko prawne, kosztem co najmniej 40–50 mld zł (wg oszacowania NBP), ale rozłożonych w czasie ze względu na przewlekłość procedur sądowych.
- Koszty mogą wzrosnąć ze względu na większe prawdopodobieństwo wkroczenia na drogę sądową kredytobiorców, którzy do tej pory tego nie uczynili, także tych, których kredyty zostały już spłacone.
- Na przestrzeni całego 2023 r. koszty ryzyka prawnego dotyczące kredytów „frankowych” w sektorze bankowym mogą osiągnąć ok. 21 mld zł, czyli ponad dwukrotność kosztów ponoszonych przeciętnie rocznie w ostatnich trzech latach.

Tabela 4. Koszty ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych (mln zł)

Dane historyczne*					Prognoza na 2023		
2019	2020	2021	2022	I-II kw2023	Bazowy	Alt1	Alt2
1 094	8 456	7 540	9 523	9 150	20 860	20 860	20 860

Źródło: sprawozdania finansowe banków i szacunki własne. * – łącznie dla pięciu banków giełdowych (PKO BP, mBank, Bank Millennium, Santander Bank Polska i BNP Paribas Bank Polska).

3. Sektor bankowy – wyniki prognoz scenariuszowych na 2023 rok

Tab. 5. Wyniki prognoz scenariuszowych na rok 2023 na tle rzeczywistych wyników w okresie 2021–2022

	2021	2022	Prognoza 2023		
			Bazowy	Alt 1	Alt 2
Przychody z tytułu odsetek	51 093	119 352	164 148	165 565	163 471
– zmiana r/r	-9,9%	133,6%	37,5%	38,7%	37,0%
Koszty z tytułu odsetek	4 486	43 323	70 801	71 413	70 508
– zmiana r/r	-53,1%	865,8%	63,4%	64,8%	62,7%
Wynik z tytułu odsetek	46 608	76 029	93 347	94 152	92 963
– zmiana r/r	-1,1%	63,1%	22,8%	23,8%	22,3%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	17 159	18 456	18 827	18 270	18 828
– zmiana r/r	15,5%	7,6%	2,0%	-1,0%	2,0%
Koszty działania	40 097	52 981	52 007	52 330	52 055
– zmiana r/r	2,0%	32,1%	-1,8%	-1,2%	-1,7%
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	7 149	8 941	8 545	9 164	8 218
– zmiana r/r	-46,4%	25,1%	-4,4%	2,5%	-8,1%
Koszty z tytułu ryzyka prawnego	8 317	6 547	20 860	20 860	20 860
– zmiana r/r	51,3%	-21,3%	218,6%	218,6%	218,6%
Odpisy ogółem	15 466	15 488	29 405	30 024	29 078
– zmiana r/r	-17,9%	0,1%	89,9%	93,9%	87,8%
Zysk/strata z tytułu modyfikacji*		-7 035	-4 500	-4 500	-4 500
– zmiana r/r			-36,0%	-36,0%	-36,0%
Zysk / strata netto	5 977	12 482	18 309	17 652	18 262
– zmiana r/r		108,8%	46,7%	41,4%	46,3%
NIM	2,06%	3,18%	3,71%	3,76%	3,69%
– zmiana r/r		1,1 p.p.	0,5 p.p.	0,6 p.p.	0,5 p.p.
ROE	3,09%	6,52%	7,91%	7,64%	7,85%
– zmiana r/r	3,2 pkt. proc.	3,4 pkt. proc.	1,4 pkt. proc.	1,1 pkt. proc.	1,3 pkt. proc.
ROA	0,23%	0,46%	0,64%	0,63%	0,62%
– zmiana r/r	0,2 p.p.	0,2 p.p.	0,2 p.p.	0,2 p.p.	0,2 p.p.
Kredyty dla przedsiębiorstw i klientów indywidualnych	1 147 893	1 132 284	1 146 757	1 127 342	1 161 525
– zmiana r/r	5,1%	-1,4%	1,3%	-0,4%	2,6%
Aktywa ogółem	2 572 942	2 741 089	2 873 328	2 782 976	2 943 164
– zmiana r/r	9,5%	6,5%	4,8%	1,5%	7,4%
Fundusze własne (bilansowe)	193 646	191 520	231 539	230 936	232 523
– zmiana r/r	-12,0%	-1,1%	20,9%	20,6%	21,4%
Fundusze własne (CRR)	217 956	217 665	248 940	248 291	249 998
– zmiana r/r	-7,1%	-0,1%	14,4%	14,1%	14,9%
TRE	1 133 726	1 117 956	1 161 626	1 141 960	1 176 586
– zmiana r/r	2,1%	-1,4%	3,9%	2,1%	5,2%
TCR	19,22%	19,47%	21,43%	21,74%	21,25%
– zmiana r/r	-1,9 pkt. proc.	0,2 pkt. proc.	2,0 pkt. proc.	2,3 pkt. proc.	1,8 pkt. proc.

* dotyczy wakacji kredytowych. Źródło: UKNF, obliczenia własne.

PRZYCHODY, KOSZTY, WYNIK

ODSETKOWY

- DUŻA DYNAMIKA PRZYCHODÓW, SOLIDNE POZIOMY PROPORCJONALNE DO ZAŁOŻEŃ O WYSOKOŚCI STÓP PROCENTOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH SCENARIUSZACH
- ZNACZNIE WIĘKSZA DYNAMIKA KOSZTÓW
- W EFEKCIE DYNAMIKA WYNIKU RZĘDU 22–24%

WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW

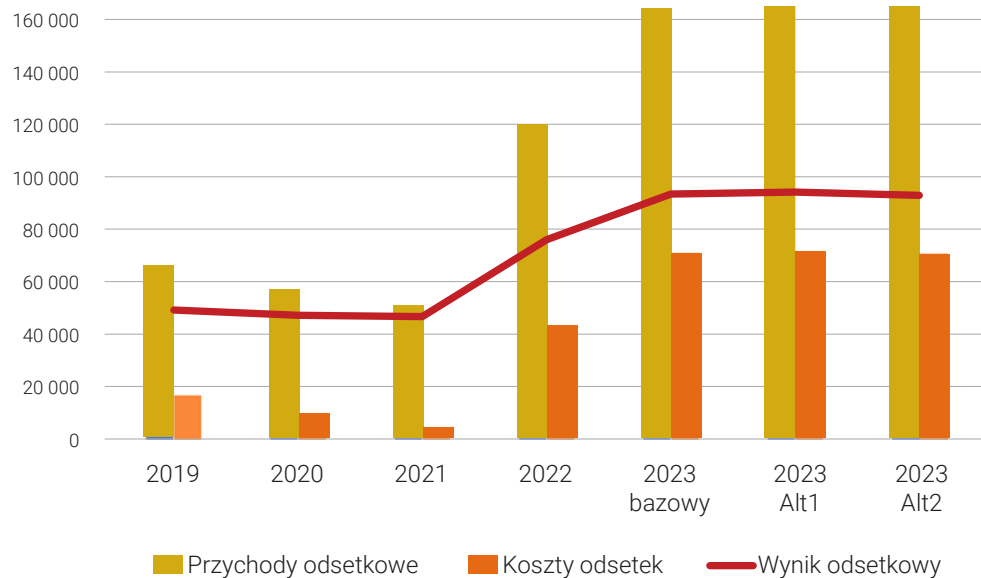
NA STRATY KREDYTOWE

– W STOSUNKU DO 2022 R.:

- NIEWIELKI SPADEK W WARIANCIE BAZOWYM (4,4%)
- NIEWIELKI WZROST (+2,5%) W WARIANCIE PESYmistycznym
- SPADEK O PONAD 8% W WARIANCIE OPTYmistycznym

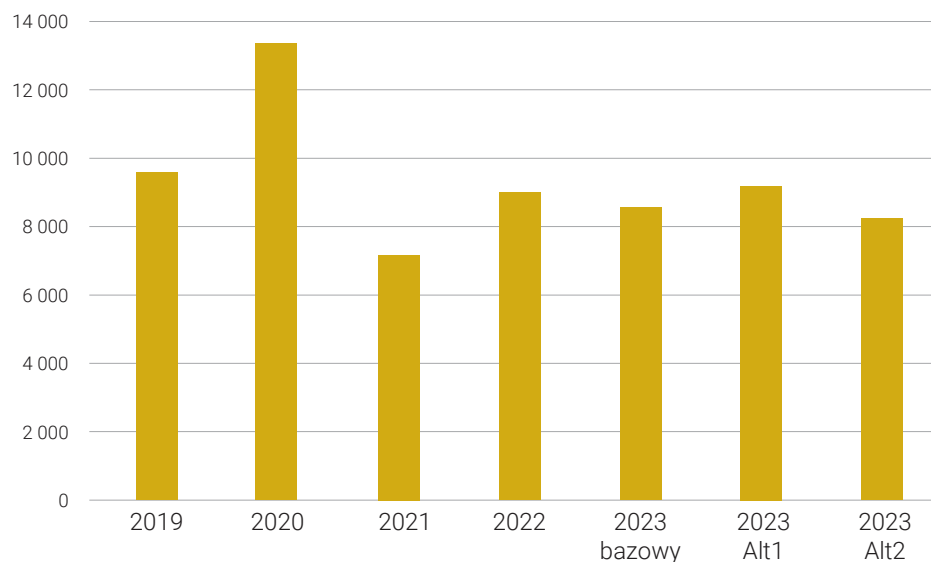
Sektor bankowy – wyniki prognoz scenariuszowych na 2023 rok, cd.

Rys. 7. Przychody odsetkowe, koszty odsetek i wynik odsetkowy w latach 2019–2022 i w prognozie na 2023 (mln zł)

Źródło: obliczenia własne.

Rys. 8. Poziom oczekiwanych strat kredytowych w latach 2019–2022 i w prognozie na 2023 r.

Źródło: obliczenia własne.

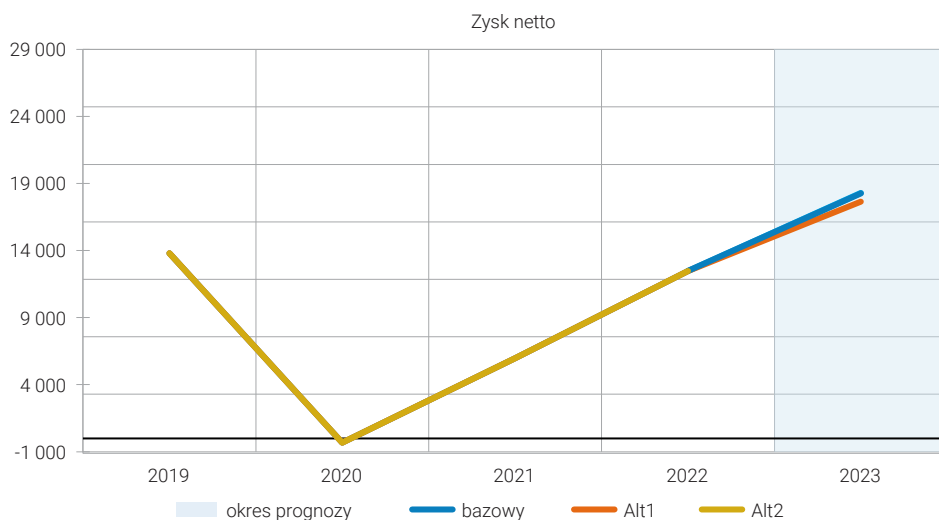

ZYSK I RENTOWNOŚĆ

- WYNIKI ZNACZĄCO LEPSZE NIŻ W 2022 R.
- WE WSZYSTKICH SCENARIUSZACH ZYSK ISTOTNIE WIĘKSZY NIŻ W 2022 R. I WIĘKSZY OD CZASÓW SPRZED PANDEMII
- WOBEC JEDNOCZESNEGO ZWIĘKSZENIA FUNDUSZY WŁASNYCH STOPA ROE, MIMO ŻE ISTOTNIE WYŻSZA OD OBSERWOWANEJ W 2022 R., POZOSTAJE WE WSZYSTKICH SCENARIUSZACH NA JEDNOCYFROWYM POZIOMIE

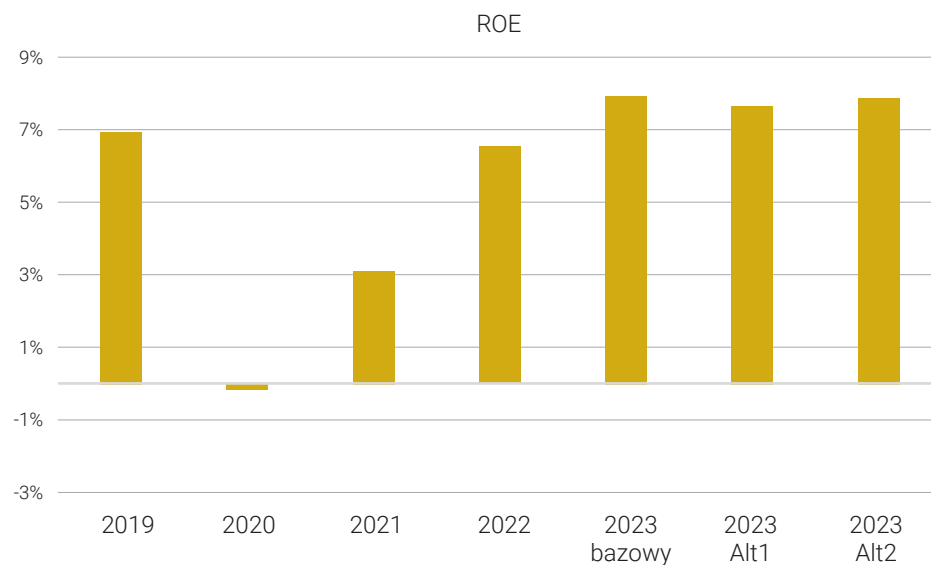
Sektor bankowy – wyniki prognoz scenariuszowych na 2023 rok, cd.

Rys. 9. Zysk netto sektora bankowego w latach 2019–2022 i w prognozie na 2023 (mln zł)

Źródło: Obliczenia własne.

Rys. 10. ROE sektora bankowego w latach 2019–2022 i w prognozie na 2023 r.

Źródło: Obliczenia własne.

Komentarz

- Wyniki gospodarcze w II kwartale 2023 r. i dostępne dane miesięczne z III kwartału pokazują pogarszającą się sytuację makroekonomiczną gospodarki Polski. Świadczy o tym przede wszystkim kontynuacja spadku PKB (-0,6% r/r w II kwartale, po -0,3% r/r w I kwartale), spowodowana przez istotny spadek spożycia prywatnego, uwarunkowany wysoką inflacją, a także przez spadek obrotów w handlu zagranicznym. Pozytywny jest wzrost inwestycji oraz nadal niska stopa bezrobocia. Ważny jest też trend malejącej inflacji (także bazowej), oraz obserwowany globalnie spadek cen surowców i żywności.

- Utrzymanie stóp procentowych NBP od września 2022 r. na niezmiennym, umiarkowanym w obecnych okolicznościach poziomie, pozwalało sektorowi bankowemu czerpać z tego korzyści do momentu niespodziewanej decyzji o obniżeniu od września b.r. stopy referencyjnej NBP o 75 pkt. baz. Z uwagi na pewną bezwładność rynkowych stóp WIBOR w stosunku do zmian stopy referencyjnej oraz na stosunkowo krótki czas pozostający do końca roku, zróżnicowane założenia o poziomie stóp przychodów i kosztów odsetkowych w poszczególnych wariantach nie przełożą się na silniejsze zróżnicowanie wyników finansowych. Generalnie można jednak stwierdzić, że wyniki finansowe sektora bankowego za 2023 r. zapowiadają się pozytywnie:

- relatywnie wysokie poziomy stóp procentowych zapewniają solidne przychody odsetkowe, kompensujące z nadwyżką wyższe koszty odsetkowe zobowiązań z tytułu depozytów, aczkolwiek należy się spodziewać, że utrzymanie zadowalającego poziomu marży odsetkowej może stać się trudniejsze;
- chociaż wysoka inflacja pociąga za sobą wzrost kosztów działania banków (koszty osobowe, koszty infrastruktury, koszty usług zewnętrznych), to istotnie niższe w porównaniu z 2022 r. są obciążenia regulacyjne (brak składek na fundusz gwarancyjny banków i Fundusz Wsparcia Kredytobiorców, brak dalszych kosztów w ramach Systemu Ochrony Banków Komercyjnych);

- dostępne dane miesięczne (do lipca b.r.) pokazują relatywną stabilizację sytuacji w obszarze ryzyka kredytowego – zarówno w przypadku wolumenu należności w fazie 2 i w fazie 3, jak też w przypadku kosztu odpisów z tytułu utraty wartości należności;
- spodziewany duży koszt ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi istotnie zmniejszy wynik finansowy sektora;
- dodatkowym znaczącym obciążeniem dla sektora stanie się koszt nowych wakacji kredytowych.

Ostatecznie wysoki wynik odsetkowy pozwoli sektorowi bankowemu na osiągnięcie zysku netto na poziomie 17,7–18,3 mld zł zależnie od scenariusza, o połowę wyższym od wyniku z 2022 r. Stopa zwrotu z kapitału ROE utrzyma się na poziomie 7,6–7,9%.

- Przewidywane obniżki stóp procentowych powinny wpływać na wzrost rynkowych cen obligacji skarbowych i powodować dalszy wzrost kapitału z tytułu aktualizacji ich wyceny. Z drugiej strony należy pamiętać o wzroście ryzyka inwestowania w te obligacje, ze względu na rosnący dług publiczny i brak perspektyw pozyskania środków z UE na realizację Krajowego Planu Odbudowy, co może sprzyjać pozostawianiu cen obligacji na stosunkowo niskich poziomach.
- Wobec znaczącego przyrostu kapitału, adekwatność kapitałowa utrzymuje się dotąd na dość bezpiecznym poziomie, z wyraźną nadwyżką względem minimalnych wymagań CRR. Jednak w obliczu konieczności poniesienia znacznych kosztów ryzyka prawnego ten bufor bezpieczeństwa w niektórych bankach ulega istotnemu zmniejszeniu. Może to doprowadzić w szczególności do ograniczenia ekspansji akcji kredytowej, z negatywnymi następstwami dla sytuacji finansowej systemu bankowego (dla którego przychody z kredytów są głównym źródłem dochodów), a także dla realnej gospodarki (ograniczając jej zdolności rozwojowe).

4. Porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem prognozy poprzedniej

Tabela 6 stanowi formalne porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem

bazowym prognozy przedstawionej w raporcie WIB PAB 8/2023 z lipca 2023 r.

Tabela 6. Aktualna prognoza wyników za rok 2023 a poprzednia prognoza

Prognoza wyników za rok 2023 (dane w mln zł)	Prognoza aktualna (scenariusz Bazowy)	Prognoza - Raport 1q'2023 (scenariusz Bazowy)	Różnica prognoz	Różnica %
Przychody z tytułu odsetek	164 147,7	162 036,6	2 111,1	1,3%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	37,5%	35,8%		
Koszty z tytułu odsetek	70 801,0	69 759,2	1 041,8	1,5%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	63,4%	61,0%		
Wynik z tytułu odsetek	93 346,7	92 277,4	1 069,3	1,2%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	22,8%	21,4%		
Wynik z tytułu opłat i prowizji	18 827,1	18 720,1	107,0	0,6%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	2,0%	1,4%		
Koszty działania	52 006,9	53 863,7	-1 856,7	-3,4%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	-1,8%	1,7%		
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	8 544,9	8 972,9	-428,0	-4,8%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	-4,4%	0,4%		
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	20 860,0	15 000,0	5 860,0	39,1%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	218,6%	129,1%		
Odpisy ogółem	29 404,9	23 972,9	5 432,0	22,7%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	89,9%	54,8%		
Efekt wakacji kredytowych	-4 500,0	0,0	-4 500,0	
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	-36,0%	-100,0%		
Zysk / strata netto	18 308,9	24 787,1	-6 478,2	-26,1%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	46,7%	98,6%		
Aktywa	2 873 328,3	2 872 045,9	1 282,4	0,0%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	4,8%	4,8%		
ROE	7,91%	11,24%	-3,33 p. p.	
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	4,82 p.p.	8,15 p.p.		
ROA	0,64%	0,86%	-0,23 p. p.	
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	0,40 p.p.	0,63 p.p.		
Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	1 161 626,2	1 174 463,2	-12 837,1	-1,1%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	2,5%	3,6%		
Fundusze własne	248 939,8	231 326,5	17 613,3	7,6%
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	14,2%	6,1%		
Współczynnik TCR	21,43%	19,70%	1,73 p. p.	
Zmiana względem poziomu z 2022 r.	2,0 p.p.	0,2 p.p.		

Źródło: Obliczenia własne

**PODSTAWOWE RÓŻNICE
MIĘDZY PROGNOZAMI ORAZ
ICH KONSEKWENCJE**

OBECNA PROGNOZA JEST
ZBLIŻONA DO POPRZEDNIEJ
POD WZGLĘDEM WYNIKU
ODSETKOWEGO, KOSZTÓW
DZIAŁANIA I KOSZTU RYZYKA
KREDYTOWEGO.

WYRAŹNIE NIŻSZY POZIOM
ZYSKU NETTO TO EFEKT
WYŻSZYCH OSZACOWAŃ
DLA KOSZTÓW RYZYKA
PRAWNEGO I UWZGLĘDNIENIA
PRZEDŁUŻENIA WAKACJI
KREDYTOWYCH NA ROK
2024.

Komentarz

- niewielki wzrost łącznego wolumenu kredytów skutkuje zbliżoną sumą bilansową,
- nieco wyższe przychody odsetkowe (wzrost wolumenu kompensuje efekt nieco szybszego spadku stóp procentowych) przy niższym koszcie zobowiązań przynosi nieco wyższy wynik z tytułu odsetek,
- niższe koszty działania banków (ze względu na szybszy spadek inflacji),
- wyższe oszacowanie funduszy własnych, stanowiących podstawę oceny adekwatności kapitałowej (pozytywny skutek ustabilizowania się wyceny portfeli obligacji skarbowych i redukcji strat z tytułu tej wyceny poprzez odpisy z kapitału, obserwowanej w danych bilansowych,
- wyższe koszty z tytułu ryzyka prawnego walutowych kredytów mieszkaniowych, ze względu na niepomyślny dla banków wyrok TSUE z dnia 15.06 2023 r.,
- konieczność obciążenia wyniku finansowego roku 2023 odpisami z tytułu przedłużenia wakacji kredytowych na rok 2024,
- w efekcie daje to niższy poziom przewidywanego zysku netto (18,3 mld zł) i stopy zwrotu ROA (0,64%), oraz znacząco niższe oszacowanie stopy zwrotu z kapitału ROE (7,9% vs. 11,2%), również ze względu na wyższy poziom kapitału bilansowego.

5. ANEKS 1. Szacunek wyniku finansowego sektora bankowego w roku 2024

Wstępna prognoza wyniku finansowego sektora bankowego na rok 2024 została opracowana w trzech

scenariuszach, różniących się założeniami odnośnie do tempa spadku inflacji, implikującego spadek stóp procentowych przy uwzględnieniu zmian w koniunkturze gospodarczej i ich wpływu na dynamikę akcji kredytowej oraz jakość portfela należności kredytowych. Podstawowe założenia scenariuszy przedstawiono w tabeli A1.

Tabela A1. Podstawowe założenia scenariuszy prognoz na rok 2024

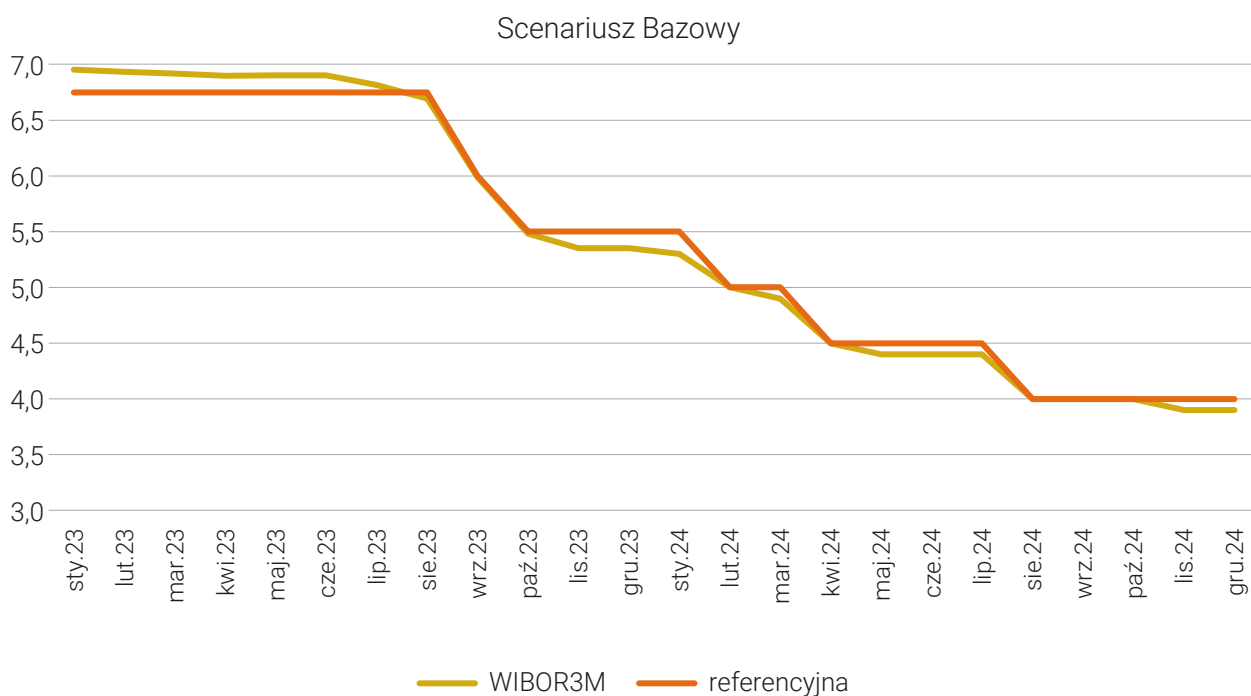
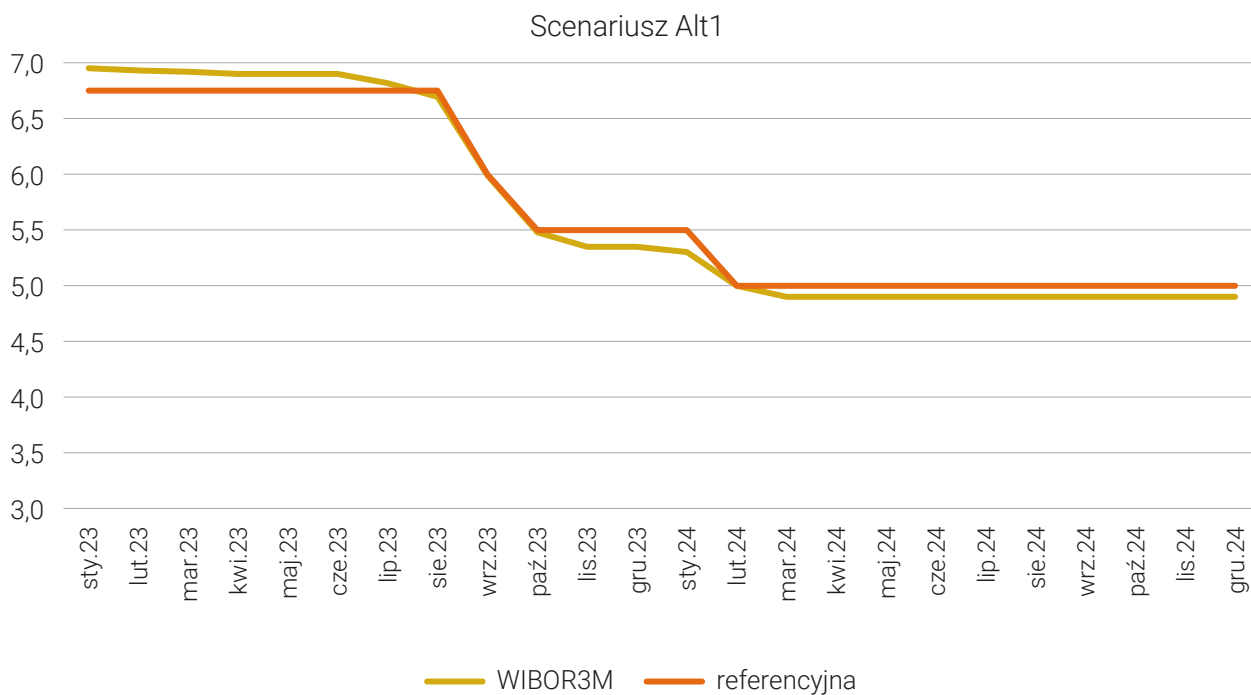
Zmienna	Scenariusz bazowy	Scenariusz Alt1	Scenariusz Alt2
Inflacja na koniec 2024 r.	5%	6%	4%
Stopa referencyjna na koniec 2024 r.	4%	5%	3%
Zmiana wolumenu brutto kredytów dla sektora niefinansowego	+4,8%	+4,1%	+6,4%

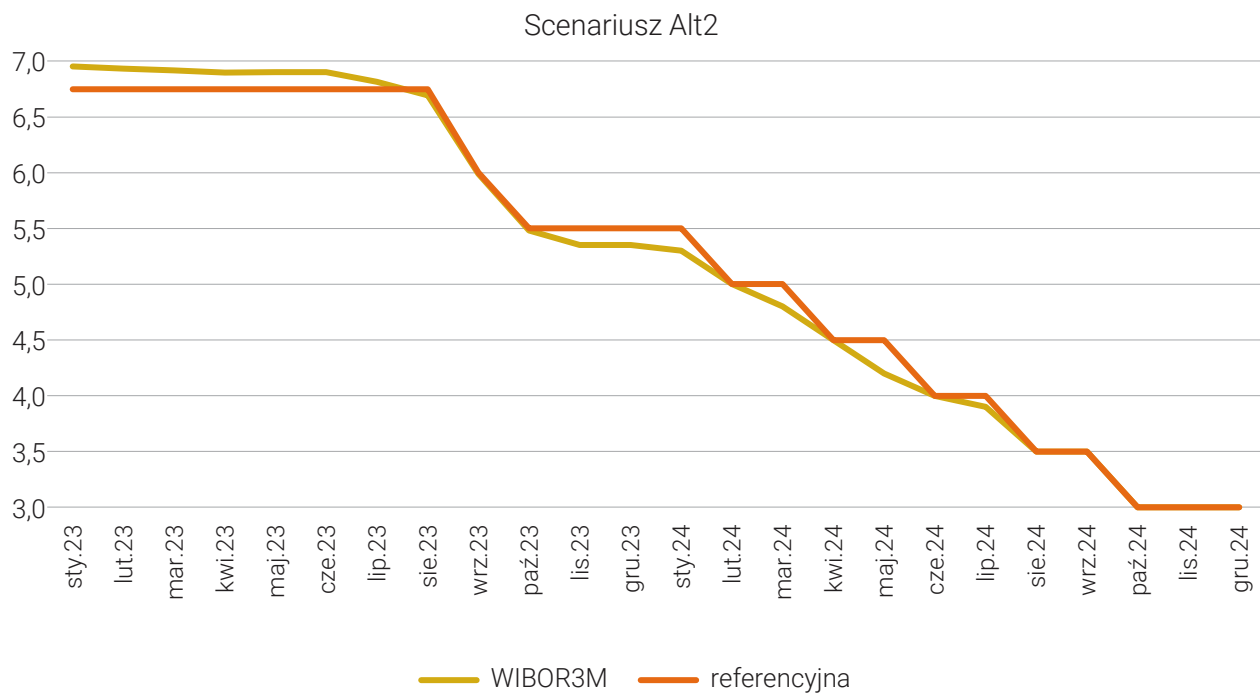
Źródło: obliczenia własne

Koszty ryzyka prawnego walutowych kredytów mieszkaniowych, ze względu na przewlekłość postępowań sądowych, są zakładane na poziomie analogicznym, jak w roku 2023 (20,9 mld zł), jako wypadkowa aktualnie istniejących rezerw oraz kontynuacji dotychczasowego tempa składania nowych pozwów przez aktualnych kredytobiorców, jak również tych, którzy kredyt już spłacili, czy proporcji między pozwami sądowymi a podjętymi procedurami ugodowymi. Koszty te w sytuacji obniżenia się stóp procentowych będą stanowić istotne obciążenie wyniku finansowego, coraz trudniejsze do skompensowania przez przychody odsetkowe w warunkach malejących stóp procentowych.

W każdym ze scenariuszy, punktem wyjścia dla 2024 r. jest realizacja scenariusza bazowego dla prognozy na 2023 r. zakładająca poziom stopy referencyjnej NBP na poziomie 5,5% na koniec grudnia 2023 r.

Na rys. 11 przedstawiono kształtowanie się ścieżek stopy referencyjnej i WIBOR3M dla poszczególnych scenariuszy natomiast w tabeli A2 zaprezentowano wyniki poszczególnych scenariuszy na tle rzeczywistych wyników z lat 2021–2022 oraz prognozy na 2023 r. w scenariuszu bazowym.

Rys.11 Prognozowane ścieżki stopy referencyjnej NBP i stopy WIBOR3M w scenariuszach prognoz na 2024 r. (%)

Źródło: dane GUS i obliczenia własne.

Tabela A2. Prognoza wyników systemu bankowego na rok 2024

	12'2021	12'2022	Prognoza 2023 (scenariusz)		Prognoza 2024 (scenariusz)	
			Bazowy	Bazowy	Alt 1	Alt 2
Przychody z tytułu odsetek	51 093	119 352	164 148	131 221	138 251	126 193
– zmiana r/r	-9,9%	133,6%	37,5%	-20,1%	-15,8%	-23,1%
Koszty z tytułu odsetek	4 486	43 323	70 801	49 785	53 832	46 618
– zmiana r/r	-53,1%	865,8%	63,4%	-29,7%	-24,0%	-34,2%
Wynik z tytułu odsetek	46 608	76 029	93 347	81 436	84 419	79 574
– zmiana r/r	-1,1%	63,1%	22,8%	-12,8%	-9,6%	-14,8%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	17 159	18 456	18 827	18 896	18 557	19 160
– zmiana r/r	15,5%	7,6%	2,0%	0,4%	-1,4%	1,8%
Koszty działania	40 097	52 981	52 007	53 807	54 221	53 443
– zmiana r/r	2,0%	32,1%	-1,8%	3,5%	4,3%	2,8%
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	7 149	8 941	8 545	8 400	8 900	8 200
– zmiana r/r	-46,4%	25,1%	-4,4%	-1,7%	4,2%	-4,0%
Koszty z tytułu ryzyka prawnego	8 317	6 547	20 860	20 860	20 860	20 860
– zmiana r/r	51,3%	-21,3%	218,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Odpisy ogółem	15 466	15 488	29 405	29 260	29 760	29 060
– zmiana r/r	-17,9%	0,1%	89,9%	-0,5%	1,2%	-1,2%
Zysk / strata z tytułu modyfikacji*		-7 035	-4 500	0	0	0
– zmiana r/r			-36,0%			
Zysk / strata netto	5 977	12 482	18 309	14 160	15 511	13 410
– zmiana r/r		108,8%	46,7%	-22,7%	-15,3%	-26,8%
NIM	2,06%	3,18%	3,97%	3,14%	3,26%	3,04%
– zmiana r/r		1,1 pkt. proc.	0,8 pkt. proc.	-0,8 pkt. proc.	-0,7 pkt. proc.	-0,9 pkt. proc.
ROE	3,09%	6,52%	7,91%	5,67%	6,21%	5,37%
– zmiana r/r	3,2 pkt. proc.	3,4 pkt. proc.	1,4 pkt. proc.	-2,2 pkt. proc.	-1,7 pkt. proc.	-2,5 pkt. proc.
ROA	0,23%	0,46%	0,64%	0,52%	0,57%	0,48%
– zmiana r/r	0,2 pkt. proc.	0,2 pkt. proc.	0,2 pkt. proc.	-0,1 pkt. proc.	-0,1 pkt. proc.	-0,2 pkt. proc.
Kredyty dla przedsiębiorstw i klientów indywidualnych	1 147 893	1 132 284	1 146 757	1 213 466	1 205 637	1 232 428
– zmiana r/r	5,1%	-1,4%	1,3%	5,8%	5,1%	7,5%
Aktywa ogółem	2 572 942	2 741 089	2 873 328	3 010 767	2 991 341	3 057 814
– zmiana r/r	9,5%	6,5%	4,8%	4,8%	4,1%	6,4%
Fundusze własne (bilansowe)	193 646	191 520	231 539	249 600	249 600	249 600
– zmiana r/r	-12,0%	-1,1%	20,9%	7,8%	7,8%	7,8%
Fundusze własne (CRR)	217 956	217 665	248 940	266 291	266 291	266 291
– zmiana r/r	-7,1%	-0,1%	14,4%	7,0%	7,0%	7,0%
TRE	1 133 726	1 117 956	1 161 626	1 229 201	1 221 270	1 248 409
– zmiana r/r	2,1%	-1,4%	3,9%	5,8%	5,1%	7,5%
TCR	19,22%	19,47%	21,43%	21,66%	21,80%	21,33%
– zmiana r/r	-1,9 pkt. proc.	0,2 pkt. proc.	2,0 pkt. proc.	0,2 pkt. proc.	0,4 pkt. proc.	-0,1 pkt. proc.

* Dotyczy wakacji kredytowych

Źródło: obliczenia własne.

Komentarz

Malejąca marża odsetkowa netto w warunkach ponoszenia dużych kosztów ryzyka prawnego skutkuje znaczącym spadkiem wyniku finansowego. Istotna obniżka tej marży w stosunku do poziomu szacowanego na rok bieżący oznacza powrót do poziomu obserwowanego w 2022 r. Powoduje to w roku 2024 obniżenie zysku poniżej poziomu szacowanego na rok 2023 i niespełnienie oczekiwań powrotu do dwucyfrowej stopy zwrotu ROE. Kontynuacja tego trendu

może spowodować trudności ze wzrostem funduszy własnych, prowadzące do obniżenia nadwyżki tych funduszy w stosunku do regulacyjnych wymogów adekwatności kapitałowej i MREL. To z kolei oznacza, że sektor bankowy będzie musiał w najbliższych latach ostrożnie podchodzić do ekspansji kredytowej, a w przypadku wystąpienia innego zagrożenia (np. kryzysu gospodarczego) będzie musiał ją ograniczyć, co będzie miało negatywny wpływ na sferę gospodarki realnej.

6. ANEKS 2. Szacunek wyniku finansowego sektora banków spółdzielczych w latach 2023–2024

Prognoza została przygotowana również dla trzech scenariuszy zgodnie z identycznymi założeniami odnośnie do zmiennych makroekonomicznych w tym inflacji i stóp procentowych, jak w przypadku całego sektora, zaprezentowanymi w tabeli A1 i na rys. 11. Podobnie, jak dla prognozy dla całego sektora, punktem wyjścia w każdym z trzech scenariuszy dla 2024 r. jest realizacja scenariusza

bazowego dla prognozy na 2023 r. zakładająca poziom stopy referencyjnej NBP na poziomie 5,5% na koniec grudnia 2023 r.

W przypadku wolumenu kredytów dla przedsiębiorstw i klientów indywidualnych założono, że jego dynamika będzie w przedziale 1,0–1,6% w zależności od scenariusza, przy prognozie na rok 2023 na poziomie 0,8%.

Tabela A3 prezentuje wyniki poszczególnych scenariuszy na tle rzeczywistych wyników z okresu 2020–2022 i prognozy na 2023 r.

Tabela A3. Prognoza wyników finansowych sektora banków spółdzielczych na lata 2023–2024

	12'2020	12'2021	12'2022	Prognoza 2023 (scenariusz)		Prognoza 2024 (scenariusz)	
				Bazowy	Bazowy	Alt 1	Alt 2
Przychody z tytułu odsetek	3 772	3 448	10 877	13 202	10 095	10 805	9 667
– zmiana r/r		-8,6%	215,4%	21,4%	-23,5%	-18,2%	-26,8%
Koszty z tytułu odsetek	518	143	1 798	3 168	2 019	2 269	1 885
– zmiana r/r		-72,5%	1160,1%	76,2%	-36,3%	-28,4%	-40,5%
Wynik z tytułu odsetek	3 254	3 306	9 079	10 034	8 076	8 536	7 782
– zmiana r/r		1,6%	174,7%	10,5%	-19,5%	-14,9%	-22,4%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	999	1 093	1 130	1 102	1 177	1 142	1 198
– zmiana r/r		9,4%	3,3%	-2,4%	6,8%	3,6%	8,7%
Koszty działania	3 425	3 343	4 806	5 300	5 565	5 618	5 512
– zmiana r/r		-2,4%	43,7%	10,3%	5,0%	6,0%	4,0%
Odpisy z tytułu utraty wartości NPL	414	301	1 343	693	702	700	704
--zmiana r/r		-27,3%	346,0%	-48,4%	1,3%	1,0%	1,6%
Zysk / strata netto	473	702	3 163	4 095	2 324	2 631	2 142
– zmiana r/r		48,5%	350,5%	29,5%	-43,3%	-35,8%	-47,7%
NIM		1,93%	5,03%	5,52%	4,40%	4,66%	4,23%
– zmiana r/r			3,10 p.p.	0,49 p.p.	-1,12 p.p.	-0,87 p.p.	-1,29 p.p.
ROE	3,69%	5,40%	23,36%	24,33%	11,11%	12,57%	10,23%
– zmiana r/r		1,71 p.p.	17,96 p.p.	0,97 p.p.	-13,23 p.p.	-11,76 p.p.	-14,10 p.p.
ROA	0,28%	0,38%	1,70%	2,18%	1,22%	1,39%	1,12%
– zmiana r/r		0,10 pkt. proc.	1,32 pkt. proc.	0,48 pkt. proc.	-0,96 pkt. proc.	-0,80 pkt. proc.	-1,06 pkt. proc.
Kredyty dla przedsiębiorstw i kl. indywidualnych	66 334	70 651	67 997	68 523	69 414	69 207	69 621
– zmiana r/r		6,5%	-3,8%	0,8%	1,3%	1,0%	1,6%
Aktywa ogółem	167 172	184 974	186 316	187 644	190 522	189 955	191 089
– zmiana r/r		10,6%	0,7%	0,7%	1,5%	1,2%	1,8%
Fundusze własne (bilansowe)	12 800	13 007	13 539	16 831	20 927	20 927	20 927
– zmiana r/r		1,6%	4,1%	24,3%	24,3%	24,3%	24,3%
Fundusze własne (CRR)	13 057	13 212	13 780	16 904	21 017	21 017	21 017
– zmiana r/r		1,2%	4,3%	22,7%	24,3%	24,3%	24,3%
TRE	68 993	71 297	72 017	72 758	73 704	73 484	73 923
– zmiana r/r		3,3%	1,0%	1,0%	1,3%	1,0%	1,6%
TCR	18,93%	18,53%	19,13%	23,23%	28,52%	28,60%	28,43%
– zmiana r/r		-0,39 pkt. proc.	0,60 pkt. proc.	4,10 pkt. proc.	5,28 pkt. proc.	5,37 pkt. proc.	5,20 pkt. proc.

Źródło: UKNF i obliczenia własne.

Komentarz

Wobec malejących stóp procentowych i zawężającej się marży odsetkowej nie uda się utrzymać w roku 2024 poziomu przychodów odsetkowych i wyniku odsetkowego z roku 2023 (spadek rzędu 15–22% w przypadku wyniku odsetkowego). Wobec niewysokiej dynamiki kredytów i względnej stabilizacji pozostałych komponentów rachunku zysków i strat wynik netto sektora banków spółdzielczych, który w roku 2023 powinien być o 29% wyższy od rezultatu z 2022 r., w kolejnym roku obniży się zależnie od scenariusza o 36–48% r/r, a więc nawet poniżej kwoty z roku 2022. Oznacza to, że stopa zwrotu z kapitału ulegnie obniżeniu o ponad połowę (z 24,3% w 2023 r. do 10,2–12,6% w 2024 r.) – nadal jednak

będzie to poziom dwucyfrowy, znacznie korzystniejszy od osiąganego średnio przez banki komercyjne.

Wysoka dynamika funduszy własnych przy znacznie słabszej dynamice akcji kredytowej, a w konsekwencji także i ekspozycji na ryzyko, oznacza jednocześnie utrzymywanie się wysokiego poziomu wskaźnika TCR (adekwatności kapitałowej) – 23,2% w roku 2023 i wzrost do 28,4–28,6% w roku 2024. Daje to znaczącą nadwyżkę tych funduszy w stosunku do wymogów regulacyjnych, stwarzając bufor, który może stanowić zabezpieczenie zarówno dalszej ekspansji akcji kredytowej, jak i spełnienia wymogów MREL czy pokrycia potencjalnych strat kredytowych w przypadku pogorszenia się zdolności kredytowej klientów bankowości spółdzielczej.

PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY

Raport przygotowany na zlecenie
Programu Analityczno-Badawczego
Fundacji Warszawski Instytut Bankowości